

POSLANICA SV. OCA PAVLA VI CIJELOJ CRKVI ZA KORIZMU 1 9 7 3.

Dragi sinovi i kćeri u Isusu Kristu,

Korizma je vrijeme odricanja i pokore; ona je takodjer vrijeme zajedništva i solidarnosti. Treba li nam još nešto reći da istaknemo njezin značaj? Poslušajmo poruku proroka Izaije iz korizmenog bogoslužja: "Ovo je post koji mi je po volji... podijeliti kruh svoj s gladnima, uvesti pod krov svoj beskućnike, odjenuti onog koga vidiš gola i ne kriti se od onog tko je tvoje krvi"(Iz. 58,6-7; isp. I. čitanje od petka nakon Pepelnice). U toj poruci odjekuju brige suvremenog svijeta; svi smo pozvani da stvarno dijelimo patnje i nevolje s našim bližnjima. Milostinja i darivanje ne smiju biti nešto nuzgredno, nego izraz bratskog zajedništva.

Naše je vrijeme duboko svjesno da moramo zajednički preuzeti odgovornost za nevolje koje pritištu čovječanstvo; one se mogu prevladati samo ako izvršimo tu svoju obvezu. Korizma prekora sve vjernike za rasipništvo i potiče ih na zajednički napor. Obnavljanje svega u Kristu usko je povezano s duhom korizme. Sam će Isus Krist jednoga dana otkriti značaj pomoći koju smo dali našoj braći i sestrama: "Bijah gladan i dadoste mi jesti; bijah žedan, i napojiste me... bijah gol, i obukoste me"(Mt 25, 35-36). Ova Kristova poruka njegovim udovima tiče se svakog kršćanina, te se nitko ne može ukloniti neodložnom pozivu svoga božanskoga Brata. Iskustvo pokazuje da siromašnije kršćanske zajednice nisu manje osjetljive za tuđe nevolje. Doista, siromašnog Krista susrećemo konkretno u bližnjemu što stoji pokraj nas i taj nas susret ne može ostaviti ravnodušne. Jedan od znakova našeg vremena jest opća svijest o mnoštvu nevolja koje pritištu čovječanstvo: toliko ima zapreka koje na mnogim mjestima priječe unapredjivanje ljudskog dostojanstva svakog čovjeka. Mi smo već posvetili razne dokumente dubljem proučavanju tog pitanja; danas pak želimo potaknuti na zalaganje i rad na njegovu rješenju.

U mnogim zemljama korizma je prigoda za organiziranu djelatnost Crkve koja od svakog pojedinca traži materijalni doprinos za opći razvoj. Pribaviti nužna sredstva za taj razvoj jest značajan rad i mi se nadamo da će se takvi napori pojačati - u duhu autentičnog zajedništva. Potrebno je mnogo sredstava za razne planove i projekte, a ti se troškovi mogu pokriti samo ako svaki pojedinac da svoj prilog. Svatko je, dakle, pozvan da daruje prema svojoj mogućnosti i da doprinese jednu stvarnu žrtvu.

Iznoseći ove potrebe u Korizmi Crkva im želi dati vjerski značaj. Doista, netko može davati bez istinskog učešća, lišiti se nečega - bez duha siromaštva. Ali onaj koji želi učiniti pravu žrtvu, tko stvarno želi pomoći svojoj braći i sestrama, tko uzima svoj dio Kristova križa, ne bi smio to riskirati. Ako je Korizma nadahnutu evandjeoskom ljubavlju i ako naš vodi stvarnim djelima, materijalna će pomoć biti osigurana. Ona će pridonijeti rastu bratstva, pravde, sreće i ljubavi; ona će nam konačno donijeti istinsku radost u Kristovu Uskrsnuću. U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

=====
D O K U M E N T I   S V E T E   S T O L I C E   ==
=====

I/ APOSTOLSKA KONSTITUCIJA O SAKRAMENTU BOLESNIČKOG POMAZANJA

P A V A O, biskup
sluga slugu Božjih
na vječni spomen

Sveto bolesničko pomazanje, jedan je od sedam sakramenata Novog Zavjeta, ustanovljen od Krista, našeg Gospodina, - ispovijeda i uči Katolička crkva. U Markovu se Evandjelju ovaj sakrament samo spominje (Mk, 6, 13), a Jakov, apostol i brat Gospodinov, ovaj sakrament preporuča vjernicima i proglašuje ga. Kaže naime:

"Boluje li tko među vama, neka zove svećenike Crkve i neka mole nad njim, mažući ga uljem u ime Gospodnje, i molitva će vjere spasiti bolesnika, Gospodin će mu olakšati bolest, i ako je u grijesima, bit će mu oprosteno"(Jak. 5, 14-15). /1/

U crkvenoj predaji, osobito liturgijskoj, na Istoku i Zapadu, nalaze se već od starih vremena svjedočanstva o bolesničkom pomazanju. Posebno treba spomenuti pismo, koje je Inocent I, naš predšasnik, uputio Deceniju, eugubinskom biskupu /2/, i onu času molitvu, upotreblijenu za blagoslov bolesničkog ulja: "Emitte, Domine, Spiritum Sanctum tuum Paraclitum - Pošalji, Gospodine, Duha Svetog svoga Tješitelja", koja je umetnuta u euharistijsku molitvu i do danas sačuvana u Rimskom pontifikatu. / 3, 4/.

Tijekom stoljeća u liturgijskoj su se predaji sve više označavali, ipak na različiti način, oni dijelovi bolesnikova tijela, koje je trebalo pomazati svetim uljem, i dodavali su se mnogi obrasci molitava, koje su pratile mazanje, a nalaze se u obrednim knjigama raznih Crkava. U Rimskoj je crkvi u srednjem vijeku prevladao običaj da se bolesnik maže na sedam mjesta uz formulu: "Ovim svetim pomazanjem, i preblagim svojim milosrdjem, oprostio Ti Gospodin što god si sagriješio, navodeći svaki put pojedino osjetilo/5/.

Nauk o svetom pomazanju posebno je izložen u dokumentima Općih Sabora, najprije Firentinskog, a onda osobito Tridentinskog i Drugog Vatikanskog.

Pošto je Firentinski Sabor opisao bitne elemente bolesničkog pomazanja /6/, Tridentski je Sabor jasno izložio božansku ustanovu tog sakramenta i istaknuo ono što o svetom pomazanju donosi poslanica sv. Jakova, osobito što se tiče stvari i učinaka sakramenta:

"Ova, naime, tvar kojom se maže, daje milost Duha Svetoga, koja briše zloće, ako za njih još treba zadovoljavati, i ostatke grijeha; zatim okrepljuje i učvršćuje dušu bolesnika potičući u njemu veliko pouzdanje u božansko milosrdje, što bolesnika podiže i zbog čega lakše podnosi neugodnosti i muke svoje bolesti te se lakše odupire napaštima sotonine, koji mu "vreba petu" (Post. 3, 15), a katkada postiže i tjelesno zdravlje, kad koristi duševnom zdravlju" /7/.

Sveti je Sabor izjavio sasvim jasno onim Apostolovim riječima "da to sveto pomazanje treba dijeliti bolesnicima, a posebno onima koji su na smrt bolesni, pa izgleda da im se približuje konac, po čemu se naziva i sakrament umirućih /8/.

Konačno što se tiče djelitelja, Sabor je izjavio da je to svećenik /9/.

A Drugi Vatikanski Sabor razvija taj nauk dalje: "POSljednje POMAZANJE" koje se takodjer, i još bolje može zvati "BOLESNIČKO POMAZANJE", nije sakrament samo onih koji se nalaze u skrajnoj pogibelji života. Stoga je već prikladno vrijeme za njegovo primanje netom se vjernik zbog bolesti ili starosti nalazi na početku smrtne pogibelji" /10/.

A da upotreba ovog sakramenta pripada brizi cijele Crkve, dokazuju ove riječi:

"Svetim bolesničkim pomazanjem i svećeničkom molitvom cijela Crkva preporučuje bolesne trpećem i proslavljenom Gospodinu, da im olakša boli i da ih spasi (usp. Jak. 5, 14-16), dapače ih potiče da slobodno sjedinjuju s Kristovom mukom i smrću (usp. Rim. 8, 17; Kol. 1, 24; 2 Tim. 2, 11-12; 1 Petr. 4, 13) i tako doprinesu dobru Božjega naroda" /11/.

Sve je ovo trebalo imati pred očima, da se ono što je podložno promjena tako preuredi, da se bolje prilagodi uvjetima našega vremena. Smatrali smo prikladnim tako promijeniti sakramentalnu formulu, da se riječima sv. Jakova, koje se sada uvode u tu formulu, potpunije izraze sakramentalni učinci.

Budući pak da se maslinovo ulje, koje se je dosad tražilo za valjanost materije sakramenta, u nekim krajevima ne može ili teško može naći, odlučili smo, jer su to molili mnogi biskupi, da se prema prilikama, može ubuduće upotrijebiti i drugo ulje, koje ipak proizlazi iz biljaka, i kao takvo sličnije maslinovu ulju.

Što se tiče broja mazanja udova, koje bi trebalo pomazati, činilo se prikladnim da se obred učini jednostavnijim.

Stoga, budući da ova preuredba u nekim stvarima dodiruje i sami sakramentalni obred, Našom Apóstolskom vlašću odredjujemo, da se ono, što slijedi, ubuduće obdržava u latinskom obredu:

Sakrament bolesničkog pomazanja podjeljuje se bolesnicima u teškoj bolesti (infirmis periculose aegrotantibus) tako da se bolesnici mažu na čelu i na rukama maslinovim uljem, ili, ako je zgodnije, drugim uljem, od biljaka, propisno blagoslovljenim, izgovarajući samo jedanput ove riječi:

"OVIM SVETIM POMAZANJEM I SVOJIM PREBLAGIM MILOSRDJEM POMOGAO TE GOSPODIN MILOŠĆU DUHA SVETOGA DA TE, OSLOBODJENA OD GRIJEHA, SPASI I MILOSTIVO OKRIJEPI".

/Latinski: Per istam Sanctam Unctionem et suam piissimam misericordiam adiuvet te Dominus gratia Spiritus Sancti, ut a peccatis liberatum te salvet atque propitius alleviet./.

Ipak u slučaju nužde, dovoljno je učiniti jedno mazanje, i to na čelu, ili zbog posebnih okolnosti bolesnika, na drugom zgodnijem dijelu tijela, izgovorivši čitavu formulu.

Ovaj se sakrament može ponavljati, ako se bolesnik, pošto je primio pomazanje, oporavi i ponovno upadne u bolest, ili dok traje ista bolest, ako se bolesnikovo stanje teško pogorša.

Nakon što smo ovo odredili i proglasili o bitnom obredu Sakramenta bolesničkog pomazanja, Našom Apostolskom vlašću odobravamo također OBRED POMAZANJA BOLESNIKA i pastoralne brige za njih, koji je priredila Sv. Kongregacija za Bogoštovlje, te ujedno, koliko je potrebno, ukidamo djelomično ili potpuno sve propise Zakonika kanonskog prava i druge zakone, koji su do sada bili na snazi, dok drugi propisi i zakoni, koji se ovom Obredu ne protive i koje se njime ne mijenjaju, ostaju i dalje na snazi. Latinsko izdanje ovog Obreda, koji sadrži novu formulu, stupa na snagu čim izadje. A izdanja na narodnim jezicima, koje će prirediti Biskupske Konferencije, a odobriti Sveta Stolica, stupaju na snagu, kako to odredi pojedina Biskupska Konferencija.

Stari će se obred moći upotrebljavati do 31. prosinca 1973. A od 1. siječnja 1974. svi na koje to spada, morat će upotrebljavati samo novi obred.

Želimo da sve to što je određeno i propisano u Rimskom Obredu bude trajno, bez obzira na Uredbe i Apostolske odredbe, što ih izdadoše Naši predšasnici, kao i drugih prijašnjih važnih odredaba.

Dano u Rimu, kod sv. Petra, 30. studenog 1972. desete godine Našeg Pontifikata.

PAVAO PP VI

- 1/ Trid. sabor, sjed. XIV, De extr. unct., gl. 1
- 2/ Pismo "Si instituta Ecclesiastica", gl. VIII, PL 20, 559-561; Denz.-Schoen, 216
- 3/ Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae.
- 4/ Pontif. Romanum: Ordo benedicendi oleum.
- 5/ Isp. M. Andrieu: Le Pontifical Romain au Moyen-Age.
- 6/ Decr. pro Armehis.
- 7) Trid. Sabor, Sess. XIV, De extr. unct. c. 2.
- 8/ Nav. mj. cap. 3; Denz.-Schoen, 1698, 1707, 1717.
- 9/ Nav. mj. cap. 3, can. 4: Denz.-Schoen, 1697-1719.
- 10/ II Vat. Sabor, "Sacrosanctum Concilium", br. 73
- 11/ II Vat. Sabor, "Lumen Gentium", br. 11
- 12/ II Vat. Sabor, "Sacrosanctum Concilium", br. 1.

& & § & &
§ & §
§

D o d a t a k:

Mons Aime George Martimort o Apostolskoj Konstituciji "SACRAM UNCTIONEM INFIRMORUM" - objavljeno u L'Osservatore Romano, br. 15 od 19.I. 1973.

Nastavljajući sa primjenom koncilskih načela, koja se odnose na liturgijsku obnovu, Sveta Stolica sada objavljuje dva važna dokumenta: prvi je Apostol. Konstitucija Sv. Oca Pavla VI o Sakramentu "Bolesničkog pomazanja", a drugi je dokumenat odnosni dio Rimskog Obrednika posvećen bolesnicima, pripravljen od "Vijeća za provedbu Uredbe o Svetoj liturgiji" i konačno izradjen od Kongregacije za bogoštovlje. Odredbe koje se nalaze u ova dva dokumenta postat će obavezne već prema tome kako pojedine Biskupske Konferencije budu odobravale njihove prijevode na odnose narodne jezike, a u svakom slučaju najkasnije od 1. siječnja 1974.

Zaslužuje da se naglasi teološka, duhovna i pastoralna važnost donesenih odredaba, jer ona u brojnim slučajevima nužno uključuje i promjenu shvaćanja sa strane svećenika i vjernika pa prema tome i ozbiljno nastojanje na području katehizacije. Ipak želimo odmah kazati, da je ta promjena zaželjena već duže vremena, te da je stvarno i započela: to je zapravo samo nastavak smjernica, koje je zacrtao Tridentski Koncil.

STOPAMA KONCILIA

1. Bila bi naime, velika pogreška držati Tridentski Koncil previše dalekim ili smatrati da su njegove odluke sasvim zastarjele. Daleko od toga da bi mu se suprotstavio II Vatikanski Koncil - da bi to još više razvio - ponovno preuzeo od Tridenta započeto djelo obnove i doktrinalnog produbljivanja. Upravo zbog toga Apostolska Konstitucija "Sacram Unctionem" temelji se odmah na početku na nauci XIV Sesije Tridentskog Koncila i doslovno navodi jedan njezin odlomak. Kako je poznato iz povijesti rasprava na tom Saboru, taj je tekst jasno iznio volju koncilskih otaca, da se naime distanciraju od srednjovjekovne teologije, kao i njihovo odbijanje da se u "Zadnjoj Pomasti" gleda Sakrament samo za one koji su na samrti. II Vatikanski Sabor mogao je učiniti korak naprijed koristeći se obilnijim spoznanjem do kojeg je došlo patrističko i liturgičko proučavanje, koje je bacilo više svjetla na predaju o ovom Sakramentu. Ne odbacujući srednjovjekovni naziv "Posljednja pomast", zadnji je Sabor dao prednost nazivu "Bolesničko pomazanje"; u dva svoja dokumenta (u Konstituciji "Sacrosanctum Concilium", br. 73 i u dogmatskoj Konstituciji "Lumen gentium", br. 11) da-o je razumjeti da se tu ne radi tek o običnim terminološkim pitanjima: "Sigurno je već prikladno vrijeme za njegovo primanje netom se vjernik zbog bolesti ili starosti nalazi na početku smrtne pogibelji" (S.C. 73). Ovaj je naime Sakrament odredjen da bolesniku pruži milosti potrebne u njegovom stanju, t.j. one milosti o kojima govori apostol sv. Jakov u V poglavlju svoje Poslanice, koji tekst uvijek donosi i crkveno Učiteljstvo i liturgijske knjige: "Molitva učinjena s vjerom spasit će bolesnika! Gospodin će ga podići, i, ako je učinio grijehe, dobit će oprostjenje" (Usp. L.G. br. 11). Rimski Obrednik, koji smo baštinili iz srednjeg vijeka, sigurno je u cjelini ostao vjeran ovoj nauci, ali sama formula koja je pratila svako pojedino mazanje sa sv. Uljem, isticala je samo jedan učinak ovog Sakramenta: "Ovim svetim pomazanjem i svojim preblagim milosrdjem oprostio ti Gospodin, što god si sagriješio....", a i sama pomazanja, koja su se obavljala na različitim osjetilima ljudskog tijela, odavala su prvenstveno pokornički značaj: ".... što god si sagriješio gledanjem...."

PROMJENA SAKRAMENTALNE FORMULE

2. Prva i najvažnija izmjena koju uvodi nova Apostolska Konstitucija sastoji se upravo u promjeni sakramentalne formule, jer se umjesto dosadašnje uvodi nova, koja je nadahnuta tekstom iz sv. Jakova i iz Tridentskog Koncila "Per istam Sanctam unctionem et suam piissimam misericordiam adiuvet te Dominus gratia Spiritus Sancti, ut a peccatis liberatum te salvet atque propitius alleviet". Ovaj novi tekst sakramentalne formule otvara dva važna vidika: ponajprije da je primljena milost djelo Duha Svetog, kao što je uvijek bilo naglašeno u Rimskom Obredniku, u molitvi za blagoslov Ulja: "Molimo te, pošalji Duha, svoga Svetog Tješitelja s neba u ovaj rod ulja.." a zatim, da je Sakrament pomazanja lijek za dušu i za tijelo: dok je istinita njegova pokornička djelotvornost, tako da nadomješta i samu Ispovijed ukoliko ta nije moguća, Pomazanje osim toga donosi i milost zdravlja, okrijepe i duhovnog olakšanja.

3. Promjenu sakramentalne formule slijede i druge dvije - manje važne - odredbe, koje se odnose na sakramentalni znak. Prva se odredba odnosi na broj mazanja sv. Uljem. II Vatikanski Sabor izrazio je želju "broj mazanja neka se upriliči okolnostima" (S.C. 75). Trebalo je dakle naći neko srednje rješenje između brojnih mazanja koja je predviđao Obrednik sastavljen u Srednjem Vijeku i samo jednog mazanja koje je ostalo za hitne slučajeve. Za unaprijed redoviti obred obuhvaća samo dva mazanja Uljem - na čelu i na rukama - uz izgovaranje jedne sakramentalne formule; u slučaju nužde bit će uvijek dovoljno samo jedno mazanje na čelu uz - dakako - izgovaranje sakramentalne formule, ali ukoliko to zahtjeva posebno stanje bolesnika, ovo se mazanje može obaviti i na kojem drugom dijelu tijela. Uostalom, pojedini Obrednici moći će zadržati ili uzeti i veći broj mazanja ili ih odrediti na druge dijelove tijela, već prema shvaćanjima pojedinih naroda. (Uvod u novi "Ordo unctionis infirmorum, br. 24).

Druga odredba Pape Pavla VI odgovara želji brojnih Biskupskih Konferencija u misijskim krajevima: do sada je maslinovo ulje bilo uvijek obavezno kao materija za Bolesničko Pomazanje, jer je odgovaralo biblijskoj upotrebi, a i bilo je znakom odredjenog sakramentalnog simbolizma kao i lijek i sredstvo olakšanja (Mk, 6, 12-13; Jak. 5, 14-15); unaprijed je dozvoljeno da se u slučaju nužde upotrebljava i neko drugo ulje, samo da bude biljnog porijekla: quod tamen e plantis sit expressum.

PODDELJIVANJE SAKRAMENTA "BOLESNIČKOG POMAZANJA"

4. Treba konačno naglasiti i veću elastičnost, koju nova Apostolska Konstitucija uvodi u dosadašnju disciplinu podjeljivanja Sakramenta Bolesničkog Pomazanja: Sakrament se može ponovno podijeliti bolesniku, koji ga je već primio, i to ne samo u slučaju da se opet razboli nakon što se bio oporavio od prve bolesti, kako je to bilo ranije dozvoljeno (kan. 940), već i u slučaju da mu se i u istoj bolesti stanje pogorša (discrimen gravior fiat...).

5. Uz iznesene promjene u znacima i disciplini Sakramenta Bolesničkog Pomazanja, a koje su zahtjevale izravni Papin zahvat, u okviru njegove vrhovne vlasti, novi "Ordo unctionis infirmorum" donosi i neke smjernice, koje razvijaju i opširnije razradjuju načela, koja su već u važnosti.

Poznato je na pr. da je na Istoku Sakrament bolesnika prigodom koncelebracije po kojoj više svećenika zajedno sudjeluje u mazanju Uljem i u molitvama. Takav slučaj može biti kad se više svećenika nadje uz uzglavlje nekog bolesnika, na pr. u nekoj zajednici. Iako ne ide tako daleko da pripušta koncelebraciju u pravom sakramentalnom dijelu Pomazanja, novi Obrednik predviđa učestvovanje svakog prisutnog svećenika u polaganju ruku i različitoj podjeli između njih pojedinih uvodnih i zaključnih obreda.

BLAGOSLOV ULJA ZA BOLESNIKE

Blagoslov ulja za bolesnike nije nikada bio strogo pridržan Biskupu, kao posveta Krizme. Na Istoku taj blagoslov obavlja svećenik svaki put kada dijeli ovaj sakrament; u latinskoj Crkvi takav blagoslov (sa strane svećenika) predviđen je posebnim indultom (Can. 945), a prema starom rimskom običaju svećenici koncelebranti su tekst blagoslova ulja za bolesnike izgovarali zajedno s Biskupom, jer je bio uključen u misni kanon. Tako i dalje stoji na stanovištu da se svećenik redovito treba služiti s Uljem koje je Biskup blagoslovio na Veliki Četvrtak, novi Obrednik predviđa da "u slučaju prave nužde svećenik može blagosloviti Ulje za vrijeme samog obreda dijeljenja Pomazanja" i donosi tekst blagoslova, praktično isti kao onaj tradicionalni iz obreda Velikog Četvrtka.

Moglo bi se još dodati, da je tekst blagoslova Ulja za bolesnike (što su ga kasniji dodaci bili izbljedili) u Rimskom Pontifikatu ponovo zadobio svoje bogato značenje: ulje se blagoslovlje posebno zato što mazanje s njime doprinosi zdravlju i olakšava boli. Ali, budući da Sakrament kao takav podjeljuje posvetnu milost, potrebnu za duhovno zdravlje onoga koji ga prima, dobro je napomenuti da, kada to može doprinijeti i tjelesnom ozdravljenju, to se ostvaruje preko sakramenta ukoliko je odnosno ozdravljenje korisno za spasenje dotičnog bolesnika.

Treba zatim spomenuti i polaganje ruku što je bilo u upotrebi već i prema starom Obredniku, ali u novom Ordo dolazi više do izražaja. Makar da i nije u pravom smislu sakramentalnog značaja, na to potiče i sam primjer našega Gospodina, koji je polagao ruke na bolesnike, da bi ih ozdravljao, a takodjer na to potiče i način na koji se izražava sv. Jakov: "Neka mole nad njim".

UKLJUČENJE SAKRAMENTA BOLESNIČKOG POMAZANJA U LITURGIJSKO SLAVLJE

Novi Ordo, napokon, savjetuje - kadgod je to moguće - da se ovaj Sakrament uključi u jedno zaokruženi liturgijsko slavlje, koje bi se sastojalo od pokorničkog čina, čitanja Božje Riječi, molitve vjernika, zajedničke molitve "Očenaša" i zaključnog blagoslova. Obred takodjer predviđa mogućnost da se Bolesničko Pomazanje podijeli za vrijeme sv. Mise, a opisuje i kako se to obavlja "kad je na okupu više vjernika" (br. 83-92). Ovo je nešto sasvim novo, a već se nedavno iskušalo s pozitivnim uspjehom prigodom velikih hodočašća, kao u Lourdu ili na skupovima bolesnika, što se pokazalo vrelom duhovnog napretka. I doista, umjesto da Bolesničko Pomazanje bude neki posakriveni obred tako da se bolesniku ne otkrije skora smrt, ova svečana liturgijska slavlja i samim osobama, koje su zbog bolesti ili zbog starosti u životnoj opasnosti pružaju mogućnost da posvete svoje stanje, da se sjedine s Kristom, koji je za nas trpio, i da prime milosti, potrebne im u njihovoj kušnji.

PASTORALNI TRUD I DUHOVNO PRODUBLJIVANJE

6. Ove različite promjene pokazuju kako treba svećenike potaknuti na posebni pastoralni trud, a vjernike na dublje duhovno shvaćanje ovog Sakramenta. Zbog toga, uostalom, novi Ordo na početku svojih "Praenotanda" donosi sažeto čitavu nauku "O ljudskoj bolesti i njezinom značenju u tajni spasenja (br. 1-4), kao i kratku katehezu o Sakramentu Bolesničkog Pomazanja (br. 5-7). Ali, samo podjeljivanje ovog Sakramenta treba da se uključi u širi okvir: "Svećenikove dužnosti prema bolesnicima" (br. 32-37): makar ukratko, tu je iznesen čitav pastoralni traktat o skrbi za bolesnike. Isto tako Ordo se preciznije izražava: "Red pomazanja bolesnika i pastoralne skrbi o njima"; tu Ordo predviđa molitve uz bolesnika, obred Pričesti iz pobožnosti; za one koji su na samrti uvijek nužna Popudbina podjeljuje se redovito na svečaniji način.

I konačno molitva Crkve "Proporuka umirućih" prati kršćanina sve do njegovog zadnjeg daha.

Svi ovi obredi su temeljito pregledani, doneseni u jasnijoj formi, često i mnogo pojednostavljeni, kako se posebno dogodilo sa Apostolskim Blagošlovom, koji je od sada uključen u pokornički čin, neposredno prije Popudbine. (br. 106).

/Prema Sl. Vjesniku Nadbiskupije Zagrebačke, 1973/2/.

II/ SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO

DEKLARACIJA O KONCELEBRACIJI

(A.A.S. 63, 1972, pp. 561-563; Notitiae, br. 77)

U slavljenju Mise "svatko ima pravo i dužnost da sudjeluje na onaj način koji odgovara njegovu redu i službi... tako da se iz samog rasporeda vidi kako je Crkva sastavljena od različitih redova i službi" (Opća uredba Rimskog Misala, br. 58).

Prezbiteri, obzirom na posebni sakrament Reda, imaju u slavljenju Mise svoju posebnu službu, budući da oni - bilo pojedinačno, bilo zajednički - sakramentalnim činom "conficiraju" i prinose Kristovu žrtvu i u njoj učestvuju po Pričesti (Isp. Sv. Kongregacija Obreda, Opći dekret "Ecclesiae semper" od 7.3. 1965).

Stoga je prikladno da svećenici celebriraju ili koncelebriraju Misu, čine potpunije i na sebi svojstven način sudjeluju u Misi a ne samo pričješćujući se poput laika (Uputa o štovanju Euharistijskog Misterija, br. 43).

A kako je više molba stiglo o pravilnom tumačenju Opće Uredbe Rimskog Misala (br. 76, 158) Sveta Kongregacija za bogoštovlje izjavljuje kako slijedi:

1. Kanonici i članovi zajednica bilo kojeg Instituta savršenstva, koji su obvezani na slavljenje oficija na pastoralno dobro vjernika, mogu istoga dana koncelebrirati konventualnu Misu ili Misu "zajednice" (isp. Opća Uredba Rimskog Misala br. 76). Uvelike treba cijeniti koncelebraciju Euharistije u zajednicama. Bratska koncelebracija svećenika pokazuje i učvršćuje medjusobne veze svećenika (IG, br. 28) i veze čitave zajednice, jer se u takvom slavljenju žrtve, u kojoj svi svjesno, aktivno i na sebi svojstven način učestvuju, jasnije pokazuje akcija čitave zajednice i na posebni način očituje Crkva u jedinstvu žrtve i svećeništva, u zajedničkom zahvaljivanju oko oltara ("Ecclesiae semper, 7.III 1965, Uputa o štovanju Euharistijskog Misterija, br. 47).

2. Svaki onaj, koji koncelebrira na glavnoj Misi prigodom pastirskog pohađa, ili posebnog skupa svećenika, na pr. pastoralni sastanci, kongresi, hodočašća, u smislu br. 158 Opće Uredbe Rimskog Misala, mogu ponovno celebrirati Misu u korist vjernika.

3. Ipak je potrebno pridržavati se slijedećeg:

a/ Biskupi i nadležni viši Poglavari imaju se brinuti (Opća Uredba Rimskog Misala, br. 155) da se koncelebracija u zajednicama i svećeničkim sastancima obavlja dolično i pobožno. Da bi se ta svrha i duhovno dobro što potpunije postiglo, uvijek treba poštivati slobodu koncelebriranja, uvijek se ima paziti na njihovo nutarnje i vanjsko učestvovanje, na točni i cjeloviti raspored prema Općoj Uredbi Rimskog Misala, na obavljanje svih misnih dijelova po njihovoj svojstvenoj prirodi (Musicam Sacram, br. 6 od 5.III 1967), kao i na vrijeme pjevanja i svete šutnje.

b) Svećenicima, koji celebriraju u pastoralnu korist vjernika, a drugu Misu koncelebriraju, s nikakvog naslova nije dopušteno uzeti stipendij za koncelebriranu Misu.

c) Premda koncelebriraju treba smatrati izvršnim oblikom euharistijske celebracije u zajednicama, i sama celebracija bez sudjelovanja vjernika "ostaje ipak središte cijele Crkve i kanoti srce svećeničke egzistencije" / Synodus episcoporum, De sacerdotio ministeriali, II, 4/.

Stoga treba da ostane netaknuto pravo svakog svećenika da pojedinačno celebrira Misu (Uputa o štovanju Euharistijskog Misterija, br. 47). Da bi se ta sloboda osigurala, potrebno je osigurati sve, što će tu celebraciju omogućiti i osigurati, kao što su vrijeme, mjesto, ministranti i drugo.

Ovu Deklaraciju odobrio je 7. kolovoza 1972 Vrhovni Svećenik Pavao VI i odredio da se objavi.

Iz ureda Sv. Kongregacije za bogoštovlje,
dne 7. kolovoza 1972.

ARTUR Card. TABERA, prefekt,
+ A. Bugnini, tajnik

NAPOMENE:

1. U buduću je dakle općenito dozvoljeno koncelebrirati, razumije se bez stipendija, prilikom dekanatskih konferencija, zajedničkih rekolekcija i sličnih sastanaka, makar i nije prisutan biskup ili njegov zamjenik i makar taj dan prije ili kasnije moramo po pastoralnoj službi služiti Misu s narodom.
2. Svećenicima koji po pastoralnoj službi služe Misu s narodom i isti dan koncelebriraju, ni iz kojeg titula nije dozvoljeno za koncelebraciju uzeti stipendij.
3. Tko služi Misu bez naroda (t.j. Misu kod koje je prisutan samo jedan ministrant), ne može isti dan koncelebrirati.
4. Za vrijeme koncelebracije ne smije u crkvi biti drugih Misa.
5. Kongregacija preporučuje da koncelebrirana Misa bude pjevana, s kratkom homilijom, i da se pripazi na propisanu šutnju.

/Napomene preuzete iz Okružnica Bisk. Ordinarijata Dubrovnik, br. O-2/1973./.

III/ CIVILNI BRAKOVI PRAVOSLAVACA

U zadnje doba obraćali su se nekim našim župnicima pravoslavci, koji su već bili sklopili civilni brak pred državnim matičarom, pa se kasnije sudskim postupkom rastavili, i tražili od naših župnika, da bi mogli sklopiti novi brak u Katoličkoj Crkvi s katoličkom strankom.

Za ravnanje župnicima u toj stvari ovdje prenosimo glavne dijelove iz Okružnica Ljubljanske Nadbiskupije i Bisk. Ordinarijata u Dubrovniku Br. O-6/1973.

" Kao što je poznato, po Kodeksu kanonskog prava, kan. 1099, § 1, 3 nekatolici, bilo kršteni bilo nekršteni nisu obvezani na katolički oblik sklapanja ženidbe, kad sklapaju medju sobom brak. Zato je katolička Crkva civilne brakove sklopljene izmedju dvoje pravoslavaca tretirala, ex titulo formae, kao valjne i zato nerazrješive.

Na u ovo pokoncilsko doba, iz ekumenskih razloga, Crkva je počela sa svoje strane priznavati kao obvezatnu za pravoslavce formu sklapanja braka propisanu od njihove, pravoslavne, Crkve, i zato je, dosljedno, počela tretirati kao nevaljane brakove izmedju dvoje pravoslavaca sklopljene "absque interventu ministri sacri adistentis ac benedictis" (t. j. bez nazočnosti svećenika ili djakona i njegova blagoslova) u svim slučajevima kada se vjenčanje moglo bez velike poteškoće ("citra grave incommodum") obaviti pred svetim službenikom".

Odluku u ovom smislu donijelo je Vrhovno sudište Apostolske Signature 28.XI. 1970., a nakon toga ju je 28.XII. 1970. sv. Otac Pavao VI potvrdio i naredio da se objelodani.

Što se tiče primjene te odluke, Apostolska Signatura propisala je da se glede spomenutih brakova ima u svakom pojedinom slučaju provesti redoviti sudski proces, na kojem se ima raščistiti pitanje, da li se dotični brak mogao sine gravi incommodo sklopiti pred svećenikom, i zatim donijeti presuda glede valjanosti toga braka. No ako presudom brak bude proglašen nevaljanim, presuda se ne može izvršiti ili provesti, ako nije bila prije potvrđena od Apostolske Signature. "Hunc in finem - kaže Uputa Apostolske Signature. - post latam sententiam pro nullitate matrimonii, praevis voto defensoris vinculi, exemplar authenticum actorum et sententiae ad hoc Supremum Tribunal quam citius mittatur" /Cfr. PERIODICA, vol. 60, fasc. 2 (1971), pp. 306-308/.

Kad dakle Apostolska Signatura odobri presudu ženidbenog suda, onda tek se može dopustiti da pravoslavac sklopi novi brak u Katoličkoj Crkvi.

Ovdje treba napomenuti da ^{se nevaljanim} ima smatrati brak istočnog odijeljenog kršćanina sklopljen pred vjerskim službenikom protestantskih sljedbi, koje nemaju svećenika, jer tu nije bilo svećeničkog blagoslova (koji se kod odijeljenih istočnjaka (pravoslavaca) traži za valjanost sklapanja braka).

Za primjenu župnicima:

Ako dakle dodje u župski ured neki pravoslavac, koji je bio civilno vjenčan i sudski rastavljen, a koji bi se htio vjenčati s katolkinjom, ili obratno: rastavljena civilno vjenčana pravoslavka, koja bi se željela udati za katolika, treba im izložiti gornju uputu i stancvište Apostolske Signature, te ih uputiti da podnesu molbu ženidbenom sudu. Kad sudski postupak bude dovršen i od Apostolske Signature potvrđen, moći će biti pripušteni vjenčanju u Katoličkoj Crkvi.

IV/ BLAGDAN SV. ĆIRILA I METODA

Na molbu Biskupske Konferencije Sv. Kongregacija za bogoštovlje odobrila je da se u svim našim dijecezama blagdan Sv. Ćirila i Metoda može slaviti 5. srpnja. Donosimo Reskript Sv. Kongregacije u cijelosti:

SACRA CONGREGATIO PRO CULTU DIVINO

Prot.n. 228/73.

DIOECESIUM IUGOSLAVIAE
/Blagdan Sv. Ćirila i Metoda/

Instante Exc.mo Domino Francisco Kuharić, Archiepiscopo Zagrebiensi et Praeside Conferentiae Episcopalis Iugoslaviae, litteris die 23 Ianuarii 1973 datis, vigore facultatum huic Sacrae Congregationi a Summo Pontifice PAULO VI tributarum, concedimus ut celebratio SS. Cyrilli et Methodii, Slavorum Apostolorum, quotannis die 5. Iulii in omnibus

dioecesis Jugoslaviae peragi possit.

Contrariis quibuslibet non obstantibus.

Ex aedibus Sacrae Congregationis pro Cultu Divino, die 6
Februarii 1973.

Arturus Card. Tabera, m.pr.
Praefectus

+ A. Bugnini, m.pr.
Archiep. tit. Diocletianen., a Secretis.

V/ SVEĆENIČKO REDJENJE NAKON V. GODINE TEOLOGIJE

SACRA CONGREGATIO PRO
INSTITUTIONE CATHOLICA

Rim, 9. prosinca 1972.

Prot. N. 1108/72/4

Preuzvišeni gospodine,

Odgovaram na Vaše cijenjeno pismo od 28. listopada, br.566/BK, u kojem ste se kao Predsjednik Biskupske konferencije, obratili ovoj Kongregaciji sa uljudnom molbom da se može nastaviti s praksom, koja je već dugo na snazi kod vas, podjeljivanja svećeničkog reda djakonima po završetku pete godine filozofsko-teološkog studija, takodjer nakon objavljivanja Motuproprija "Ad pascendum", koji u broju VIII propisuje da se djakoni ne rede za svećenike "nisi prius expleverint studiorum curriculum, Apostolicae Sedis praescriptionibus definitum".

Ova Sveta Kongregacija osjeća se dužnom da odmah saopći Vašoj Preuzvišenosti da, uzimajući u obzir duhovne potrebe vjernika kojima je dosadašnja praksa sretno priječala, dopušta na sasvim izvanredan način (in via del tutto eccezionale) na pet godina da taj Episkopat nastavi podjeljivanjem svećeničkog reda pitomcima po završetku pete godine filozofsko-teološkog studija.

Dopuštenju je stavljen jedini uvjet da mladi svećenici, što u ostalom garantira pismo Vaše Preuzvišenosti, provode šestu godinu u sjemeništu, kao što je propisano u "Ratio fundamentalis Institutionis sacerdotalis", da završe teološki studij, osobito pod vidom pastoralne prakse.

U svakom slučaju obraćamo se Vašoj Preuzvišenosti sa žarkom molbom da se prezbiteratu pripuštaju dobro pripremljeni pitomci, isključivši u tome abusus svake vrste.

U nadi da će ovo dopuštenje uspješno doprinijeti duhovnom dobru vjernika, uz izraze dubokog poštovanja

ostajem Vaš odani
Gabriel Maria card. Garonne, v.r.

Njegovoj Preuzvišenosti

Mons. FRANJO KUHARIĆ,

Predsjednik Biskupske konferencije Jugoslavije

Z A G R E B

§ & + & §
§ & §
+ § +
+

VI/ Sacra Congregatio de disciplina Sacramentorum:
INSTRUCTIO DE COMMUNIONE SACRAMENTALI QUIBUSDAM IN
ADIUNCTIS FACILIORE REDDENDA

S.C. de disciplina Sacramentorum izdala je početkom 1973.g. gore citiranu Instrukciju, koja je publicirana 29. ožujka 1973. Ta Instrukcija počinje riječima "IMMENSÆ CARITATIS TESTAMENTUM" i sadrži norme o slijedećim predmetima, koji se odnose na Presv. Euharistiju:

- 1) De ministris extraordinariis s. Communionis distribuendae;
- 2) de ampliore facultate bis eadem die communicandi;
- 3) de ieiunii eucharistici mitigatione pro infirmis et senibus;
- 4) de pietate ac reverentia erga SS.mum Sacramentum quoties Panis eucharisticus in fidelis manu deponitur.

Za prilike u našim krajevima dolaze u obzir "normae" sadržane u brojevima 2) i 3), radi toga iz te Instrukcije prenosimo samo ono, što je sadržano po navedenim brojevima 2) i 3).

2) DE AMPLIORE FACULTATE BIS. EADEM DIE COMMUNICANDI

Secundum disciplinam nunc vigentem, fideles ad s. Communionem eadem die altera vice accedere possunt:

- vespere sabbati vel diei praecedentis festum de praeepto, Missae audiendae obligationem implere cupientes, etsi mane iam communicaverunt/ Usp. S.C. Rituum, Instr. Eucharisticum mysterium, 25 Maii 1967, n. 28/;

- in secunda Missa Dominicae Paschae et in una ex Missis quae die Nativitatis Domini celebrantur, etsi in Missa Vigiliae Paschalis et in Missa in nocte Nativitatis Domini communicaverunt (Cfr. IBID., l.c.);

- item in Missa vespertina feriae V in Coena Domini, etsi in Missa Chrismatis pariter communicaverunt (Cfr. IBID., S.Congr. Rituum, Instr. Inter Oecumenici, 26 sept. 1964, n. 60; Instr. Tres abhinc annos, 4 maii 1967, n. 14).

Cum vero alia, praeter ea quae recensita sunt, eiusdem generis adiuncta habeantur alteram Communionem suadentia, pressius hic determinandae sunt rationes novae facultatis, quae conceditur.

Norma, quam providentissima Mater Ecclesia e saeculari consuetudine induxit et in legem canonicam recepit, vi cuius fidelibus ad sacram mensam accedere licet semel tantum in die, integra manet neque permittitur ut ex sola devotione neglegatur. Cuidam inconsiderato desiderio Communionem iterandi opponi debet eo maiorem esse vim sacramenti, qua virtutes fidei, caritatis ceteraque alantur, roborentur, exprimantur, quo devotius quis ad sacram mensam accedat (Cfr. S. Thomas, Summa Theol. III, q. 79, a. 7 ad 3 et a. 8 ad 1.).

Oportet enim fideles a celebratione liturgica ad opera caritatis, pietatis et apostolatus transire ut "moribus et vita teneant quod fide et sacramento perceperunt" (S. Congr. Rituum, Instr. Eucharisticum Mysterium, 25 Maii 1967, n. 13).

Speciales tamen circumstantiae contingere possunt in quibus fideles, qui eadem die s. Communionem iam receperunt, vel etiam sacerdotes qui iam Missam litaverunt, alicui communitariae celebrationi intersint.

Iisdem licebit s. Communionem altera vice recipere his in adiunctis:

1. In iis Missis ritualibus in quibus Sacramenta Baptismatis, Confirmationis, Unctionis infirmorum, Sacrorum Ordinum et Matrimonii administrantur et in Missa in qua Prima Communio distribuitur (Cfr. Missale Romanum, Institutio Generalis Missalis Romani, n. 329, a);

2. In Missis consecrationis Ecclesiae vel Altaris, professionis religiosae, collationis "missionis canonicae";

3. In sequentibus Missis defunctorum: exsequiali, post acceptum mortis nuntium, in ultima defuncti sepultura, in prima anniversaria die;

4. In Missa principali celebrata in Ecclesia cathedrali vel paroeciali in sollemnitate SS. Corporis et Sanguinis Christi ac die visitationis pastoralis; in Missa a Superiore maiore religioso occasione data canonicae visitationis, peculiarium conventuum vel Capitulorum celebrata;

5. In Missa principali conventus eucharistici vel marialis, internationalis aut nationalis, regionalis aut dioecesani;

6. In Missa principali alicuius conventus, sacrae peregrinationis vel praedicationis quae dicitur popularis;

7. In administratione Viatici, in qua Communio distribui potest familiaribus et amicis infirmi coram adstantibus.

8. Ordinariis locorum fas est, praeterquam in casibus supra memoratis, concedere ad actum facultatem s. Communionem bis eadem die recipiendi, quoties iteratam susceptionem ab iisdem Ordinariis, propter vere peculiaribus adiuncta, ad normam huius Instructionis, legitimam esse comprobetur.

3/ DE IEIUNII EUCHARISTICI MITIGATIONE PRO INFIRMIS ET SENIBUS

Manet imprimis firmum statutumque nullo ieiunii praecepto teneri fidelem, cui urgente mortis periculo Viaticum ministratur (Cfr. CIC, Can. 858 § 1.). Vigere item pergit concessio iam a Pio XII data, qua "infirmi, quamvis non decumbant, potum non alcoholicum et medicinas, sive liquidas sive solidas, ante Missae celebrationem et Eucharistiae receptionem sine temporis limite sumere possunt (Litt. Ap. motu proprio datae Sacram Communionem, 19 martii 1957, n. 4)".

Quoad cibos et potus rationem nutrimenti habentes, veneranda est traditio ex qua Eucharistia "ante omnem cibum", ut ait Tertullianus (Ad uxorem, 2, 5; PL, 1, 1408.), sumenda erat, ita ut cibi sacramentalis excellentia significaretur.

Ad sacramenti dignitatem agnoscendam et gaudium excitandum de Domino adveniente, ante sumptionem s. Communionis tempus silentii et recollectionis opportune inducitur. In infirmis autem sufficiens pietatis ac obsequii signum erit si per aliquod breve tempus ad tantum mysterium animum intendant. Tempus ieiunii eucharistici seu abstinentiae a cibo vel potu alcoholico redigitur ad quartam circiter horae partem pro:

1. infirmis in valetudinariis vel domibus degentibus, etiamsi non decumbant;

2. fidelibus aetate provecioribus, sive ob senectutem domi detineantur, sive gerontocomium incolant;

3. (usp. na str. 16, gore).

VII/ ODGOVOR NA PITANJE O HOMILJI
PAPINSKA KOMISIJA ZA TUMAČENJE DOKUMENATA
II VATIKANSKOG SABORA

NOTITIAE, br. 78, prosinac 1972; donijele su odgovor
Papinske Komisije za tumačenje dokumenata II Vat. Sabora na pitanje:
TKO MOŽE DRŽATI HOMILIJU?

Pitanje: Da li riječi: "Homilia de more ab ipso celebrante habeatur"
- "Homiliju neka redovito drži sam misnik" u br. 42 Opće Uredbe
Rimskog Misala, kojima se u život prenose propisi Lit. Konstitucije
"Sacrosanctum Concilium" br. 52 i dogmatske Konstitucije "Dei Verbum"
br. 24. (usp. i Apostoli Pismo "Sacram Liturgiam" od 29. I 1964,
III. Naputka Sv. Kongregacije Obreda "Inter Oecumenici" od 26. IX.
1964, br. 53-55, i Instrukcije Sv. Kongregacije za Bogoštovlje
"Liturgicae instaurationes" od 5. rujna 1970, br. 2 - treba tumačiti
tako da homiliju mogu držati i oni muševci i žene, koji nisu ni
svećenici ni đjakoni, ali koji ipak sudjeluju u Svetoj Liturgiji.

Odgovor: Negative t.j. oni koji nisu svećenici ili đjakoni ne mogu
držati homilije, ako sudjeluju u Svetoj Liturgiji.

Papa Pavao VI u audijenciji od 11. siječnja 1971. razmotrio je
tu odluku, odobrio i zapovijedio da se objavi.

Pericles Card. Felici, Praeses

/Usp. A.A.S. 63, 1971, pp. 329-330/.

=====
" O K R U Ž N I C E O R D I N A R I J A T A "
=====

Broj 471/73

BLAGOSLOV I POSVETA ULJA NA SV. ČETVRTAK

Blagoslov i posveta ulja za našu dijecezu obaviti će se kao i
prijašnjih godina na Sv. Četvrtak, 19. travnja t.g. pod koncelebrira-
nom sv. misom, koju će predvoditi dijecezanski Ordinarij.

Sv. Misa Chrismatis početi će u 9 sati izjutra u mostarskoj crkvi.

U koncelebraciji će sudjelovati osim biskupa-Koadjutora:

1/ Svi Dekani sa područja obje biskupije, odnosno njihovi
delegati, ukoliko bi koji O. Dekan bio opravdano spriječen da ne
sudjeluje u blagoslovu i posveti ulja;

2/ Svećenici - župnici: Don Andrija Iličić, Domanovići,
Don Jakov Bagarić, Dračevo, Fra Vendelin Karačić, Široki Brijeg,
Fra Srećko Granić, Ploče.

Asistencija Ordinariju:-

Presb. Ass. - mostarski samostan

Đjakon - Fra Ante Kutleša, Konjic,

Subđjakon - Don Marko Kutleša, Polog

Asistencija za sv. ulja: Bolesničko: Don Ante Ivančić, st. Potoci,
Krizmeno ulje: Kapelan s Humca.

Ovdje donosimo nekoliko misli iz Okružnice Biskupskog
Ordinarijata Banja Luka Broj: O - 1/1973.:

"Posveta je ulja povjerena biskupu i prezbiteriju. Nije slučajno što novi Red (Ordo) posvete ulja u uvodu navodi značenje biskupskog bogoslužja za liturgiju u biskupiji. Pri tom citira Liturgijsku Konstituciju, t. 41.; "U biskupu treba gledati velikog svećenika njegova stada, jer od njega na neki način proizlazi i zavisi život njegovih vjernika u Kristu".

Liturgijska Konstitucija ovu stvarnost još proširuje / t. 42/; "Budući da biskup ne može uvijek i svagdje osobno predsjedati cijelom narodu svoje Crkve, nužno je da se narod podijeli u pojedine zajednice... Zato treba u mišljenju i djelovanju vjernika probuditi shvaćanje o liturgijskom životu župe i njezina odnosa s biskupom".

Što je u Liturgijskoj Konstituciji samo nabačeno, to se jasnije izražava u drugim saborskim dokumentima.

Potrebno je da u shvaćanje našeg klera udju rečenice kao što je ova: "Svaka zakonita euharistijska proslava stoji pod vodstvom biskupa... Biskupi vode dijeljenje krštenja..." /Lumen Gentium, br. 27/.

Ove riječi navodim, jer naš kler još uvijek misli u juridičkim formulacijama: svećenik ima ovu ili onu punomoć, a biskup izvan toga može vršiti još to i to. Potrebno je izmijeniti naše teološko mišljenje i shvatiti da biskup nije samo u krizmi "minister originarius" /IG, 26/ nego da je biskup glede svih bogoštovnih funkcija "prvozvani predstojnik" i da su u tom smislu svećenici i kod krštenja, Euharistije, bolesničkog pomazanja "biskupovi delegati". Ovo se stanovište Crkve najljepše očituje u Misi Chrismatis. Zato se i toliko naglašava da svećenici nazočni kod Mise posvete ulja treba da po mogućnosti cjelokupno zastupani s biskupom izvrše posvetu /usp. "Gottesdienst", Liturgijsko glasilo Njemačke, Austrije i Švicarske, str. 34/.

Upozoravamo sve naprijed navedene svećenike, da na vrijeme dodju u sakristiju mostarske crkve, kako bi se bez žurbe mogli spremiti na svete obrede.

Oni koji budu sudjelovali u koncelebraciji Mise Chrismatis, mogu i popodne služiti sv. Misu s narodom in "Coena Domini".

Ukoliko bi netko od imenovanih bio opravdano spriječen, da sudjeluje u koncelebraciji ili asistenciji, dužan je sam pobrinuti se za zamjenu.

Mostar, dne 30. ožujka 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 472/73.

ANTICIPACIJA USKRSNE VIGILIJE

Onim župama, koje su dosad imale pismenu dozvolu za anticipiranje uskrsne vigilije, a ukoliko razlozi, radi kojih je dozvola bila podijeljena još uvijek traju, ovim produžujemo dozvolu anticipacije i za ovu godinu, bez obnavljanja pismene molbe.

Obredi ne smiju početi prije zalaska sunca.

Mostar, dne 30. ožujka 1973.

+ P e t a r, biskup

(nastavak sa str, 13, dolje)

3. sacerdotibus infirmis, etsi non decumbunt, vel aetate propectis, sive sint Missam celebraturi sive s. Communionem recepturi;

4. personis curae infirmorum vel senum addictis eorumque propinquis una cum illis s. Synaxim recipere cupientibus, quoties sine incommodo ieiunium unius horae observare non possint.

.....

Hanc Instructionem Summus Pontifex Paulus VI approbare et auctoritate sua confirmare dignatus est et publici iuris fieri iussit decernens ut a die, quo edita esset, vigere inciperet.

Datum Romae, ex aedibus S. Congregationis de disciplina Sacramentorum, die 29 mensis Ianuarii MCMLXXIII.

A. Card. Samore, Praefectus

+ I. Casaria, a Secretis.

& § + § &

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR

Broj: 473/73.

X SVJETSKI MOLITVENI DAN ZA DUHOVNA ZVANJA

Sveta Kongregacija za katolički odgoj /S.C. pro Institutione Catholica/ uputila je svim biskupima Okružno pismo od 2. siječnja 1973. broj: 1239/72/1 o proslavi

X SVJETSKOG MOLITVENOG DANA ZA ZVANJA

koji se ima slaviti na 4. uskrsnu nedjelju; dne 13. svibnja 1973.g.

Preuzvišeni Gospodine,

veoma nam je pri srcu obavijestiti Tvoju Preuzvišenost da će se ove godine X Svjetski molitveni dan za zvanja slaviti dne 13. svibnja, na 4. uskrsnu nedjelju; prema najnovijem Redu Rimskog Misala.

Istoga ćeš, Preuzvišeni Gospodine, moći lako i na vrijeme odrediti sve što budeš smatrao potrebnim i zgodnim, kako bi se i ove godine u Tvojjoj biskupiji, uz sudjelovanje klera, redovnika i Božjeg naroda proslavio dolično i uspješno Svjetski dan.

Na proslavu Svjetskog molitvenog dana pozivaju Te, Preuzvišeni Gospodine, jednodušno Sveta Kongregacija za istočne Crkve, Kongregacija za redovnike i svjetovne institute, Kongregacija za evangelizaciju Naroda, Kongregacija za katolički odgoj, vruće želeći preobilje plodova za cijelu Crkvu. A svrha je ovog Svjetskog molitvenog dana uvijek ista, kako je to već u početku istakao Sveti Otac, naime: čisto duhovna i posvećena svim zvanjima.

Drago nam je što možemo potvrditi da su svi kroz ovih deset godina taj cilj rado prihvatili i vjerno ga se pridržavali.

Štoviše, vrlo mnoga svjedočanstva, što ih dadoše biskupi, to veoma jasno pokazuju: teške su, naime, prilike urodile time da se Pastirima i vjernicima, koji su češće razmatrali o sudbini svetih zvanja, dublje očitovale nadnaravno obilježje božanskog poziva. I mnogima je postalo jasnije da Gospodnje darove mora žarče moliti čitava kršćanska zajednica, ako želi da se tim darovima više raduje.

I to je dostatni razlog da Svjetski dan izgleda kao prvenstvena i izvrsna prilika za promatranje i molitvu iskrenom vjerom za tu svetu stvar.

Ista svjedočanstva, koja gore spomenusmo, nadalje potvrđuju da je Svjetski dan - koji su zajednički slavili Biskup, kler, redovnici i vjernici, - imao veliko značenje za sveukupnu djelatnost u pastvi, a posebno da je bio poticaj da se duše mladeži, koje Gospodin poziva, prosvjetljuju i učvršćuju u postizanju cilja.

Dok sve to spominjemo, bit će nam posebno drago, Preuzvišeni Gospodine, izraziti svoje posebne želje, da se i ovaj skoriji Svjetski dan u Tvojoj biskupiji što bolje proslavi..

Prošle godine, nakon završetka IX Svjetskog dana, dobili smo iz vrlo mnogo biskupija, iz gotovo 50 naroda, veoma mnogo značajnih dokumenata. Posebno se zahvaljujemo svim biskupima, koji su nam te Izvještaje dostavili. Toplo se unaprijed zahvaljujemo i Tvojoj Preuzvišenosti, ako nam blagonaklono priopćiš, što je i ovaj puta učinjeno u Tvojoj biskupiji.

Srdačno i bratski Te pozdravlja najodaniji u Gospodinu

Gabriel Maria Kard. GARONNE,
Praefectus,
+ Jos. Schroeffer, Secr.

Iz citiranog pisma Prefekta S. Kongregacije za katolički odgoj vidi se koliko važnost Kongregacija polaže na dobru proslavu tog Svjetskog molitvenog dana za duhovna zvanja.

Ordinarijat je posljednjih godina davao župnicima neke upute i sugestije, kako će moći organizirati u svojim župama proslavu toga Svjetskog dana, pa nije potrebno da se to ovdje ponavlja. Jedino upozoravamo župnike, da pogledaju prošlogodišnji Sl. Vjesnik br. I, str. 9, gdje je Ordinarijat upozorio na ranije data uputstva.

Ukoliko Ordinarijat na vrijeme primi poruku Sv. Oca za taj Svjetski molitveni dan za zvanja, dostavit će je župnicima. A u privitku ovog broja Sl. Vji dostavljamo nacрте nagovora i propovijedi, što je Ordinarijatu dostavio još prošle godine župski ured Bezgrešnog Srca Marijina u Vinkovcima.

Prefekt sv. Kongregacije za katolički odgoj očekuje od Ordinarijata izvještaj o proslavi toga dana u biskupiji. Toga izvještaja Ordinarijat ne može podnijeti, ako župnici na vrijeme ne izvijeste, kako su organizirali proslavu toga dana u svojoj župi. Ordinarijat očekuje izvještaje od strane župskih ureda.

Napominjemo, da su liturgijski tekstovi uskladjeni i odgovaraju temi toga Dana, pa stoga niti je potrebno niti dopušteno tražiti i uzimati koje druge liturgijske tekstove.

Mostar, dne 30. ožujka 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 474/73.

VII SVJETSKI DAN DRUŠTVENIH KOMUNIKACIJA

Tajništvo Biskupske Konferencije svojim dopisom br. 522/BK 1973 obavijestilo je, da će se VII Svjetski dan društvenih komunikacija slaviti ove godine 3. lipnja, te je ujedno dostavilo TEMU TOGA DANA, koju odabire Papinska Komisija za društvene komunikacije, uz odobrenje Sv. Oca.

+ + + + +

U skladu s onim što je ustanovio II vatikanski ekumenski sabor, svake se godine u cijelom svijetu održava "DAN DRUŠTVENIH KOMUNIKACIJA",

kako bi se potaknula misao, molitva i velikodušnost kršćana i cjelokupne ljudske zajednice da se sredstva društvene komunikacije razvijaju tako da budu na službu čovjeku.

Svjetski dan društvenih komunikacija slavi se u nedjelju prije blagdana Duhova, koja god. 1973. pada na 3. lipnja. Neke zemlje, radi svojih specifičnih razloga, mogu taj dan pomaknuti.

T E M A

Papinska Komisija za društvene komunikacije, kojoj je povjerenost da organizira "DAN", svake godine izabire, s odobrenjem Sv. Oca, jednu temu za razmišljanje.

Tema koja se predlaže za god. 1973. je slijedeća:

"DRUŠTVENE KOMUNIKACIJE I UTVRĐIVANJE I PROMICANJE DUHOVNIH VREDNOTA".

Pod "duhovnim vrednotama" podrazumijevaju se svojstva koja pomažu čovjeku da ustrajno slijedi svoje najplemenitije težnje za istinom, ljepotom, dobrotom, napose da ustraje na putu prema svom konačnom cilju u Bogu. Zato ta svojstva uključuju - u onoj mjeri u kojoj se, konačni cilj priznaje i traži - vrednote kroz koje se ostvaruje čovjekov odnos prema Bogu. Za kršćane se najuzvišenije vrednote izražavaju u krepostima vjere, nade i ljubavi, kako su nam objavljene u Bibliji i kako ih je Božji narod kroz povijest živio u Crkvi.

Razumije se, ove vrednote mogu naći podršku i u sredstvima društvenih komunikacija što nam u naše vrijeme stoje na raspolaganju.

RAZLOZI RADI KOJIH JE TEMA IZABRANA

Ni ne pomišljajući da umanji ulogu ovih sredstava u razvoju ljudskih vrednota, Papinska im je komisija u zadnjih sedam godina posvetila posebnu pažnju. Cjelokupni utjecaj društvenih komunikacija, njihova poticateljska uloga u razvoju, njihovo prodiranje u obitelji i među mladež, njihov doprinos u međjuljudskom zbližavanju i objektivnom obavještavanju nagone nas da se katkada zamislimo.

Izbor teme za god. 1973. logički se nadovezuje na one prijašnje i zaokružuje seriju tema o kojima smo raspravljali prijašnjih godina s ciljem da kršćanski narod podsjetimo na odgovornost u korištenju društvenih komunikacija. Kao što "Dan Gospodnji" upotpunjuje Božje djelo, tako sve ono što je veliko i trajno u ljudskim djelima zahtijeva, kao inspiraciju i krunu svega, duhovne vrednote, koje cjelokupno čovječanstvo s pravom mora smatrati svetinjama.

S jedne strane, izgradnja novog svijeta ne može opstati bez tih duhovnih vrednota ako neće da propadne, a s druge strane svi ljudi imaju pravo na autentične duhovne vrednote. Kršćani osjećaju kako ih je Bog pozvao na posebnu misiju da proklamiraju i promiču te vrednote u svijetu. Oni očekuju od sredstava društvene komunikacije ne samo poštovanje prema tim svetim vrednotama nego i pozitivan doprinos da se te vrednote upoznaju i primjenjuju. Tisak, radio, televizija i film samom su svojom naravi pozvani da pruže tu podršku.

Postoje i aktuelni motivi koji nalažu Crkvi da poduzme akciju u tom smjeru; staviti u pitanje duboke vrednote koje obuhvaćaju sve aspekte života što nalaze odjek u sredstvima društvene komunikacije (i u isto vrijeme doprinose zaoštavanju tog problema) nosi u sebi opasnost da naši suvremenici izgube osjećaj za Boga i za sveto, a prema tome i osjećaj za duhovne vrednote koje su potrebne našem svijetu. Promičući te vrednote, sredstva društvene komunikacije mogu doprinijeti da se ponovno uspostavi ravnoteža.

S druge strane, traženje neobičnog i senzacionalnog, koje često pokreće ta sredstva, može dovesti do toga da se zbiivanja na području vjere prikažu na netočan, površan i jednostran način, škodeći tako njihovoj dubokoj istinitosti ili autentičnom značaju. U osjećajima i činjenicama iz duhovnog područja moraju se apsolutno izbjegavati senzacionalističke ili egzibicionističke ideje. Kršćani imaju pravo očekivati da će njihova vjera i njihova zajednica prikazivati objektivno.

Kršćani će napose ujediniti svoja nastojanja da se s Kristovom porukom i njegovom osobom postupa s poštovanjem i dostojanstvom. Odgovarajući u potpunosti na očekivanja pastira i Božjeg naroda, tema izabrana za "Svjetski dan" 1973. sigurno će dati pozitivan doprinos kako bi pomogla sredstvima društvene komunikacije da se još više zalažu u službi obavještavanja današnjeg svijeta na koju su pozvani.

& § + § &

U propovijedi prigodom proslave VII Svjetskog Dana Društvenih Komunikacija neka upotrijebe gornje obrazloženje ovogodišnje TEME tog Svjetskog Dana župnici u našoj biskupiji. Ukoliko dodje i posebna pouka Sv. Oca Pavla VI. Ordinarijat će je nastojati dostaviti na vrijeme župnicima.

Mostar, dne 30. ožujka 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 475/73.

PLAN OVOGODIŠNJE KANONSKE VIZITACIJE ŽUPA I DJELJENJA SAKRAMENTA SV. POTVRDE

Ove bi godine trebalo obaviti kanonsku vizitaciju i podijeliti Sakrament sv. Potvrde u župama Trebinjsko-mrkanjske biskupije, te u župama duvanjskog Dekanata mostarsko-duvanjske biskupije.

Prijašnjih godina bio je običaj, da već početkom svibnja o prvomajskim praznicima bude sv. krizma u nekim župama stolackog Dekanata u trebinjskoj biskupiji.

I ove godine Ordinarijat ima u vidu, da bi u nedjelju dne 29. travnja bila sv. krizma u župi Prenj-Dubrave, a 30. travnja u župi Rotimlja, te 1. svibnja u župi Domanovići, dok bi u Stocu bila jedne nedjelje kasnije. Za druge župe trebinjske biskupije odredit će se datumi kasnije u dogovoru s O. Dekanom trebinjskog dekanata. A u župama duvanjskog dekanata sv. krizma bila bi negdje koncem mjeseca srpnja i u kolovozu, već prema dogovoru s dotičnim župnicima.

Župnici koji žele iznijeti svoje posebne želje u pogledu termina kanonske vizitacije i krizme u svojim župama, neka to što prije učine preko svojih Dekana, najkasnije do Sv. Četvrtka, pa neka to O. Dekani pismeno dostave Ordinarijatu na Sv. Četvrtak, ili kojom drugom prigodom.

Prošlogodišnja odredba Ordinarijata br. 366/72 (usp. Sl. Vjesnik 1972, br. I, str. 8), da se djeca mogu pripustiti na sv. krizmu samo ona koja su pohađala četiri godine redovito vjeronauk, ostaje i dalje na snazi. Budući da je tendencija, da se primanje sv. krizme odgodi do viših razreda osmogodišnje škole, neka župnici ne traže od Ordinarijata kojekakve privilegije pripuštanja djece, koja završavaju treći ili možda drugi razred osnovne škole.

Mostar, dne 30. ožujka 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 476/73.

PROLJETNI KORONSKI SASTANAK

Prvi ovogodišnji, proljetni koronski sastanak svećenika može se početi s koncelebriranom sv. Misom, ili službom Riječi Božje (na početku zaziv Duha Svetoga, zatim jedno čitanje iz Pastoralnih poslanica sv. Pavla, i jedno čitanje iz Evandjelja, kratka egzorta eventualno prisutnog O. Biskupa, ili O. Dekana, ili svećenika, kojeg će O. Dekan delegirati, zaključiti posvetnom molitvom Presv. Srcu Isusovu).

Teme za raspravljanje

A/ IZ PASTORALNE KAZUISTIKE - De poenitentia.

a) Pučki misionar Febronije, za vrijeme pučkih misija u ne baš velikoj župi, da bi što bolje potvrdio svoje riječi i savjete, češće je običavao iznositi stvari, koje su u vezi sa sakramentalnom ispovijedi.

Tako prigodom staleškog nagovora ženama spomenuo je kako je nedavno prigodom misija u jednoj župi uskratio nekim muževima i ženama odriješene zbog neurednog bračnog života. Iako misionar Febronije nije spomenuo imenom nijednu osobu, niti ime župe, prisutne su tim njegovim riječima bile vrlo iznenadjene, jer su znale gdje su nedavno bile pučke misije, i da su neki muževi i žene odbijene od sv. ispovijedi. Potužile su se i svojem župniku, koji je po tom predbacio misionaru Febroniju, da je time prekršio, barem indirektno ispovjednu tajnu. Misionar se branio da je tako postupao na mnogim župama, te da mu nitko dosad nije to prigovorio.

b) Svećenik Juvenalije, ispovjednik u jednoj muškoj zajednici, mjesecima imao je velike poteškoće s penitentom, koji se optuživao zbog teških prekršaja na području "de sexto" i zbog prekršaja ljubavi prema bližnjemu.

Radi duhovnog vodstva penitenta i smirenja svoje savjesti, svećenik Juvenalije obratio se starijem svećeniku Fulgenciju i pitao ga za savjet izloživši mu prethodno slučaj svog penitenta. Fulgencije je izjavio, da mu je slučaj poznat, ali ni čim ne očitavši da se je penitent ranije kod njega ispovijedao. Iz odgovora Fulgencija svećenik Juvenalije je zaključio, da je penitent poznat svećeniku Fulgenciju, i našavši se u novoj neprilici, što je sa svećenikom Fulgencijem o tome govorio, potražio je svog profesora pastoralne teologije, izložio mu slučaj i zatražio od njega mišljenje, da li je svojim razgovorom sa svećenikom Fulgencijem povrijedio ispovjednu tajnu?

c) Župnik Servacije uputio je zaručnike, koji su došli pred vjenčanje obaviti sv. ispovijed, svome Kapelanu na ispovijed. U ispovijedi zaručnik je otvoreno i jasno priznao i ispovijedio da je sa svojom zaručnicom imao već bračne odnose. Zaručnica je to negirala. Kapelan je bio u velikoj neprilici kako bi zaručnicu doveo do toga, da se i ona iskreno i potpuno ispovijedi, jer je predpostavljao iz svih okolnosti, koje su je zaručnica na početku sv. ispovijedi rekla, da se ona nije mogla kod drugog svećenika od nezakonitog odnosa sa svojim zaručnikom. ispovijediti. Kad nije uspio zaobilaznim pitanjima, on ju je otvoreno upitao, da li je sa svojim zaručnikom imala bračni odnos. Zaručnica je i tad negirala. U bojazni s jedne strane da ne bi povrijedio ispovjednu tajnu, a s druge strane u nakani da ne bi frustrirao Sakrament, on je simulirao odrješene, moleći neke druge molitve nad zaručnicom. Nesiguran, da li je ispravno postupio, on je prvom prigodom upitao za savjet svojeg redovnog ispovjednika. Ovaj mu je rekao, da nije

da nije ispravno postupio, nego je trebao zaručnicu uvjetno odriješiti. Kapelan baš nije bio zadovoljan odgovorom svog ispovjednika, obratio se svojem profesoru iz moralnog bogoslovlja. Ovaj mu je odgovorio, da je dobro postupio, da se izbjegne frustracija Sakramenta.

P i t a s e:

- 1/ Što je ispovjedna tajna?
- 2/ Kako se može povrijediti?
- 3/ Da li i kada se može svećenik služiti znanjem, koje je stekao u ispovijedi?
- 4/ Ispravno rješenje gornjih slučajeva?

B/ Iz koncilskih dokumenata:

Misterij Crkve u našim katehezama i propovijedima - Dogmatska Konstitucija o Crkvi, "Lumen Gentium", pogl. I.

O. Dekan neka unaprijed odredi referenta i koreferenta, koji će svaki za sebe obraditi tu temu. Ti svećenici onda nisu dužni pismeno obradivati rješenje kazusa, ali stoga su dužni napisati svoj referat odnosno koreferat.

C/ Eventualia: Prijedlog Ordinarijata za zajedničko održavanje koronskih sastanaka.

Ordinarijat iznosi pitanje O. Dekanima i župnicima, da bi katkada više susjednih dekanata zajednički održavali koronske sastanke.

Dekanati bi i dalje ostali kao što su i sada, samo bi zajednički imali koronske sastanke. Tim zajedničkim koronskim sastancima predsjedali bi naizmjenično Dekani uzevši u obzir godine svećeničke službe.

Ovim zajedničkim koronama bilo bi omogućeno i olakšano da svim sastancima prisustvuje jedan od Biskupa ili delegat Ordinarijata, te bi se moglo povremeno pozvati kojeg stručnjaka sa strane, koji bi unaprijed pripremljenim predavanjem izložio svećenicima koje teološko-pastoralno pitanje, koje bi župnici preko O. Dekana predložili.

O. Dekan bi vodio brigu, da se dotičnog stručnjaka prikladno honorira, i uredi sve ostalo potrebno u vezi s održavanjem zajedničkih koronskih sastanaka. Svaki bi učesnik na koroni trebao, ukoliko bi bio na objedu u dotičnom samostanu ili kod nekog župnika, dati određenu nadoknadu u dogovoru s mjesnim poglavarom samostana, odnosno župske kuće. Po prethodnoj dozvoli Ordinarijata to bi se moglo platiti i iz crkvene blagajne.

Ovaj prijedlog iznosimo župnicima, pa neka u eventualijama na prvom narednom koronskom sastanku župnici iznesu svoje mišljenje i prijedloge, kako bi se to moglo provesti u djelo, te koji bi dekanati mogli održavati zajedničke korone, te neka O. Dekani o tome pismeno izvijeste Ordinarijat.

Ukoliko prijedlog bude prihvaćen i nadje se zgodan raspored, već bi se jesenski ovogodišnji koronski sastanak mogao održavati po novom rasporedu, o čemu bi Ordinarijat pravovremeno donio odredbu i obavijestio sve župnike u dijecezi.

Mostar, dne 2. travnja 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 478/73.

OKRUŽNICA O POMOĆI ŽUPI GLAVATIČEVO

Župa Glavatičevo nužno treba pomoć, da popravi župsku kuću i kapelicu, koje se nalaze u vrlo lošem stanju.

Sama župa toga ne može učiniti, jer je zbog selenja poslije rata u župi ostalo jedva nešto preko 200 osoba, i to uglavnom siromašnih i nemoćnih.

Uz pomoć Karitasa i nekih drugih dobročinitelja, te uz sudjelovanje svojih siromašnih župljana župnik je već izvršio neke popravke, ali treba još dosta toga učiniti.

Trebamo svi zajednički pomoći Glavatičevu.

Biskupija će za tu svrhu još dati jedan milijun SD, a svaka naša župa u obje biskupije neka doprinese najmanje po 20 Starih Dinara na svakog svog vjernika. Tako će se moći sabrati najnužnija svota za popravak kuće i kapelice u Glavatičevu.

Župnici mogu sabrati novac ili putem jedne kolekte, ili dati iz crkvene milostinje svoje župe. U ovu svrhu može se djelomično upotrijebiti i kruh sv. Ante, gdje u župi postoji.

Pomoć župi Glavatičevu treba što prije dostaviti Ordinarijatu, koji će predati župniku u Glavatičevu.

Mostar, dne 2. travnja 1973.

+ P e t a r, biskup

O B A V I J E S T I - DIJECEZANSKA KRONIKA

1. Gradjevinski radovi na crkvenim objektima u 1972.

/prema izvještaju župnika u statističkom listu za 1972/

I u protekloj godini u župama čitave dijeceze izvršeni su obimni radovi na crkvenim objektima. Ovdje donosimo sumarni pregled najvažnijih radova prema izvještajima župnika u godišnjem "IZVJEŠTAJU O VJERSKOM ŽIVOTU U ŽUPI".

Buhovo, dovršavanje novosagrađene župske crkve i svečana proslava blagoslova dne 27.VIII 1972; Bukovica, pokrivena nova župska crkva, izgrađen zvonik, a u izgradnji seoska crkva u Donjem Brišniku; Čapljina, uredjivanje crkvenog dvorišta, a u Trebižatu ravnanje terena oko crkve i uvođenje vodovoda u crkvene prostorije; Čerin, dogradnja i uredjivanje novog katehetskog centra u župi; Čitluk, asfaltiranje crkvenog dvorišta i ogradjivanje mjesnog groblja; Domanovići, dovršena župska kuća i kuća za časne Sestre s privremenom kapelicom, pripremni radovi za blagoslov temeljnog kamena nove župske crkve - obavljeno 10. prosinca 1972.; Drežnica, izgrađena i blagoslovljena seoska crkva u Vrdima; Drinovci, popravak župskog stana i dovršavanje izgradnje crkve na Drinovačkom Brdu; Duvno, dovršavanje izgradnje seoske crkve u Stipančićima (blagoslov 7.I 1973); Glavatičevo - u toku temeljita restauracija župske kuće s privremenom kapelicom; Goranci, uredjivanje crkvenog dvorišta i postavljanje spomen-ploče o 100-godišnjici župe;

Gorica, uredjivanje dvorišta oko nove župske crkve; Grabovica, dovršavanje katehetske dvorane; Donji Gradac, elektrifikacija župskog stana i instalacija dovoda struje za župsku crkvu; u Neumu uredjivanje vanjske fasade i crkvenog dvorišta, u Bročancu podignuta seoska kapelica; Gradina, postavljen novi pod u crkvi, obojena crkva iznutra; Gradnići, u toku nadogradnja i adaptacija stare župske crkve; Grljevići, dogradnja i izrada vanjske fasade seoske crkve u Lipnu - blagoslovljena 13.VIII 1972.; Donje Hrasno, malterisanje crkve u Gornjem Hrasnu, uredjivanje seoskih kapelica na Kolomanu i u Dašnici; Hutovo, izgrađen novi župski stan; Jablanica, izmjenjeni oluci na župskoj crkvi, izgrađena vjeronaučna dvorana; Klepci-Dračevo, djelomično izradjena vanjska fasada nove župske crkve; Klobuk, nabavljeno novo župsko zvono u težini od 450 kg; Kongora, izgrađene nove vjeronaučne dvorane u sklopu novog župskog stana; Ledinac, uredjena vanjska fasada crkve, preuredjen krov, uredjivano crkveno dvorište; Ljuti Dolac, u toku je dogradnja i proširenje stare župske crkve, uredjivanje župskog dvorišta i završavanje adaptacije župskog stana; Medjugorje, ozvučenje crkve i asfaltiranje crkvenog dvorišta; Mostar, elektrifikacija crkvenih zvona, postavljanje sata na električni pogon na tornju crkve, uredjene dvije nove vjeronaučne dvorane; Ploče, prebojavanje crkve i drvenarije; Polog, dogradnja župske crkve; Posušje, oblaganje unutarnjih zidova crkve tapetama; Prenj-Dubrave, otvorena nova vjeronaučna dvorana u Crnićima; Prisoje, crkva iznutra obojena, nabavljene nove klupe u crkvi; Rakitno-Poklečani, uredjivanje crkve iznutra i dovršavanje župskog stana; Rasno, adaptirana župska kuća; Raskrižje, podignut novi župski stan, uredjivanje župskog dvorišta s čatrnjom, te podignut privremeni zvonik; Rašeljke, kupljena i uredjena kuća za Časne Sestre; Ravno, obnovljena stara grobljanska kapelica u Ravnom; Roško Polje, prošireno crkveno dvorište za eventualnu dogradnju župske crkve; Seonica, obojena crkva iznutra, uredjen krov župske crkve, a u Mesihovini postavljeni otvori na grobljanskoj kapelici; Stolac, djelomični popravak župskog stana i nabavljen novi sakristijski ormar; Studenai, izvršena temeljita adaptacija župskog stana; Sutina, obnovljen župski stan i preuredjena bivša gospodarska zgrada za potrebe mjesne ambulante; Žipovača-Vojnići, ogradjivanje crkvenog dvorišta, postavljen novi pod u crkvi, prekriven župski stan, i otpočeta izgradnja seoske crkve u Dolima; Široki Brijeg, dovršavanje tornjeva crkve, podzid u dvorištu crkve, uredjivanje dvorana za katehizaciju i nabavka prikladnog namještaja; crkva u Uzarićima iznutra obojena, i uredjeno crkveno dvorište; Šuica, dovršavanje i uredjivanje nove župske crkve - blagoslovljena 13.VIII 1972.; preuredjen župski stan, nabavljen novi oltar za novu župsku crkvu; Tihaljina, uredjivanje ograde crkvenog dvorišta, izgradnja nove vjeronaučne dvorane; Trebimlja, popravak oluka na župskoj crkvi i župske čatrnje; Veljaci, uredjivanje mjesnih grobalja u župi i kapelica na tim grobljima; Vinica, crkva iznutra obojena, postavljena ograda oko župskog dvorišta i crkve; Herc. Vinjani, u toku izgradnja župskog stana i župske crkve; Vir, nabavljene nove klupe i ambon u župskoj crkvi; Vitina, izgrađen novi toranj župske crkve mjesto starog tornja, koji je potres bio ošteti, uredjena vanjska fasada župske crkve.

Iz navedenog sumarnog pregleda vidi se, da u preko 50 župa u našim biskupijama izvodjeni su bilo zamašniji bilo manji radovi na crkvenim objektima, uz velikodušno sudjelovanje svojim doprinosima i radom vjernika dotičnih župa. Ordinarijat odaje priznanje svim župama, koje su nesebično izgradjivale svoje crkvene objekte, i želi da vanjskim radovima odgovara jednako, i još više duhovni napredak u našim župama.

2. Odobren idejni projekt katedralne crkve u Mostaru.

Zavod za urbanizam i komunalnu djelatnost Skupštine Općine Mostar svojim dopisom Up. I. Broj: o8/b-350-67/73 od 26. ožujka 1973. dostavio je rješenje kojim se izdaje urbanistička suglasnost na idejni projekat Katedralne crkve u Mostaru, a na temelju zaključka Savjeta za urbanizam od 20. ožujka 1973.g.

3. Pučke misije održane su početkom 1973. g. u slijedećim župama: 1/ JAREK/ Mostara od 3. do 10. siječnja. Misionari: O. Pero Bulat, D.I. i pomoćni biskup-Koadjutor Mons. Žanić; 2/ PRISOJE, od 7. do 14. siječnja. Misionari: Oci Isusovci (Majić i Lojna); 3/ ŠIPOVAČA-VOJNICI, 28. siječnja do 4. veljače. Misionari Oci Dominikanci.

4/ Proslava sv. Vlaha u Dubrovniku - 4. veljače 1973.

Na poziv Mons. Dr. Severina Perneka, dubrovačkog biskupa naš dijecezanski Ordinarij sudjelovao je 4. veljače u vanjskoj proslavi sv. Vlaha i ujedno u završnoj proslavi 1000-godišnjice zaštite sv. Vlaha grada i biskupije Dubrovnik.

Ordinarij je sudjelovao u koncelebraciji, koju je predvodio zagrebački nadbiskup Mons. Franjo Kuharić, te u tradicionalnoj procesiji kroz grad. Dan prije toga posjetio je Sestre u Trebinju i mjesnog župnika.

5/ Blagoslov novosagrađjene crkve u Velikom Ogradjeniku, župe

Čerina

Na V. nedjelju kroz godinu, dne 4. veljače 1973. blagoslovio je pomoćni biskup Koadjutor novosagrađjenu seosku crkvu u Gornjem Velikom Ogradjeniku, župe Čerina uz veliko učešće naroda i svećentva. Na početku obreda blagoslova crkve pred crkvenim vratima pozdravila je grupa djece O. Biskupa, a iza njih mjesni župnik Čerina O. Fra Zrinko Čuvalo. Blagoslov crkve i sveta Misa u novoblagoslovljenoj crkvi prošli su u najljepšem duhovnom raspoloženju. Crkva nije mogla primiti sve prisutne, ali za redovitu službu bit će dovoljna, jer je dosta velika i lijepa, sagrađjena na lijepom mjestu, te će biti ponos sela i vjernika koji su je gradili. Ona je veliko svjedočanstvo ljubavi i spremnosti na žrtvu mještana. Biskup je u prigodnoj propovijedi pohvalio je sve graditelje, ali i pozvao sve da už pomoć crkve-gradjevine izgradjuju crkvu u svojim dušama. Poslije sv. mise priredjen je zajednički objed za brojne uzvanike, svećenstvo, predstavnike vlasti i mještane. Govornici su na banketu iznijeli povijest i tok gradnje crkve, brige i radosti, te zamolili dobročinitelje za pomoć, za što su se svi prisutni rado odazvali.

6/ Blagoslov novosagrađjene župske crkve u Herc. Vinjanima

II. nedjelja korizme, 18. ožujka 1973, dan uoči blagdana sv. Josipa, zaštitnika župske crkve ostat će u dugom i radosnom sjećanju vjernika sela Herc. Vinjani, jer je te nedjelje Dijecezanski Ordinarij svečano blagoslovio i otvorio za redovitu liturgijsku službu novosagrađjenu župsku crkvu u njihovom selu.

Župa Herc. Vinjani kanonski je temeljena 20. veljače 1972., a već u svibnju - 7. V. 1972. Dijecezanski je Ordinarij blagoslovio temeljni kamen započete župske crkve. Župnik Don Jozo Ivančić je namjeravao još početkom siječnja 1973.g. da bude blagoslov crkve, dok je još većina muževa i mladića kod kuće, a koji se nalaze na privremenom radu u

inozemstvu, ali na nagovor drugih, odgodio je blagoslov crkve do blagdana sv. Josipa, kojemu je nova crkva posvećena.

Na početku samog obreda blagoslova crkve, Biskupa je pozdravio isti onaj mladić, gimnazijalac, koji ga je pozdravio i prošle godine prigodom blagoslova temeljnog kamena.

Mladić S.K. medju ostalim je rekao:

"Na svem prvom posjetu vidjeli ste temelje naše crkve, a, eto, danas je naš zajednički san ostvaren. Danas pred nama diže se ova tvrđjava, koja ne predstavlja samo nabačanu gomilu stijena, nego je svjedočanstvo vjere i žrtve ovog naroda, te koja će voditi u budućnost sve mlade generacije ovog našeg hercegovačkog kamenjara... Kolika je i kako živa bila želja naših ljudi da ugledaju ovu tvrđjavu na našem tlu svjedoči i to, da je ona sagrađena u tako brzom roku. Samo jedno ljeto ljudi su izgarali i davali sve od sebe, da ona bude završena, samo jedno ljeto plamtio je plamen, samo jedno ljeto tekla je krv i tekao je znoj, i tvrđjava je gotova!.

U našoj crkvi-tvrđjavi bit će prisutan Krist, bit će prisutan i Papa, a i Vi, kao naš Biskup, - zato smo sretni!

Oče Biskupe! Ne zaboravite nas, Vinjančane, nikad, jer Vas vole Vinjani, vole Vas jer ljube Krista!

Blagoslovite, Oče Biskupe, našu nam dragu crkvu, naše očeve i majke, nas mlade, da budemo uvijek sretni, da budemo uvijek Kristovi!"

Djevojka Lj. L. u svojoj pozdravnoj riječi rekla je:

"Naša je crkva rasla medju nama, i zajedno s njom naša vjera, vjera u Krista, povjerenja u Crkvu, gledajući u njoj našu kršćansku-katoličku budućnost.

Iskreno Vam zahvaljujemo na duhovnoj i materijalnoj pomoći kojom ste zasvjedočili natpastirsku brigu prema našoj maloj zajednici.

Misao koja se radjala kod naših pradjedova nije se mogla ostvariti bez Vas, koji ste nam poslali našeg vodju- svećenika, koji je uz Vašu pomoć sve ovo predvodio. Naša crkva je medju nama znak prisutnosti Krista, znak prisutnosti neba, znak povezanosti s Papom i s Vama, Oče Biskupe. Želimo uvijek ostati u sjeni ove crkve, u sjeni Križa Kristova, radi kojeg smo izgradili ovu crkvu..."

Biskup-Ordinarij u prigodnoj propovijedi pohvalio je požrtvovnost vjernika pod vodstvom mjesnog župnika, koji su u tako kratkom roku podigli i župski stan i kmeto, i župsku crkvu, što se nije tako dugo dogodilo u našoj biskupiji. Zahvalio se je svima, napose kumu crkve J.P. i kumu budućeg crkvenog zvona J.G., koji su dali veliki doprinos za crkvene objekte. Biskup je u daljnem dijelu propovijedi istaknuo posebnu ulogu crkve u liturgijskom životu župe, te na koncu pozvao vjernike, da i nadalje velikodušno i rado daju za svoju crkvu, da se ona što prije potpuno dovrši, da bude ponos sela i samih vjernika.

Na prigodnom banketu, koji je priredjen ispred crkve, sudjelovalo je mnogo uzvanika iz samog sela Vinjani, te susjednih hercegovačkih i dalmatinskih sela. Proslavi blagoslova crkve prisustvovao je O. Dekan Fr. Eugen Tomić, te urednik "Naša Ognjišta" O. Fra Ferdo Vlačić iz Duvna, a popodne navratio se je i predsjednik Skupštine Općine u pratnji predsjednika OK SSRN sa Posušja, pogledali crkvu i čestitali župniku i vjernicima.

Č e s t i t a m o, i neka bude na slavu Božju i duhovnu korist!

7/ Raspored duhovnih vježbi za svećenike u OPATIJI

I. u travnju: od 9. do 12. vodi O.R. Brajčić,

II. u svibnju - dva turnusa: 1/ 7. do 10., vodi O. Kozelj,

2/ 21. do 24. vodi O. Brajčić,

III. u lipnju - dva turnusa: 1/ 4. do 9. (četverodnevni turnus),

vodi O.R. Prkačin,

2/ 25. do 28, vodi O. I. Fuček.

Prijave slati na adresu: Oci Isusovci, 51410 OPATIJA, Rakovčeva 12.

8/ Sastanak Misijskog Vijeća BKJ u Sarajevu

U prostorijama centralnog bogoslovskeg sjemeništa u Sarajevu održano je 27. II. 1973. drugo redovito zasjedanje Misijskog Vijeća BKJ.

Zasjedanju je prisustvovao Dijecezanski Ordinarij kao član Predsjedništva MVBKJ. Ispred klera prisustvovao je vlč. Don Andrija Iličić, kao delegat Misijskog Vijeća BKJ.

Izvještaj o tom zasjedanju donio je "Glas Koncila", br. 6 od 18. ožujka 1973. str. 14, a vjerojatno će donijeti još opširniji izvještaj slijedeći broj časopisa "RADOSNA VIJEST", koji časopis radi svoje usmjerenosti širenja misijske svijesti posebno preporučujemo našim župnicima, i da ga što više prošire među vjernicima.

9/ Redjenje za djakoniat u Splitu

Dne 1. travnja 1973.g. na IV nedjelju Korizme primili su u prvostolnoj crkvi u Splitu sv. red Djakonata slijedeći dijecezanski klerici: 1/ Drago Bevanda, iz župe Kraševo, 2/ Ivančić Stipe, iz župe Grabovica, 3/ Pavlović Šimun iz župe Rotimlja, 4/ Ivica Puljić, iz župe Rotimlja, 5/ Damjan Raguž iz župe Prenj-Dubrave, 6/ Ivan Vukšić iz župe Studenci.

Redjenike preporučujemo u molitve braći svećenicima.

10/ DR MARKO PERIĆ - začasni PRELAT

Njegova Svetost Papa Pavao VI imenovao je Generalnog Provikara i Tajnika naše biskupije Dr Marka Perića svojim začasnim prelatom dne 25. prosinca 1972. godine.

Dr. Marko Perić rođen je 14. listopada 1926.g. u Donjim Jasenjama, župe Potoci k/Mostara, a zaređen je za svećenika 29. lipnja 1952. u Zagrebu. Nakon završenih teoloških studija i položenog licencijata najprije je bio upraviteljem župe Vinica od 10.XI. 1954. do 18.VIII 1956., a zatim upraviteljem župe Šipovača-Vojnići do početka 1958.g. Obje župe bile su ostale destak godina bez svećenika, pa je u njima morao obnoviti zapuštene crkvene objekte i nanovo organizirati redovitu duhovnu pastvu. Godine 1958 pozvan je na službu u Biskupski Ordinarijat, gdje i sada radi. Sav posao u Biskupskoj kancelariji, koji su pred rat obavljala 4 svećenika, pač je njemu na leđa. Uza sve to on je uspio da kroz to vrijeme napiše svoju doktorsku radnju, koju je uspješno obranio 2.XII 1966. pred Vijećem zagrebačkog fakulteta, čime je postigao titulu doktora svetog bogoslovlja na zagrebačkom bogoslovskom fakultetu.

Novom Prelatu prvi je brzojavno čestitao sam Prefekt Svetog Zbora za Evangelizaciju Naroda Kardinal Agnelo Rossi. Kardinalovoj čestitci pridružuju se takodjer Biskup Ordinarij i Biskup Koadjutor.

11/ Zamoljeni, p r e p o r u č u j e m o nove knjige

1/ Josip Badalić, MILAN PAVELIĆ, svećenik i pjesnik, naručuje se: Oci Isusovci, 41001 ZAGREB, Palmotićeve br. 31, pp. 699;

2/ Ditrich von Hildebrand, Celibat i kriza vjere, knjiga veoma instruktivna i aktuelna, napisana od svjetski poznatog filozofa. Naručuje se: Oci Isusovci, 41001 ZAGREB, Jordanovac, 110, pp. 169

3/ Don Žarko Brzić, Čovjek u sebi podijeljen, veoma prikladna za tematske propovijedi i nagovore; naručuje se kod Biskupskog Ordinarijata 54400, DJAKOVO, Strossmayerov trg br. 6.

4/ Prof. Radovan Grgec, Novo i staro, zbirka aktuelnih članaka o problemima današnjice, veoma informativna stvar za svećenike. Naručuje se kod HKD Sv. Ćirila i Metoda, 41000 ZAGREB, trg kralja Tomislava, 21.

SVEĆENICIMA ZA INFORMACIJU

"S V E T I I K A R I V I P A L V U I R A L I Z A M"

Mletački patrijarha ALBINO Kard. LUCIANI održao je u bazilici sv. Marka u Mlecima 8. i 13. prosinca dvije propovijedi. Prvu je posvetio temi "Sveti Pluralizam", a na blagdan sv. Lucije govorio je o "Krištom Pluralizmu". Obje propovijedi prenio je "L'Osservatore Romano", u siječnju 1973.

Za informaciju o "Pluralizmu", o kojem se danas tako često govori, našim svećenicima prenosimo ovdje glavne misli iz propovijedi Kard. Luciani, prema prijevodu, koji je objavljen u Vjesniku Splitsko-makarske nadbiskupije, 1973/1, str. 31-42/.

U uvodu svoje prve propovijedi Kard. Luciani istakao je da u biblijskim čitanjima, koja se čitaju na blagdan Bezgrešnog Začeca "nalazi se kao u jezgri gotovo sva mariologija: prošla, sadašnja i buduća, koja će u srži ostati nepromijenjena, ali će napredovati i prilagodjivati se prema zahtjevima zdravog i poštenog pluralizma. Ali, kad je pluralizam zdrav i pošten? Pokušat ću vam to reći, jer mnogi od vas traže da im se rastumači pojam "Pluralizam u Katoličkoj Crkvi".

Pluralizma mora biti

"Uzmimo - nastavio je Kardinal - za polaznu točku jednu činjenicu: neki pluralizam nalazi se u stvarima. Mi smo ljudi slični jedni drugima kao lišće jednog te istog stabla, ali nikad nismo u svemu jednaki; razlikujemo se također i s obzirom na vremena i mjesta, imamo različite kulture i civilizacije.

Nije to dosta: ako želimo opisati pojave i događaje, kojima prisustvujemo, vidimo da nam naš jezik dobro služi, ali do određene točke. Često se događa da moramo reći: sada pogledajmo drugu stranu medalje, često preradjujemo prvo izlaganje, nadopunjujemo ga drugim ili trećim, popravljenim i dotjeranim, pa tako silom prilika postajemo pluralisti.

Dodajmo još: katolički nauk i katoličke ustanove imaju također svoj pluralitet. To je zbog toga, što uz božanske neprolazne elemente posjeduju i ljudske promjenjive. To je zbog toga, što prateći vremena i mjesta moraju pomalo usvojiti i nove vrednote prema onoj Terencijevoj izreci: "Ništa mi nije tuđe što je ljudsko". To je zbog toga što jedan te isti nepromjenjivi elemenat može biti promatran s različitih i novih gledišta...

Duh Sveti pak djeluje u Crkvi i drži je ujedinjenu, ali to je jedinstvo raznoliko, skladno i dinamično...

Papa Ivan XXIII rekao je prigodom otvaranja Koncila:

"Od obnovljenog, vedrog i mirnog pristajanja uz sve što Crkva nepogrešivo i precizno uči, a to još sja u djelima Tridentinskog i Prvog Vatikanskog Sabora, kršćanski, katolički i apostolski duh cijeloga svijeta očekuje jedan skok naprijed u produbljivanju nauka i oblikovanju savjesti. Potrebno je da ovaj sigurni i nepromjenjivi nauk, koji svatko mora vjerno poštivati, bude produbljen i prikazan na način koji odgovara zahtjevima našega vremena. Jedno je sam zaklad vjere, to jest istine sadržane u našem nauku, a drugo je oblik kojim se izražavaju dok čuvaju uvijek isti smisao i istu važnost."

Stoga nije nikakvo čudo, što se govori o pluralizmu. O tome se je uvijek govorilo. Sv. Augustin je, na primjer, zaustavio svoju pažnju na psalmu 45, koji opisuje "haljinu ukrašenu zlatom" i "šarene tkanine" jedne kraljice.

Ona kraljica - tumači on - to je Crkva. Ona haljina od šarene tkanine to je nauk koji Crkva ispovijeda. I nastavlja: "Postoji jedan afrički jezik, jedan sirski, jedan grčki, jedan hebrejski i još toliki drugi; svi ti jezici tvore šarenu tkaninu haljine ove kraljice". Ali odmah dodaje: "Kao što se sva raznolikost haljine slaže u jedinstvu, tako se i svi jezici slažu u jednoj samoj vjeri, neka bude raznolikosti na haljini, ali ne rascjepa u vjeri" (Aug., Enarr. in Ps; PL, 36, 509).

Uvjeti za pravedni pluralizam

1. Evo prvog uvjeta zdravog pluralizma: ne stavljati u pogibelj jedinstvo vjere! Sv. Pavao je cijenio i hvalio raznolikost karizma, ali nije popuštao s obzirom na vjeru. Pisao je Galaćanima: "Kad bi vam andjeo s neba propovijedao drugačije evandjelje od onoga što smo mi propovijedali, neka bude proklet" (Gal 1, 8). Timoteju je preporučao: "Čuvaj zaklad koji ti je povjeren i kloni se novotarija" (1 Tim 6, 20), "Drži za uzorak zdravog nauka ono što si od mene čuo... Čuvaj dobri zaklad pomoću Duha Svetoga, koji stanuje u nama" (2 Tim 1, 13).

Da bi se izbjegle pogibelji da pluralizam škodi vjeri, Crkve su u starim vremenima upotrebljavale simbol vjere, koji je služio kao iskaznica za prepoznavanje među katolicima. Simbol se, zapravo, zvao predmet koji bi se razdijelio na dva dijela pa bi se polovice predale obiteljima koje međusobno uspostave savez. Poslije dužeg vremena i pošto se promijenile naraštaji, savez se je provjeravao na ovaj način: donijeli bi zajedno dva komada, pa ako bi se prigodom sastavljanja potpuno priljubili jedan s drugim, donositelji bi se priznavali kao braća i saveznici.

I danas se Crkva brine da ima iskaznicu prepoznavanja, kojoj će katolici prionuti s uvjerenjem i odvažnošću. Kad učiteljstvo definiira jedan nauk ili označi da je obvezatan, ne smije nitko sebi dopustiti da ga sam preispituje ili da ga podređuje kritici profanih znanosti, javnom mnijenju, prolaznim filozofskim strujama, ukusima i hirovima novina i časopisa. Radi se o veoma važnoj stvari, a da bi se moglo popustiti u toj točki. Ne treba fiksizma ni imobilizma ni lova na vještice, ali je čvrstoća apsolutno potrebna. "Vjera je početak ljudskog spasenja, temelj i korijen svakog opravdanja" /D. Sch. 1532/. Kad se tiče vjere - kaže Krizostom - treba oponašati zmijinu lukavost: ona ostavlja sve, pušta da joj gaze cijelo tijelo, samo da ostane živa glava". "Tako i ti - zaključuje - predaj sve osim vjere: novac, tijelo, čak i život, jer je vjera glava i korijen" /J. Chrys. Hom., 33, 1, 2, PG, 57, 390).

Ali, zar II. Vat. sabor - rekli su mi neki - nije govorio o "vjerskoj slobodi"?

Sigurno, ali u smislu da nitko ne može biti prisiljen ni od koje ljudske vlasti prihvatiti objavljene istine, ako to ne će. Nitko pak osim učiteljstva ne može sebi prisvojiti slobodu da sam utvrđuje koje su istine od Boga objavljene.

Takodjer su mi neki rekli da smo mi svi pred istinom kao bogalji, jer se ona ne dopušta dostignuti, "paša ljudskog razuma bile bi samo vjerojatnosti, ali ne sigurnosti, nitko ne bi mogao sebi u-mišljati da ima istinu u džepu".

To mi je prouzrokovalo zlo. Kao čovjek ne mogu okrivljivati Boga, da mi je najprije dao razum željan sigurnosti, a poslije da je od mene udaljio svaku sigurnost i tako me stavio u Tantalove muke. Ne osjećam se da mogu ustvrditi kao Luter da je razum pijani čovjek na konju, niti mogu biti natražnjak pa prihvatiti Pironov skepticizam od prije 2000 godina. I Piron je govorio da čovjek ni u čemu ne može biti siguran. A ipak jednoga dana, kad ga je progonio bijesan pas, stao je bezglavo i očajno bježati.

Bio je dakle siguran barem za dvije stvari: da je postojao onaj pas, i da mu je vlastiti život bio u pogibelji.

Kao katolik, napokon, dužan sam držati za istinu da Duh Sveti prati papu i biskupe s njim sjedinjene, pa i papu samoga, da mogu bez pogibelji naučavati one istine, koje su doista od Boga objavljene za naše spasenje.

2. Drugi je uvjet za zakoniti pluralizam: spasiti ljubav i razboritost. "Može li se ili ne jesti meso od žrtvovanih životinja?" - pitali su Korinćani. "Po sebi bi se moglo, to je pluralizam" - odgovorio je sv. Pavao. Ali je dodavao: "Pazite da ova vaša sloboda ne postane spoticaj slabima... Ako neka hrana sablažnjuje moga brata, ne ću te hrane jesti nikada" / 1 Kor 8,9-13/. Analogno tomu neki me svećenici pitaju: "Smijemo li ili ne smijemo slobodno izložiti vjernicima neko mišljenje, koje nam se sviđa, a koje iznose ugledni teolozi?" Odgovaram riječima enciklike "Zajedništvo i napredak": "Trebalo je jasno razlikovati područje znanstvenog istraživanja od područja poučavanja vjernika. Na ovom prvom području učenjaci moraju imati slobodu, koja im je potrebna za njihov rad, i mogućnost da stave drugima na raspolaganje rezultate svojih istraživanja s objavljivanjem članaka u časopisima i knjigama. Na području vjerskog poučavanja treba tumačiti kao crkveni nauk samo one istine koje kao takve priznaje autentično učiteljstvo i k tomu one teološke zaključke koji se mogu sigurno tvrditi" / br. 118/.

Prikladna smjernica. Samo vjera ugljemara (ovo što ja vjerujem podjite i pitajte papu!) nije dovoljna, osobito danas. Ali, s druge strane vjernici imaju pravo znati, bez zbrke i nepotrebnog mišljenja ono što je zaista Bog objavio. Dok današnji vjernici slušaju, kako s desne strane t.zv. "konzervativci" tvrde nešto, što s lijeve strane t.zv. "progresisti" poriču, ostaju dezorijentirani, gube ustrajnost i njihovu vjeru blokira i izjeda sumnja. Oni s desne strane traže nerazumni i protupovijesni imobilizam, a na lijevoj strani često se nalazi pretjerana nestrpljivost. Htjeli bi svakog dana novu reformu i mijenjanje iskustva u trajnom zamahu. Govore doista o sudioništvu i suodgovornosti - a to su svete stvari - ali s tim katkada podrazumijevaju ravni komunitarizam s potpunom jednakošću uloga, mjerodavnost i odgovornost za sve: todos caballeros! Papinski primat i tiskuju biskupskim kolegijem, nezabludivost pape i koncila zamjenjuju "nepropadljivošću", koju naučava dr. Küng, a koja tvrdi: Papa i Koncili griješe, a kršćani, potpomognuti od Duha Svetoga, ipak nalaze način da poprave te zablude; istraživanje na razini ljudskih znanosti nadomješta nadnaravnu vrijednost vjere; II Vat. Sabor izjavio je da je opovrgnut Prvi Vatikanški (tvrde ljevičari...); drugo poglavlje konstitucije "Lumen Gentium" progutalo je treće poglavlje te Konstitucije. U vjerniku, koji se nije opredijelio ni za desnu ni za lijevu stranu, sve to proizvodi vrlo raširenu zabunu.

Ako ima koje vrijeme u Crkvi, kad se svećenici ne smiju koristiti propovjedaonicama za osporavanje i uz to se predstavljati kao "propovjednici onoga što je sigurno i bitno", onda je to upravo ovo naše vrijeme, koje prijeti povećanjem zabune.

3. Zdravi pluralizam mora koegzistirati s ljubavlju i autentičnim, iskrenim osjećajem za Crkvu. Sv. Pavao se je razlikovao od ostalih apostola, jer je na posebni način bio pozvan i jer je, protivno od onoga što su radili drugi apostoli, krštavao i one, koji nisu bili obrezani. Da bi obranio ovaj pluralizam, išao je s Barnabom iz Antiohije u Jeruzalem, i nije bio zadovoljan sve dotle, dok Jakov, Petar i Ivan nisu odobrili njegovu praksu te njemu i Barnabi pružili ruke u znak potpunog slaganja (usp. Gal 2,2-9). Malo zatim, u Antiohiji, videći da Petar iz straha izbjegava neobrezane, zbog pogibelji da se antiohijska zajednica ne razdijeli u dvije, ukorio ga otvoreno i iskreno (usp. Gal. 2, 11-14).

To je prvak pluralizma u jedinstvu, ali još više goruće ljubavi za Crkvu.

Tko se poziva na pluralizam, redovito izjavljuje da želi dobro Crkvi. Ali, kojoj Crkvi? Koncil je naglasio da je Crkva zajednica. Neki shvaćaju da je to paritetno jedinstvo, t. j. jedinstvo jednakih. Koncil je, međutim, shvaćao hijerarhijsko jedinstvo, t. j. jedinstvo sa stupnjevima; doista je rekao da biskupi moraju biti "braća među braćom", ali je dodao: "Biskupi upravljaju posebnim, njima povjerenim Crkvama, "kao Kristovi zamjenici i poslanici, savjetom, uvjerenjem, primjerom, ali i auktoritetom i svetom vlašću, kojom se služe samo za to da svoje stado odgoje"/LG, 27/.

Neki žele uzimati riječ "auktoritet" samo u pejorativnom značenju kao "vlast" ili "požuda za vlašću". "Danas se toliko naglašava karakter služenja auktoriteta u Crkvi - rekao je Pavao VI - da se iz toga mogu razviti dvije opasne posljedice u poimanju konstitucije same Crkve, t. j. da se pripisuje prvenstvo zajednici i da joj se priznaje djelotvorna i vlastita karizmatička moć, i drugo, da se zanemari naredbenosni izgled Crkve s naglašenim nepovjerenjem prema kanonskim funkcijama u crkvenom životu. Odatle je proisteklo mišljenje o nerazlikovanoj slobodi i o autonomnom pluralizmu kao i optužba tradicije i normativne hijerarhijske prakse zbog juridizma"/Pavao VI, Govor S.R. Roti, 28.I. 1971./.. Auktoritet i karizme se, dakle, ne suprotstavljaju u Crkvi, prvi je nositelj i stražar drugih. Samo apostolima i njihovim nasljednicima bile su upućene ove Kristove riječi: "Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite, dakle, i učinite mojim učenicima sve narode i krstite ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga"/Mt. 28, 18-19/. "Sve što svezete na zemlji bit će svezano i na nebu, a što odriješite na zemlji bit će odriješeno i na nebu"/Mt. 18, 18/. "Tko vas sluša, mene sluša; tko vas prezire, mene prezire, a tko prezire mene, prezire i onoga koji me je poslao"/Lk. 10, 16/.

Petru je pak osobno dana služba vezivanja i odrješivanja /Mt, 16, 19; usp. Mt. 18, 18; Iv. 20, 23/, jer je on postavljen za temelj crkvene zgrade/Mt. 16, 18/, t. j. vidljivo počelo i temelj jedinstva kako biskupa tako i mnoštva vjernika"/LG, 23/.

4. Zdravi pluralizam, konačno iskazuje poštovanje vrednotama tradicije. To je misao, na kojoj je najviše inzistirao Pavao VI. kad nam je govorio u bazilici sv. Marka i pozivao se na "dobrotu i mudrost mletačkog svijeta".

"Primiti i prenijeti vjerno i potpuno - govorio je Papa - to je dužnost našega povjesnoga časa". Osim nauka, to se odnosi i na "crkvenu disciplinu, bogoslužje i kršćansku pobožnost, duhovnost, ascezu... na sve prekušane i dokazane vrednote, za koje garantiraju pouke i smjernice crkvene vlasti, život svetaca i osjećaj vjernika". I nastavio je: "Kakvo li je to bogato i dragocjeno nasljedstvo, koje bi sada neki konformistički, ikonoklasni, svjetovnjački i desakralizatorski mentalitet pokušao ugroziti i raspršiti. Lako je oduzeti i uništiti, ali nije lako zamijeniti, i to zamijeniti ne na bilo koji način, nego tako da se dobije autentičnu vrijednost!"

Ima ih, koji se boje, da ljubav prema tradiciji znači imobilizam. "Naprotiv - odgovara Papa - ta ljubav traži moralnu snagu, disciplinu u misli i ponašanju, solidnost, dubinu, sposobnost odupiranja prolaznoj svjetovnoj modi; u jednu riječ, ta ljubav traži osobnost, onu ljudsku i kršćansku osobnost, o kojoj se mnogo raspravlja, ali koju nije tako lako oblikovati i posjedovati".

Kako su istinite ove Papine riječi i osvjetljene svakodnevnim opažanjem. Evo, svaki dan se održavaju sastanci, sjednice, skupštine, kojima je izrazita svrha obnavljati i osperavati. Ali što? Tu se čuje uvijek isti slogan, stiže se gotovo uvijek tamo, gdje je nekolicina njih htjela da se stigne, upotrebljavaju se stereotipne formule.

Oni isti, koji znaju začepiti uši, čim čuju da netko spomene skolas-
tične aksiome i tridentinske dogme pokazuju se zaneseni i ovijeni
pseudotehničkim žargonom i neologizmima koji vrve po modernim revija-
ma. Veći su konformisti od samih konformista.

Problem tradicije sličan je problemu Mletaka - govorio je još
Papa: "trajati i rasti u vjernosti samoj sebi". I zaključio je:
"Za koliko je velikih pothvata znala dati mletačka Crkva u svojoj
prošlosti da bi predusrela i riješila probleme vremena! Koliko je i
kakvih djela ostvarila! I kako je brojna četa njezinih svetača!
Znajte, dakle, odatle crpsti polet i oduševljenje za odvažno napredo-
vanje, čuvajući svježinu i obnavljajući vašu stvarateljsku sposobnost,
da uzmognete mudro i pronicavo riješiti današnje i sutrašnje probleme".

U ovim se posljednjim riječima nalazi pravi obrazac pluraliz-
ma: "odvažno napredovanje", "stvarateljska sposobnost", pogled "na
danas i sutra", koji ne poriče ništa što je u prošlosti bilo dobro
i neprolazno.

Zdravi pluralizam

Postoji zakoniti pluralizam. Ista, istovjetna katolička vjera
može zaista biti prikazana na više načina. U sv. Ivana, na pr. otkup-
ljenje se prikazuje posebno kao uzdizanje i pobožanstvenje čovjeka,
dok u sv. Pavla više kao oslobođenje od grijeha, koji stanuje u čovje-
ku.

U izlaganju katol. vjere sv. Augustin više upotrebljava Plato-
novu filozofiju, a sv. Toma više Aristotelovu.
Franjevački, dominikanski i isusovački teolozi sačuvali su u prošlos-
ti veliku slogu u bitnim točkama, ali su se prepirali u nekim posebnim,
teškim pitanjima... Nikakvo čudo: teolog razmišlja o predmetu koji je
pun tajnovitosti i dolazi do zaključaka koji nisu jednostavni, ovisi
o odgoju, koji je imao, i o sredini, u kojoj živi, promatra jedan aspekt
više nego drugi kod istine koja ima mnogo lica. Naravno, to je
pluralizam.

Pluralizam je danas prostraniji nego jučer. Jučer se je nasto-
jalo misliti da je zapadna kultura jedina prava kultura, danas se
dobro vidi da je ona jedna između mnogih kultura, prema kojima Crkva
mora tražiti putove i načine kako da im se, koliko je moguće, prilagodi.
Jučer su ljudi živjeli više odvojeni, danas se oni češće susreću i
više osjećaju potrebu da zajedno rade, da se uzajamno povezuju, iako su
različitih vjerskih osvjedočenja. Jučer su cvale poslušnost, urednost,
poštovanje auktoriteta, danas su ljudi osjetljiviji na slobodu, osobnost
i odgovornost. Hermeneutika, koja uči kako treba tumačiti pisani ili
govoreni tekst, bila je jučer još znanost u povejima, danas je s pomo-
ću analiza načina izražavanja ta znanost odrasla i primjenjuje svoje
metode ne samo na Bibliju nego i na dokumente crkvenog učiteljstva.
Jučer se je naziv teologa davao kapaljkom i "priznati auktori" mogli
su se brojiti na prste, danas se naziv teologa daje svakome, teologija
je postala kočija na koju svatko hoće da se popne, Crkva slična na
"klub za teološke rasprave". Ta pojava upada u oči i može biti pozi-
tivna samo ako se ne dira "una fides" o kojoj govori sv. Pavao/Ef. 4,5/.

K r i v i p l u r a l i z a m

Muke s pluralizmom počinju, kad se stavlja u pogibelj ili
izravno nijeće vjera.

Kardinal Luciani u propovijedi na blagdan sv. Lucije istaknuo
je da "I mi susrećemo poteškoće za velikodušnu vjeru (kao nekoć Dante
Alighieri, veliki štovatelj Sv. Lucije...), Sv. Toma napisao je:

"Medju onima koji vide isto čudo i slušaju istu propovijed, jedni vjeruju, a drugi ne vjeruju. Zbog toga, osim pameti i slobode treba prihvatiti i jedan drugi nutarnji uzrok koji čovjeka iznutra pokreće da pristane na ono što vjera predlaže /Sv. Toma, 2a 2ae, qu. 6, art. 1/. Ovaj drugi "nutarnji uzrok", koji pokreće i prepravlja, upravo je prosvjetljujuća milost. (Danteova Lucija). Bila je njemu potrebna, a potrebna je takodjer i nama...".

Naš je čin vjere složen. To je doista čin vjere, ali mora biti pomiješan s ljubavlju prema Bogu. Ne možete imati povjerenja u Boga, ako ga ne ljubite, a ne možete ga ljubiti, ako u njega nemate povjerenja, ako ne pristajete na ono što vam govori i što od vas traži. Bogu se daje pristanak ne samo pameću, nego srcem, cijelim bićem, djelima i svetim životom. "Braće - govorio je sv. Jakov - što nekome koristi reći da ima vjeru, ako nema djela?... Vjera je bez djela mrtva"/Jak. 2, 14, 17/.

Druga poteškoća. Mi ne vidimo stvari, koje nam je Bog objavio o sebi, nego ih naziremo, kao sunce iza planine, poznajemo ih "kao u ogledalu, u zagonetki" (I Kor, 13, 12/. Stvari, pak, koje Bog od nas traži da činimo, moramo izvršavati zato jer imamo povjerenja, na neki način zatvorenih očiju, s onakvim prepuštanjem Bogu, koje je pokazao Abraham, kad je bio pozvan od Boga i "otišao ne znajući kamo ide"/Žid. 11, 8/. Nije lako, na kraju, usmjeriti sav život u smjeru koji Bog hoće, kad našoj lijenosti godi suprotni smjer.

"Prije nego sam se obratio - kaže u Ispovijestima sv. Augustin - našao sam se u položaju onoga koji leži u postelji i zna da se mora ustati, ali, osjećajući se ugodno na mekom perju, nema za to odvažnosti i uzdišući vapije: "Samo još jedan čas!". "I taj se čas odgadja i opet odgadja i obraćenja nema".

To su vječne poteškoće. A ima i jedna nova: zabuna, nesigurnost, koja se nalazi u zraku. Danas ima mnogo ljudi, koji su sačuvali volju da vjeruju, ali ne znaju točno da li moraju vjerovati ovo ili ono. A sve se to događa zbog jedne riječi, koja jednima izgleda silan napredak, a drugima pravo rasulo.

Radi se baš o pluralizmu, o kojemu treba imati čiste pojmove..."

Kad je govor o krivom pluralizmu, Kardinal spominje neke značajnije slučajeve, koje čitam u knjigama i časopisima, koji se čitaju i u Mlecima.

1. Dok čitamo ili slušamo neke teologe, čini nam se da se ponašaju više kao gospodari nego kao službenici istina od Boga objavljenih. Ne brinu se da dokažu da su njihove tvrdnje u skladu s vjerom, koja se ispovijeda uvijek. Ponašaju se kao pronalazači novih značenja više nego kao tumači i branitelji smisla koji razlaže Crkva. Vjeru mjere metrom novosti, mjesto da novosti mjere metrom vjere.

2. Neki teolozi ne priznaju crkvenom učiteljstvu pravo i dužnost da provjerava teološke tvrdnje, i to zbog različitih razloga. Ili zbog toga, što u razdoblju specijalizacija, nijedan papa ni biskup ne bi bio mjerodavan da sudi o jednom teologu spacijalisti. Ili zato, što bi trebalo da eventualne zablude teologa popravi neka posebna "znanstvena i spontana cenzura" drugih teologa. Ili zato, što bi učiteljstvo moralo biti samo zvučnik onoga što misli zajednica.

3. Neki teolozi čine ustupke skepticizmu novoga kova, koji proglašava: ljudske misli, pa i same objavljene istine, usko su povezane s odredjenim povijesnim prilikama. Kad se promijeni sredina, vrijeme i položaj, mijenja se takodjer i istina. Jučerašnja istina ne može biti ista kao današnja istina već i zbog toga, što se individualno biće nikad ne ponavlja i što istini daje osobni kolorit i neponovljivo obilježje. Stoga: koliko teologa, toliko i teologija!

4. Neki teolozi smatraju da se mogu složiti i da su jedna drugoj blizu i one doktrine koje su međusobno dijametralno oprečne. Ti si katolik i vjeruješ u stvarnu Kristovu nazočnost u Euharistiji, dok tvoj brat protestant kaže da euharistijski kruh ostaje kruh i Krist dolazi samo u dušu onoga vjernika koji sudjeluje na Večeri Gospodnjoj. "Nije važno, to je sve isto, de minimis non curat praetor, ne ćemo tražiti dlaku u jajetu!"

5. Neki teolozi posve izjednačuju Katoličku Crkvu i ostale kršćanske vjeroispovijesti. Objava je Božja - kažu - jedinstvena i takva ostaje, a različite vjeroispovijesti jednostavna su ljudska tumačenja Objave. Oholost je tvrditi da je jedna Crkva nad drugim u posjedovanju istine; ljubav i poniznost traže da sve Crkve na isti način priznaju svoje pogreške i idu ususret Kristu, a ne da se jedna proglašuje bolja od drugih.

6. Neki teolozi misle, da bilo kakva filozofija može teologu posuditi svoj rječnik da izrazi vjerske pojmove, pa i one filozofije, koje poriču duh i transcendentnost.

Protiv krivog pluralizma

Jasno je da se ne može prihvatiti pluralizam, koji se temelji na tim postavkama.

1. Bog je ne samo govorio, već je i htio da Njegova Riječ prolazi vjekovima, da se ne mijenja u svom sadržaju. "Čuvaj povjereno blago" - pisao je Pavao Timoteju - "i izbjegavaj novotarije" /1 Tim. 6, 20/ "Nove sed non nova", nastavilo se govoriti poslije /Comm. S. Vinc. Lir/: neka bude izlaganje novo, prilagodjeno, suvremeno, ali neka se ne uče nove stvari. Quod semper, quod ubique, quod ab omnibus. To znači: odbacujući svaki imobilizam, fiksizam, kod katolika je dobro ono, što u uče uvijek, svuda i svi.

2. Tko će osigurati da nauk doista ostane Božji? Svi kršćani, koji su poslušni Duhu, od biskupa do posljednjih vjernika, obdareni su jedne vrste nadnaravnim njuhom, nazvanim sensus fidei - osjećaj vjere, koji im pomaže da raspoznaju ono, što je Bog doista objavio. Samo je Hijerarhiji, međutim, dana "služba da autentično tumači Riječ" /DV, 10/887/. Na to podsjeća II. Vat. Sabor, kad dodaje: "Biskupe, kad uče u zajednici s Rimskim Biskupom, treba da svi poštuju..., a sud svoga Biskupa što ga on u Kristovo ime daje u stvarima vjere i morala moraju vjernici primati i uza nj pristajati s religioznim posluhom" /IG, 25/344/.

Slažem se da je potrebno izložiti Božju Riječ na način koji je razumljiv i prihvatljiv vremenu, ljudima, ukusima i novim civilizacijama. Tu se danas traži veliki napor, tu mogu pridonijeti dragocjenu uslugu, ako je daju poniznom i razboritom službom, teolozi, svećenici i laici, koji više raspolažu vremenom, kulturom i kakvim božanskim darom ili karizmom, te biti posrednici između hijerarhije i ostalih vjernika. Oni, naime, kao širitelji, nose vjernicima i budućim svećenicima, u jasnom i razvijenom obliku, naučavanje hijerarhije, i kao istraživači pripremaju hijerarhiji materijal tehnički obradjen. Dobro je da oni međusobno uljudno raspravljaju, ali uz uvjet da zadnja riječ bude rezervirana učiteljstvu, kao što je uvijek bilo u prošlosti.

3. Ne možemo prihvatiti vjeru, koji drži pod ključem skepticizam. Krist nije propovijedao promjenjivu vjeru: "Neka vaš govor bude: da, da - ne, ne" /Mt. 5, 37/. "ni jedna točka, ni jedan zarez neće nestati iz Zakona" /Mt. 5, 18/;

"Isus Krist je isti: jučer, danas i uvijek" /Žid. 13, 8/. Ono što nam je Bog htio objaviti shvatljivo je istinito, moći će biti više produbljeno i osvijetljeno i bolje shvaćeno, ali nikada neće postati neshvatljivo i krivo, kakva god situacija nastupila i kakvo god bilo subjektivno raspoloženje vjernika.

4. Poniznost i ljubav veoma su lijepe stvari, ali se ipak nikada ne smiju ostvariti na taj način da se žrtvuju istina i vjernost Riječi Božjoj.

5. I Ekumenizam je prelijepa stvar, a ipak i naša rastavljena braća odijaju mogućnost da se nadjemo u jednoj Crkvi uz cijenu zabune i odstupanja od istine.

6. Što se tiče filozofija, rado dopuštamo da se u svakoj može naći koji trunak istine i da neke mogu poslužiti za izražavanje poruke Kristove. Ipak ne sve na isti način; neke mogu poslužiti više, neke manje, a neke nimalo. Neka za dokaz budu pokušaji neopozitivističkih, marksističkih i egzistencijalističkih tumačenja ovih posljednjih godina. To je nazvano tumačenjem, ali često je to bilo izvrtnje pojmova i izdaja.

Vrijeme je da se vratimo Luciji i rasvjetljujućoj milosti. Branit ćemo sa svim nastojanjem našu vjeru od današnjih pogibelji. Nije ipak dovoljno naše nastojanje.

Govorio je sv. Pavao: "Tko reče "Isus je Gospodin", može to reći samo djelovanjem Duha Svetoga" /1 Kor. 12, 3/. "Milošću ste spašeni po vjeri. To ne dolazi od vas, to je dar Božji" /Ef. 2, 8/. Vjera se temelji ne na ljudskoj mudrosti, nego na Božjoj moći" /1 Kor. 2, 5/. Ne može se postignuti prihvaćanja Evandjelja kako treba "bez nadahnuća i prosvjetljenja Duha Svetoga, koji svakome daje ugodnu radost da pristane na istinu i prihvati istinu" /Conc. Vat. I., D. 3010/.

Ovdje je pred nama vjerska tajna: pristanak vjere, koji je s jedne strane slobodni odgovor čovjeka Bogu, s druge strane Božji je dar čovjeku. Taj dar moramo tražiti i čuvati poniznom, pouzdanom, ustrajnom i rjevnom molitvom.

& § + § &

O b a v i j e s t

U veljači ove godine PTT Mostar izmijenila je telefonski broj našeg Dijecezanskog Ordinarija.

Novi telefonski broj jest: 25 - 473.

Službeni Vjesnik Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanjske biskupije, Izdaje Biskupski Ordinarijat Mostar, 79000 Mostar, Šetalište JNA 18

Umnoženo kao službeni materijal za isključivu upotrebu svećenstvu Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanjske biskupije (Čl. 15 Zakona o štampi).

D O K U M E N T I   S V E T E   S T O L I C E

1/ OBAVIJEST O PROGLAŠENJU JUBILARNE GODINE

DRŽAVNO TAJNIŠTVO SV. STOLICE

No 234072

Vatikan, 30. travnja 1973.

Preuzvišeni gospodine!

Hitim da obavijestim Vašu Preuzvišenost u diskreciji, a Vašim posredstvom svu preuzvišenu gospodu biskupe ove zemlje, da će u srijedu, 9.V. prigodom uobičajene generalne audijencije Sveti Otac javno proglasiti Svetu Godinu te istodobno iznijeti novu impostaciju toga važnog događaja i najaviti cvogodišnji blagdan Duhova, 10. lipnja 1973. kao dan duhovnog gibanja koje karakterizira događaj što će tada biti službeno inauguriran za čitavu Crkvu, da bi ušao u sveju najvišu i konačnu fazu 1975. u Rimu.

Kakva će biti ta nova impostacija, moći će Vaša Preuzvišenost bolje vidjeti iz dokumenta "Osnovne smjernice Svete Godine" - glavna tema "Pomirenje" - koji prilažemo ovom cirkularnom pismu. O tim glavnim smjernicama govorit će Sveti Otac u svojoj alokuciji 9. svibnja, a istoga će se dana održati konferencija u dvorani za tisak Svete Stolice, kako bi novinari mogli biti upoznati s tim novim kriterijima.

Uzimajući u obzir važnost i specifičnost novih karakteristika planirane jubilarne inicijative, slobodan sam zamoliti Vašu Preuzvišenost da poduzme mjere kako bi odgovarajuća tijela vaše BK poradila da se objasni sadržaj priloženog dokumenta koji treba da bude prezentiran javnom mnijenju zemlje. Naravno, moći ćemo i morat ćemo se vratiti na tu temu i kasnije prikladnim razjašnjivanjem i obradivanjem obaju aspekata. U međuvremenu, potrebno je pobrinuti se za njihovu dobru, ispravnu i što obuhvatniju prezentaciju.

Obavješćujući Vašu Preuzvišenost, zasada u diskreciji, da će poslije podne 9. svibnja biti proglašen i Središnji odbor Svete Godine, unaprijed Vam stavljam do znanja da će predsjedništvo i tajništvo toga tijela biti povjereno kardinalu von Fuerstenbergu, odnosno Mons. Antoniju Mazza, obojici sa sadašnjom adresom boravka u Vatikanu.

U vezi s time molim Vašu Preuzvišenost da već sada uzme u razmatranje osnivanje analognog odbora lokalne Crkve, čiji se sastav mora držati u tajnosti u svakom slučaju do 9. svibnja. Čim to bude moguće, neka Vaša Preuzvišenost javi ime onoga koji će tim radom biti zadužen, Njegovoj Uzoritosti kardinalu von Fuerstenbergu ili Mons. Mazza, kako bi što prije mogli biti uspostavljeni kontakti Središnjeg odbora s lokalnim odborima.

Konačno, što se tiče blagdana Duhova, kada treba da počne široko duhovno gibanje unutarne reforme i obnove koje karakterizira taj događaj u čitavoj Crkvi, molimo Vašu Preuzvišenost da već sada ozbiljno razmisli što bi bilo moguće i zgodno da se u tom smislu poduzme u vašem

---

Njegova Ekscelencija
Msgr FRANJO KUHARIĆ,
Predsjednik Bisk. Konferencije
Z a g r e b

---

narodu, vodeći računa o lokalnim prilikama, kako bi se osigurao ne samo odaziv pozivu Pape upućen čitavoj Crkvi, nego i plodan i dostojan početak te inicijative, po mogućnosti na raznim nivoima (nacionalnom, dijecezanskom, itd.). Slobodan sam skrenuti Vam pažnju na eventualno objavljivanje zajedničkog Pastirskog pisma ili odgovarajućeg dokumenta Predsjedništva BK, koji bi se mogli pročitati u svim crkvama.

Gore navedeno slobodan sam povjeriti Vašoj pastirskoj revnosti moleći Vašu Preuzvišenost da oprostí ako je vrijeme koje joj stoji na raspolaganju za tu inicijativu prilično ograničeno. No Vaša će Preuzvišenost razumjeti da bi daljne odgadjanje bilo štetno za uspješan ishod inicijative od koje možemo, ako bude dobro i brižljivo organizirana, očekivati obilne plodove duhovne obnove za dobro cijele Crkve.

Za sve što ćete učiniti u tom smislu, izražavam Vam osjećaje najtoplije zahvalnosti, uz najdublje poštovanje,

odani Vam

G. Kard. Villot.

& % + % &

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR

Br. 572/73.

P.N.

SVIMA ŽUPSKIM UREDIMA U BISKUPIJI

U svim župama mostarsko-duvanjske i trebinjsko-mrkanjske biskupije treba na blagdan Duhova, 10. lipnja t. g. pod svim svetim misama, koje se slave s narodom proglasiti početak JUBILARNE ili SVETE GODINE.

U tu svrhu ovdje prilažemo zajedničku poslanicu našeg Episkopata, koju je u ime svih Biskupa potpisao zagrebački Nadbiskup kao predsjednik Biskupske Konferencije s time, da se tu poslanicu pročita vjernicima s oltara pod svim svetim misama na blagdan Duhova.

Prilažemo također i dokumenat pod naslovom: BITNA USMJERENJA SVETE GODINE SREDIŠNJA TEMA: POMIRENJE, koji svećenici neka dobro prouče, te o sadržaju dokumenta i o načinu proslave SVETE GODINE u našim župama povedu riječ u eventualijama na narednom proljetnom koronskom sastanku.

Mostar, dne 1. lipnja 1973.

+ P e t a r, biskup

**PREDSJEDNIŠTVO BISKUPSKE
KONFERENCIJE**

Br. 311/BK - 1973.

DRAGI VJERNICI!

BRAĆO SVEĆENICI!

ČASNA REDOVNIČKA BRAĆO I SESTRE!

Danas na blagdan Duhova, kada Crkva slavi svoj rođendan dolaskom Duha Svetoga u njezin život i u njezinu povijest, radosna mi je i časna dužnost da u ime cijelog našeg Episkopata u smislu odluke Sv. Oca Pape Pavla VI. proglasim otvorenom SVETU GODINU u svim našim biskupijama i župskim zajednicama.

Svetu ili Jubilejsku godinu prvi put je proglasio Papa Bonifacije VIII. 1. 300. godine. Ustanova Svete godine u Crkvi ima svoje nadahnuće u Starom Zavjetu. Izraelci su, naime, svake sedme godine slavili oprosnu godinu (Pnz 15...), a svake pedesete godine Jubilejsku godinu koju su širom zemlje najavile trube (Lev 25, 9). Bilo je to vrijeme kad su se oslobadjali robovi, ispravljale nepravde, opraštali dugovi, zemlja, koja ožda u nevolji prodana, vraćala se bivšim vlasnicima. Imale su te godine u Božjoj pedagogiji svrhu da odgajaju narod za pravednost i milosrdje prema siromasima; to je ujedno Izraelce podsjećalo na Božje milosrdje prema njima.

Za Crkvu, novozavjetni Božji narod, Sveta godina je veliki duhovni događaj koji cijelu Crkvu stavlja u sabranosti, molitvi i pokori pred Isusa Krista da se obnovi plodovima Otkupljenja u svojoj vjeri i u svom životu.

To je smisao i ove Svete godine koja danas počima u svim mjesnim Crkvama svijeta da bi 1975. završavala hodočašćima u Vječni Grad Rim, kako bi cijela Katolička Crkva, sabrana oko Petrovog Nasljednika, nadahnutá vjerom Apostola i mučenika, dala svijetu jasnije i svjetlije svjedočanstvo jedinstva u vjeri, zajedništva u ljubavi, nade u obraćenju.

Kad je Sv. Otac Pavao VI. u generalnoj audijenciji 9. svibnja ove godine pred tisućama hodočasnika navijestio Svetu ili Jubilejsku godinu, u svom govoru, medju ostalim, ovim je riječima protumačio njezinu potrebu i njezin smisao:

"Smatramo da nemamo krivo, ako u suvremenom čovjeku otkrivamo duboko nezadovoljstvo... ogorčeni osjećaj nesreće uzrokovane receptima lažne sreće, kojima je otrovan... Stoga mu je potrebna unutarnja obnova kakvu je Koncil želio.

Toj osobnoj, unutarnjoj, a u nekom pogledu i vanjskoj obnovi teži upravo ova Sveta Godina; ta izvanredna, a ujedno i lagana terapija, trebala bi donijeti duhovno blagostanje svakoj savjesti, što bi se imalo u izvjesnoj mjeri odraziti i u društvenom mentalitetu. To je opća ideja ove Svete Godine, koja se, ostvarena u praksi, sabire oko druge središnje i esobite ideje: pomirenje." (Osservatore R. br. 106, 10. V. 1973. str. 1.).

Pod pritiskom filozofija koje niječu u čovjeku duhovnu stvarnost i poriču njegov vječni smisao mnoge ljude našega vremena muči sumnja, u mnogima se ugašila vjera. Mnogi opojeni moćnim uspjesima tehnike smatraju Boga nepotrebnim; mnogi tražeći samo užitak odbacuju svaku normu koja bi uvjetovala vječnu nadu.

Često se dobro naziva zlim, zlo dobrim; od tame se pravi svjetlost, a od svjetlosti tamu (IZ 5, 20).

Živimo u vremenu izmučenu mnogim nasiljima, sukobima i pravim orgijama mržnje koja kroz ratove našeg stoljeća prolijeva rijeke ljudske krvi. Nemir provaljuje u savjesti, u obitelji, u narode; nemir muči i Crkvu. Na neke situacije suvremenog zbivanja medju ljudima mogli bismo primijeniti riječi proroka Hošee: "Nema više vjernosti, nema ljubavi, nema znanja Božjega u zemlji, već proklinjanje i laž, ubijanje i kradja, preljub i nasilje, jedna krv drugu stiže" (Hoš 4, 2).

Kad čovjek prezre Božje izvore istine i milosti, sličan je tražitelju vode koji ostavi čiste i bujne izvore i kopa raspucane čatrnje koje ne mogu držati vode (Jer 2, 13).

Gledajući Papa s vrhunca svoje službe sav taj nemir, tjeskobu, misaona i moralna lutanja suvremene civilizacije, odredio je ovoj Svetoj godini veliku temu i veliki poziv cijeloj Crkvi: pomirenje s Bogom i s ljudima!

"Prije svega nužno je", kaže Sv. Otac, "da uspostavimo autentične životne i sretne odnose s Bogom, da budemo s njim pomireni u poniznosti i ljubavi, kako bi se iz te prve, temeljne harmonije u cjelini našega iskustva rodio zahtjev i ostvarila krepost pomirenja s ljudima u ljubavi i pravdi, kojima odmah priznajemo obnoviteljski naslov braće" (ib. str. 1.).

Bog je apsolutna Opstojnost, Dobrota i Ljubav (I Iv 4, 16). On je jedini Izvor i smisao čovjeka. On ima pravo prvi da bude poštovan u vjeri i ljubavi; On je živi Bog. Proglasiti Boga mrtvim znači samoga čovjeka prepustiti potpunom besmislu; bez Boga se ne može ostvariti ljudska sreća. Čovjek je stvoren za Istinu i vječnu Ljubav.

Stoga nas Sveta godina mora pripraviti da se najprije s Bogom pomirimo. Poziva nas po proroku: "Vratite se Gospodu, Bogu svome, jer on je nježnost sama i milosrdje, spor na ljutnju a bogat dobrotom, on se nad zlom ražali" (Amos 8, 11).

Za iskreno, duboko i vjerno pomirenje s Bogom potrebna nam je više sabrana šutnja nego mnogi govor; potrebna nam je više duboka osobna molitva (bez koje nema iskrene zajedničke molitve) nego raspravljanje; potreban nam je više duh pokore nego isticanje vlastite mudrosti. "Čovjeka treba obnoviti iznutra... To je čas milosti koja se obično dobiva samo prignute glave" (ib. str. 1.).

Samo čovjek pomiren s Bogom nalazi Božje putove istine, pravde, ljubavi i mira. a time nalazi nužno i putove pomirenja s ljudima. To veliko pomirenje, koje bi moralo istinom Kristove ljubavi i snagom Duha Svetoga sve ljude učiniti braćom po Božjem Očinstvu, može biti samo plod iskrenoga obraćenja Bogu.

S velikom nadom i radosnim srcem prihvaćamo svi ovu Svetu godinu kao dar i poziv Božjega milosrdja. Shvatimo da ovom Svetom godinom Milosrdni Isus upućuje raznim zlima izmrenom suvremenom naraštaju svoj poziv: "Dodjite k meni svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti. Uzmite jaram moj na se i učite od mene, jer sam krotka i ponizna srca. Tako ćete naći pokoj svojim dušama". (Mt 11, 29).

Ako poniznom dušom čujemo glas Božji, bit će to zaista prolazak Duha Svetoga kroz našu jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu, kroz naš narod, kroz naš svijet.

U svakoj biskupiji, u svakoj župi, u svakom sjemeništu i redovničkoj zajednici, u svakoj katoličkoj obitelji i u svakoj vjerničkoj savjesti Jubilejska godina mora biti prisutna svojim pozivom i milošću. Svi moramo sabrani i skrušeni stati pred Boga sa svojom savješću da razmislimo svoj život u svjetlu Duha Svetoga. U istini o Bogu shvatit ćemo i istinu o čovjeku. Crkva mora dati svijetu svjedočanstvo da se na temelju istine zaista gradi život mira i ljubavi. Svijet nema prava zahtijevati

4

jevati od Crkve da promijeni vjerovanje i ukine Deset zapovijedi Božjih, ali ima pravo očekivati da Crkva živi ono što vjeruje. To je svjedočenje.

Za proslavu Svete godine bit će izradjeni posebni programi duhovne obnove, a mi već danas počnimo moliti i molimo svaki dan da se ljudi otvore velikom Božjem daru: pomirenju svakoga čovjeka s Bogom i s ljudima.

Prva je zajednica Isusovih vjernika molila dar Duha Svetoga sabrana oko Bl. Dj. Marije, Majke Isusove. Neka se naša Crkva u Svetoj godini sabire oko Nje. Nadahnuti primjerom njezine vjere, poniznosti i poslušnosti zajedno s Njom molit ćemo milost velikoga obraćenja, sveopćega pomirenja svih ljudi s Bogom i u Bogu: Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Bio taj blagoslov sa svima vama! Amen.

U Zagrebu, na blagdan Duhova 1973.

+ FRANJO KUHARIĆ, v. r.
Predsjednik Bisk. Konferencije

P. s. Preporuča se da u svim crkvama i kapelama uoči Duhova u 8 sati navečer zvone zvona kroz 15 minuta da navijeste Jubilejsku godinu.

Na Duhove neka se kod glavne sv. Mise s narodom otpjeva Zaziv Duha Svetoga!

Ova se poslanica čita na Duhove u svim crkvama i kod svih sv. Misa s narodom!

Sacra Congregatio pro Doctrina fidei - ostaje dosadašnja

---

nauka Crkve o nerazrješivosti ženidbe

SACRA CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI

Prot. N. 1284/66

139/69

Romae, die 11 aprilis 1973

Excellentissime Domine,

Haec Sacra Congregatio cuius munus est doctrinam de fide et moribus in universo catholico orbe tutari, vigilantia cura observat diffusionem novarum opinionum, quae doctrinam de indissolubilitate matrimonii a Magisterio Ecclesiae constanter propositam vel negant vel in dubium vocare satagunt.

Huiusmodi opiniones non tantum scripto in libris et ephemeridibus catholicis propagantur sed etiam in Seminaria scholasque catholicas necnon in ipsam praxim nonnullorum tribunalium ecclesiasticorum in hac vel in illa Dioecesi sese insinuare incipiunt.

Tales insuper opiniones simul cum aliis rationibus doctrinalibus vel pastoralibus hic inde tamquam argumentum sumuntur ad abusum iustificandos contra vigentem disciplinam circa admissionem ad Sacramenta eorum qui in unione irregulari vivunt.

Proinde hoc Sacrum Dicasterium in Congregatione Plenaria anno 1972 habita rem examini subiecit ex cuius mandato, a Summo Pontifice adprobato, Excellentiam Tuam enixe hortatur ad diligentem vigilantiam, ut ii omnes, quibus munus docendi religionem in scholis cuiusvis gradus aut in institutis vel munus officialis in tribunali ecclesiastico conceditur, fideles doctrinae Ecclesiae de indissolubilitate matrimonii permaneant eamque in praxim apud tribunalia ecclesiastica deducant.

Admissionem ad Sacramenta quod attinet velint item Ordinarii loci ex una parte observantiam urgere vigentis Ecclesiae disciplinae; ex alia parte autem curare ut animarum pastores peculiari sollicitudine prosequantur eos etiam qui in unione irregulari vivunt adhibendo in solutione talium casuum, praeter alia recta media, probatam Ecclesiae praxim in foro interno.

Haec Tecum communicans omni qua par est reverentia permaneo

Tibi addictissimus

FRANC. Card. ŠEPEK, Praefectus,

p. Hieronymus Hamer, o.p., a sacretis

§ & % + % & §
+ § & § +
& + &
§

PLENARNO ZASJEDANJE BKJ - SAOPĆENJE ZA TISAK

=====

TAJNIŠTVO BISKUPSKE KONFERENCIJE

Br. 296/73.

Zagreb, 18. svibnja 1973.

ODRŽANO PLENARNO ZASJEDANJE BISKUPSKE KONFERENCIJE

Od 8. do 11. svibnja o.g. zasjedala je Bisk. konferencija u Nadb. dvoru u Zagrebu. Prisustvovao je i msgr Stefan Laszlo kao promatrač BK Austrije.

- Na ovom zasjedanju biskupi su se najviše bavili kretanjima u bogoslovnim znanostima nakon Koncila te su pozvali neke naše istaknute stručnjake, kojih su saslušali i prodiskutirali slijedeće referate:

1) O STANJU DOGMATIKE POSLIJE KONCILA /Dr. Brajčić i dr. Golub/:

Predavači su izložili opće pozitivne i negativne tendencije dogmatske znanosti nakon Koncila obzirom na temeljne elemente dogmatske teologije: objavu, filozofsku refleksiju o objektivnim datostima i crkveno učiteljstvo kao normu dogmatske znanosti. Ona je u neprestanom razmišljanju, i to u svojim temeljnim elementima, te se neke struje suvislo ne dograđuju na prošlost; pokazuju veću ili manju neovisnost o crkvenom učiteljstvu, iako ga ne odbacuju, distanciraju se od neoskolastike, prihvaćaju teološke izraze i stavove od raznih filozofskih sistema i prirodnih znanosti. Suvremena teologija neprestano se obraća svome povijesnom času, iskustvu današnjeg čovjeka, te se za to iskustvo traži svjetlo u objavi. Odatle naglašeni pluralizam u današnjoj teologiji. Ona neprestano dijalogizira s antropološkim znanostima. Promjene koje ona proživljava treba mirno prosudjivati u nadi da će ozbiljni teolozi slijedeći vjeru Crkve znati razlučiti istinu od zablude.

2) PREORIJENTACIJA MORALKE NA II VAT. SABORU?

Dr. Kuničić se kritički osvrnuo na razna strujanja koja se među katoličkim moralistima u novije doba posvuda pojavljuju; nastoji se stvoriti nešto novo, a koji put zanemarujući temeljne zásade tradicionalne katoličke moralke. Analizirajući razlike u stavovima, referent je nastojao pokazati neutemeljenost nekih novijih pokušaja sinteza kao i određena zastranjivanja, a naglasiti nepromjenjive moralne zásade i današnju vrijednost sinteze sv. Tome.

Dr. Valković istaknuo je da je Koncil dao važne smjernice za obnovu moralke/OT, br. 16/, naglašujući ontološko-sakramentalno polazište i kristološku orijentaciju, te potrebu da se moralka više hrani sv. Fismom i da razvija društvenu dimenziju. Posebno je velik preckret Koncil izvršio u pozitivnijem vrednovanju modernih znanosti i ovozemaljskih vrednota, zbog čega se sve više cijena induktivna metoda, tj. zapažanje i iskustvo. Referent se takodjer osvrnuo na glavne teme o kojima se u moralci danas raspravlja te ukazao na njezine oznake koje danas ponovno dolaze do izražaja.

3) SADAŠNJE STANJE BIBLIJSKE ZNANOSTI U KATOL. CRKVI
/Dr. Škrinjar i dr. Kresina/:

Suvremena egzegaza donijela je mnoge novosti koje je crkveni auktoritet odobrio i priznao kao poželjne. Ona je mnogo napredovala, ali i donijela izvjesne rizike: s jedne strane, omogućila nam je ispravnije shvaćanje mnogih biblijskih tekstova, a s druge strane - upustila se mjestimice u lutanja koja prelaze okvir katoličke ortodoksije.

4) DOGMATSKI ASPEKT SAKRAMENTA KRŠTENJA /Dr Šagi-Bunić;
PASTORALNI ASPEKT SAKRAMENTA KRŠTENJA /Don Frane Šimat/:

Nakon što su referati prodiskutirani, u vezi s pastoralnim aspektom odlučeno je da će, nakon potrebnog daljnjeg razmatranja i savjetovanja, BK izdati posebnu uputu s obvezatnim smjernicama da bi se tako glede nekih najvažnijih postupaka osiguralo jedinstvo pastoralnog svećenstva, koje je nužno za uspješnu provedbu koncilskih i pokoncijskih odredaba i smjernica glede sakramenta krsta. Tako će biti naglašeno nužno jedinstvo postupanja:

a/ glede propisane priprave župske zajednice, kumova, a posebno roditelja, s kojima bi se u tu svrhu moralo uvijek održati više sastanaka;

b/ takodjer glede možebitnog odgadjanja krštenja djeci roditelja koji ne prakticiraju kršćanski život, ili su svojoj već krštenoj djeci zanemarili dati kršćanski odgoj;

e/ glede pismenog medjusobnog obavještanja župnika krštenja i župnika stanovanja krštenikovih roditelja i sl.

Odlučeno je takodjer da se izda, kao pastoralno pomagalo, knjižica o sakramentu krsta koja bi se davala svim roditeljima i kumovima.

5) O SVEĆENIČKOJ DUHOVNOSTI ZA NAŠE VRIJEME /O.L. Marković/:
Tema specifične svećeničke duhovnosti oglašuje se istom u našem stoljeću, osobito četrdesetih godina. U prošlosti se ta duhovnost nadahnjivala monaškom duhovnošću, koja prvotno nije usmjerena na apostolat. Medjutim, pravi je napredak teologije o sveć. duhovnosti, koju je Koncil potvrdio, u tome što je upozorila da se svećenik ne posvećuje izvan svoga apostolata, nego upravo po njemu, te je opovrgla neka rarija shvaćanja, po kojima su apostolat i svećenički duhovni život razdvojeni, ili čak da se nalaze u izvjesnom protuslovlju. Ta duhovnost treba da bude Kristocentrična, ekleziološka, apostolska, humana, trojstvena, u vezi s biskupom. Glede sredstava za njezinu izgradnju predavač je istaknuo da su koncilski dokumenti valorizirali sve vježbe pobožnosti preporučivane u crkvenoj tradiciji.

- Razmotreni su prijedlozi VBK za kler o permanentnom obrazovanju klera te je odlučeno da se pojedine metropolije bave s tim pitanjem prema svojim posebnim okolnostima.

- Na inicijativu VBK za kler odlučeno je da se 28. - 29. kolovoza o.g. održi u šibeniku dvodnevni interdijecezanski tečaj o svećeničkoj duhovnosti.

- Odboren je Statut Konferencije biskupa splitske metropolije.

- Biskupi Franić i Grmič delegirani su da sudjeluju na međunarodnom simpozijumu teologa koji priredjuje Svjetsko ekumensko vijeće u Bruxellesu slijedeće godine. Tema simpozijuma bit će "kršćanska nada".

- Nadbiskup Pogačnik, delegat naše BK u vijeću bisk. konferencija Evrope, izvijestio je o jesenskom zasjedanju Vijeća u Rimu prošle godine. Vijeće je razmatralo tendencije suvremene teologije i gnostičku krizu koju ona proživljava kao u nekoliko navrata u povijesti Crkve. Zatim je obradjivana djelatnost Sinode biskupa i biskupijskih sinoda.

- Promatrač naše BK na jesenskom zasjedanju BK Francuske u Lourdesu msgr Oblak, izvijestio je o svojim zapažanjima glede teme i načina rada toga zasjedanja. Istaknuo je odlučnost francuskog Episkopata da čuva prezbitersku službu u Crkvi kako je izlaže koncilski dekret o svećeništvu i rimska sinoda biskupa iz 1971. Instituciju sjemeništa smatraju neophodnom za spremanje svećenika. Biskupi su se mnogo bavili i pitanjem odnosa Crkve i vjere prema politici u francuskom demokratskom i pluralističkom društvu.

- Za promatrača naše BK na zasjedanju BK Italije u lipnju o.g. delegiran je msgr J. Pavlišić, nadbiskup koadjutor riječki.

- Odobren je Statut VBK za crkv. umjetnost, archive i knjižnice.

- Odlučeno je da se pri Tajništvu BK organizira statistička služba o vjerskom životu u nas, te da sve biskupije početkom godine dostavljaju Tajništvu BK određene statističke podatke.

- Osnovano je posebno VBK za obiteljski apostolat. U Predsjedništvo Vijeća izabrani su biskupi Zanić, Grmič, Jablanović.

- Odlučeno je da ubuduće svi priručnici i pomagala za katehizaciju moraju biti odobreni od VBK za katehizaciju.

- Na prijedlog msgr Zvekanovića odlučeno je da se pri VBK za liturgiju osnuje posebni odbor za liturgijska pitanja nacionalnih manjina kod nas.

- Razmotren je naš program za proslavu Jubilarne godine 1975. koju je Sv. Otac proglasio 9. svibnja o.g. Središnja tema Svete Godine bit će naše pomirenje s Bogom i bližnjima.

- Odlučeno je da se osnuje posebni odbor pravnika iz raznih dijeceza koji će proučiti razne mogućnosti mirovinskog osiguranja svećenika.

- Odobreni su hrvatski prijevodi slijedećih liturg. tekstova:

1. Red pristupa odraslih u kršćanstvo (Ordo initiationis christianae adultorum) od 6. siječnja 1972;
2. Red bolesničkog pomazanja i skrbi za bolesne (Ordo unctionis infirmorum eorumque pastoralis curae) od 7. prosinca 1972.;
3. Iz Rimskog pontifikala: Postavljanje čitača i akolita, primanje među kandidate za djakonat i prezbiterat, prihvaćanje posvećenog celibata;
4. Časoslov naroda Božjega, Svešćić 1-3: vlastita slavlja od početka Došašća do Duhova uključivo i šest nedjelja kroz godinu.

- Odlučeno je da se blagdan B.Z.Bl. Dj. Marije slijedeće godine slavi na II adventsku nedjelju, 8. prosinca. Naime Sv. Otac ovlastio je bisk. konferencije da za svoje područje mogu odobriti slavljenje toga blagdana i na adventske nedjelje.

- Podnijeli su izvještaje predsjednici raznih vijeća BK o radu svojih vijeća, te vlč. Stanković, ravnatelj za inozemnu pastvu Hrvata, o sadašnjem stanju hrvatske inozemne pastve.

- Biskupi su u petak poslije podne na zajedničkoj sjednici s Mješovitim vijećem Bisk. konferencije, Vijeća viših redovničkih poglavara i Unije viših red. poglavara raspravljali o odnosima dijecezanskog i redovničkog klera. Naglašeno je da već u novicijatu i sjemeništima treba usmjeravati odgoj za veće međusobno poznavanje, suradnju i zajedništvo. Uočeni su problemi koje treba studijski rješavati u duhu iskrenosti i ljubavi.

Zasjedanje je završeno u petak poslije podne 11. svibnja o.g.

TAJNIŠTVO BK

§ & % + % & §

O K R U Ž N I C E   O R D I N A R I J A T A
= = = = =

Broj: 573/73.

VANJSKA PROSLAVA PAPINA DANA U BISKUPIJI

Na 30. lipnja ove godine pada deseta obljetnica krunidbe Sv. Oca Pavla VI. Budući da se po Novom Obredu sv. Mise više ne može uzimati "oratio pro Papa sub unica conclusione" s molitvom dana, preporučujemo da svećenici na dan izbora - 21.VI. - i na dan posvećenja 30.VI. uzmu (pa i u Misama bez sudjelovanja vjernika) sveopću molitvu vjernih, i u njoj se posebno pomole za Sv. Oca sa zaključnom molitvom za Papu.

Vanjska proslava Papina dana ove godine trebala bi se održati u nedjelju 1. srpnja. Kako se te nedjelje slavi svetkovina Presv. Srca Isusova, to se neće moći uzeti votivna misa o godišnjici "coronationis", nego mora biti misa o Presv. Srcu Isusovu, ali u sveopćoj molitvi vjernih neka svećenici nekoliko posebnih zaziva umetnu za Sv. Oca i zaključe tu molitvu vjernih s molitvom za Sv. Oca, a na koncu sv. mise neka otpjevaju ili izmole s vjernicima "Tebe Boga hvalimo" s pripadnom molitvom za Sv. Oca. *x Krunidbe*

Vjernicima tjedan dana ranije, t.j. u nedjelju 24. lipnja najaviti da u narednom tjednu dolazi 10-obljetnica ~~10~~ sadašnjeg Sv. Oca, te pozvati ih, da se u svojim obiteljima mole za Sv. Oca i Sv. Crkvu, te da u što većem broju dodju u nedjelju dne 1. srpnja na sv. Misu, pod kojom će se posebno zajednički moliti za Sv. Oca.

Mostar, dne 1. lipnja 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 574/73.

PRIMANJE NOVIH KANDIDATA U SJEMENIŠTE

Približava se konac školske godine. Mladići koji završavaju osmogodišnje školovanje stoje pred izborom zvanja.

Ordinarijat je svojom okružnicom Br.473/73 od 30. ožujka pisao svim župskim uredima o proslavi X. svjetskog molitvenog dana za duhovna zvanja. Sigurno su i svećenici, napose katehete kroz mjesec svibanj govorili mladeži o duhovnim zvanjima, pa uz milost Božju njihov trud i rad neće ostati bez ploda.

Za prijem u sjemenište svaki kandidat treba napisati vlastoručno molbu, uz to priložiti: 1) svjedodžbu, ili barem od župnika ovjerevljeni prijepis svjedodžbe o s uspjehom završenom VIII. razredu, 2) rodni list iz državnog matičnog ureda, 3) krsni list s napomenom o primljenom sakramentu sv. krizme, 4) pismeni pristanak roditelja, da im sin pohađa školu za spremanje svećenika, te da će doprinositi za njegovu uzdržavanje, 5) posebni izvještaj župnika o kandidatu i obitelji.

Molbe kandidata sa svim potrebnim dokumentima i izvještajem župnika treba što ranije dostaviti Ordinarijatu, najkasnije do 20. srpnja.

Mostar, dne 1. lipnja 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 575/73.

XXVII SVJETSKI DAN SVEĆENIČKOG POSVEĆENJA

Svećenička Kongregacija iz Trenta (Tridenta) poziva eva već 27-put svećenike cijeloga svijeta, da na svetkovinu Srca Isusova, koja ove godine iznimno pada u nedjelju 1. srpnja, obnove u sebi odluku i uznastoje oko vlastitog posvećenja.

Ovaj dan trebale bi veće ili manje skupine svećenika, da zajednički u molitvi i razmatranju provedu i da se međusobno potiču i oduševljavaju za rad oko vlastitoga posvećenja. Ali kako ove godine svetkovina Srca Isusova dolazi u nedjelju, teško će biti ostvariti zajednički svećenički sastanak. Ali ništa ne priječi, da svaki svećenik napose sabere i provede nekoliko časova pred Presvetim razmatrajući o dužnosti vlastitog posvećenja i moleći za to potrebne milosti.

Tema ovogodišnjeg dana svećeničkoga posvećenja glasi:
SVEĆENICI VJERNI BOGU I VJERNI ČOVJEKU.

Na tu vjernost potiče nas

- a/ što je Bog vjeran i što je tu vjernost čuvao kroz stoljeća unatoč grijesima i otpadima ljudskim poslavši nam Spasitelja, kako je još praroditeljima obećao i stalno preko proroka to obećanje ponavljao,
- b/ što je Krist utjelovljena vjernost Boga Oca, jer se u Njemu ispunjavaju Pisma vjernoga Boga.

I svećenik mora biti vjeran. To je potrebno naročito danas, kad mnogi svećenici pogaziše svoju vjernost. Tu vjernost treba svaki svećenik da u sebi opet obnovi, da će i riječju i svojim životom naviještati uskrsnu tajnu, koja je tajna Božje vjernosti.

Uz vjernost prema Bogu svećenik treba da bude i vjeran čovjeku, da ispunja prema ljudima ona obećanja i one obveze, koje je po svom svećeništvu na sebe preuzeo.

Preporučamo svima našim svećenicima, da u ovom duhu proslave ove godine svetkovinu Presv. Srca Isusova.

Mostar, dne 1. lipnja 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 576/73.

RASPORED PASTIRSKOG POHODA I DIJELJENJA SV. POTVRDE

Prema okružnici Ordinarijata br. 475/73 od 30. ožujka t. g. dosad je obavljena kanonska vizitacija i podijeljen sakrament sv. Krizme u slijedećim župama: PRENJ-DUBRAVE, 29. travnja, ROTIMLJA 30. travnja i DOMANOVIĆI, 1. svibnja.

U dogovoru sa župnicima sv. Krizma u STOCU bit će 17. lipnja, a u HUTOVU, 24. lipnja.

Ovdje donosimo raspored kan. vizitacije i dijeljenja sv. Krizme u župama duvanjskog dekanata:

VINICA: Dolazak 28.VII. prije podne, krizma 29.VII.;
RAŠELJKE: Dolazak 29. VII. poslije podne, krizma 30.VII.;
GRABOVICA: Dolazak 31.VII. prije podne, krizma 1.VIII.;
PRISOJE: Dolazak 1.VIII. poslije podne, krizma 2.VIII.;
ŠUICA: Dolazak 3. VIII prije podne, krizma 4.VIII.;
DUVNO: Dolazak 4.VIII. poslije podne, krizma 5.VIII.;
KONGORA: Dolazak 6. VIII prije podne, krizma 7.VIII.;
SEONICA: Dolazak 7.VIII. poslije podne, krizma 8.VIII.;
BUKOVICA: Dolazak 8. VIII., krizma 9.VIII.;
ROŠKO POLJE: Dolazak 10. VIII. poslije podne, 11.VIII ispit
djece i pregled župskog ureda, krizma 12.VIII.

Datum krizme u župama DONJE HRASNO, DONJI GRADAC, TREBIMLJA, TREBINJE, RAVNO, BUHOVO, RASNO utvrdit će se kasnije.

Napomene:

- 1/ Po dolasku u župu obaviti će se ispit iz vjeronauka djece za sv. krizmu.
  - 2/ Kanonski doček Biskupa obavlja se neposredno prije sv. mise, u kojoj će biti dijeljenje sv. Potvrde,
  - 3/ Nije poželjno da djeca koja su ponavljala razrede, budu pripuštena na sv. krizmu prije svršenog četvrtog razreda. Ta su djeca u školskim predmetima slabija, pa će biti i u vjeronauku slabija. Osim toga bit će prigovora i od strane njihovih sadašnjih razrednih kolega odnosno njihovih roditelja.
- Ipak iznimno za ovaj put dozvoljavamo da djeca koja su ponavljala koji niži razred, a koja su stvarno pohađala četiri godine redovitu

vjeronaučnu pouku, te ukoliko s uspjehom polože ispit iz vjeronauka i na posebnu preporuku župnika mogu biti pripuštena na sv. krizmu.

4/ Upozoravaju se župnici, da za kanonski pregled župskog ureda na vrijeme srede sve propisane knjige, napose knjige crkvenih računa, kako bi se moglo lako ustanoviti stanje crkvene blagajne.

Mostar, dne 1. lipnja 1973.

+ P e t a r, biskup

% & § + § & %

O B A V I J E S T I - DIJECEZANSKA KRONIKA
= = = = =

1/ Dodatak u "ORDO MISSAE"

Prema zaključku Biskupske Konferencije u svibnju ove godine može se u uvodnom obredu "Ordo Missae", u zajedničkoj ispovijedi iza riječi: BRAĆO, dodati: I SESTRE. Tako isto i u drugom dijelu zajedničke ispovijedi: I VAŠ, BRAĆO I SESTRE. Isto vrijedi i za onu molitvu iza prinošenja darova: MOLITE, BRAĆO I SESTRE...

2/ Sv. Otac Pavao VI šalje svoju sliku s posebnom posvetom

Dijecezanskom Ordinariju.

Sveti Otac Pavao VI poslao je našem Dijecezanskom Ordinariju prigodom navršene 75-godišnjice života svoju fotografiju sa slijedećim tekstom:

VENERABILI FRATRI P E T R O Č U L E, EPISCOPO MANDE-
TRIENSI-DUMNENSI, QUI MULTOS ANNOS IN CHRISTI FAMULATU ET ECCLESIAE
SERVITIO EST FIDELITER FORTITERQUE VERSATUS, BENEDICTIONEM APOSTO-
LICAM, SINGULARIS DILECTIONIS NOSTRAE TESTIMONIUM,
LIBENTI ANIMO IMPERTIMUS.

EX AEDIBUS VATICANIS, die 3 mensis Aprilis, anno 1973.

PAULUS PP. VI.

3/ Sastanak Biskupa vrhbosanske crkvene pokrajine

Održan je u Sarajevu dne 25. travnja o. g. pod predsjedanjem Msgra Smiljana-Franje Čekade, nadbiskupa. Sastanku su prisustvovali uz rezidencijalne i pomoćne biskupe iz Bosne i Hercegovine nadbiskup Barski Msgr. A. Tokić, te iz skopsko-prizrenske biskupije Msgr. N. Prela.

S tog sastanka prisutni Biskupi izdali su slijedeće saopćenje o knjizi: OBERŠKI-REBIĆ, BIBLIJSKA POVIJEST STAROG I NOVOG ZAVJETA:

"Biskupi Vrhbosanske crkvene pokrajine na svojoj konferenciji održanoj 25. travnja 1973. u Sarajevu razmotrili su neke tvrdnje, iznesene u knjizi Oberški-Rebić "Biblijska povijest Starog i Novog Zavjeta", te su se složili u mišljenju da,

ne ulazeći u znanstveno-stručno ocjenjivanje nekih tvrdnja, kojih nema u prvom izdanju od dr. Oberškog, ova knjiga, premda ima "Impri-matur" nadležne crkvene vlasti, nije podesna osnova za katehizaciju i kao štivo za vjernike, te traže, da se na njihovu teritoriju pot-puno povuče iz prometa"

Ovu su izjavu jednoglasno usvojili svi prisutni biskupi: Dr. Smiljan Čekada, dr. Petar Čule, msgr. Alfred Pichler, msgr Pavao Žanić, dr. Tomislav Jablanović, msgr. Niko Prela te nadbiskup barski msgr. Aleksandar Tokić.

4/ Dodatak dijecezanskom taksovníku

Na sastanku Biskupa vrhbosanske crkvene pokrajine u Sarajevu dne 25. travnja o.g., kad su bili nanovo regulirani misni stipendiji, što je Ordinarijat objavio svim župskim uredima svojim raspisom br. 515/73 od 26. travnja t. g., zaključeno je, da u svim biskupijama spomenute crkvene pokrajine

a) taksa za vjenčanje bude 100 ND, a od toga 20 ND pripada Ordinarijatu;

b) taksa za sprovod takodjer 100 ND.

/Ako sprovod mjesto župnika obavi drugi svećenik, onda od toga pripada župniku 40 ND, a voditelju 60 ND/

Navedene takse stupaju na snagu u našim biskupijama danom 10. lipnja 1973. godine.

5/ Redjenje dijecezanskih klerika

Uz šestoricu dijecezanskih klerika, koji su dne 1. travnja t.g. primili sveti red Djakonata u splitskoj katedrali, primio je u Rimu kao pitomac zavoda Germanicum-a red Djakonata ANTE IVANČIĆ, iz župe Grabovica, 31. ožujka t. g., a na 29. travnja u Regensburgu JOSIP SERDARUŠIĆ, iz župe Roško Polje, studira u Eichstaett-u.

Redjeni djakoni primit će sveti svećenički red 1. srpnja t.g. u župi Prenj-Dubrave.

Redjenike preporučujemo u molitve subraće svećenika.

6/ Duhovne vježbe za svećenike preko ljeta

Dijecezanski svećenici, koji nisu posljednje dvije godine sudjelovali u duhovnim vježbama, dužni su to prema kan. 126 CZ učiniti u toku ove godine, i o tome pismeno obavijestiti Ordinarijat.

Ordinarijat još nije dobio raspored duhovnih vježbi u Djakovu, Dubrovniku, te eventualno u Sarajevu. U Zagrebu bit će dva turnusa duhovnih vježbi: 1. 9 - 12 srpnja, 2. 10. - 13. rujna. Prvi dan označuje početak duhovnih vježbi navečer, a drugi dan svršetak navečer. Svaki koji želi sudjelovati u kojem turnusu dužan je osam dana ranije prijaviti se Upravi Bogoslovskeg sjemeništa, Zagreb, Kaptol 29. U ime stana, hrane i ostalih troškova treba platiti za sva tri dana 200 ND.

U Opatiji se ne drže duhovne vježbe u srpnju i kolovožu. Pomoćni Biskup-Koadjutor je obećao, da će on sam održati svećeničima dva turnusa trodnevnih duhovnih vježbi za naše svećenike na dva mjesta u dijecezi. To će se naknadno i na vrijeme javiti onim svećeničima, koji bi mogli doći u obzir za sudjelovanje u tim turnusima.

7/ Godišnji odmor svećenika preko ljeta

Svećenici (župnici) koji žele i namjeravaju u toku ljetnih praznika, kad nema redovite vjeronaučne pouke, nekoliko dana provesti izvan područja svoje župe u svrhu godišnjeg odmora, a ne mogu na drugi način osigurati sebi zamjenu za redovitu duhovnu pastvu u župi, Ordinarijat je spreman dozvoliti da ih jednu ili drugu nedjelju zamijeni njihov najbliži susjed, pa je spreman tome župniku podijeliti ovlast trinacije za vrijeme dok zamjenjuje susjeda.

Upozoravaju se župnici na propis kan. 465 § 4 CZ, koji propisuje da župnik, koji će više od 6 dana izbivati izvan župe mora imati pismenu dozvolu od Ordinarijata, kojemu mora u molbi predložiti zamjenika za vrijeme svoje odsutnosti.

8/ Katehetska ljetna škola

Održat će se pod vodstvom splitsko-makarskog nadbiskupa Msgr. Dr. Frane Franića u Dubrovniku od 3. do 12. srpnja. Ordinarijat je dobio manji broj programa naredne katehetske škole, pa je nekim župskim uredima dostavio uz ovaj broj Sl. Vjesnika, a koji svećenici nisu dobili, a žele prisustvovati predavanjima, mogu dobiti potrebne informacije od vlč. .: SLAVKO GRUBIŠIĆ, 50000 DUBROVNIK, Celestina Medovića br. 8.

9/ IZVJEŠTAJ "KARITASA" ZAGREB, o pomoći siromašnim obitelji-

ma naših župa

Tajništvo "Karitasa" Zagreb, Kaptol 31 poslalo je 15. ožujka Ordinarijatu "prikaz prometa Karitasa u prošloj 1972 godini" i popis obitelji iz pojedinih naših župa "na koje se prošle godine slalo novac ili roba".

Ovdje donosimo popis naših župa, ne navodeći popis obitelji, kojima je od strane Karitasa slana pomoć u novcu ili u robi u 1972.

- 1/ Buhovo, u novcu 110.000 SD, i 3 paketa robe; 2/ Bukovica, 5 paketa robe, 3/ Čapljina, 1 paket; 4/ Čerin, 1 paket; 5/ Drinovci, 140.000 SD, 42 paketa; 6/ Duvno, 1 paket; 7) Glavatičevo, 10.000 SD, 1 paket;
- 8/ Goranci, 10.000 SD i 1 paket; 9/ Gradac Donji, 10.000 SD i 1 paket;
- 10/ Gradina 10.000 SD, 1 paket; 11/ Grude, 10.000 SD, 2 paketa;
- 12/ D. Hrasno, 10.000 SD, 1 paket; 13/ Izbično, 10.000 SD, 1 paket;
- 14/ Humac, 1 paket; 15/ Jare, 1 šivaći stroj; 16/ Kočerin, 20.000 SD, 7 paketa; 17/ Medjugorje, 2 paketa; 18/ Mostar, 3 paketa; 19/ Posušje, 30.000 SD, 8 paketa; 20/ Potoci, 20.000 SD, 8 paketa;
- 21/ Rasno, 20.000, 3 paketa; 22/ Rašeljke, 1 paket; 23/ Ružići 10.000 SD;
- 24/ Seonica, 30.000 SD, 15 paketa; 25/ Široki Brijeg, 50.000 SD, 8 paketa; 26/ Tihaljina, 1 paket, 27/ Trebinje, 10.000 SD, 2 paketa;
- 28/ Vitina, 10.000 SD, 1 paket.

Tajništvo Karitasa svakome župniku, u čiju je župa slana pomoć, poslalo je popis obitelji, te tražilo od župnika izvještaj i daljnu suradnju. Upozorujemo župnike, kojih se ovo tiče, da odgovore Tajništvu Karitasa na raspis od 10. ožujka t. g., te da i sami organiziranjem pomoći Karitasu pripomognu u plemenitoj akciji!

10/ Privatni posjeti naših biskupa župama

Biskup-Ordinarij vodio je obrede Sv. Petka i održao prigodnu propovijed u župi Polog k/Mostara, a Biskup-Koadjutor isti dan je predvodio obrede i propovijedao u župi Stolac; O. Koadjutor je držao je obrede Vel. Četvrtka navečer i obrede uskrsne vigilije u župi Polog, a na Bijelu nedjelju služio je pučku sv. Misu u Donjem Gracu;

Biskup-Ordinarij posjetio je u nedjelju 20. svibnja župu Gradinu, propovijedao pod pučkom sv. Misom i pregledao radove na izgradnji crkve u Biletića-polje, (Žitomislići); a 27. svibnja posjetio je župu Buhovo, propovijedao na mjesnom groblju, te pregledao radove na izvodjenju tornja nove župske crkve; dne 3. lipnja posjetio je župu Ledinac, te u propovijedi pod pučkom sv. Misom najavio svečanu proslavu 100-godišnjice rođenja Sv. Male Teresije, zaštitnice župe, i pregledao radove na uredjenju dvorišta župske crkve.

11/ Sv. Otac Pavao VI primio našeg pomoćnog Biskupa-Koadjutora

Kako je javljeno preko hrvatske emisije radio-Vatikan, Sv. Otac Pavao VI primio je našeg pomoćnog Biskupa-Koadjutora Msgra Žanića u privatnu audijenciju 1. lipnja t. g.

12/ Krizmene diplome

Mogu se dobiti kod Nadb. Duhovnog Stola spomen slike "Uspomena na Svetu Potvrdu" u formi diplome. Cijena je po komadu 2,50 ND. Neki preprodavači prodaju te slike četverostruko i više prigodom krizme u nekim župama. Bit će dobro, da sam župnik naruči za svoje krizmanike te spomen slike, da djeca ne plaćaju kojekakvim preprodavačim visoke cijene. Kod Nadb. Duhovnog Stola mogu se dobiti i krizmene ceduljice. Cijena po kom. 0,20 ND.

13/ Izašao je prvi broj biltena "Ivan Merz", glasilo postulature za beatifikaciju Dr. Merza, koji želi povremeno obavještavati štovatelje Dr. Merza o toku procesa, donositi vijesti o njegovu štovanju, upoznavati javnost s njegovim mislima i idejama donoseći izvratke iz njegove bogate duhovne baštine. Cijena pojedinom broju biltena jest 2,00 ND. Godišnja pretplata 10,00 ND. Naručuje se: Župski ured sv. Petra, 41000 ZAGREB, Vlaška 93.

Preporučujemo takodjer životopis Dr. I. Merza, što ga je napisao postulator u kauzi: C. Božidar Nagy, DI pod naslovom: BCRAC S BIJELIH PLANINA - Ivan Merz, str. 372.

Preporučujemo i životopis sluge Božjeg PETRA BARBARIĆA, od J. Antolovića DI pod naslovom: ^{Pod} opancima u nebo, Zagreb, 1973. g. cijena 40,00 ND. O. Antolović izdaje povremeno i BILTEN PETRA BARBARIĆA.

Službeni Vjesnik mostarsko-duvanjske i trebinjsko-mrkanjske biskupije. Izdaje povremeno Biskupski Ordinarijat MOSTAR, šetalište JNA 18. Umnoženo vlastitim ciklostilom kao službeni materijal za isključivu upotrebu svećenstvu navedene biskupije (Čl. 15 Zakona o štampi).

% & \$ + \$ & %
& \$ &
+

Comuna ordinarajet a Mostara
Braj 572-576/73.
Orindeno 2.VI 1973.

afk

Ordinarajet
Surbem Kpsim
II/73

PORUKA SV. OCA PAVLA VI ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN - 1 9 7 3

1. MISIJSKA NEDJELJA U OKVIRU SVETE GODINE

Blagdan Duha Svetoga svake nam godine pruža priliku, da pošaljemo pismo pastirima i vjernicima za Svjetski misijski dan. Uvjereni smo, da je upravo ovaj dan na posebni način značajan i prikladan, da ih upozorimo, što je za poslanje Crkve bitno i najvažnije, naime - naviještanje evandjelja. Držimo, da su vjerna srca na ovaj dan, posvećen Duhu Svetom, raspoložena i otvorena njegovom božanskom nadahnuću, koje jedino može u nama potaknuti i sačuvati misijsko nastojanje. Pa iako na ovaj isti dan u Mjesnim Crkvama počinje duhovni pokret Svete Godine, koja će u 1975. dostići svoj vrhunac u Rimu, ne prestajemo misliti na misije, koje tako lijepo spadaju u okvir ovog značajnog vjerskog događaja.

Misao za vjersku obnovu i pomirenje s Bogom i ljudima mora probuditi zanimanje i raznolike poticaje ne samo u starim kršćanskim, nego i u mladim misijskim Crkvama. Ove stvari treba zajednički istraživati, pravilno usmjerivati i voditi k razboritoj uporabi raspoloživih sila - do konačnih zaključaka.

Nema sumnje, da ova obnova obuhvaća i oživljavanje misijskog duha u Crkvi; ta svako je naviještanje evandjelja usmjereno k pomirenju. Ono dobiva svoj konačni izražaj u obraćenju. Riječ "obraćenje" nikako nam ne znači ono zastarjelo, samo vanjsko pobjedonosno osvajanje duša ili njihovo površno i jeftino pridobivanje, nego zaista evandjeosko usmjerjenje duše k Bogu. A k tomu je vodi vjera, koja u Bogu gleda vrhunac svake istine i temelj moralnog reda. Takodjer i ljubav, koja joj pokazuje prilaz do Oca punog ljubavi i milosrdja.

Opazate dakle, da je pismo za Misijsku nedjelju stavljeno u pravi okvir na početku Svete Godine. S radošću očekujemo, da će i oni koji ga budu slušali, otkriti u njemu iste misli pa će s nama dijeliti i brige, a po mogućnosti odazvati i na pozive i prošnje, koje su u njemu nalaze.

2. MISIJSKIH ZVANJA SVE MANJE

Ove nam je godine na srcu nešto, što nas kao vrhovnog pastira Crkve posebno zabrinjava. Radi se o žalosnoj činjenici, koju već stanovito vrijeme svi opažamo i utvrđujemo: sve je manje misijskih zvanja, i to upravo u vrijeme, kad su nam više nego ikada neophodne nove sile. Ostavimo po strani govor brojki i njihovo međusobno uspoređivanje i tumačenje. Već samo otkriće ove činjenice dosta nam govori o opasnosti nestašice osoblja na područjima, koja imaju životno značenje za širenje vjere i rast Crkve.

Ozbiljnost ove činjenice nas goni izraziti svoju duboku zabrinutost Spasiteljevim riječima: "Žetva je velika, a poslenika malo"! /Mt 9,37/.

Povijest i sociologija mogle bi nam nabrajati uzroke radi kojih je do toga došlo. Među drugima navode krizu vjere u raskršćanjenom svijetu, sumnje o nekim duhovnim vrednotama, nezadovoljstvo radi nekih načina misio-narenja u prošlosti. Sve je to, drže, dovelo do današnjeg stanja. No nije čudo, ako se osipaju misijska zvanja, kad je osipanje duhovnih zvanja opća pojava. Je li to sustala vjera ili umor u naviještanju Evandjelja?

Ne bi bilo pravo, kad bi na svaki način nastojali otkriti uzroke osi-panju zvanja, a ništa ne bismo učinili, da te uzroke otklonimo. Osipanje zvanja treba nas zabrinuti, probuditi našu velikodušnost, pozvati cijelu Crkvu na molitvu, da Gospodar žetve pošalje poslenike u svoju žetvu /usp. Mt 9,39/.

3. RAZMJER IZMEDJU DOMAĆIH I STRANIH MISIONARA

U misijskom dekretu II Vatikanskog sabora nalazi se ulogak, koji nas upozorava na naše dužnosti prema misijama. Ondje kaže: "Da bi Crkva mogla svim ovim donijeti misterij spasenja i od Boga darovani život, mora se uklopiti u sve ove skupine potaknuta onim motivom, radi kojega se sam Krist po svom utjelovljenju svezao s odredjenim socijalnim i kulturnim stanjem ljudi medju kojima je boravio"/10/.

I u tom nam je Isus Učitelj, koji nam pokazuje, kojim putem treba ići, da misijsko djelo bude uspješno i plodonosno: tražiti neposredne do-dire, psihološki se približiti načinu života domaćih, kojima je naviješta-nje Evandjelja namijenjeno. Treba priznati misionarima, da su od početka kršćanstva pa dalje odlično djelovali, naviještajući Kristovu blagovijest duhom i jezikom naroda kojemu su bili poslani. Na taj su način položili temelj sadašnjem postojanju samostalnih mladih Crkava, njihovoj životnoj snazi, punoj izvornosti i utjehe, kojoj smo se divili na našem putovanju po Africi, Aziji i Oceaniji.

Medjutim, u tolikim društvenim i kulturnim promjenama današnjega vre-mena, misionari se danas pitaju, kako će se dalje razvijati djelo koje su započeli. Nema sumnje, naviještanje je Evandjelja donijelo svoje plodove: porastao je broj domaćih misionara. Ali će i afričke i azijske zemlje još dugo trebati novih misijskih zvanja, svećenika, redovnika i laika, ako se budu željele hvatati u koštac s evangelizacijom. Svakog nam dana biskupi ponavljaju poziv: "Misionari, dodajte nam u pomoć! Zamijemite svoju domovi-nu našom!" Uspređeno s povećanjem broja domaćih misionara, osipa se broj evropskih, američkih i kanadskih misijskih zvanja.

Istovremeno nas zabrinjava i starost misionara, tñ već je polovica stranih misionara staro, a mladi, koji bi ih trebali naslijediti, tako su rijetki.

Kako popraviti ovo stanje? Prije svega upozoravamo na bit ovoga pitanja: domaći misionari moraju preuzimati sve veću ulogu u evangelizaciji svojih zemljaka. Misionari koji dolaze iz drugih Crkava, neka u iskrenom duhu služenja nastave svojim misijskim radom. Ne radi se samo o ravnoteži. Zajednička stvar Božjeg kraljevstva tijesno povezuje jedne i druge navijestitelje Evandjelja za sve potrebniju plodonosnu suradnju. Zato se opet obraćamo braći u biskupskoj službi, da dobro promisle, ne bi li trebali biti skloniji, svoje svećenike slati u misije, da se tako njihov broj bolje razdjeli medju različitim Crkvama. Tu se radi o planskom dušobrižništvu, kojega se ne možemo odreći. Nužno je da nadidjemo narodne i mjesne granice. Cvako plansko djelovanje sigurno će naći svoj odjek i u budućem crkvenom pravu.

4. BRIGA ZA DOMAĆA ZVANJA

Isti poziv vrijedi i za povećanje domaćih misijskih zvanja. Neka im se za to omogući odgovarajući odgoj. A ni u kojem slučaju ih ne smijemo priječiti ili gušiti radi gospodarskih i mjesnih razloga. Ne smijemo niti jedno zvanje izgubiti, nijedno ostaviti u neizvjesnosti, nijedno ostaviti nedozrelo, radi tobožnjeg nedostatka sredstava. Ovim se dotičemo i druge strane ovog pitanja. Mlade su Crkve većinom siromašne, žive u teškim gospodarskim prilikama. Odmah nam se budi dužnost pravednosti, koja zahtjeva, da pomazemo svećenike, redovnike, laike i katehiste, koji se trude uz posvemašnju ili gotovo posvemašnju nedostatak sredstava, nužnih da pomognu svojim zemljacima.

Već u okružnici "Razvoj naroda" rekosmo da je razvoj novo ime za mir /76-77/. A ne smijemo zaboraviti, da u velikim nastojanjima za društveni i gospodarski razvoj mladih naroda, upravo misionari imaju ulogu sudjelovatelja i pomoćnika, jer oni najbolje poznaju potrebe svojih sunarodnjaka. Oni sredstvima koja dobiju, primaju bolesnike u bolnice, vode škole i podupiru teški razvoj pokoljenja u kojem djeluju. Tko se zauzima za pravilno oblikovanje svojih sunarodnjaka, istovremeno služi Evandjelju, napretku i miru.

5. ODAKLE NAM NADA?

Ako smo dosad spomenuli najveće misijske potrebe Crkve, moramo sada, radi potpunosti jasnog gledanja na misijsku stvarnost otkriti i to, na čemu se temelji naša nada u bolju budućnost.

Najprije nemojmo zaboraviti, da iza svih ovih nastojanja stoji sam Bog. Ta djelo Evandjelja njegova je stvar. Prije svega u njemu nam je nada, jer glede apostolskog djela veli sveti Pavao: "Naša sposobnost dolazi od Boga!" / 2 Kor 3, 5/. Radosno pozdravljamo sve ono lijepo što nam donosi misijska budućnost. S posebnom razdraganošću mislimo na toliko mladih ljudi iz starih kršćanskih zemalja, koji odlaze na misijske župe i postaje, makar i za kratko, jer se u tom pokazuje njihov divni značaj a ujedno skupljaju dragocjena iskustva. Tu iz prve ruke upoznaju stvarna i određena pitanja razvoja naroda, nitko ih ne može u tom prevariti. Tu, na mjestu, mogu provjeriti svoje stvaralačke sposobnosti, a domaćim pokoljenjima s korišću pomoći urediti njihove kulturne i socijalne probleme.

Osim toga misli su nam sa svećenicima, redovničkim i svjetovnim, koji iz svoje biskupije ili redovničke ustanove odlaze u misije Afrike ili Južne Amerike te tako uspostavljaju i razvijaju povezanost s krajevima iz kojih potječu s područjima svog misijskog djelovanja. Za njima stoje stare Crkve i župe, koje ih pomažu u radu i neposredno podupiru njihova apostolska i djelotvorna nastojanja.

Mislimo takodjer i na veze katoličkih misionara s misionarima drugih Crkava u duhu ekumenizma. Ako ove veze nadahnjuje evandjeoska ljubav, napose ako se radi o zdravstvenoj i socijalnoj pomoći u razvoju naroda i njihovih kultura, nestat će žalosni odjeci o razdijeljenosti kršćana. A doći će do onog jedinstva oko kojeg svi nastojimo zajedničkim i uspješnim svjedočenjem vjere.

6. PAPINSKA MISIJSKA DJELA - POMOĆ U OBLIKOVANJU MISIJSKE SVIJESTI

Misijsku nedjelju, koju ćemo slaviti u listopadu, okrunimo spasonosnim pozivom, da u srcima vjernika dodje do onog misijskog poleta, koji treba biti nutarnji sastavni dio našeg vjerovanja. Po ovom obnovljenom misijskom poletu neće se Bogu dizati samo molitve i pokornička djela, nego i nova zvanja i raznoliki oblici pomoći, koja je misijama potrebna.

Kad zaključujemo ovo razmišljanje, posebno Vam još preporučujemo papinska misijska djela po kojima Papa i Biskupi povezuju područja Crkve, a napose su prikladna, da Božjem narodu pomognu rasti u misijskoj svijesti /M 38/. Zovu se papinska, ne kao da ne bi bila biskupska, nego zato, da lakše služe općoj misionarskoj Crkvi. Ako i ovom prilikom naglašavamo njihovu važnost, činimo to zato, što je njihov veliki značaj naglasio i Sabor. Zato pozivamo sve vjernike, da ih podupiru i prate njihovo djelovanje, jer je zaista Sveopće. A biskupe i svećenike molimo, neka ih šire u svojim biskupijama, odnosno župama dajući im organizacijske oblike, kako je određeno.

Neka Gospodin blagoslovi misijsku nedjelju, koju ovim Pismom napose preporučujemo. Neka bude ove godine pod posebnom zaštitom svete Terezije od Djeteta Isusa, čiju 100-tu obljetnicu rođenja slavimo ove godine. A u cijelosti neka posluži dušobrižničkim planovima Svete Godine. Vrijeme misija za Crkvu još nije prošlo, za mnoge narode tek počinje. Za ovo vrijeme Crkve još uvijek vrijede mudre riječi našeg prethodnika, blage uspomene Pape Pija XI, kad je rekao: Ništa nije učinjeno, kad još nešto treba učiniti!

Dano u Vatikanu, na blagdan Apostola Petra i Pavla, 29. lipnja 1973., u jedanaestoj godini našeg Pontifikata.

PAPA PAVAO VI

& % § + § % &

Upute Ordinarijata o proslavi misijske nedjelje naći će župnici u Okružnici br. 921/73 od 10. listopada o. g. (usp. str. 74 ovog broja Sl. Vjesnika Biskupije).

Misijska centrala u Sarajevu izdala je prigodni plakat za misijsku nedjelju. Po dva ili više primjeraka prilažemo svim župskim uredima, da ih izlože na zgodno mjesto, kako bi i putem plakata vjernici bili potaknuti na što bolju proslavu svjetskog misijskog dana.

Misijska nedjelja jest prigoda da svećenici među vjernicima promiču upisivanje u Papinska Misijska djela. O tome više naći će župnici u poslanici Msgr. Dr. Smiljana-Franje Čekade, vrhbosanskog nadbiskupa i predsjednika Misijskog Vijeća Biskupske Konferencije Jugoslavije. Potpuni tekst poslanice nalazi se otisnut u najnovijem broju (br. 11) misijskog časopisa: RADCSNA VIJEST pod naslovom: IZVANREDNI PROGRAM ZA SVJETSKI MISIJSKI DAN - 1973 (str. 17- 20).

Misijska nedjelja jest zgodna prigoda, da među vjernicima širimo misijski list "R A D O S N A V I J E S T"

Uz misijsku nedjelju živo preporučujemo svećenicima, napose župnicima, da iz Dekreta o MISIJSKOJ DJELATNOSTI CRKVE II VAT. SABORA "Ad gentes" prouče i razmatraju poglavlje VI "SURADNJA", napose o brojevima 36, i 39 toga Dekreta!

& % § + § & %
& § &

D O K U M E N T I   S V E T E   S T O L I C E

1./ IZJAVA SV. KONGREGACIJE ZA NAUK VJERE O OTAJSTVU CRKVE

Na blagdan sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja 1973. godine objavila je Sv. Kongregacija za nauk vjere dokumenat pod naslovom:

MYSTERIUM ECCLESIAE - DECLARATIO CIRCA CATHOLICAM DOCTRINAM DE ECCLESIA CONTRA NONNULOS ERRORES HODIERNOS TUENDAM

Deklaraciju je odobrio Sv. Otac Pavao VI 11. svibnja 1973, i naredio, da se objavi.

Prijevod Deklaracije objavila je nakladna kuća "Kršćanska Sadašnjost", u zbirci DOKUMENTI, br. 41.

Zajedno s Deklaracijom "Mysterium Ecclesiae" KS u citiranom svesku "Dokumenti" br. 41 objavila je i prijevod i druge Deklaracije, koju je Sv. Kongregacija za nauk vjere objavila 8. III 1972 pod naslovom:

MYSTERIUM FILII DEI - DECLARATIO AD FIDEM TUENDAM IN MYSTERIA INCARNATIONIS ET SANCTISSIMAE TRINITATIS A QUIBUSDAM RECENTIBUS ERRORIBUS

Ovu zadnju Deklaraciju za zaštitu vjere u Otajstvo Utjelovljenja Sina Božjega i Presv. Trojstva od nekih novijih zabluda Ordinarijat je objavio prošle godine u Sl. Vjesniku Br. II/1972, str. 2 - 5.

Budući da je nakladna kuća "KS" objavila prijevod tih Deklaracija na hrvatski jezik knjigotiskom, Ordinarijat smatra, da nije potrebno, da Deklaraciju "Mysterium Ecclesiae" objavljuje u cijelosti u Sl. Vjesniku, nego drži, da je dovoljno upozoriti svećenike i župnike, gdje mogu dobiti hrvatski prijevod te Deklaracije, i pozvati ih, da naruče za svoj župski ured barem jedan primjerak "Dokumenti br. 41".

Takodjer se dopušta, da primjerak za župski ured može se isplatiti na teret crkvene blagajne, ali knjižicu treba označiti, da pripada župskom uredu. Cijena je 15,00 ND.

Svi su svećenici i župnici, posebno katehete u savjesti što bolje proučiti obje Deklaracije, kako bi mogli ispravnu nauku izlagati vjernicima, mladeži u katehetskoj pouci.

2./ IZJAVA SVETE KONGREGACIJE SAKRAMENATA O PRIČESTI DJECE

- u vezi Dekreta "QUAM SINGULARI"

SVETA KONGREGACIJA SAKRAMENATA

SVETA KONGREGACIJA KLERIKA

I Z J A V A

Sveti Otac Papa Pijo X. odredio je dekretom "Quam singulari" od 8. kolovoza 1910 (AAS, str. 577 -583), oslanjajući se na odredbu kan. 21 IV Lateranskog Koncila, da djeca, još od prve porabe razuma, primaju sakramente Isповijedi i Pričesti. Ta je odredba, iza kako je bila uvedena u praksu čitave Crkve, donijela mnogobrojne plodove kršćanskoga života i duhovne savršenosti, a donosi ih i sada.

"Addendum" (Dodatak) Općega Katehetskog Direktorija, što ga je objavila Sv. Kongregacija Klerika 11. travnja 1971. (AAS, 1972, str. 97 - 176) potvrđuje običaj, da se djeca prije svete Pričesti ispovijede, ovim riječima:

"Sve dobro promislivši, uzevši u obzir poprimiteljnu i opću praksu, koja se po sebi ne može napustiti bez privole Svete Stolice, saslušavši Biskupske Konferencije, ista Sveta Stolica smatra uputnim, da se i dalje održava sadašnji običaj u Crkvi, da se djeca ispovijede prije prve Pričesti" (br.5).

Isti dokumenat razmotrio je neke nove, ponegdje uvedene, porabe, koje su prvi pristup k Euharistiji dopuštale i bez primitka Ispovijedi, i dopustio jedino, da se ti eksperimenti mogu, no samo na neko vrijeme, produžiti, "ukoliko se to učini, iza kako se stvar prije iznese pred Apostolsku Stolicu i u sporazumu s istom Ap. Stolicom" (na istom mjestu).

Razmotrivši pažljivo tu stvar i uzevši u obzir želje Biskupa, Svete Kongregacije Sakramenata i Klerika, ovim dokumentom, a po odobrenju Svetog Oca Pape Pavla VI, izjavljuju, da se takvi eksperimenti imaju, pošto su već protekle dvije godine, dokrajčiti uporedo sa završetkom školske godine 1972/73, pa da se prema tomu svagdje i od sviju mora vršiti Dekret "Quam singulari".

Dano u Rimu, dne 24. V 1973.

ANTUN Kard. SAMORE, prefekt

IVAN Kard. WRIGHT, prefekt.

3./ SAOPĆENJE SVETE KONGREGACIJE ZA NAUK VJERE

- O sahrani pokojnika -

SVETA KONGREGACIJA

ZA NAUK VJERE

Prot. Nr. 1284/66

Rim, 29. svibnja 1973.

Preuzvišeni gospodine,

Ne mali broj Biskupskih Konferencija i mnogi Mjesni Ordinariji zamolili su ovu Svetu Kongregaciju da bi se ublažila dosadašnja praksa crkvenoga pokopa onih vjernika, koji se u času smrti nalaze u stanju nesredjenog braka.

Mišljenja i savjete, koji su nam o toj stvari prispjeli, ova je Sveta Kongregacija pomno proučila i predložila ih na diskusiju plenarnom zasjedanju Kongregacije za godinu 1972.

Na tom su zasjedanju oci, uz odobravanje Svetog Oca, odlučili da se olakša praksa crkvenoga sprovoda za one vjernike katolike, kojima je, prema odredbi kan. 1240 C.I.C. bio zabranjen.

Neka se ovom kanonu, ukoliko ga treba djelomično dokinuti, doda što prije nova odredba, kojom se ne zabranjuje vjerski obred sprovoda onim vjernicima, koji su, makar se pred smrt nalazili u očitom stanju grijeha, sačuvali pripadnost Crkvi i dali neki znak pokajanja, ukoliko to nije na javnu sablazan ostalih vjernika.

Sablazan vjernika i crkvenih zajednica može se umanjiti i izbjeći u onoj mjeri u kojoj dušobrižnici na prikladan način objasne smisao kršćanskog pokopa, koji mnogi nalaze pozivajući se na Božje milosrdje, i u svjedočenju vjere zajednice glede uskrsnuća mrtvih i života budućega vijeka.

Ovim Pismom molimo Vašu Preuzvišenost da se nastojite povezati s Ordinarijima svoje Biskupske Konferencije, kako bi čim prije objelodanio tekst ovog dekreta o crkvenom pokopu, s obvezom primjene od dana objavljivanja.

Priopćujući Vam ovo ostajem sa svim dužnim štovanjem

Vaš odani

FRANJO Kard. ŠEPER, prefekt.

4./ E U H A R I S T I J S K E M O L I T V E

SVETA KONGREGACIJA ZA BOGOSLUŽJE

O K R U Ž N I C A

PREDSJEDNICIMA BISKUPSKIH KONFERENCIJA

O EUHARISTIJSKIM MOLITVAMA

1.- Obnova svetog bogoslužja uporno nastoji postignuti da vjernicima omogući savjesno, pobožno i suvremeno sudjelovanje u Euharistiji, osobito pak to čini obnova Rimskog Misala nedavno izvršena prema propisima Drugog Vatikanskog Sabora.

U ovom Rimskom Misalu, objavljenom vlašću Pape Pavla VI, osobito treba istaknuti obilje tekstova među kojima se nerijetko daje mogućnost birati koliko s obzirom na čitanja uzeta iz Svetog Pisma i s obzirom na pjevanje, molitve i zazive, što ih ima izgovarati čitava zajednica vjernika, toliko s obzirom na same molitve predsjedatelja, ne izuzevši ni Euharistijske molitve, za koju su uzeta tri nova teksta uz onaj - časne predaje - Rimskog kanona.

2.- Razlog, zbog kojega se pruža ovako obilata raznolikost tekstova i svrha za kojom teži obnova obrazaca, pastoralnoga je reda: da se naime pripomogne jedinstvu i raznolikosti bogoslužne molitve. Služeći se naime istim tekstovima predloženim u Rimskom misalu, razne kršćanske zajednice, koje se sastaju da slave Euharistiju, osjećaju da sačinjavaju istu Crkvu, koja vjeruje istu vjeru, koja moli istu molitvu, i ujedno uživaju istu skladnu priliku - osobito kada se upotrebljava materinska riječ - po kojoj se ista tajna Kristova objavljuje na mnogo načina, a pojedini vjernici u molitvi i zahvali lakše podižu srca Gospodinu i tako s većim duhovnim plodom sudjeluju kod slavlja.

3.- Novi Rimski misal, iako je proteklo nekoliko godina poslije njegova objavljivanja, nije se mogao potpuno uvesti svuda u slavlje s narodom, jer golemi posao prijevoda na materinski jezik kod veoma mnogih naroda zahtijeva prilično vremena. Osim toga, češće se ne poznaje način kako pojačati pastoralno djelovanje slavlja, niti se u slavljenju Mise dovoljno pazi na zajedničko duhovno dobro skupine.

4.- Medjutim, ipak se kod ne malog broja rodila želja i dalje prilagodjivati euharistijsko slavlje sastavljanjem novih obrazaca, ne izuzimajući ni nove Euharistijske molitve. Kažu naime da izbor između molitava predsjedatelja i samih četiriju Euharistijskih molitava današnjega Reda Mise još potpuno ne zadovoljava mnogovrsnim zahtjevima raznih skupina, krajeva i naroda. Stoga se više puta tražilo od ove Svete Kongregacije, da se odobre ili da se dade dopuštenje, po kojemu bi se mogli odobriti i uvesti novi tekstovi koliko molitava, toliko Euharistijskih molitava, prema načinu osjećanja i govorenja našeg vremena.

Osim toga mnogo je pisaca raznih jezika i naroda, ovih posljednjih godina, objavilo Euharistijske molitve, koje su sami sastavili u svrhu znanstvenog rada. Često se događa, da se svećenici, unatoč propisu Drugog Vatikanskog Sabora i zabranama biskupa, u slavlju služe tekstovima sastavljenim privatno.

5.- S obzirom na ovo, ova je Sveta Kongregacija, po nalogu Vrhovnog Svećenika i uz pomoć stručnjaka iz raznih krajeva svijeta, marljivo nastojala oko pitanja o sastavljanju novih Euharistijskih molitava ili o davanju dopuštenja, da ih Biskupske Konferencije odobravaju, zajedno s dodatnim pitanjima i njihovim posljedicama. Zaključci toga rada bili su predloženi ocima ove Kongregacije sabranima na plenarnom sastanku, isto tako sudu drugih Svetih Kongregacija, na koje stvar spada, i napokon Vrhovnom Svećeniku.

Pošto se napokon sve zrelo odmjerilo, odlučeno je, da u ovo vrijeme ne priliči da se Biskupskim Konferencijama udijeli opće dopuštenje izradjivati i odobravati nove Euharistijske molitve. Naprotiv, činilo se prikladnijim spomenuti da se potiče obilatija pouka o naravi i sadržaju Euharistijske molitve. Ono što je naime vrhunac slavlja mora biti i vrhunac dublje pouke. Isto tako čini se da je potrebno, da se donese veća pouka o mogućnostima, koje se pružaju svećenicima da potaknu vjernike na potpuno sudjelovanje, držeći se propisa, koje daju sadanji liturgijski zakoni, i obrazaca, koje donosi Rimski Misal.

6.- Radi toga sada ostaju četiri Euharistijske molitve, koje se nalaze u obnovljenom Rimskom Misalu, i ne smije se upotrebljavati nijedna druga sastavljena bez dopuštenja Apostolske Stolice ili od nje neodobrena. Zbog toga se pak mole Biskupske Konferencije i pojedini Biskupi, da prikladnim razlozima svećenike mudro navedu, da čuvaju jedinstvenu stegu Rimske Crkve. A to će pomoći dobru same Crkve i pravoj uspostavi liturgijskog slavlja.

Apostolska Stolica, navedena ljubavlju za pastoralnim jedinstvom, sebi pridržava pravo upravljati tako važnom stvari, kao što je red kod Euharistijskih molitava. Čuvajući jedinstvo rimskog obreda, ne će odbiti da razmotri zakonite zahtjeve i blagohotno će pretesti njoj priložene molbe Biskupskih Konferencija, da se možda izradi nova Euharistijska molitva u posebnim prilikama i da se uvede u službu Božju. Predložiti će pak da se u pojedinim slučajevima čuvaju propisi.

7.- Pošto je potvrđena ta odluka, čini se da je korisno iznijeti neke misli, koje mogu bolje rasvijetliti njezin smisao i olakšati izvedbu. Od ovih jedne se odnose na narav i značenje Euharistijske molitve u liturgijskoj predaji, osobito rimskoj, druge se pak misli odnose na prilagodjivanje slavlja pojedinim skupinama, bez ikakve promjene teksta Euharistijske molitve.

8.- Euharistijska molitva, po naravi svojoj "kao vrhunac slavlja", jest "molitva zahvale i posvete" i teži za tim, "da se čitav zbor vjernika poveže s Kristom u ispovijedanju veličanstva Božjeg i u prinosu žrtve".

Ovu pak molitvu izgovara službujući svećenik, koji tumači i glas Božji, koji se upravlja narodu, i glas naroda, dok podiže duh k Bogu. Samo ona dakle mora zvučati, dok zbor sabran da slavi svetu liturgiju pobožno čuva šutnju.

U njoj dakle, osim katehetskog svojstva, koje nastoji staviti na vidjelo posebna obilježja nekoga slavlja, izdiže se strana zahvale za čitavo otajstvo spasa ili za njegov posebni dio, koji se prema raznolikosti dana, blagdana, vremena ili obreda u službi Božjoj slavi.

Zbog toga, da bi sudionici kod Euharistije što bolje Bogu zahvaljivali i njega blagoslivljali, već je prigodom obnove Rimskog misala povećan broj predslovlja, uzetih ili iz starije predaje Rimske Crkve, ili upravo sada sastavljenih, da bi ona jasnije otvorila posebne dijelove otajstva i da bi pružila više i obilatijeg sadržaja zahvale.

Zbog istog razloga, svećenik koji predsjedava Euharistiji uživa ovlast da kratkom napomenom uvede u Euharistijsku molitvu, da tako iznese vjernicima sadržaj iste zahvale, upravo sve više prilagodjen njihovom zboru, tako da zajednica osjeti, kako je njezin život povezan s poviješću spasa i da veću korist ponese iz Euharistijskog slavlja.

9.- Isto tako s obzirom na svrhu, koju ima Euharistijska molitva, i na sklop i sastav njezin, mora se drugotnim smatrati takozvani aspekt prošnje ili zagovora. U obnovljenoj liturgiji ovaj se aspekt razabire osobito u općoj molitvi u kojoj se, na slobodan način i prilagodjen prilikama iznose prošnje za Crkvu, za sve ljude i njihove potrebe. Ipak nove liturgijske knjige donose i razne obrasce molitava, koji se mogu uplesti u pojedine Euharistijske molitve prema sastavu svake pojedine kod posebnog slavlja, u prvom redu u Misama, koje su povezane s obredom kojega sakramenta. Tako imamo i razlog nekog posebnog odredjenog slavlja i označuje se da se ta prošnja prinosi u zajednici s čitavom Crkvom.

10.- Osim gore spomenutih raznolikosti, koje idu za tim, da se zahvala i zagovori bliže i uže povežu sa slavljem, rimska predaja sadrži i neke posebne obrasce, koji se upotrebljavaju u osobitim blagdanima liturgijske godine "infra actionem", da bi jasniji bio spomen Gospodnjeg otajstva, koje se slavi.

Iz toga nam biva jasno, da je osebina iste predaje uvelike cijiniti nepromjenjivost teksta i ne isključivati prikladne raznolikosti. Ako se naime vjernici opetujući više puta isti tekst nekako lakše združuju u molitvi sa svećenikom, neke, ali malobrojne, promjene toga teksta postaju ugodne i korisne. Zato što bude pozornost, pokreću pobožnost i molitvu rese nekom posebnom bojom.

I nema zapreke, da Biskupske Konferencije za svoje područje, Biskup za svoju biskupiju, ili odnosna vlast za svoju redovničku obitelj, što se tiče spomenutih sadržaja koji se mogu mijenjati, to isto ne previde i da za to zatraže potvrdu Apostolske Stolice.

11.- U Euharistijskom slavlju treba što više cijiniti crkveni značaj. Dok se naime u Euharistijskom slavlju "označuje i izvršava jedinstvo vjernika, koji tvore jedno tijelo u Kristu", "slavlje Mise samo u sebi je već ispovijest vjere u kojoj čitava Crkva samu sebe priznaje i izražava". Sve se to izvrsno očituje u samoj Euharistijskoj molitvi u kojoj sebe upravlja Bogu ne koja privatna osoba ili samo mjesna zajednica, nego "jedna i jedina Crkva katolička", koja postoji u bilo kojim posebnim crkvama.

Gdje se pak upotrebljavaju Euharistijske molitve bez ikakva odobrenja dotične crkvene vlasti, nerijetko se radjaju nemiri i svadje medju svećenicima i u samim zajednicama, dok naprotiv Euharistija mora biti "znak jedinstva" i "sveza ljubavi". Nemalo njih se naime tuži na previše subjektivnu narav tih tekstova. Doista, oni koji sudjeluju u slavlju imaju pravo, da Euharistijska molitva koju oni potvrđuju konačnim "Amen", ne bude pomiješana ili uopće pomućena osobnom sklonošću duha onoga koji ju je napisao i iznio.

Odatle proizlazi potreba, da se upotrebljavaju samo oni tekstovi Euharistijske molitve, koji, odobreni od zakonite crkvene vlasti, jasnije i potpunije očituju crkveni smisao.

12.- Ipak pobliže prilagodjenje slavlja raznolikosti skupina i prilika kao i potpuniji izražaj katehetskog obilježja, koji se u Euharistijskoj molitvi, zbog njezine naravi, ne može uvijek niti prikladno uvesti, morat će se izvršiti u onim dijelovima i obrascima liturgijskog čina, koji dopuštaju ili traže raznolikost.

13.- Najprije doziva se u pamet onima koji slavlje spremaju i njemu predsjedaju mogućnost, koja je udijeljena općom uredbom Rimskog Misala, da biraju u nekim slučajevima obrasce Mise kao i tekstove različitih dijelova Mise, a to su čitanja, molitve, pjevanja, tako da "prikladno, koliko to može biti, odgovaraju potrebama i pripravi duha i pameti sudionika". Niti se smije zaboraviti da drugi dokumenti, objavljeni poslije izdanja spomenute opće Uredbe, pružaju daljna pravila i odredbe za živo slavlje prilagodjeno pastoralnim potrebama.

14.- Između onoga što koristi potpunijem prilagodjenju i što stoji na raspolaganju pojedinih misnika; dobro je spomenuti opomene, homiliju i opću molitvu.

Najprije tu su opomene, kojima se vjernici navode da potpunije shvate smisao svete službe ili nekih njezinih dijelova i da u njima sudjeluju u duhu tih opomena. Od tih opomena one imaju posebnu važnost koje opća Uredba Rimskog Misala predaje svećeniku da ih upravi i iznese, da bi uveo vjernike u Misu dana prije nego slavlje započne; da ih uvede u liturgiju riječi, prije čitanja; u Euharistijsku molitvu prije predslavlja; i da u tome završi čitavu svetu službu prije otpuštanja. Ali i one treba veoma cijeniti, koje se predlažu u Redu Mise za neke obrede, kao prije djela pokajanja ili prije molitve Gospodnje. Po svojoj naravi ove opomene ne traže da se uopće iznose doslovno u obliku u kojem se donose u Misalu; stoga će biti zgodno, barem u nekim slučajevima, donekle ih prilagoditi pravim prilikama zajednice. Ali kod izlaganja ovih opomena neka se čuva njihova posebna narav, da se ne pretvore u govor ili homiliju i neka opomene budu kratke i neka se izbjegava bujica riječi, koja bi sudionike dosadjivala.

15.- Osim opomena treba spomenuti homiliju, koja je "dio same liturgije" i kojom se razvija riječ Božja u liturgijskom zboru proglašena za prisutnu zajednicu i prema njezinu shvaćanju i načinu života, sve s obzirom na prilike slavlja.

16.- Napokon, uvelike treba cijeniti opću molitvu kojom zajednica na neki način odgovara protumačenoj i primljenoj riječi Božjoj. Da bi se postigao njezin uspjeh, treba se pobrinuti, da prošnje, koje se iznose za razne potrebe čitava svijeta, budu u skladu sa sabranim zborom, služeći se kod sastavljanja tih prošnja onom razboritom slobodom, koja odgovara naravi ove prošnje.

17.- Da bi pak slavlje bilo doista shvatljivo i živo, osim izbora dijelova, ono traži da predsjedatelj i drugi službenici marljivo proberu različite načine povezivanja sa zborom preko riječi, a u to spadaju čitanje, homilija, opomene, pouke i tome slično.

Kod izgovaranja molitava, osobito Euharistijske molitve, neka svećenik izbjegava s jedne strane suhi i bez ikakve raznolikosti način čitanja, s druge strane previše osobni i patetični način govora i čina. Neka predsjedatelj službe čitanjem ili pjevanjem ili djelovanjem marljivo pomaže sudionicima, da stvore pravu zajednicu koja slavi i proživljuje špomen Gospodnji.

18.- Da bi se u tome postigla potpunija snaga riječi i veći duhovni plod, neka se uvijek pripazi, kao što je to želja mnogih, na svetu šutnju, koja se mora čuvati, u određeno vrijeme, kao dio liturgijskog čina,

da bi se pojedinci, prema naravi i času kada se uvodi, ili u sebi sabrali, ili kratko razmotrili ono što su čuli, ili u svom srcu Boga hvalili i molili.

19.- S obzirom na sve ovo, smije se željeti i nadati se, da će dušobrižnici marljivo prionuti da pouče vjernike, kako bi oni narav, sastav i dijelove slavlja, osobito Euharistijske molitve, što bolje shvatili i u samom slavlju uvijek što potpunije i svjesnije sudjelovali; sve to radije nego da nastoje oko uvođenja novosti u tekstove i obrede svete službe. Snaga i učinak svete liturgije ne sastoji se jedino u novosti i raznolikosti dijelova, nego u dubljem poimanju otajstva spasa što se upravo tada u liturgijskom činu izvršuje i obavlja. Na taj način mogu samo vjernici, u ispovijedanju jedne vjere i upravljanju jedne molitve Bogu, postignuti svoj spas i sa svojom ga braćom dijeliti.

Ovo, dakle, što se nalazi u ovoj okružnici, izradjenoj od ove Svete Kongregacije, odobrio je i potvrdio Vrhovni Svećenik Pavao VI, dne 10. travnja 1973. i naredio, da se ista okružnica objelodani.

Iz zgrade Svete Kongregacije za bogoslužje, dne 27. travnja 1973.

ARTUR Kard. TABERA, predstojnik,
+ H. BUGNINI, nasl. nadb. Diokl.,
tajnik

5./ IZMJENE U OPĆOJ UREDBI RIMSKOG MISALA

SVETA KONGREGACIJA ZA BOGOŠTOVLJE

I Z M J E N E

U OPĆOJ UREDBI RIMSKOGA MISALA

Uvodna napomena: U tekstu, koji slijedi neke će rečenice i riječi biti podvučene. Taj znak označuje, da te riječi treba dopisati u Opću Uredbu Rimskog Misala, koja se nalazi u onoj knjizi: Ordo Missae - Red Mise; Negdje će biti u zagradi točke, ovakav znak /.../, to znači da neke riječi ili rečenice treba prekrižiti, izbrisati. Brojevi Opće Uredbe ostaju, kako su označeni ranije, iako će neki brojevi ispasti. Izmjene su nastale u vezi s dokidanjem Subdjakonata u Latinskoj Crkvi.

1. siječnja 1973. počinje važiti nova disciplina glede prve tonzure, nižih redova i subdjakonata, uvedena Apostolskim Pismom "Ministeria quaedam" od 15. kolovoza 1972.

Red subdjakonata u Latinskoj Crkvi više ne postoji. Službu subdjakona vršit će čitač ili akolit iako nemaju postavljenja /tj. nisu "zaredjeni"/. Budući da u misnom slavlju službenici smiju vršiti samo ono i sve ono što na njih spada po Redu što su ga primili /1/, posvećenici službenici sudjeluju u Misi ili kao koncelebranti, ako su prezbiteri, ili izvršujući svoju službu, ako su djakoni. Prema tomu služba se subdjakona potpuno dokida, a djakoni, ako ih je više, mogu među sobom podijeliti i vršiti razne dijelove iste službe /2/. Nikako ne dolikuje da prezbiter vrši službu djakona, obučen u djakonsko odijelo. Najzad, treba i na ovo podsjetiti: "Liturgija dobiva svečanije obličje kad se izvršuje pjevajući, kad službenici raznog stupnja vrše svaki svoju službu i kad narod sudjeluje /3/.

Dakle ono što u Općoj Uredbi Rimskog Misala piše o subdjakonima treba brisati iz teksta Uredbe. U nekim dijelovima taj tekst valja nadopuniti ili izmijeniti da bi odgovarao novoj disciplini o Službama.

Stoga Sveta Kongregacija za bogoštovlje odredjuje Izmjene što ih treba unijeti u Opću Uredbu Rimskog Misala iz godine 1969:

I - U OPĆOJ UREDBI:

- Točka 34: U čitanjima se sprema vjernicima gozba Božje riječi i otvara se biblijsko blago. Budući da prema predaji dužnost čitanja ne spada na predsjedateljsku nego na poslužničku službu, dolikuje se da Evandjelje čita djakon, ili ako ga nema, drugi prezbiter. Ostala čitanja neka čita /... / čitač (to znači riječ "poddjakon ovdje treba prekrižiti!). Ako nema djakona ni drugog prezbitera, Evandjelje neka čita misnik.
- T. 65: Akolit se postavlja da služi oltaru. Njegova je dužnost osobito da priprema oltar i svete posude i da Euharistiju, koje je on izvanredni djelitelj, dijeli vjernicima/ cijeli dosadašnji tekst T. 65 briše se, dokida, a ove podcrtane riječi treba dopisati, umetnuti/.
- T. 66: Čitač se postavlja da proglašava čitanja Svetog Pisma, osim Evandjelja. Može proglašavati i nakane sveopće molitve, a kad nema psalmiste, može pjevati ili čitati psalam medju čitanjima.
Čitač, iako je laik, ima u Euharistijskom slavlju posebnu ulogu koju valja da vrši sam, pa i onda kad su prisutni poslužnici višega reda /...../.
Da bi vjernici slušajući božanska čitanja, mogli steći u sebi ugodan i živ ugodjaj Svetoga Pisma, potrebno je da čitači koji vrše tu službu, ako i nisu primljeni postavljenja, budu zaista sposobni i brižno pripremljeni /...../.
Biskupska Konferencija može dopustiti da ona čitanja koja prethode Evandjelju čita podesna ženska osoba /...../ kao i da čita nakane sveopće molitve /51 bis/
- T. 70: I laici, iako nemaju postavljenja kao čitači ili akoliti, mogu obavljati sve službe niže od onih koje spadaju /...../ djakona.
Službe izvan svetišta mogu se, prema razboritom sudu upravitelja crkve, povjeriti i ženskim osobama.
- T. 81: briše se stavka c) (odijelo za poddjakona), a od stavke d) postaje stavka c).
- Točke 142 - 152 prekriže se, ali se ne mijenjaju brojevi narednih točaka. Tako poslije toč. 141 dolazi toč. 153 da bi se sačuvala stara numeracija.
- T. 167: Kad završe obredi pripreme darova, koncelebranti pridju k oltaru i stanu oko njega, no tako da ne smetaju u vršenju obreda i da vjernici dobro vide sveti obred, i da ne smetaju djakona /...../ kad radi

obavljanja svoje službe ima pristupiti k oltaru.

- T. 199: Na to glavni misnik okrenut prema oltaru tiho kaže: "Tijelo Kristovo čuvalo me za život vječni" i s poštovanjem blaguje Tijelo Kristovo, a tako učine i koncelebranti. "Poslije njih primi od glavnog misnika Tijelo Kristovo djakon" /.../.
- T. 203: (zadnja rečenica) "Tu će posudu akolit poslije pričesti prenijeti na poseban stol da opere i otare žličice".
- T. 204: Posljednji pristupi djakon /.../, uzme Krvi Kristove i to sve što je ostalo u kaležu, pa ga prenese na stolić i ondje očisti /.../ i po običaju otare i složi.
- T. 206: (druga stavka) Umakanjem se pričesti i djakon /.../ koji odgovori "Amen" kad im koncelebrant rekne: "Tijelo i Krv Kristova". Zatim djakon uzme kod oltara svu Krv što je preostala, prenese kalež na stolić i ondje ga očisti /.../, otare ga i po običaju složi.
- T. 244, 246, 249, 251 (U prvom retku poslije riječi "drugi svećenik" ili "svećenik koji pomaže", treba dodati: ili akolit/.
- T. 245, 247, 250, 252 /U prvom retku poslije riječi "svećenik koji pomaže", ili "drugi svećenik", ili "svećenika da pomogne", treba dodati: niti akolit/.
- T. 301 : dokida se, ali brojevi idućih točaka ostaju.

II. - U TEKSTU RIMSKOG MISALA:

1. Kad se u rubrikama kaže: "Svećenik i sveti poslužnici", na pr. u Svetom tjednu, str. 109, toč. 4, jasno je da se radi samo o svećeniku i djakonu.
2. Kad je riječ o čitanjima, riječ "poddjakon" se ispušta ili prema potrebi zamijeni riječju čitač, na pr. u Svetom tjednu, str. 173, br. 33: "Onda /.../ čitač proglasi čitanje iz Apostola".

Ove izmjene, načinjene od Svete Kongregacije za bogoštovlje, odobrio je Prvosvećenik Pavao VI 22. prosinca 1972, naredio da se proglase i da se provedu u novim izdanjima Rimskog Misala.

Sve što se ovome protivi, dokida se.

Iz prostorija Svete Kongregacije za bogoštovlje, 23. prosinca 1972.

ARTUR Kard. TABERA, prefekt

+ H. BUGNINI, nasl. nadb. Dickl.,
tajnik.

6./ APOSTOLSKO PISMO PAPE PAVLA VI "GRAVES ET INCRESCENTES"

- prigodom 50-godišnjice osnutka Papinske misijske zajednice klera -
5. IX 1966.

Tajnik Misijskog Vijeća BKJ zamolio je da bi se naknadno objavilo Apostolsko Pismo Pape Pavla VI povodom 50-obljetnice osnutka PAPINSKE MISIJSKE ZAJEDNICE KLERIA, jer tada - 1966 -naša katol. štampa o tome nije ništa pisala.

Uoči Misijske nedjelje objavljujemo i taj Dokument i pozivamo sve svećenike, da ga prouče i ostvaruju u svom životu.

U v o d

1.-Teške su i u porastu poteškoće u današnje doba koje se susreću u misijskoj djelatnosti zbog posebnih uvjeta u kojima se ona odvija. Ovakvo stanje traži da sva djela kojima je cilj pomagati misije budu prilagodjena potrebama sadašnjega vremena i da ih se potakne na novi razvoj.

2.- Da bi se postigao ovaj cilj, svakom je jasno da na tome mora kler raditi; nisu li, naime, po svom svećeničkom redjenju svećenici prvi pozvani da promiču misijsku djelatnost? U tom je duhu II Vatikanski ekumenski sabor donio ovu odluku: "Svećenici će morati tako organizirati svoju pastoralnu djelatnost da bi mogli pomoći širenje Evandjelja medju nekršćanima"(Dekr. Ad Gentes,39).

3. - Posve je, dakle, naravno, poštovana braćo, što smo s velikom radošću primili vijest o 50-toj godišnjici providencijalnog osnutka misijske zajednice klera.

Ova nam obljetnica pruža zgodnu priliku da javno izrazimo svoju naklonost prema ovom društvu. I mi smo takodjer upisani u to društvo. Zahvaljujući njemu uvijek smo se osjećali ujedinjeni s Kristovim radnicima koji djeluju daleko u misijskim krajevima.

To nam u isto vrijeme dopušta da uspostavimo s vama,poštovana braćo u biskupskom redu, plodonosni razgovor o misijskim pitanjima, te da pošaljemo svoje očinske poticaje dragim svećenicima, tim marljivim suradnicima biskupskog reda, postavljenim upravo za to da mu budu pomoćnici i uvijek spremni na uslugu (Lumen Gentium, 28).

Porijeklo Misijske zajednice klera

4.- Sjećajući se sretnog napretka i zasluga koje su kroz pola stoljeća pratile postojanje i djelatnost Papinske misijske zajednice klera, ne možemo, a da ne odamo priznanje onim apostolima koji su je ustanovili, a najviše Ocu Pavlu Manni, članu milanskog Instituta stranih misija, koji je bio njezin osnivač. Njegovo ime zaslužuje da bude zapisano zlatnim slovima u analima misija.

5.- Sigurno je da neće nestati spomena na ovoga vjesnika Evandjelja, koji je,primoran više puta da napusti Daleki Istok radi nježnog zdravlja, sa žalošću opažao na svakom svom povratku u Evropu bijedno neznanje većine kršćanskog svijeta o jadoj duhovnoj sudbini tih naroda, kojima još nije naviješteno Evandjelje.

6.- Ovakvo je stanje bilo prouzrokovano time što su se svećenici posvećivali samo problemima svog neposrednog apostolata, a nisu pridavali dužnu pažnju Misijama.

7.- Pred takvim mučnim stanjem stvari ovaj Božji čovjek, očito nadahnut odozgor, uvidje da je hitno probudjivati zanimanje svećenstva za misije i uz pomoć svećenstva nadahnjivati kršćanski puk pravom misijskom sviješću.

8.- Da bi se ostvario taj plan, Providnost ga je odvela pobožnom monsinjoru Gvidu Confortiju, parmskom biskupu i osnivaču misijskog Instituta svetog Franje Ksaverskog. A ovaj, ne samo da mu je pomagao savjetom i podrškom, nego se poslužio svim svojim ugledom da dobije papinsko odobrenje za ovu Zajednicu koja je tek nastajala. Odobrenje za Zajednicu izdao je naš Predšasnik, blažene uspomene, Benedikt XV, koji je u svojoj enciklici "Maximum illud" od 30. studenog 1919. bez rezerve hvalio Misijsku zajednicu i službeno ju preporučio cijelom svećenstvu.

9.- Treba priznati da Misijska zajednica, ustanovljena da bi poticala djelovanje klera u korist misija, nije nikada štedjela svojih sila u ostvarivanju onoga što je od početka sebi postavila za zadaću: informirati svećenike o misijama, omogućiti im da steknu jasniju spoznaju o stanju misija, buditi zvanja, sakupljati sredstva za pomoć misionarima. Ali u isto vrijeme dok se postepeno širila iz Italije po cijelom svijetu, Misijska se zajednica usavršavala svojim oblikom i sastavom: na zauzimanja svećenstva, ona je djelotvorno radila na misijskom odgoju kršćanskog naroda, i njoj se pridružilo, svako na svoj način, Papinsko misijsko djelo za širenje vjere, svetog Petra Apostola, i Svetog Djetinjstva.

Nastojanje Papa oko napretka misijske djelatnosti

10.- Tako je pod okriljem i na poticaj naših predšasnika, naročito blažene uspomene Pija XI, Misijska zajednica klera, u međuvremenu stavljena pod izravnu vlast Svete Kongregacije "za širenje vjere", malo po malo zauzimala sve značajniju ulogu među Našim Papinskim misijskim djelima.

11.- Već smo i mi jednom prilikom tvrdili da "Papinska misijska djela u izravnoj službi poniznog Kristovog Namjesnika, imaju čast, odgovornost i dužnost podržavati tu 'misiju' (evangelizacije) i osigurati joj potrebnu pomoć" (Govor ravnateljima Papinskih misijskih djela od 15. svibnja 1965.). U toliko više danas, nakon Drugog Vatikanskog sabora, odlučili smo potvrditi da se ova dužnost nadasve odnosi na Misijsku zajednicu klera, kojoj ponovno izražavamo sve svoje povjerenje.

12.- Štoviše, slijedeći primjer naklonosti koju su iskazivali naši štovani predšasnici, rado se koristimo ovom prilikom da vam iznesemo nekoliko misli, koje bi mogle doprinijeti boljem razvoju ovoga Društva. One bi trebale ujedno osvijetliti i njegovu narav i njegovu ulogu te još više osigurati njegovu povezanost sa cjelinom. Tako će se doista vidjeti da Zajednica, iako je posljednja nastala, ipak nije posljednja po svojoj duhovnoj vrijednosti.

Prva dužnost članova Zajednice: proživljavati puninu Kristova svećeništva

13.- Misijska zajednica klera na prvo mjesto stavlja ovu specifičnu obvezu: Neka svi njezini članovi shvate pravu vrijednost i pokazuju u svakodnevnom životu duhovno blago jedinog, vječnog i nedjeljivog Kristovog svećeništva. Ovo je svećeništvo po svojoj naravi "misijsko" kako to jasno proističe iz samih Otkupiteljevih riječi u pogledu božanske "misije" koju je primio od Oca i prenio svojoj Crkvi da je ona nastavi: "Kao što je mene poslao Otac, tako i ja vas šaljem" (Iv 20, 21).

14.- Prema tome, svaki službenik oltara, postavši redjenjem učesnikom Kristova svećeništva, nužno mora posjedovati ovu oznaku a to znači da je dužan tokom cijelog svog života i u svakom činu svoje službe nastavljati božansku misiju Isusa Krista navješćujući ljudima spasenje.

To jasno uči Drugi Vatikanski ekumenski sabor: "(Svećenici) pod biskupovom vlašću posvećuju i vode dio Gospodinova stada koji im je povjeren, čine opću Crkvu vidljivom u mjestu gdje djeluju i djelotvorno doprinose izgradnji cijeloga Kristova Tijela (Ef 4, 12)" /Dogmatska Konstitucija "Lumen Gentium", 28/.

15.- Stoga, kao što je Krist prvi misionar, tako i svi svećenici, snagom svećeništva koje su primili, imaju se smatrati za misionare.

16.- Duboko smo uvjereni da će članovi Misijske zajednice klera, ako uznastoje produbiti misijsku narav katoličkog svećeništva, osjetiti obnovu žarke pobožnosti i pastoralne revnosti na dobrobit cijelog mističnog Kristova Tijela.

Druga dužnost: Odgajati kod kršćana misijsku svijest za opću Crkvu

17.- Ima još jedna uloga koju žarko želimo posebno namijeniti Našoj Misijskoj zajednici klera.

Božanski Otkupitelj nije došao na svijet da traži svoju slavu, nego da ispuni volju nebeskog Oca vršeći "misiiju" koja mu je povjerena. Stoga je postao Svećenik i žrtva, posrednik između Boga i ljudi, Učitelj i Pastir za spas svih.

Tako i svećenik koji je duboko shvatio smisao svog svećeništva, zna da je osobito zato posvećen da služi Crkvi... snagom sakramenta svetog reda, na sliku Krista, velikog i vječnog Svećenika (Hebr. 5, 1 - 10; 7, 24; 9, 11-28) svećenici su posvećeni da propovijedaju Evandjelje i da budu pastiri vjernika te da služe božansku žrtvu. Vršeći tu Kristovu pastirsku i upravnu vlast koliko im je dana, oni okupljaju Božju obitelj u skupinu braće koju prožimlje jedan duh, i po Kristu ih vode u Duhu Svetom Bogu Ocu" (Dogm. Konst. "Lumen Gentium", 28).

18.- Za biskupijske svećenike jasna je i odgovorna dužnost pomagati narodu da stekne pravu svijest Crkve, živog tijela nastalog od međusobno usko povezanih članova, tako da svaki vjernik bude sposoban hrabro i odgovorno prihvatiti ono mjesto koje mu je dodijeljeno po njegovu Krštenju i njegovoj Potvrdi u životu te Crkve.

Tako će ona postati uistinu "sakrament, naime, ujedno i vidljivi znak i sredstvo nevidljivog saveza s Bogom i jedinstva cijelog ljudskog roda" (Dogm. Konst. "Lumen Gentium", 1).

Već smo imali prilike tvrditi: "Radi se o pedagogiji koja nas navikava da mislimo i djelujemo kao članovi, sinovi i braća te crkvene zajednice" (Govor od 8. lipnja 1966.).

19.- Ali budući da se ta teška odgojna misija ne može izvršiti odvojeno ili po nekim osobnim kriterijima, te budući da ona zahtijeva zajedničku djelatnost i uskladenost snaga, pokazalo se potrebnim da povjerimo ovaj posebni zadatak Papinskoj misijskoj zajednici klera, da bi se u kršćanskom narodu sve više i više širila ova spoznaja misterija Crkve, izvor misijskog aktivnog duha.

20.- Iako je doista istina da i sami misionari svojim propovijedanjem imaju prvorazrednu ulogu u širenju ovoga duha u kršćanskom narodu, ipak ostaje neophodan onaj redovni odgoj koji će svećenici, duhovni pastiri, pružiti narodu, da bi mu usadili u srce čvrstu misijsku svijest.

Misijska zajednica klera, duša Papinskih misijskih djela

21.- Svojom osobnom vlašću želimo potvrditi važnost dekreta "Ut universa" od 14. travnja 1937, koji je izdala Naša Sveta Kongregacija "za širenje vjere", a kojim je Misijska zajednica klera službeno uvrštena među Papinska misijska djela.

Danas, nakon Odluke Drugog Vatikanskog ekumenskog sabora "Ad Gentes", Misijska zajednica klera, stavljena pod pokroviteljstvo Kongregacije "za širenje vjere" nije samo javno priznata kao službeno sredstvo Apostolske Stolice da bi "poticala u katolicima od ranog djetinjstva pravi, opći i misijski duh", nego se ona prije svega mora smatrati dušom ostalih Papinskih misijskih djela.

22.- Doista, ona nipošto nije novo djelo za sakupljanje priloga; ona je tako reći, redovna škola u kojoj se uči kako treba oduševljivati i odgajati kršćane za zajedničku odgovornost koja proizlazi iz njihova Krštenja. Štoviše ona pomaže i dopunjuje djelatnost drugih Papinskih djela, da bi i ta djela postala školama kršćanskog i misijskog odgoja. Ova zajednica konačno živo nastoji proširiti ta djela, pomagati njihove inicijative, osnivati ih i činiti sve što je potrebno da ona napreduju u svakoj župi.

23.- P o z i v   b i s k u p i m a

Neka ova Papinska misijska zajednica klera, tako shvaćena u svom duhu i misiji formacije klera, bude, dakle, prihvaćena s vaše strane, poštovana braćo, i sa strane vaših dragih svećenika s najvećim žarom kao dužnost koja obvezuje u savjesti i mnogo više traži nego što bi mogla tražiti neka pravna obveza.

24.- što se nas tiče, ponavljajući svoje poticaje, iznova potvrđujemo svoju volju da se Zajednica osnuje u svakoj biskupiji i da bude smatrana integralnim dijelom organizacije misijske suradnje koju razvijaju Papinska misijska djela.

P o z i v   r e d o v n i c i m a   i   r e d o v n i c a m a

25.- Ne bismo napokon željeli prešutjeti Odluku "Huic Sacro" Svete Kongregacije "za širenje vjere" od 14. srpnja 1949., po kojoj je poziv na učlanjenje u Zajednicu bio proširen na redovničku braću i redovnice. Ova je odluka u pravo vrijeme otvorila polje molitve, trpljenja i apostolata (što je naročito svojstveno Misijskoj zajednici klera), novim evandjeoskim radnicima koji, posvećeni Bogu po redovničkim zavjetima, već doprinose svećenicima dragocjenu suradnju u odgajanju kršćanskog naroda.

26.- Svim ovim dragim sinovima i kćerima Zajednica nudi pogodno sredstvo da učvrste svoje crkveno zvanje u duhu Drugog Vatikanskog Sabora, da bi još tješnje sudjelovali u zajedništvu katoličkog života i da bi prinosili širenju Božjega kraljevstva neusporedivo bogatstvo svojih molitava i svoje svakodnevne žrtve. Zato izražavamo žarku želju da se svi redovnički instituti uključujući i klauzurne samostane, velikodušno uključe u Misijsku zajednicu klera u duhu statuta koje je već donijela Apostolska Stolica da bi se ova Zajednica, ne odričući se imena kojim se diči od svog postanka, mogla s punim pravom nazvati i Misijska zajednica redovnika i redovnica.

P r a k t i č n e   s m j e r n i c e

27.- Potaknuti živom željom da radimo za jedinstvo, solidarnost, suradnju, te naročito za razvoj jake misijske duhovnosti, Mi smo vam, poštovana braćo i dragi sinovi, otvoreno iznijeli osjećaje svega srca.

Cijelo čovječanstvo očekuje spas od Crkve, plod spoznaje ljubavi Boga Oca; ali dragi misionari moći će širiti Evandjelje tim lakše ako svi kršćani budu s njima jedno srce i jedna duša u molitvi i djelotvornoj podršci njihovoj djelatnosti.

Ovo je bratsko jedinstvo svih nas zaista izvor milosti. Ono je glavni zadatak Misijske zajednice klera: "Neka svi budu jedno, da svijet upozna da si me ti poslao" (Iv 17, 21).

28.- Osnivajući ovo društvo u svojim biskupijama, povjerite upravu nad njim svećenicima koji su najduhovniji i najotvoreniji za pastoralni duh koji je u Crkvi pobudio Drugi Vatikanski ekumenski sabor. Neka Zajednica bude ravnopravno prisutna u Biskupijskim pastoralnim vijećima; neka udje u sjemeništa pod vodstvom poglavara da bi u njoj imali dragocjenu pomoć za potpunu i crkvenu naobrazbu budućih svećenika; neka ona potiče na molitvu i pobude za obnovu jedinstva kršćana; neka ona, napokon, posredstvom crkvenih pomoćnika Katoličke akcije, obogaćuje djelatnost apostolata svjetovnjaka u izvornom misijskom duhu.

29.- Osobito nam je stalo do toga da se po djelotvornosti i jakosti Misijske zajednice klera Naša Papinska misijska djela "koja najbolje ostvaruju jedinstvenu suradnju vjernika s Vrhovnim Svećenikom" (radio-poruka od 23. listopada 1965.) sve više i više razvijaju u svakoj biskupiji i u svakoj župi.

30.- Moleći Djevicu Mariju, Kraljicu Apostola, Zaštitnicu Misijske zajednice klera i Majku Crkve, povjeravamo Vam srcem punim nade, poštovana braćo, ovu svoju volju i ove želje te u znak svoga priznanja i svoje naklonosti dajemo vama i vašem svećenstvu i svim misionarima svoj apostolski blagoslov.

Dano u Rimu, pri svetom Petru,
5. rujna 1966, 4. godine Našeg Pontifikata

PAPA PAVAO VI

7./ U P U T E   Z A   P R O S L A V U   S V E T E   G O D I N E

-----

1) PISMO PAPE PAVLA VI KARDINALU M. DE FUERSTENBERGU - 31.V 1973.

P I S M O

Njegovoj prečasnoj Uzoritosti gospodinu Kardinalu Maksimilijanu de Fuerstenberg, predsjedniku Središnjeg odbora za Svetu Godinu:

Gospodine Kardinale,

Službeno će započeti u svim Crkvama svijeta idućeg 10. lipnja, na blagdan Duhova, široki pokret duhovne obnove koji će doći do vrhunca godine 1975. u Rimu. Stoga, gospodine Kardinale, želimo Vama - koga smo postavili na čelo Središnjem odboru za Svetu Godinu - izložiti koji su ciljevi kojima težimo ovom inicijativom, kakav bismo željeli da duh vlada kod onih koji će se odazvati našem pozivu, i konačno, kakve se plodove nadamo ubrati uz milost Duha Svetoga, u čije ime i u čijem svjetlu krećemo sada na put.

Kao što smo izjavili već kod prvog našeg navještaja, 9. svibnja o.g., po Jubileju želimo postići obnovu čovjeka i njegovo pomirenje s Bogom, što se prvenstveno ostvaruje u njegovoj dubini, u nutarnjem svetištu, gdje savjest treba ostvariti njegovo obraćenje ili "metanoju", po vjeri i pokori /usp. Mk 1, 15/, i težiti prema punini ljubavi.

Sam Bog u svom neizmjernom milosrdju, nakon što je otkupio svijet po svome Sinu Isusu Kristu, poziva sve ljude, ne isključujući nikoga, da sudjeluju u plodovima otkupljenja /usp. 1 Tim 2,4/ i djeluje svojim Duhom Svetim da u njima ostvari spasenje /usp. Rim 8, 10 sl./.

Crkva je uvjerenjena da samo iz ove unutarnje radnje može proiziđi takodjer pomirenje medju ljudima, kao društvena dimenzija sklopljenog novog saveza koji mora obuhvatiti sva područja i sve razine života, u odnosima medju pojedincima, medju obiteljima, skupinama, kategorijama, narodima, tako da postane, koliko je to moguće ljudskoj slabosti i nesavršenosti zemaljskih institucija, kvascem pomirenja i sveopćeg jedinstva.

Crkva se stoga zalaže da snaga otkupljenja koje je Krist izvršio, učvrsti veze vjere i ljubavi u krvi Kristovoj /usp. Kol 1,20/ kod pojedinih vjernika, u dijecezama, u župama, u redovničkim zajednicama i u drugim središtima kršćanskog života i apostolata, a takodjer u Crkvama koje su dosad odijeljene od nas. Duhovsko slavlje milosti moći će tako postati takodjer Duhovskim slavljem novoga bratstva.

To je eto duh koji se mi nadamo vidjeti kako cvjeta u cjelokupnom slavljenju Svete godine.

Stoga Mi želimo da se ponovno otkrije vrijednost pokorničkih djela, kao znak i put milosti, i ujedno obaveza za nutarnju obnovu koja dolazi do pune uspješnosti u sakramentu Ispovijedi: njemu treba pristupati i podjeljivati ga u smislu odredaba Crkve, radi postizanja novog zamaha, individualnog i zajedničkog, na putu spasenja /Dj 16, 17/.

Čini nam se da bi Hodočašće moglo biti izraz, prigoda i gotovo sinteza pokorničkih djela koja će svoju krunu dobiti u euharištiskoj celebraciji; to se Hodočašće u autentičnoj tradiciji kršćanske askeze, uvijek poduzimalo iz motiva pobožnosti i pokore. Danas takodjer ono se može nadahnuti sličnim motivima, bilo kada se ostvaruje u oblicima kao kod pradavnih hodočasnika, bilo kada upotrebljava moderna sredstva komunikacija.

Neophodno je da Hodočašće bude popraćeno, osim molitvom i pokorom, takodjer izvršivanjem bratske ljubavi koja jasno dokazuje ljubav prema Bogu /usp. 1 Iv 4,20; 3, 14/; nju pojedini vjernici, njihova udruženja, crkvene zajednice i ustanove - trebaju pokazati djelima milosrdja, takodjer tjelesnima, u korist najpotrebnije braće. Tako će Sveta Godina uistinu proširiti prostore ljubavi u Crkvi te će biti preteča obnove i pomirenja sveopćih dimenzija.

Kako bi se ovi ciljevi lakše postigli, želimo da se Hodočašća najprije ostvaruju u mjesnim Crkvama, u Katedralama i Svetištima, bilo biskupijskim ili nacionalnim, kao neke međupostaje koje će se konačno g. 1975. sabrati u Rimu, vidljivom središtu sveopće Crkve. Tu će predstavnštva mjesnih Crkava zaključiti put obnove i pomirenja, poklonit će se pred grobovima Apostola, obnoviti će svoju privrženost Petrovoj Crkvi, a Mi ćemo - ako bude Božja volja - imati radost da ih primimo raskriljenih ruku i da zajedno s njima dadnemo svjedočanstvo jedinstva Crkve u vjeri i ljubavi.

Žarka nam je želja da se na ovome putu prema "izvorima spasenja" /usp. Iz 12,3/ našim sinovima koji su u punom jedinstvu Petrove Crkve pridruže - na načine kako je to njima moguće - takodjer drugi sljedbenici Kristovi i svi oni koji pravom savješću i iskrenom voljom traže, različitim i na izgled udaljenim putevima, jedinoga Boga /Dj 17, 27/.

Konkretne programe Hodočašća i drugih vježbi koje su usmjerene na promicanje obnove i pomirenja, za mjesne Crkve izraditi pojedine Biskupske konferencije, obazirući se na shvaćanja i običaje raznih krajeva, kao i na ciljeve Svete Godine koje smo upravo osvijetlili.

S Naše strane tražimo od hodočasnika da, nakon što su se pomolili prema nakanama Našim i cijelog Biskupskog Zbora, sudjeluju u odredjenom mjestu u nekom skupnom svečanom slavlju, ili da se zaustave u razmatranju pred Gospodinom, zaključujući to moljenjem ili pjevanjem Očenaša ili Vjerovanja, uz neki zaziv Presvetoj Djevici.

Na ova priprosta i iskrena vjerska očitovanja preko kojih će vjernici, u mjesnim Crkvama, ostvariti istinsko obraćenje i izraziti da žele ostati i utvrditi se u ljubavi prema Bogu i prema braći, Mi ćemo - kao ponizni službenici Krista Spasitelja - pružiti odgovor podjeljujući propisanim načinom, dar oprosta. Taj će dar moći primiti i oni naši sinovi koji ne budu mogli sudjelovati u Hodočašću zbog bolesti ili drugog teškog razloga, a duhovno se sjedine prinosom svojih molitava i svojih trpljenja.

Svetom Godinom Crkva, izvršujući "službu pomirenja" /usp. 2 Kor 5, 18/, pruža povlaštene prigode i osobite pozive, kako bi svi oni do kojih će prispjeti njena riječ, i još više, koje će u nutрини tajanstveno dirnuti milost, mogli sudjelovati u kršćanskoj radosti koja je plod spasiteljskih snaga našega Otkupitelja.

Zaključujemo ovo pismo izražavajući nade koje polažemo u proslavu iduće Svete Godine. To su, ponavljamo, obnova i pomirenje kao nutarnje činjenice i ostvarenje jedinstva, bratstva i mira, koje se iz duša, obnovljenih i pomirenih u Kristu, izlijevaju na cijelu Crkvu, na cijelo ljudsko društvo, na stazama ljubavi koje je plod pravednost, dobrota, međusobno praštanje, darivanje samoga sebe i svojih dobara za braću. Jednom riječju, Mi se nadamo i želimo da obnovljeni kršćanski smisao života pročisti duhove te se obilato proširi svijetom, svima na spasenje.

To smo Vam evo, gospodine Kardinale, htjeli priopćiti u ovo predvečerje jednog važnog razdoblja povijesti Crkve današnjih dana, čiji će simbol - u svoje vrijeme - biti otvaranje Svetih Vratiju; to želimo takodjer da javite Našoj braći u Episkopatu, dok blagoslivamo Vas i sve one do kojih će doći ovaj Naš zov, s najobilnijim izljevom Našeg srca, srca oca i poniznog sluge Božjih slugu.

Iz Vatikanske apostolske palače, dana 31. svibnja 1973., na blagdan Uzašašća Našega Gospodina, desete godine Našega Pontifikata.

PAVAO PP. VI

2) PISMO KARD. FUERSTENBERGA SVIM ORDINARIJIMA

SREDIŠNJI ODBOR
ZA SVETU GODINU

Vatikan, 26. lipnja 1973.

Preuzvišeni gospodine,

Ovom Središnjem odboru za Svetu Godinu stižu pisma i poruke koje su različite Biskupske Konferencije, a i pojedini biskupi, uputili vjernicima da najave početak duhovnog zbivanja zakazanog od Svetog Oca i utvrde glavne smjernice proslave ovog izvanrednog događaja u sadašnjoj povijesti Crkve.

Dok izražavamo svoju zahvalnost svoj Subraći u Episkopatu koji su nas već obavijestili o poduzetim pripremama, i dok ponavljam molbu da bi uspostavili stalan kontakt medju nacionalnim Odborom pri Biskupskim konferencijama i Središnjim odborom, čini mi se da Vam moram svrnuti pažnju na pismo koje mi je Sveti Otac uputio 31. svibnja, a koje je objavljeno u "L'Osservatore Romano" slijedećeg 8. lipnja i koje Vam ovdje prilažem.

Vašom brigom, preuzvišeni Gospodine, neka ovo pismo bude preneseno svim članovima vaše Biskupske konferencije.

Pismo sintetički izlaže misao i nakane Svetog Oca u vezi sa Svetom Godinom i tako pruža okvir unutar kojega se mora odvijati svaka proslava da bi odgovorila svrsi i donijela plodove koji bi, decenij nakon zaključka Koncila, kako je rekao sam Sveti Otac već od prve najave Jubileja /8. V/, omogućili Crkvi da učini bilans postkoncilskog rada i da se uputi prema novim ciljevima.

U tu svrhu Sveti Otac u svom Pismu osobito ističe temeljne teme Svete Godine - obnovu čovjeka, njegovo pomirenje s Bogom i s braćom - teme koje moraju biti temelji čitavog programa koji se mora odvijati na nivou župskom, dijecezanskom, nacionalnom, već od samog početka duhovnog zbivanja koje će biti zaključeno u Rimu 1975. godini. To su ciljevi koji su identični s obilnijim sudjelovanjem u plodovima Otkupljenja posredstvom prakticiranja Vjere, Ljubavi, Pokore, i koji izražavaju iskreno obraćenje duha i čiji se dinamizam proteže na čitavo ponašanje i na sve vanjske odnose kako u crkvenom području tako i u onom obiteljskom i društvenom.

To je ono što je najvažnije u programu Svete Godine. Tom zahtjevu moraju biti usmjerene i njemu primjerene sve inicijative koje sam Vašoj Preuzvišenosti već naznačio i koje su bile navještene u saopćenju Središnjeg odbora za Svetu Godinu u "L'Osservatore Romano" od 20. lipnja.

Posebno će biti potrebno potruditi se kako bi svećenici i vjernici ponovo cijenili i prakticirali sakrament Pokore u najprikladnijim formama da se postigne obnova i pomirenje čemu je ovaj sakrament božanskim načinom ustanovljeno sredstvo, vodeći računa pri tome o psihološkim i društvenim okolnostima današnjeg čovjeka.

Takodjer i sam pojam Oprost, neodvojiv od Svete Godine, trebat će protumačiti u odnosu prema prvotnim vrijednostima ljubavi i pokore po kojima se odvija obraćenje srca, oslobodjenje od zla, proširenje dobra i mira u ostvarenju ljudskog bratstva. Crkva, kao službenica spasonosnih dobara koja se od svih članova mističnoga Tijela Kristova slijevaju u otajstvenu stvarnost Općinstva Svetih, dariva svoje vjernike ovom nadnaravnom pomoći kojom se oni mogu očistiti i usavršiti u svom sjedinjenju s Bogom, sve do brisanja svakog ostatka grijeha, to jest do savršenog obraćenja. No sve je to uvijek djelo milosti kojom Duh Sveti pohadja i ispunja srca, otpušta grijeha i oživljava ljude kao sinove Božje.

Vanjski čini, koji se osobito u Svetoj Godini sastoje u hodočašću, bit će dakle smatrani i zahtjevani kao "znak" podudarnosti s milošću božanskog Duha, začetnikom očišćenja i spasenja.

U tom istom smislu moralo bi se uključiti u program Svete Godine i na poseban način pobrinuti se za "svetkovanje blagdana" posredstvom božanskog kulta i dobrih djela. Zna se da je to kritična točka u životu kršćanske zajednice i u pastoralnoj službi. Bilo bi vrlo prikladno proučavati dalje načine na koje je u različitim mjestima i za različite kategorije vjernika moguće prizvati ih življenjem sudjelovanju na slavljenju "dana Gospodnjega" i ostalih svečanosti Crkve, upravo zato da se uspostavi kontakt s "izvorima spasenja" i postignu oni darovi obnoviteljske milosti savjesti i ujedinjenja Crkve, na što smjera Sveti Otac.

Dopuštam si još da istaknem jednu drugu točku Pisma Svetog Oca: to je poziv svim sljedbenicima Kristovim, takodjer i onim koji za sada nisu sjedinjeni s Petrovom Stolicom, i svima onima koji vjeruju u Boga, a takodjer i svim ljudima dobre volje, da se barem duhovno sjedine sa zbivanjima Svete Godine u mislima, u traženju, u molitvi;

i da se pridruže "u oblicima za njih mogućim", kako kaže Sveti Otac, na putu prema Bogu nekoj zajedničkoj proslavi koju će zakazati i pripremiti Biskupske konferencije.

Čini se da baš upravo Sveta Godina posebno, po svojoj nadnaravnoj svrsi i po svom duhovnom i karizmatičkom karakteru, može pružiti svim kršćanima i svim tražiocima Boga mjesto susreta za bolje upoznavanje i priznavanje zajedništva koje Duh božanski izgrađuje u dubinama, i nadvladati tako lakše podjele i udaljenosti proistekle iz ljudske nesavršenosti u odgovoru na poziv vjeri i vrednovanju božanske milosti.

Htio bih napokon zamoliti Vašu Preuzvišenost i ostale članove Biskupske konferencije da pozovu sve Institute i profesore teoloških disciplina u njihovim biskupijama da u specijaliziranim revijama i sredstvima priopćivanja tretiraju teme vezane uz Svetu Godinu, da bi se tako i na kulturalnom nivou razvio novi kvasac života i novi razvoj kršćanske misli.

Za primjer prilažem ovome popis tema koji je odobren na prvoj plenarnoj sjednici ovog Odbora.

Molim napokon Vas, Preuzvišeni, da zainteresirate sve ostale članove Biskupske konferencije da preporuča svojim Crkvama već sada sudjelovanje u zbivanjima Svete Godine osobito molitvom; da potaknu na molitvu svećenike, redovnike i redovnice, osobito u samostanima kontemplativnog života, sve vjernike, na poseban način djecu i nemoćne. Ta će molitva otvoriti nad svijetom ona "Vrata Neba"/cfr. Gen 28,17/, koji su simbol "Sveta Vrata".

Sa zahvalnošću, za dobar uspjeh Svete Godine

Card. Fuerstenberg

Preuzvišeni gospodin
Mons. FRANJO KUHARIĆ,
predsjednik BKJ

ZAGREB

SREDIŠNJI ODBOR

ZA SVETU GODINU

T e o l o š k e t e m e

koje su predložene za studij i raspravljanje u katoličkim školama i časopisima u god. 1973-1974 i 1974-1975, u vezi sa živim problemima na duhovnom, eklezijalnom i socijalnom planu; pod aspektima: biblijskim, dogmatskim, moralnim, ascetskim, liturgijskim, itd., u vidu duhovnog života.

1.- Vjera i pokora kao bit kršćanske poruke. -Obraćanje Bogu i bratsko zajedništvo - Grijeħ i njegova težina u ljudskom životu i u povijesti - Pomirenje s Bogom po krvi i križu Kristovu - Spasenje i oslobođenje - Poslanje Crkve kao službenice otkupljenja i promicateljice ljudskog oslobođenja - Crkva "sancta" et "poenitens" - Metanoja, ne toliko u strukturama koliko u čovjeku - Nutarnje i posvemašnje obraćenje ljudske osobe.

2.- Služba oprostjenja i podjeljivanja otpusta - Osobna vrijednost i eklezijalna solidarnost kod obraćenja i pokore - Bit ili oblici u sadašnjoj problematici sakramenta Ispovijedi - Odnos između Ispovijedi i oprosta (indulgencija) kao izraz i primjena solidarnosti u Kristu i Crkvi - Prikladan način da se oprosti danas predstave.

3.- Ljudska obnova kao plod pomirenja - Kršćanska pokora i ljudske vrijednosti - Kršćanska vjera i religiozni smisao života u kontekstu svjetovnog društva - Kršćanska nada i zalaganje za društveni razvoj i pomirenje - Eshatološke perspektive i vremenske dimenzije kršćanskog djelovanja za mir - Zalaganje kršćana na različitim razinama i na raznim područjima društvenog djelovanja.

4.- Veliki momenti pomirenja: u ljudskom srcu, u međuljudskim odnosima, u Crkvi i među crkvama, među svima koji vjeruju, među narodima i državama.

5.- Jedinstvo Crkve u molitvi, u ljubavi i pokori - Bratska ljubav u sadašnjem svijetu - Metodologija mira u eklezijalnim i društvenim odnosima.

6.- Teološki i pastoralni smisao Rimskog jubileja - Hodočašće kao pokornički čin - "Videre Petrum" i jubilej - Rim i Jeruzalem u eshatološkoj perspektivi.

3) OPĆI OBRISI PROSLAVE SVETE GODINE U MJESNIM CRKVAMA

N A P A S T O R A L N O M P O D R U Č J U

A.- GLAVNI CILJEVI PREMA KOJIMA TREBA TEŽITI

- 1.-Zauzimanje stanovišta savjesti i osobno razmatranje o ljudskom i kršćanskom pozivu i o obvezama štovanja i vjere u Boga.
- 2.- Izoštavanje osjetljivosti o problemu grijeha, obraćenja, spasenja, nastojeći da se taj problem izrazi riječima koje više odgovaraju mišljenju, uvjetima i potrebama današnjeg svijeta /vodeći također računa, gdje to treba, o psihološkim i sociološkim aspektima problema/.
- 3.- Jače vrednovanje pokore kao bitne komponente kršćanskog duha i trajno isticanje sakramenta pokore kao sredstva, kojim se uzdrži taj duh, u praktičnim oblicima podjeljivanja, koji odgovaraju izvornoj crkvenoj predaji i psihološkim i socijalnim uvjetima današnjih ljudi.
- 4.- Prikladno naglašavanje značenja pomirenja s Bogom i s ljudima, s kršćanskom zajednicom, s cijelim čovječanstvom /užeto kao zajednica, koja se ravna prema moralnom redu, koji odgovara božanskim nacrtima/, koje drži pokoru bilo kao sakramentalnu vrednotu, bilo kao kršćansku praksu, a koja svakako predstavlja snagu koja vodi prema jedinstvu i miru.
- 5.- Trajno pozivanje na Krista kao na jedinog Spasitelja, od kojega proizlazi svaka milost, pa i milost vjere, obraćenja, dobrih djela, ustrajnosti i trajnog obnavljanja, a u čije ime Crkva vrši svu svoju službu i nudi svim ljudima svoje usluge.
- 6.- Pojačanje zajedništva u Kristu na razini osobne svijesti, crkvenih i međucrkvenih odnosa, crkvenih skupina i ustanova kao činjenica koje postoje za nastavljavanje Kristova djela i

kojima se treba uvijek uteći i povratiti da bi se zaliječile pukotine, koje se pojavljuju na tom zajedništvu zbog osobnih i društvenih grijeha.

7.- Dozivanje k svijesti kršćanskog poslanja i dužnosti da su kršćani u svijetu - na svim područjima djelovanja: obiteljskom, staleškom, društvenom, političkom, kulturnom itd; - pobornici jedinstva i mira, kad slijede evandjeosku metodu bratstva i praštanja i kad pretvaraju u djela, vrednote i u ustanove kršćanski duh ljubavi.

B.- PRIJEDLOZI KOJE TREBA PREPORUČIVATI ZA PRIPRAVU SVETE GODINE
U SVIM MJESNIM CRKVAMA

1.- Na župskoj razini:

- a/ Svete Misije - u starim i novim oblicima - da bi u vjernicima probudjivale duh pokore, pomirenja i jedinstva prema zahtjevima i ciljevima, o kojima je bila riječ u prethodnoj točki;
- b/ katehetski tečajevi, propovijedi, studijski sastanci i rasprave itd. oko odredjenih točaka i njihovih praktičnih primjena;
- c/ revizija čitave župske situacije s obzirom na religioznu praksu, vjeru, karitativnu djelatnost, pobožna društva, djela apostolata itd. da se dobije novi zanos i da se primijene nove metode, koje bolje odgovaraju današnjim psihološkim, sociološkim i religioznim uvjetima /Bilo bi dobro dogovoriti se za programe u dekanatima i da u tim programima sudjeluju redovnici i redovnice, koji su odgovorni za pojedina društva ili djela/.

2.- Na dijecezanskoj razini:

- a/ promicati i uskladjivati inicijative pojedinih župa i drugih pastoralnih središta nastojeći držati ih na linijama koje su povoljnije da se bolje postignu predloženi ciljevi;
- b/ poticati da se tim inicijativama pridruže katoličke škole i zavodi, razna društva, religiozne obitelji, itd.;
- c) pripremati i ostvarivati dijecezansko hodočašće u katedralnu crkvu, ali ne isključiti proslave na drugim svetim mjestima ili javnim prostorima, gdje se to smatra prikladnim zbog tehničkih i pastoralnih razloga, i to sa slijedećim svrhama:
  - aa/ zajedničko slavljenje obreda duhovnog i društvenog pomirenja za cijelu Mjesnu Crkvu;
  - bb/ manifestacija crkvenog jedinstva i obveza da se to jedinstvo odrazi u djelima pred mjesnim stanovništvom, a također i pred nevjernicima;
  - cc/ duhovno pripremanje za hodočašće Mjesne Crkve u Rim, kao predstavništva cijele biskupije u susretu s Rimskom Crkvom i s Papom.

/Bilo bi poželjno da biskupi zainteresiraju za taj posao sve pastoralne ustanove; Svećeničko i Pastoralno vijeće, redovnike i voditelje drugih društava i ustanova u biskupiji/.

3.- Na nacionalnoj /ili regionalnoj/ razini:

- a/ uskladiti zajedničke oblike i načine dijecezanske proslave Svete Godine u različitim biskupijama istoga naroda /ili pokrajine/;
- b/ izraditi i proširiti nacрте kateheza i homilija, liturgijske i paraliturgijske tekstove, kalendare itd. za Svetu Godinu u različitim biskupijama i na hodočašću u Rim;
- c/ zainteresirati razne organe javnog mišljenja i društvenog priopćivanja za teme i svrhe Svete Godine;
- d/ sklopiti eventualne ugovore s javnim vlastima za sve što bi moglo pridonijeti slobodnom odvijanju proslava;
- e/ doći u doticaj i utvrditi sporazume s predstavnicima različitih Crkava i kršćanskih zajednica i eventualno drugih vjeroispovijesti za zajedničko sudjelovanje u obredima i drugim inicijativama Svete Godine pomirenja;
- f/ o svemu obavijestiti Središnji Odbor /Trebalo bi da Biskupske Konferencije rade u sporazumu s Vijećem viših redovničkih poglavara i s voditeljima ostalih društava i ustanova/.

C.- PASTORALNI PROBLEMI

o kojima bi trebalo poduzeti ili preporučiti studijski rad, nacрте za obnovu i rasporedjivanje, na nacionalnoj i internacionalnoj razini i u cijeloj Crkvi prema duhu i temeljnim točkama utvrdjenim za Svetu Godinu:

- 1.- vjera i religija u radničkom svijetu;
- 2.- vjera i religija u svijetu mladeži;
- 3.- vjera i religija medju intelektualcima;
- 4.- vjera i religija u kulturi;
- 5.- vjera i religija u svijetu društvenog obavješćavanja i predstavljanja;
- 6.- vjera i religija u slobodnom vremenu;
- 7.- misionarsko budjenje u cijeloj Crkvi.

& § % + % § &

Svećenicima i župnicima toplo preporučujemo:

- 1/ O. Pero Bulat, OBITELJ MEDJU KAMERAMA, Zagreb, 1973.

Knjiga poznatog našeg pučkog misionara, auktora knjige "Crkva u malom". Gore citirana knjiga prikladan je dar mladencima prigodom vjenčanja, i za zaručničku pouku i za obiteljski apostolat.

- 2/ O. Albin Škrinjar, DI: Sadašnje stanje biblijske znanosti u Katoličkoj Crkvi, u: Obnovljeni život, br. 4/1973, str.310-332.

Informativan i vrlo instruktivan članak, referat, koji je održao O. Škrinjar na proljetnom zasjedanju Biskupske Konferencije u Zagrebu.

O K R U Ž N I C E   O R D I N A R I J A T A

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR

Broj: 921/73.

PROSLAVA SVJETSKOG MISIJSKOG DANA

Prema već uobičajenoj praksi i ove godine na predzadnju nedjelju u listopadu, t. j. 21.X 1973. slavi se svjetski misijski dan po cijelom katoličkom svijetu.

Za taj dan već je na Duhove ove godine upravio Sv. Otac Pavao VI svoju posebnu poruku.

Hrvatski prijevod te Papine poruke donijeli smo na početku ovog broja Sl. Vjesnika.

Poruku neka župnici barem u važnijim izvatcima saopće vjernicima na svim misama na misijsku nedjelju.

Taj dan uzima se misa za Evangelizaciju naroda (Rimski Misal, sv. IV, br. 14, s odgovarajućim čitanjima iz knjige "Prigodna i zavjetna čitanja", str. 49 sljedeće), misa se služi u zelenoj boji, moli se Slava i Vjerovanje, predslavlje nedjelje kroz godinu. U smi misama s narodom ima se homiliju držati o misijama (o misijskoj dužnosti...), za koju može poslužiti i poruka Sv. Oca.

Najnoviji broj misijskog lista "Radosna vijest" donosi prikladne upute o proslavi misijske nedjelje u župi, kao i poslanicu Predsjednika Misijskog Vijeća Biskupske Konferencije, pa preporučujemo da župnici pomljlivo to pročitaju i po mogućnosti primjenjuju u svojoj župi. Takodjer preporučujemo župnicima da prigodom proslave misijskog dana u svojim župama toplo preporuče vjernicima naš jedini misijski list "Radosna vijest", te da među vjernicima promiču pristupanje u Papinska Misijska društva. Detaljne upute mogu župnici dobiti od Tajništva Misijske Centrale, 71001 SARAJEVO, Radojke Lakića 7, pp. 155.

Po odredbi Sv. Stolice na misijsku nedjelju skuplja se milostinja i ostali prilozima samo za misije. Zabranjeno je taj dan skupljati za bilo koju drugu svrhu, pa ni za umrle, nego samo za misije. Skuplja se za misije općenito, a ne za ovog ili onog misionara. Skupljanje za misije ne mora se ograničiti samo na misijsku nedjelju, nego živo preporučujemo župnicima, da za misije skupljaju i u drugim zgodama i na druge načine u svojim župama. Preporučujemo dječje "štedne kutijice", o kojima će župnici više naći u časopisu "Radosna vijest".

Skupljenu milostinju na misijsku nedjelju i druge priloge za misije treba što prije, a najkasnije koncem godine dostaviti Biskupskom Ordinarijatu, da bi to Ordinarijat mogao dostaviti Misijskoj Centrali u Sarajevo.

Mostar, dne 10. listopada 1973.

+ P e t a r, biskup

BISKUPSKI ORDINARIJAT MOSTAR

Broj: 922/73.

ISPRAVAK U REDU MISE

Banjalučki Biskup Msgr. Alfred Pichler, kao predsjednik hrvatske nacionalne liturgijske komisije BKJ dostavio je svim Ordinarijatima raspis Sv. Kongregacije Bogoštovlja o potrebnim ispravcima, koje treba provesti u REDU MISE nakon što je u Latinskoj Crkvi dokinut Subdjakonat.

Tekst raspisa Sv. Kongregacije dostavljamo svim župskim uredima u ovom Sl. Vjesniku i naredjujemo da to župnici i upravitelji crkava odmah provedu u svojim liturgijskim knjigama.

Prigodom kan. vizitacija i posjeta pojedinim župama i u drugim zgodama opazili smo, da neki župnici nisu proveli one ranije ispravke, koji se odnose na I. kanon (t.j. da se briše "PRINOSIMO IH" - redak 10. odozgo, Red Mise, str. 117), te da nisu umetnuli u III. i IV. kanon one riječi, koje je Ordinarijat naredio umetnuti u svojoj okružnici Br.361/72 od 28.II. 1972.(usp. Sl. Vjesnik, 1972/I, str. 6).

Oni župnici, kojih se ovo tiče, neka to odmah provedu na najprikladniji način, da bude čitljivo ali i lijepo.

Mostar, dne 10. listopada 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 923/73.

JURISDIKCIONALNI I TRIENALNI ISPITI

Trienalni ispiti održat će se 21. studenoga 1973. g. u prostorijama Biskupskog Ordinarijata u Mostaru. Početak u 9 sati prije podne.

Termin za jurisdikcionalne ispite odredit će se naknadno.

Mostar, dne 10. listopada 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 924/73.

JESENSKI KORONSKI SASTANAK

Započeti koronski sastanak prema uputama, koje je Ordinarijat dao u okružnici br. 476/73 od 2. travnja 1973 (usp. Sl. Vjesnik, 1973/I, str. 20).

A/ TEME ZA RASPRAVLJANJE

A/ Iz pastoralne kazuistike - iz ženidbenog prava

Juvenalije, dok je boravio na privremenom radu u inozemstvu, upoznao se preko prijatelja i dopisivanja s Djevojkom Fabiolom, koju je zavolio i obećao joj da će s njom sklopiti brak. Prigodom svog godišnjeg odmora nekoliko se puta sastao s Fabiolom, i obećao joj da će s njom prije povratka na rad sklopiti crkveni brak.

Da bi Fabiolu što jače privezao uza se i učvrstio je u njezinom obećanju, da će se za nj udati, Juvenalije je tražio da Fabiola svoje obećanje potvrdi i međusobnim tjelesnim sjedinjenjem, na što je Fabiola bez oklijevanja pristala u nadi, da će si na taj način osigurati mladića.

Kad su neke žene u selu saznale, da Juvenalije kani oženiti Fabiolu, pojavile su se kojekakve priče. Juvenaliju su govorile, da je Fabiola bolesna, da se liječila na klinici za živčane bolesti, te da su i njezini stariji slično болоvali; Fabioli su pak govorile, da je Juvenalije u svijetu sklappao poznanstva s mnogim djevojkama, i da ih je sve prevario i napustio.

Juvenalije se nešto pokolebao, i tražio da je Fabiola s njim podje u grad liječniku na pregled. Tom prigodom liječnik je ustanovio da je Fabiola trudna. Juvenalije je bio iznenadjen, pa je savjetovao i nagovarao Fabiolu da podje u bolnicu i "očisti se". Djevojka na to nije htjela pristati.

Kad su doznala njezina braća, što se dogodilo između Juvenalija i Fabiole, oni su zaprijetili Juvenaliju: ili ženi Fabiolu, ili se ne ćeš glave nanositi!

Juvenalije pod prijetnjom sa strane, te da izbjegne javnu sramotu odlučio je ipak oženiti Fabiolu, te pošli su zajedno župniku na zaručke. Prigodom zaručničkog ispita nijedno od njih nije ništa govorilo ni o trudnoći, ni o bolesti ni o prijetnjama.

Na svetoj ispovijedi prije vjenčanja Juvenalije je otkrio ispovjedniku, da je imao odnošaj s Fabiolom, i da je ona već trudna, te da su na nj učinili prijetnju njezina braća, da je mora oženiti, a on da ne želi, jer je Fabiola duševno bolesna. Ispovjednik se nije osvrćao na predbračni odnošaj Juvenalija i Fabiole smatrajući da to po novoj moralci ne spada pod zabranu VI Zapovijedi Božje, nego je savjetovao da ipak uzme Fabiolu, da na taj način izbjegne javnu sramotu, te da ništa ne znači, što je ona bila na liječenju na psihijatriji. Juvenalije je prihvatio savjet ispovjednika i odlučio poći na vjenčanje.

Juvenalije je prije vjenčanja povjerio svojem budućem kumu čitavu stvar i rekao mu, da će se on prigodom vjenčanja vladati posve normalno, ali ako Fabiola bude duševno bolesna, on s njom ne želi sklopiti braka, iako će sve obaviti što se tiče vjenčanja.

Nakon vjenčanja Juvenalije se vratio na svoje radno mjesto. Fabiolino se stanje znatno pogoršalo, i ona je morala otići liječniku na pregled, a ovaj ju je uputio na kliniku za živčane bolesti.

Kad je to Juvenalije saznao, odmah je odlučio rastaviti se s Fabiolom, i podnio je tužbu crkvenom ženidbenom sudu za poništenje toga braka. Kao razloge naveo je prisilu sa strane Fabiole braće, te onaj uvjet, pod kojim je išao na vjenčanje s Fabiolom, a koji je saopćio svojem kumu.

Svi pokušaji nadležnog župnika, da bi privolio Juvenalija da obnovi i nastavi zajednički život s Fabiolom, ostali su bez uspjeha, i on je čitav problem prepustio crkvenom ženidbenom sudu.

Pita se:

- 1) Što je ženidbena privola? Koja su njezina svojstva? Zapreke ženidbene privole?
- 2) Ženidba pod uvjetom? (Can. 1092)
- 3) Što treba reći na mišljenje ispovjednika, koji je smatrao dopuštenim predbračni odnos zaručnika?
- 4) Juvenalije je savjetovao, nagovarao na pobačaj? U koje je crkvene kazne upao? Kako ga ispovijediti uoči vjenčanja?
- 5) Ispravno rješenje kazusa.

B/ Iz najnovijih dokumenata Sv. Stolice

Deklaracija sv. Kongregacije za nauk vjere: OTAJSTVO CRKVE u usporedbi s "Lumen Gentium" i enciklikom Pija XII "Mystici Corporis" od 29.VI. 1943.

Referenta neka unaprijed odredi O. Dekan, pa dotični ne mora pismeno obradivati rješenje kazusa, ali usmeno treba sudjelovati i spremati materiju, koja se odnosi na rješenje kazusa.

C/ Priprava na području Dekanata za proslavu Jubilarne svete godine -referira O. Dekan.

D/ Eventualija

Mostar, dne 10. listopada 1973

+ P e t a r, biskup

Broj: 925/73.

PITANJE PODJELJIVANJA JURISDIKCIJE

Glasiilo Provincije hercegovačkih franjevaca MIR I DOBRO 1973/6 na str. 206 donosi Izvještaj predsjednika Kapitula mngp. O. Bernardina Matića o dušobrižničkom apostolatu u župama i "poteškoćama u vršenju toga apostolata, koje proizlaze iz poremećenih odnosa s mjesnim Ordinarijem".

Tu se na račun Mjesnog Ordinarija iznose gravamina, koja je provincijal Šilić već više puta iznosio, pa se dobiva dojam, da citirane riječi više predstavljaju mišljenje provincijala Šilića nego mngp. O. Bernardina Matića. Ovome je Ordinarijat izložio, zbog čega je došlo do nesuglasica u pogledu davanja jurisdikcije pojedinim franjevcima. Sa znanjem Provincijala vrše dvojica njegovih svećenika pastvu u trima pobunjenim župama, premda oni nemaju ni jurisdikcije ni kanonske misije i Provincijal šuti. O. Provincijal nadalje tolerira, da njegova druga subraća zalaze u one tri župe, premda je Ordinarijat donio i proglasio odluku, da svaki svećenik koji neovlašteno vrši pastoralne funkcije u onim župama ipso facto gubi ispovjednu jurisdikciju u našoj biskupiji. Pred Provincijalovim očima, a možda i na njegovu sugestiju neki su mlađji franjevci potpisali "humačku rezoluciju" i preko AKSE proturili je u strani svijet, a ta je rezolucija za Ordinarijat i nepravedna i uvredljiva.

Ordinarijat je, da bi pitanje jurisdikcije regulirao, tražio od Provincijalata, a taj zahtjev ponovio i Vizitatoru Matiću, da oo. Bernard Marić i Kornelije Kordić, koji su u ovoj dijecezi lišeni svake jurisdikcije, prestanu pastorizirati one tri župe i da se potpuno povuku sa terena. Podržavati njih znači u principu nijekati Biskupovu jurisdikcionu vlast.

Budući, nadalje, da neki franjevci, kad dobiju od Biskupa jurisdikciju, bez obzira što je Ordinarijat sub poena suspensionis a iurisdictione ipso facto incurrenda zabranio vršenje svećeničkih funkcija, izuzevši ispo- vijedanje teških bolesnika, u onim župama, ipak u te župe zalaze i tamo vrše zabranjene funkcije tako da je postalo neizvjesno, tko od franjevaca ima a tko nema jurisdikciju, da se toj neizvjesnosti stane na put, Ordinarijat je stavio uvjet, da svi franjevci koji traže jurisdikciju, moraju se obvezati ili oni ili Provincijalat u njihovo ime, da neće zalaziti i funkcije vršiti u onim trima župama.

Od potpisnika tzv. "humačke rezolucije", ako žele dobiti produženje jurisdikcije ili neko novo naimenovanje u duhovnoj pastvi biskupije,

Ordinarijat traži, da se obvežu, da ubuduće neće nikada u javnost davati bilo kakvih izjava uperenih protiv Ordinarijata, nego ako imaju kakve zahtjeve, da će ih putem svojih redovničkih starješina u pristojnoj formi iznijeti Ordinarijatu.

Povrh svega ovoga Ordinarijat stavlja zahtjev, da ubuduće Provincijalat više ne izdaje dekrete o postavljanju za župnika ili kapelana, nego da Provincijalat predloži osobu Ordinarijatu, a da Ordinarijat izda dekret o imenovanju na prijedlog Provincijalata i dostavi svoj dekret imenovanome putem Provincijalata. Takva praksa postoji i u sarajevskoj nadbiskupiji i u banjalučkoj biskupiji i odgovara kanonskim propisima, jer izvor pastoralne jurisdikcije u biskupiji jest Ordinarijat, a ne Provincijalat.

Neka se postupi po ovim posve legitimnim zahtjevima Ordinarijata, do kojih je došlo samo stoga jer se biskupova jurisdikcionalna vlast nije poštivala ili se otvoreno gazila, pa će pitanje jurisdikcije biti za sve i u skladu s kanonskim propisima na zadovoljstvo riješeno. Jedino ona četvorića franjevac, koji su bili u pastvi u one tri župe na 12. svibnja 1968. i koji su izazvali revolt naroda, taj revolt podržavali i time prouzročili tešku sablazan, od koje i danas Hercegovina pati, njih četvorića, ako žele imati jurisdikciju u ovoj biskupiji, moraju na neki način popraviti sablazan, na način o kojem bi se dogovorili Ordinarijat i Provincijalat.

To vrijedi dakle za O. Dinka Maslaća, koji je predložen za župnika u Gorancima i za O. Mariofila Perića, koji je ranije bio predložen za župnika na Humcu, a sada za duhovnog pomoćnika na Humeu. Njih dvojica ne mogu biti potvrđeni na ova mjesta niti dobiti kanonske misije, dok ne ispune gornju klauzulu.

Mostar, dne 10. listopada 1973.

+ P e t a r, biskup

O B A V I J E S T I --- DIJECEZANSKA KRONIKA

1/ Odgovor Državnog Tajništva na čestitku Ordinarija Sv. Ocu prigodom 10-godišnjice krunidbe

Na brzojavnu i pismenu čestitku Dijecezanskog Ordinarija Sv. Ocu Pavlu VI prigodom godišnjice krunidbe, Državni Tajnik u ime Sv. Oca poslao je slijedeći odgovor:

SEGRETERIA DI STATO

N.237.800

Dal Vaticano, 20 Iulii 1973

Reverendissime Domine,

Cum felicissime haud ita pridem Beatissimus Pater, concinente universa Ecclesia Dei, celebraret decimum a suscepto Pontificatu anniversarium diem, copiam nimirum sanctae laetitiae et consolationis Ei attulit epistula, quam benevolentissimus erga Eum dederas, ut sensum atque adfectum tuum totiusque dioecesis Mandetriensis, veluti praesens coram Ei testificareris.

Pro praestantia ergo huius officii Tui, quod in Ipsum pie contulisti, proque magnitudine Sui gaudii inde affatim percepti, Summus Pontifex vult omnino ut gratissimus animus Suus tibimet ipsi cunctisque sacrorum ministris et religiosis sodalibus et fidelibus istius dioecesis per hasce litteras meas plane innotescat; ac praeterea Deum bonorum renumeratorem plurima prece exorans, ut te tuisque curis commissas animas laetificet semper et custodiat, vobis omnibus Apostolicam Benedictionem peramanter impertit.

Interea, qua par est observantia, me Excellentiae Tuae Reverendissimae confirmo in Domino esse deditissimum.

J. Card. Villot

Reverendissimo Domino
D. no PETRO ČULE
Episcopo Mandetriensi

2/ Redjenje u župi Prenj-Dubrave - 1.VII. 1973.

Dijecezanski Ordinarij podijelio je na blagdan Presv. Srca Isusova, dne 1. srpnja 1973. godine u župi Prenj-Dubrave, trebinjsko-mrkanjske biskupije sakrament svetog svećeničkog Reda osmorici dijecezanskih djakona-klerika:

1) Bevandi Dragi iz župe Kruševo kod Mostara, 2) Ivančić Anti iz župe Grabovica, 3) Ivančić Stipi iz župe Grabovica, 4) Pavlović Šimunu iz župe Rotimlja, 5) Puljić Ivici iz župe Rotimlja, 6) Raguž Damjanu iz župe Prenj-Dubrave, 7) Serdarušić Josipu iz župe Roško Polje, 8) Vukšić Ivanu iz župe Studenci.

Redjenju je prisustvovao i pomoćni Biskup-Koadjutor, više dijecezanskih svećenika, časnih Sestara, te neobično veliko mnoštvo vjernika iz svih okolnih župa, te iz župa, odakle potječu redjenici.

Mladomisnici su slavili svoje primicije:

Dne 8. srpnja u Sretnicama, župa Kruševo kod Mostara Don DRAGO BEVANDA, 22. srpnja u Grabovici koncelebriranom sv. misom Don ANTE IVANČIĆ i Don STIPE IVANČIĆ; dne 29. srpnja u župi Studenci kod Ljubuškog Don IVAN VUKŠIĆ, 5. kolovoza u Donjem Brštaniku, župe Rotimlja Don IVICA PULJIĆ, a u Roškom Polju Don JOSIP SERDARUŠIĆ, 15. kolovoza u Prenj-Dubravama don DAMJAN RAGUŽ, a 22. VIII. u Rotimlji Don ŠIMUN PAVLOVIĆ.

Na proslavi mladih misa u Studencima, Roškom Polju sudjelovao je i dijecezanski Ordinarij, a u Prenj-Dubravama pomoćni Biskup-Koadjutor.

Mladomisnicima čestitamo, želimo Božji blagoslov u njihovom budućem svećeničkom životu i djelovanju, te konačnu ustrajnost u revnoj svećeničkoj službi medju našim hercegovačkim pukom.

3/ Kanonska vizitacija u župama i sveta Potvrda

Prema najavljenom programu u prošlom Sl. Vjesniku, dijecezanski je Ordinarij obavio kanonsku vizitaciju i podijelio sakrament sv. krizme u župi STOLAC dne 17. lipnja o. g., a u župi HUTOVO, 24. lipnja tek. godine, obje župe u trebinjsko-mrkanjskoj biskupiji.

Ođ 28. srpnja do 12. kolovoza pomoćni Biskup-Koadjutor obavio je kanonsku vizitaciju i podijelio sakrament sv. Potvrde u župama duvanjskog Dekanata ovim redom: Vinica, 29.VII.; Rašeljke, 30.VII.; Grabovica 1.VIII.; Prisoje 2. VIII.; Šuica 4.VIII.; Duvno 5. VIII.; 7.VIII. Kongora,

Seonica, 8.VIII., Bukovica 9. VIII., Roško Polje 12.VIII.

Dijecezanski Ordinarij obavio je kanonsku vizitaciju i podijelio sv. Potvrdu u župi BUHOVO 19. kolovoza, a 15. kolovoza u župi DONJI GRADAC, trebinjsko-mrkanjske biskupije. Uoči toga posjetio je s pomoćnim Biskupom i župnikom Neum i razgovarao o mogućnosti pribavljanja zemljišta za lokaciju crkve u tom mjestu.

Dne 23. rujna Dijecezanski je Ordinarij obavio kanonsku vizitaciju i podijelio sakrament sv. krizme u župi DONJE HRASNO, trebinjske biskupije, a 8. srpnja bila je sv. krizma u TREBIMLJI, koju je obavio pomoćni Biskup Koadjutor, a u RAVNOM isti dan obavio je kan. vizitaciju i krizmao djecu Dijecezanski Ordinarij, a navečer istoga dana obadvojica su Biskupa posjetili župu TREBINJE, a Ordinarij je služio sv. Misu i podijelio pod sv. misom sakrament sv. Potvrde.

Tom prigodom Biskupi su posjetili i Sestre Milosrdnice, koje rade u Medicinskom Centru Trebinje.

4/ Blagoslov kuće za Časne Sestre u župi Rašeljke

Pomoćni Biskup-Koadjutor dne 29. srpnja t. g. blagoslovio je kuću za Časne Sestre u župi Rašeljke, koju su župljani pod vodstvom revnog župnika Don Cvitana Radišića otkupili od jednog župljanina. U kuću su se već uselile Sestre Milosrdnice Sv. Vinka, koje su već počele u župi socijalno-karitativno i pastoralno djelovati. U župskoj crkvi uoči krizme s mladeži su priredili veoma uspješni komad - igrokaz "Fatimska poruka".

5/ Dijecezanski Ordinarij na sprovodu Djakovačkog Biskupa

Dne 9. kolovoza 1973. godine umro u 69. godini života, 44. godini svećeništva i 23. godini biskupske službe MSGR STJEPAN BAUERLEIN, djakovački biskup.

Na sprovodu je sudjelovao Dijecezanski Ordinarij, a pomoćni Biskup-Koadjutor spriječen krizmenim putovanjem poslao je pismenu sažalnicu.

Pokojni biskup Bauerlein sahranjen je 11. kolovoza u kripti djakovačke katedrale. Na sprovodu je sudjelovalo 17 Nadbiskupa i Biskupa, među njima Apostolski Pronuncij u Jugoslaviji Msgr Mario Cagna. Sv. Misu zadušnicu uz koncelebraciju svih prisutnih nadbiskupa i biskupa Msgr Franjo Kuharić, zagrebački nadbiskup i metropolita. Odriješene su podijelila 4 Nadbiskupa uz Msgr Mariju Cagna, Ap. Pronuncijska.

Pokojni Biskup Bauerlein bio je i u travničkom sjemeništu. Neki naši dijecezanski svećenici sjećaju se vrlo dobro njegovog uzornog i pobožnog vladanja kroz vrijeme boravka u nadb. dječjačkom sjemeništu u Travniku, pa su to uvijek iznosili kao uzorni primjer vladanja jednog sjemeništarca.

Biskupskom Ordinarijatu i kleru djakovačke biskupije izražavamo naše saučešće i zajedno s njima molimo, da njihova dijeceza što prije dobije vrijednog nasljednika pok. Biskupa Bauerleina.

R. I. P.

6/ Naši pokojnici

a) Fra DOMINIK dr MANDIĆ umro je 23. kolovoza 1973. u dubokoj starosti u 84. godini života u Chicagu, u Sjedinjenim Američkim Državama. Bio je poznat ne samo u svim hrvatskim zemljama nego daleko izvan naših granica. Djelovao je u Hercegovini dugo godina kao kateheta mostarske gimnazije, zatim kao direktor franjevačke gimnazije na širokom Brijegu. Bio je član Vrhovne uprave Reda u Rimu, a zadnje godine života proveo je u Chicagu. Bio je poznat kulturni radnik i mnogo je pisao na znanstvenom polju kao historičar naše domovine.

Gvardijan samostana iz Chicaga brzojavno je obavijestio Biskupa o njegovoj smrti, pa je i Biskup takodjer brzojavno poslao svoju sažalnicu franjevcima u Chicagu.

Objavljujući fra Dominikovu smrt u našem biskupijskom Vjesniku izrazujemo svoje saučešće franjevačkoj provinciji nad gubitkom ovoga vrijednoga člana njihove zajednice, preporučujemo ga u molitve svega našega klera.

Pokoj mu vječni!

b) Dr. STJEPAN KRIZIN SAKAČ DI umro je isti dan kad i Fra Dominik Mandić - 23. kolovoza 1973. u Rimu, gdje je i pokopan. Istakao se pišući o staroj hrvatskoj povijesti. Djelovao je neko vrijeme u sarajevskoj bogosloviji kao profesor i prefekt bogoslova. U njegovo vrijeme nalazili su se u sarajevskoj bogosloviji naš Biskup Ordinarij, te pokojni naši svećenici Don Ivan Maslač, Don Stanko Čotić i Don Mitar Papac. Pokojnik je bio svet čovjek, blage slavenske čudi, spreman svima na uslugu, pa je ostao u najboljoj uspomeni kod svojih negdašnjih studenata i pitomaca. Biskup je povodom njegove smrti izrazio pismenim putem saučešće Provincijalatu hrvatske isusovačke provincije u Zagrebu.

Počivac u miru!

7/ Msgr JOSIP PAVLIŠIĆ imenovan administratorom "sede plena" riječko-senjske nadbiskupije

Sv. Zbor za Biskupe svojim otpisom 509/73 od 26. lipnja saopćio je, da je Sv. Otac Pavao VI imenovao Msgr. JOSIPA PAVLIŠIĆA naslovnog nadbiskupa pičanskoga i Koadjutora c.i.s. administratorom "sede plena" "ad nutum Sanctae Sedis" riječko-senjske nadbiskupije!

Čestitajući preuzv. gospodinu Nadbiskupu Msgru Josipu Pavlišiću, želimo mu obilje pomoći s neba u njegovoj odgovornoj natpastirskoj službi!

8/ Redjenje mladomisnika herc. franj. provincije

Kako saznajemo iz MIR I DOBRO, 1973/5 redjenje mladomisnika herc. franj. provincije djelomično je obavio 5. kolovoza t. g. u Frohnleintenu, Austrija Msgr STEFAN LASZLO, biskup Gradišća-Železna, a drugi su redjeni po drugim zapadno-evropskim biskupijama.

Mladomisnici su služili svoje primicije: Fra JOZO JOLIĆ (redjen u Opatiji Beuron, 15.VII. o. g.) služio je mladu Misu u Kongori 29.VII., 12.VIII. u Konjicu Fra IVAN ŠIMUNOVIĆ i Fra MIĆO PINJUH u Čerinu, Fra MLADEN LUBURIĆ u Radišićima, župe Humac, 19. kolovoza u Hrašljanima, župe Humac fra VELIMIR MANDIĆ, a 2. rujna t. g. u Hamzićima, župe Čerin fra JURE BRKIĆ.

Uz spomenute mladomisnike, kojima čestitamo i koje preporučujemo u molitve subraće svećenika, da uvijek ostanu revni i vjerni svom svećeničkom pozivu, spominjemo takodjer trojicu Zlatomisnika herc. franj. provincije: Mngp. O. Fra DIDAK BURIĆ, skromno proslavio u Konjicu 12.VIII., a 16.VIII. na š. Brijegu proslavili su svoj zlatnomisnički jubilej O. Fra VENCEL KCSIR i O. Fra VOJISLAV MIKULIĆ.

Č e s t i t a m o !

9/ Svečana proslava 100-obljetnice rođenja sv. Male Terezije u

župi LEDINAC

Župa Ledinae, u širokobriješkom Dekanatu mostarsko-duvanjske biskupije na svečan je način proslavila prvu 100-obljetnicu rođenja svoje nebeske zaštitnice Sv. Terezije od Djeteta Isusa.

Glavna je proslava održana na sam blagdan Sv. Terezije, 1. listopada o.g.

Uoči blagdana u župi su održane osmodnevne pučke misije.

Misije su vodili pomoćni biskup-Koadjutor Mons. Pavao Žanić i poznati pučki misionar O. Pero Bulat, DI.

Za vrijeme sv. misija blagoslovljena ne novopodignuta lurdska špilja u crkvenom dvorištu.

Za vrijeme misija i na sam blagdan Sv. Terezije podijeljena je oko 3000 sv. pričesti.

Svečanu koncelebriranu sv. misu u crkvenom dvorištu pred lurdskom špiljom predovio je vrhbosanski nadbiskup i metropolit crkvene pokrajine Bosne i Hercegovine Msgr. Dr. Smiljan-Franjo Čekada. U koncelebraciji je sudjelovao i Msgr. Dr. Severin Pernek, dubrovački biskup, koji je na poziv Mjesnog Ordinarija došao da prisustvuje toj svečanosti, te naša dva Biskupa, pučki misionar, te nekoliko svećenika. Propovijedao je pod sv. misom o životu i primjeru sv. Terezije Dijecezanski Ordinarij. Prije podjeljivanja blagoslova nekoliko riječi progovorio je i Nadbiskup Čekada, kao i dubrovački Biskup, a Msgr. Žanić svojom riječi završio je osmodnevne misije i s vjernicima otpjevao "TEBE BOGA HVALIMO". Svečanoj koncelebriranoj sv. misi prisustvovalo je neobično mnogo vjernika iz susjednih župa, a iz nekih župa, kao na pr. župa Buškog Blata, iz istočne Hercegovine došle su posebne skupine vjernika, da proslave tu godišnjicu sv. Terezije. Sa svojim vjernicima došlo je velik broj dijecezanskih svećenika i Sestara.

U nedjelju uoči blagdana sv. Terezije župnik je u crkvenom dvorištu priredio zajednički objed za sve domaćine župe, a na sam blagdan bio je zajednički ručak za prisutne Biskupe, svećenike jednog i drugog klera, te goste sa strane. Svaki put je bilo preko 400 gostiju. Gosti su dali i svoj skromni prilog za daljnje uredjenje velike župske crkve, crkvenog dvorišta.

Iza misija oko 400 vjernika župe Ledinae započelo je Veliku Deveticu prvih petaka na čast Presv. Srcu Isusovu!

Želimo im ustrajnost i veliki blagoslov Božji po zagovoru sv. Terezije!

10/ 60-godišnjica braka roditelja Don Pavla Filipovića

U nedjelju, dne 16. rujna t.g. proslavi su u Krehinu Gracu Stjepan i Manda Filipović 60-godišnjicu braka. Koncelebriranu sv. misu u župskoj crkvi u Gradini predvodio je naš Biskup-Ordinarij, a vlč. Don Pavao, koji je s mjesnim župnikom takodjer sudjelovao u koncelebraciji, poslije propovijedi blagoslovio je 60-godišnjicu braka, kako to predvidja naš dijecezanski obrednik. Na početku sv. mise pozdravio je svečare domaći župnik Don Srećko Majić. Poslije sv. Mise u Krehinu Gracu, u obiteljskom domu Stjepana i Mande Filipović priredjen je svečani zajednički objed, kojem su prisustvovala djeca dijamantnih svečara (14), mnogobrojni unuci i prauunci i ostala rodbina i prijatelji svečara. Objedu je prisustvovao i dijecezanski Ordinarij i u prigodnom govoru čestitao sretnim svečarima!

Č e s t i t a m o !

& § & + & § &

11/ Imenovanja i premještaji:

Svršeni mladomisnici imenovani su:

1/ Don Josip Ivanković, kapelanom župniku župe Ledinac, 2/ Don Jakov Renić, kapelanom župniku župe Donje Hrasno, 3/ Don Luka Pavlović, kapelanom u župi Donji Gradac s posebnom misijom, da priprema teren za osnivanje župe u Neumu, 4/ Don Ante Djerek, kapelanom župniku župe Prenj-Dubrave, 5/ Don Ivan Čirko, kapelanom župniku župe Vir k/Posušja; 6/ Don Jakov Lučić poslan je privremeno na slobodno raspolaganje Biskupu Gradišća u Austriju.

Vlč. Don Marko Kutleša, kapelan u Pologu premješten je u istom svojstvu kapelana župniku župe Kruševo, a vlč. Don Ante Ivančić premješten je iz župe Kruševo u župu Polog za kapelana.

K n j i ž e v n i o g l a s i

Zagrebački kanonik, dugogodišnji propovijednik u zagrebačkoj katedrali, i nekadašnji rektor Nadb. bogoslovnog sjemeništa izdao je u 4 knjige cijelu bogoslovnu nauku. Predmet je obradjen sustavno, na naučnoj visini, pisano laganim stilom.

Knjige su namijenjene svećenicima, redovnicima, časnim sestrama, intelektualcima, studentima, djacima, i širokim slojevima Božjeg naroda.

Prva knjiga obradjuje pod naslovom RAZUM I VJERA O BOGU, vjerovanje i donosi obranu vjere, to je kratka apologetika i dogmatika;

Druga knjiga nosi naslov: PUTKOVI K BOGU. Raspravlja o čudorednim(moralnim) načelima i krepostima, govori i o grijesima, koji su smetnje i zapreke na putovima k Bogu;

Treća knjiga: ŠTO BOG TRAŽI OD ČOVJEKA? (O zapovijedima). U ovoj se knjizi govori opširnije o vjeri, ufanju i ljubavi prema Bogu (prve tri zapovijedi Dekaloga), o našim dužnostima prema samom sebi i bližnjemu(ostale zapovijedi);

Četvrta knjiga ima naslov: KAKO ĆE ČOVJEK OMILJETI BOGU? (O milosti, sakramentima, molitvi).

Cijena je svakoj knjizi po 50,00 ND. Naručuje se:

Dr. JANKO PENIĆ, kanonik,
41000 ZAGREB, Kaptol 19.

Svećenicima toplo preporučujemo kao prikladan materijal za katehezu odraslih i sistematske nagovore vjernicima!

IVAN ZIRDUM, svećenik djakovačke biskupije napisao je 12 igrokaza, koje je zamislio kao pomoć u službi suvremenog pastora.

Problematika je igrokaza uzeta iz svagdanjeg suvremenog života, poruka im je upućena današnjem čovjeku u svrhu ostvarivanja boljega svijeta. Auktor želi, da njegovi igrokazi budu njegov skromni prilog braći svećenicima u pastvi i ujedno "izraz ljubavi prema svome narodu".

Popis igrokaza i detaljnije upute mogu svećenici dobiti kod auktora: Ivan Zirdum, 54400 DJAKOVO, Štrosmjayerov trg br. 5.

P r e p o r u č u j e m o !.

& % \$ + \$ % &
+ & +
+

PLENARNO ZASJEDANJE BKJ - SAOPĆENJE ZA TISAK
= = = = =

U Nadb. dvoru, Zagreb, zasjedala je Biskupska konferencija od 9. do 12. listopada o.g.

Prvog dana prisustvovao je msgr. Stefan Laszlo, biskup Eisenstadta, kao promatrač Biskupske konferencije Austrije. Na poziv biskupa zasjedanju je prisustvovao i msgr. Ćiril Kos, kapitularni vikar djakovačke biskupije.

Predsjednik BK, nadbiskup Kuharić, komemorirao je smrt djakovačkog biskupa, msgr. Stjepana Bauerleina.

Na razmatranje glavnih predmeta programa pozvani su i predstavnici Vijeća viših redovničkih poglavara Jugoslavije, o. Nikola Rošćić, predsjednik Vijeća i provincijal konventualaca, o. Stanko Banić, član Tajništva Vijeća i provincijal zagrebačke franjevačke provincije, te o. Stefan Žerdin, podpredsjednik Vijeća i salezijanski inspektor u Sloveniji. Kao zastupnice Unije viših redovničkih poglavara pozvane su na zasjedanje s: Salezija Anić, provincijalka školskih sestara, Mostar, s. Deodata Ljubičić, provincijalka sestara uršulinki, Zagreb, te s. Marija Kulonja, provincijalka sestara Dominikanki, Korčula.

Biskupi su sa spomenutim predstavnicima redovnika razmotrili slijedeće predmete:

a) Dokument Sinode biskupa EVANGELIZACIJA SUVREMENOG SVIJETA.

Naime, Sinoda biskupa zatražila je od svih biskupskih konferencija da dostave svoje odgovore na niz pitanja o spomenutom predmetu koje će Tajništvo Sinode ujediniti u jedan radni dokument za zasjedanje Sinode slijedeće godine.

Nakon općenite diskusije odlučeno je da do konca ove godine dostave svoje zasebne odgovore Biskupskoj konferenciji četiri vijeća BK (za katehizaciju, nauk vjere, kler i laički apostolat), zatim naše biskupije, redovnici i redovnice, te bogoslovna učilišta. Sve će te odgovore Biskupska konferencija sabrati u jedan dokument za Sinodu biskupa kao gledište naše krajevne Crkve.

b) PROSLAVA SVETE GODINE 1975.

Sv. Otac zaželio je da tu godinu proslavimo u znaku pomirenja s Bogom i ljudima. U tu svrhu formiran je posebni odbor četvorice biskupa (gg. Gugić, Lenič, Škvorc, Jablanović), koji će nastojati provesti zamisao Sv. Oca kroz duhovnu obnovu obitelji, župa, redovničkih zajednica i cijele Crkve. Posebno treba pozvati naš vjerski tisak i bogoslovna učilišta da unapredjuju ideju pomirenja sredstvima kojima raspolažu.

U toku Svete Godine predviđene su planske duhovne obnove, duhovne vježbe, misije, hodočašća po dekanatima u Gospina svetišta i u katedralne crkve, te hodočašće u Rim 1975. Pored redovnika misije će držati i dijecezanski svećenici u tuđim župama; redovnice će upriličiti konferencije za djevojke i žene, a laici za bračne drugove.

Organizirat će se u posljednju svibanjsku nedjelju slijedeće godine nacionalno hodočašće u Mariju Bistricu, duhovno središta vjernika Hrvatske, gdje će biskupi sa svojim vjernicima očitovati naše zajedništvo. Odlučeno je da nakon toga biskupi održe svoje duhovne vježbe u Mariji Bistrici i da svi svećenici u Svetoj Godini također održe duhovne vježbe.

c) PORUKA JAVNOSTI BISKUPSKE KONFERENCIJE JUGOSLAVIJE

Povodom žive diskusije u našem društvu o nacrtima novog Saveznog Ustava i Ustava pojedinih socijalističkih republika i autonomnih pokrajina, te povodom nekih povreda prava slobode vjeroispovijedanja u našem društvu, biskupi su uputili posebnu poruku javnosti koja će biti objavljena u našem vjerskom tisku.

d) Predsjedniku Izvršnog Vijeća APV, Novi Sad, poslana je peticija da spriječi pokretanje postupka radi "teže povrede radne dužnosti" jedne nastavnice u Somboru s inkriminacijom "da je vidjena u crkvi na dan vjerskog praznika i da je aktivno učestvovala u vjerskim obredima".

- Zaključujući razmatranje pastoralne problematike u vezi s podjeljivanjem sakramenta krštenja, koja se proučavala već na prošlogodišnjem jesenskom plenumu BK, biskupi su donijeli o pastorizaciji krštenja zajedničke direktive koje se ubuduće imaju održavati po svim dijecezama.

- U vidu priprema za iduću Sinodu biskupa koja će se iduće godine održati u Rimu i na poziv Tajništva Sinode da pojedine Biskupske konferencije izrade opći prikaz o životu Crkve na svome području, odlučeno je da pojedini ordinariji dostave svoje osvrte Tajništvu BK radi sastavljanja zajedničke panorame života naše Crkve.

- Zaključeno je da se tiska anketa koju je 1971. provelo Vijeće BK za kler među svećenicima, a čija je obrada nedavno završena. Biskupi su također zaključili da se iduće godine priredi ponovni susret predstavnika pojedinih prezbiterija s biskupima prigodom proljetnog Plenuma, i da se na tom susretu obrade problemi međusobnih odnosa u kleru, te problemi svećeničkoga života u svjetlu smjernica za proslavu Svete Godine.

- Predsjednici raznih Vijeća BK izvijestili su Plenum o djelatnosti pojedinih Vijeća, a ravnatelj za hrvatsku inozemnu pastvu preč. Vladimir Stanković informirao je biskupe o sadašnjem stanju i nekim problemima te pastve.

- O Trećoj međunarodnoj konferenciji za odgoj odraslih koja je u organizaciji UNESCO-a g. 1972. održana u Tokiju izvijestio je članove BK nadbiskup Franić.

- Na poziv Svete Stolice izabrani su među našim teolozima kandidati koji će se predložiti za članstvo u Međunarodnoj teološkoj komisiji pri Kongregaciji za nauk vjere. Isto tako izabrani su kandidati koji će se predložiti za izbor u Međunarodno katehetsko vijeće pri Kongregaciji za kler.

- Za delegata naše BK kod CCEE (Vijeća evropskih biskupskih konferencija) ponovno je na dvije godine izabran nadbiskup Pogačnik.

- U Mješovitu komisiju Katoličke Crkve i Ekumenskog vijeća Crkava koja se osniva na poticaj rimskog Tajništva za jedinstvo kršćana radi proučavanja nekih problema s područja ekumenizma, biskupi su kao svoje delegate izabrali dr. T. Šagi-Bunića iz Zagreba i dr. St. Janežiča, iz Maribora.

- Raspravljalo se o mogućnostima za širenje kulta Bl. Hozane koje tijelo počiva u crkvi Majke Božje u Kotoru; ta je crkva nedavno proglašena ekumenskim svetištem splitske metropolije. Zaključeno je da se Vijeću BK za ekumenizam povjeri briga oko proučavanja mogućnosti za daljne širenje kulta ekumenske blaženice Hozane Kotorske.

- Biskupi su izrazili svoju suglasnost da se pokrene dijecezanski postupak u vidu kanonizacije biskupa Gnidovca, koji je umro g. 1939.

- Odlučeno je da Biskupska konferencija uputi Sv. Ocu molbu za ekvipolentnu kanonizaciju bl. Augustina Kažotića.

- Budući da je ove jeseni istekao rok na koji su bili izabrani članovi raznih tijela Biskupske konferencije, gotovo svim članovima tih tijela produžen je mandat.

- Potpredsjednikom BK ponovno je izabran ljubljanski nadbiskup Pogačnik.

- Svim dosadašnjim članovima Poslovnog odbora BKJ produžen je mandat.

- U Vijeće BK za nauk vjere kooptiran je za novog člana Predsjedništva biskup Jablanović.

- Svim dosadašnjim članovima (ne-biskupima) raznih Vijeća BK produžen je mandat.

- Povodom javne rasprave o nacrtu novog Ustava biskupi s područja SR Hrvatske uputili su sa posebnog sastanka svoje prijedloge gleda ustavnih odredaba o slobodi u vjerskim stvarima.

- Nadbiskup Kuharić izvijestio je o poslovanju BK nakon proljetnog plenarnog zasjedanja. Između ostalog spomenuo je slijedeće:

- Nadležne rimske kongregacije imenovale su msgr. J. Herbuta, skopskog biskupa, članom Komisije za reviziju Kodeksa istočnog prava, msgr. M. Škvorca, članom Sekretarijata za nevjernike, prof. Franca Rode, konzultorom Sekretarijata za nevjernike, te o. St. Weissgerbera DI, konzultorom Sv. Zbora za klerike.

- Msgr. M. Oblak, nadbiskup zadarski, delegiran je za promatrača na jesenskom zasjedanju BK Francuske, Lourdes, 3 - 10.XI. o. g.

- Za promatrača na Pastoralnoj Sinodi biskupa DR Njemačke, Dresden, 18.- 21. listopada o.g. delegirani su dr. Vj. Milovan, tajnik BK, i kanonik Rafko Lešnik, Ljubljana.

- Na zasjedanje Caritas Internationalis, Strassbourg, rujna o.g. poslani su J. Brajša i dr. J. Ladika, Zagreb.

Zasjedanje je završeno u petak prije podne 12. listopada o.g.

TAJNIŠTVO BK

=====

SLUŽBENI VJESNIK MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANJSKE BISKUPIJE.

Izdaje povremeno Biskupski Ordinarijat MOSTAR, šetalište JNA 18.

Umnoženo vlastitim ciklostilom kao službeni materijal za isključivu upotrebu svećenstvu navedene biskupije (čl. 15 Zakona o štampi).

& % \$ & + & \$ % &
+ & +
+
+

921-925/73
15/8 1973

9/5

Ordinonijet
S.V. 1973/11

BOŽIĆNA PORUKA NAŠIH BISKUPA

NA DOBRO VAM DOŠAO BOŽIĆ I SVETO PORODJENJE ISUSOVO!

Svima vama, braćo i sestre, bez ikakve razlike. Jednako osobama duhovnoga staleža; svećenicima, redovnicima i redovnicama, kao i vama što u svijetu svojim kršćanskim životom svjedočite za Isusa. Jednako mladima kao i starima. Posebno pak našim radnicima i radnicama, koji su iz dalekoga svijeta došli svojim kućama, da božićkuju sa svojim obiteljima. A najviše našim dragim bolesnicima, koji će morati provesti ovaj Božić na svojim bolesničkim posteljama. Neka bi ih Isus utješio i pokrijepio u njihovoj bolesti i dao im snage, da svoju bol strpljivo podnose za spasenje svoje duše i dobro cijele Crkve.

Božić je i nama dan velike radosti kao što je bio i pastirima u Betlehemu. Pa kako i ne bi, kad pomislimo na veličinu božićne tajne. Sam vječni Bog dolazi k nama na Božić, postaje čovjek kao što smo i mi. Neizmjereno veliki Bog, pred kojim su svi ljudi kao kaplja vode, sav svemir kao zrno prašine iz samilosti prema nama odlaže sjaj svoga božanstva i stupa među nas kao malo bespomoćno Dijete. I zašto to? Jer nas voli, jer nas ljubi. Voli i mene i tebe, voli sve nas i to ne samo od danas nego od sve vječnosti. Ali ljudi nisu spoznali te vječne ljubavi. Mislili su u svom srcu, pa Bog nije ništa učinio za nas, što bi njega koštalo, što bi bila žrtva za njega. Istina, stvorio je nas, stvorio je i zemlju koja nas hrani, i sunce koje nas grije. Ali to je sve učinio bez truda i napora, jednom riječju svojom božanskom svemogućnošću. Da bi vjerovali u njegovu ljubav, ljudi su htjeli, da Bog učini nešto za njih, što i za njega znači žrtvu. Dobili su to na Božić. Tu se Bog pojavio među nama ne u veličanstvu Stvoritelja, uz sijevanje munja i tresak gromova, nego u liku Malog Djeteta. Djeteta, koje ni govoriti ne može nego samo plakati. Djeteta, koje leži u jaslama na tvrdoj slami, koje drhće od studeni zimske noći, koje stanuje ne u ljudskom stanu nego u životinjskoj štali. Žrtva je to, koja se ne traži ni od zadnjeg roba. Pa hoćemo li i dalje sumnjati u ljubav Boga našega? Hoćemo li i dalje biti prema njemu hladni? Nećemo li na ljubav odgovoriti i s naše strane sa ljubavi?! Na njegovu žrtvu našom žrtvom?

Nije za svijet!

Došao je k nama, da bude naše svjetlo. Da rastjera tamu grijeha, koja je cijeli svijet obavijala, i da nas izvede sa bespuća na pravi put sreće i blaženstva. Jest, Isus je naše svjetlo. On nam svijetli i primjerom svoga svetoga života i naukom svoga evandjelja. I zar nećemo poći za tim svijetlom, nego ostati u tami grijeha i neznanja?!

Isus je došao i da ogrije naša ozebla srca. Njegovo božansko Srce je peć, gdje bukti oganj božanske ljubavi, koji nastoji da zapali cijeli svijet i da otopi debelu ledenu koru, pod kojom se svi smrzavamo. Primaknimo se ovih božićnih dana tome ognju, da nas ogrije, da nas zapali, da sažeh u nama sve što ne valja i što nije po njegovu duhu.

Došao je k nama, da traži kao dobri pastir nas svoje izgubljene ovce, da nas uzme u svoj naručaj i nosi u dom Oca svoga, koji smo mi kao rasipni sinovi i rasipne kćeri ostavili.

Privinimo se čvrsto uz Isusa, predajmo se potpuno njegovu zagrljaju, da u tom zagrljaju ne samo provedemo ovaj Božić, nego da u njemu stalno živimo, u njemu umremo i vječno se u njemu veselimo i radujemo.

Uz sretan Božić neka vam svima bude blagoslovljena i Nova godina 1974. Neka vas kroz nju uvijek prati Božji blagoslov, čuva od svakog zla, uzdrži u dobru zdravlju, jednako vas, koji ćete biti kod svojih kuća kao i one, koji će ponovno poći u tuđi svijet, da tamo potraže sebi rada i zašlužbe.

Svi budite toplo pozdravljeni i od Boga blagoslovljeni!

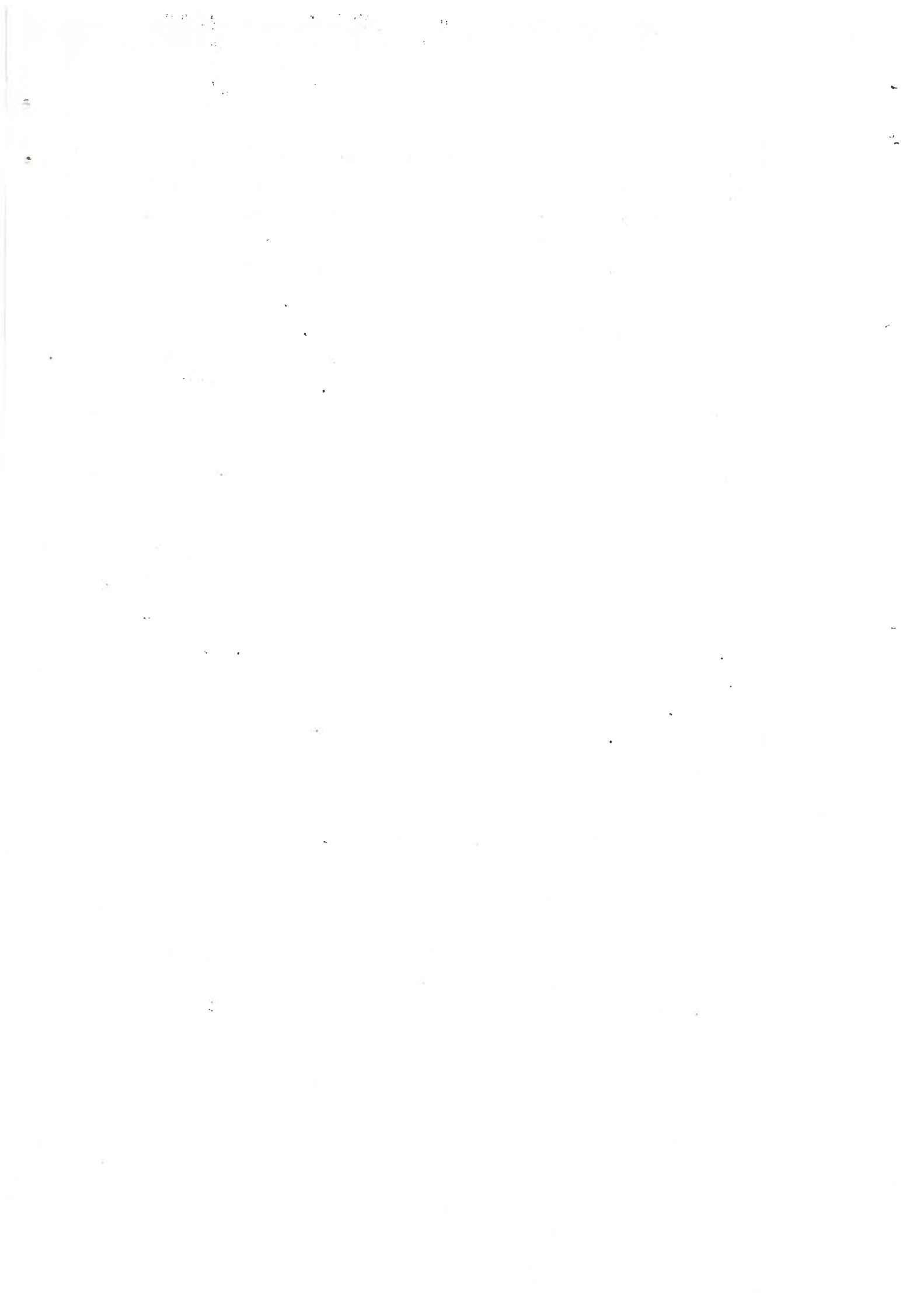
To vam žele i poručuju VAŠI BISKUPI: PETAR I PAVAO

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

Pouka župnicima:

Božićnu poruku naših Biskupa pročitati vjernicima s oltara na glavnoj Božićnoj misi, a ukoliko netko ne primi Vjesnik do Božića, onda na prvoj pučkoj misi po primitku Vjesnika!

Nije za cijeli svijet

Došao je k nama, da bude naše svjetlo. Da rastjera tamu grijeha, koja je cijeli svijet obavijala, i da nas izvede sa bespuća na pravi put sreće i blaženstva. Jest, Isus je naše svjetlo. On nam svijetli i primjerom svoga svetoga života i naukom svoga evandjelja. I zar nećemo poći za tim svijetlom, nego ostati u tami grijeha i neznanja?!

Isus je došao i da ogrije naša ozebla srca. Njegovo božansko Srce je peć, gdje bukti oganj božanske ljubavi, koji nastoji da zapali cijeli svijet i da otopi debelu ledenu koru, pod kojom se svi smrzavamo. Primaknimo se ovih božićnih dana tome ognju, da nas ogrije, da nas zapali, da sažeže u nama sve što ne valja i što nije po njegovu duhu.

Došao je k nama, da traži kao dobri pastir nas svoje izgubljene ovce, da nas uzme u svoj naručaj i nosi u dom Oca svoga, koji smo mi kao rasipni sinovi i rasipne kćeri ostavili.

Privinimo se čvrsto uz Isusa, predajmo se potpuno njegovu zagrljaju, da u tom zagrljaju ne samo provedemo ovaj Božić, nego da u njemu stalno živimo, u njemu umremo i vječno se u njemu veselimo i radujemo.

Uz sretan Božić neka vam svima bude blagoslovljena i Nova godina 1974. Neka vas kroz nju uvijek prati Božji blagoslov, čuva od svakog zla, uzdrži u dobru zdravlju jednako vas, koji ćete biti kod svojih kuća kao i one, koji će ponovno poći u tuđi svijet, da tamo potraže sebi rada i zaslužbe.

Svi budite toplo pozdravljeni i od Boga blagoslovljeni!

To vam žele i poručuju VAŠI BISKUPI: PETAR I PAVAO

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

Pouka župnicima:

Božićnu poruku naših Biskupa pročitati vjernicima s oltara na glavnoj Božićnoj misi, a ukoliko netko ne primi Vjesnik do Božića, onda na prvoj pučkoj misi po primitku Vjesnika!

DOKUMENTI SVETE STOLICE

1/ VII SVJETSKI DAN MIRA - 1.I. 1974.

TEMA VII. SVJETSKOG DANA MIRA:

"MIR OVISI I O TEBI"

Subjektivni, moralni i duhovni uvjeti mira

Mir je moguć.

Ali uz koje uvjete? To pitanje kršćanima i ljudima dobre volje postavlja SVJETSKI DAN MIRA slijedećeg 1. siječnja i cijele godine 1974., nastavljajući i upotpunjujući tako bogatu temu prošle godine.

Jedno pitanje? Ali u isto vrijeme i prvi odgovor, onaj što nam ga Pavao VI predlaže na proučavanje u slijedećoj godini i koji je njezina tema: "Mir ovisi i o tebi."

I

MIR OVISI O ČOVJEKU

Mir ovisi o tebi, jer ovisi o čovjeku. On je moguć jedino ako se čovjek s njim bavi, ako mu je začetnik, auctor, subjekt. On pretpostavlja u čovjeku neke subjektivne uvjete. Ako ih nema, onda mir više neće biti human, neće biti više mir.

To pak znači da mir ne proizlazi samo iz stvari. Kao ni rat, on nije plod tobožnje "povjesne fatalnosti" (Pavao VI, alocucija Svetom Zboru od 12. prosinca 1972.), budući da ovisi o slobodi čovjeka: mir ovisi o čovjeku.

Treba li zato zanemariti njegove objektivne uvjete? Naprotiv. Sadašnji i budući život ljudi o primjerenom korišćenju prirodnog bogatstva cijele zemlje: rudnog, biljnog i atmosferskog; o njegovoj pravednoj raspodjeli među narodima; o njegovoj dobroj i lošoj upotrebi; o broju ljudi i gustoći naseljenosti, itd.

Evo već objektivnih činjenica koje su gorući problemi našega vremena: ekologija i ambijent; nerazvijenost i međunarodna razmjena; pitanje prava korištenja morskog dna; demografska pitanja. Mogli bismo navesti i druga pitanja: polazeći prije svega od enciklike *Populorum Progressio* i apostolskog pisma *Octogesima Adveniens* (br. 26, 37): urbanizacija, društvena nestalnost, migracije. Sve su to objektivne činjenice koje polaze od stvarnih prilika zemalja, mora, prostora, ali su u isto vrijeme povezane s ljudskom obitelji, s njezinom povješću, posebnom i općom. Stoga postoje ljudski uvjeti mira.

Tim više sloga među narodima i pojedincima imperativno zahtijeva posebne mjere da se mir sačuva, ili ponovno uspostavi. To su diplomatski odnosi, nagodbe, sporazumi, ugovori; odnosi privredni, socijalni, politički; sredstva za informaciju i odgoj, zakonodavstvo... Ogromni aparat koji mora djelovati dan i noć, unutar i izvan nacionalnih granica. Bez ovih struktura i ustanova što bi se dogodilo s nama i s cijelim ljudskim rodom? Ova sredstva brane čovjeka, njegov razum, njegovu dobru volju u toku povijesti.

Ali, u isto vrijeme, ove ustanove, ove konstrukcije, s vremenom se pokazuju nedostatnim, a ponekad i štetnim. Preteknute od drugih, one stare, izlažu se opasnosti da budu svedene na rutinu, birokraciju, nepokretnost. Ne odgovaraju više kulturama, novim težnjama, ili pak povećavaju prisilu, postaju nasilne. Njihova početna pravednost može se okrenuti u nepravdu na kraju. Postupaju s osobama kao s robotima, osobito s najsiromašnijim i najslabijim. Rasčovječene i djelujući nečovječno one nastoje preobraziti ljudsko društvo u slijepi i nesmiljeni mravinjak.

U tom času čovjek treba biti ili ponovno postati subjekt, tj. gospodar, a ne rob svojih pronalazaka i ostvarenja, spriječiti da ne izmaknu njegovoj kontroli, da ne postanu besmisleni, te ih iznijeti na vidjelo i stvarati nove.

Nalazimo se pred vrlo aktualnom dilemom. Daleko od toga da se međusobno isključuju - obveza biti subjekt i obveza da se stvaraju objekti - one se povezuju i dopunjuju. Ograničiti se na stvari i mehanizme mira, značilo bi povjeriti izgradnju nebodera strojevima, bez radnika. S druge pak strane, računati samo na radnike, ne dajući im suvremena oruđa i strojeve, značilo bi prisiliti ih da napuste gradilište.

Mir ovisi o svim ljudima

Mir danas treba shvaćati u najširem smislu riječi, u smislu uspjelog društva. On ne znači samo odsutnost rata, nego slobodu, pravdu i razvoj. Tako globalan i zamašan predmet traži razmjernan subjekt, t.j. cijelo čovječanstvo. Bez sumnje, mir u svojoj složenosti ovisi o naprednoj tehnici i stoga o tehničkim stručnjacima (Pacem in terris, 147, 148). Njegova sudbina ovisi ponajviše o ljudima koji se nalaze na svim utjecajnim položajima: u političkim znanostima, u radu, u društvenom saobraćanju. Ali, da nastavimo s našim primjerom, mir se ne može ograničiti na nekog pojedinca, ili na kakvog osamljenog genija, nego traži da se svi bavimo s njim. "Svi ljudi, vjernici i nevjernici, treba da se posvete pravednoj izgradnji svijeta u kome žive zajedno", kaže Koncil (Gaudium et Spes, br. 21,6), nadovezujući se na Pacem in terris (163). Prigodom Sinode 1967. Pavao VI vraća se na ove riječi: "Mir je zajednička dužnost svih" (30 rujna 1967.).

Ovaj temeljni aspekt treba uvijek imati na umu, ali ne spada na temu Svjetskog dana mira 1974., koji pak naglašava osobni prilog svakog od nas zajedničkom miru svih.

Mir ovisi i o tebi

Ne ovisi samo o tebi, nego i o tebi, u punom smislu. Ravnodušnost i pasivnost, koje su tako proširene u cestovnom prometu: "Nesreća se događa drugima" - ne smije se u našem predmetu prevesti u još gore odricanje: "Mir je posao drugih". Poziv Pavla VI ne dopušta nikakve izlike. On se obraća svima i onom što je u svakom čovjeku najviše izvorno i nezamjenjivo: nije dosta dati anonimn glas, jednostavno "da" ili "ne", nego treba odgovoriti razložno, svjesno i slobodno, prema svačijoj osobnosti.

II

OVAJ MOTIVIRANI ODGOVOR U KORIST MIRA ČOVJEK DAJE NA TRI RAZINE

1.- Na razini razumske spoznaje

Da ovlada svijetom (Gaudium et spes, br. 53) i svojim vlastitim djelima, današnji čovjek mora se služiti svojim razumom. Doista, mir nije pitanje dobrih osjećaja. On traži jedan minimum, nešto viši nego u prošlosti, točnih i različitih spoznaja, teoretskih i praktičkih:

na primjer, kako shvaćaju mir razni suvremeni sistemi i svjetonazori, kao i druge religije. Stoga je svatko pozvan da posveti dio svojih sposobnosti i vremena ovoj osobnoj formaciji - investirati u izobrazbu.

Naše pokoljenje ne ograničuje se na ovu razumsku analizu, nego se zanima također za iracionalno, posebno za intuiciju, "za prospektivnu spoznaju, s ciljem da se shvati nepoznata stvarnost koja je prisutna u sadašnjosti, i da se usmjeri prema budućnosti..." (Octogesima Adveniens, "Preporod utopija", br. 37). Ukratko, radi se o tome da se pokrenu sve spoznajne moći kako bismo bili ili postali subjekti mira.

2.- Na razini srca i volje

Čovjeku je potrebna i ova psihološka komponenta što se zove srce, pod kojom podrazumijevamo ne samo osjećaje i dobrotu, nego i skup pobuda, želja, nadahnuća i slobodnih odluka koje objašnjavaju i animiraju stavove i ponašanja prema miru, pravednosti i razvoju.

O kolektivnom mentalitetu ovise ratne psihoze, ili nasuprot, povećana solidarnost koju traži sve veće tehničko, kulturno i političko sjedinjavanje našega planeta.

"Napredak bioloških, psiholoških i društvenih znanosti omogućava čovjeku ne samo bolju spoznaju samoga sebe nego mu također pomaže da primjenom tehničkih metoda izravno utječe na društveni život" (Gaudium et spes, br. 5 i br. 54).

3.- Na razini savjesti: moralni i duhovni uvjeti mira

"Živimo izvan nas samih... tako smo siromašni u nutarnjem životu, jer smo tako bogati u izvanjskom" (Pavao VI, 27. prosinca 1972.).

Prvi korak: nutarnjost. "Promatrati spoznate stvari refleksnim činom, da ih se razmotri u nutarnjem zrcalu vlastitog duha, to je tipično za mentalitet modernog čovjeka" (Ecclesiam Suam, 9 30).

Velika je potreba za razmatranjem i kontemplacijom. Biti svjestan subjekt. Mir je prije svega dostignuće duha, vizija bez presedana: "Shvatiti na novi način čovjeka... zajednički život ljudi, tok povijesti i sudbinu svijeta" (Pavao VI u OUN, 4. listopada 1965.).

A) Mir u tebi... smirenom

Drugi korak koji treba poduzeti jest početi s druge strane subjektivne savjesti i psihološke introspekcije. Treba doći do moralne savjesti čovjeka. Ne zato da povećamo moralne zapovijedi i zabrane, nego da u sebi izvedemo kopernikansku revoluciju koja je konačni cilj moralni vrednota: "Treba obnoviti čovjeka iznutra. To Evandjelje naziva obraćenjem, pokorom, metanojom; to je proces preporodjenja nas samih..." (Pavao VI na gen. audijenciji od 9. svibnja 1973.).

Podudarnost ovog središnjeg cilja Svete Godine s riječima Pavla VI u OUN i s temom Svjetskog dana mira 1974. ima veliko značenje. Ona pokazuje kako je taj cilj stalno u prvom planu crkvenog Učiteljstva. "Radi se o usmjerenju našeg modernog života krajem XX stoljeća... Tiče se čitavog našeg načina mišljenja i življenja" (Pavao VI, 16.5. 1973.).

Ova obnovljena etika očituje se u dvije dimenzije: mir u nutrini i mir u životu.

"Pravi mir izvire iz naših srdaca; svatko mora ostvariti mir u sebi da bi ga mogao imati s drugima..." (Pavao VI, 2. veljače 1973, nakon "obustavite vatru" u Vijetnamu).

Veza je očita: da bismo mogli širiti mir, treba nam ga prije imati. Živjeti po duhu. Učiniti da mir vlada u nama: vedrina, blagost, vladanje instinktima, slobodno srce, bez "otudjenja". Jedinstvo, istovjetnost i postojanost osobe. Sublimacija agresivnosti. Sve ovo usmjereno i nadahnuto ljubavlju prema Bogu i bližnjima, koja je prva vrednota mirotvorca i njegove sreće (Mt, 5,9). "Pravi se mir temelji na ljubavi" (Pavao VI,ib).

Tema Svjetskog dana mira zahtijeva istraživanja, široka i jasna razmišljanja o ovom prvenstvu i o najvećoj djelotvornosti ljubavi kao "izvora napretka kroz povijest" (Dokumenat Sinode: Pravda u svijetu, III, 17; također vidi, Ivan XXIII, 11. travnja 1963., Gaudium et spes, br. 78,82,92).

Da kažemo istinu, ovaj pogled danas često zabacuju, dapače i brojni kršćani. Zato je važno rasvijetliti ovu neuralgičnu točku da bismo doista mogli biti nosioci, tvorci mira.

Evo nekoliko jednostavnih indikacija.

Treba objektivno priznati da postoje sukobi i, jednim dijelom konfliktni značaj života svakog pojedinca u društvu, pogotovo u vremenu ubrzanih promjena, kao danas. Treba priznati, kao što je to učinila Sinoda biskupa, da razne strukture čine nepravde i mnogovrsna tlačenja.

Nije opravdano bilo kako prelaziti od činjenice na pravo. Još je manje opravdano bez daljnega smatrati sukobe kao nešto "dobro" ili "bolje" po društvo, to jest, davati sukobima kao takvima pravo građanstva, ili ih pretpostavljati drugim postojećim rješenjima, ili onima koje tek treba naći da bi se riješila društvena pitanja i dokrajčile nepravde. Inače bi se jedno nasilje, na koje se ukazalo, zamijenilo drugim, a to bi bio put bez izlaza.

Osim toga, svesti povijest na same sukobe, u najmanju ruku, značilo bi nešto zaboraviti.

Zar nije nehistorično u dijagnozi i terapiji građanskih i međunarodnih sukoba prezreti ili previdjeti jedan drugi temeljni zakon našega društva: zakon ljudske atrakcije, kohezije i zajedništva, koji je izvorna i sveopća dinamika ljudskog roda u toku vremena?

I na koncu - odbijanje pomirenja i ponovnog pomirenja, ne pokazuju cjelovitu vjeru u Evandjelje niti vjerno čitanje nove zapovijedi ljubavi prema bližnjemu (Mk, 12, 31; Mt 22,36; 38; Iv 13,14) i opraštanja neprijateljima (Lk 6, 27-32; Mt 5, 43-48; 18,35). Ova tema pomirenja produbljivat će se tokom Svete Godine.

P e d a g o g i j a

Treba ustanoviti, identificirati sukob.

Treba tražiti sva mirna rješenja i demitizirati sukobe (težiti istovremeno demitiziranju rata kao i ograničenjima koja su postavili kršćanska misao i učiteljstvo samom načelu zakonite odbrane naroda).

Ni u kome slučaju, ni u jeku borbi, ni najoštrijih suprostavljanja, ne može se prihvatiti mržnja, a još manje uzeti za pravilo. Pravo na neslaganje nipošto ne uključuje pravo na neprijateljstvo (čiji se psihološki izvori ne nalaze u nesebičnoj ljubavi prema bližnjemu).

Živjeti mirno u istini. Biti autentičan. Uporno nastojati da se riječi podudaraju s djelima.

Oscbno proživljavati tri elementa Kristova mira:

trpljenje (odricanje od zla), smrt (samozataja), uskrsnuće (novi život u Kristu), a to su elementi koji tvore naš mir.

B) Mir po tebi - mirotvorcu

Ti si potreban za mir drugih. Nutarnji mir nije bijeg niti alibi u odnosu prema svjetskom miru. Dapače, mir srca jest u srcu svakog mira. On je izravno i eminentno djelotvoran.

On prelazi od jednog na drugog. Važno je svjedočanstvo: naše pokljenje vjeruje samo onim riječima koje prate djela. Tako je naročito kod mladih. Važan je zakon povodjenja za drugim u cijelom društvu.

U industrijaliziranim sredinama ubrzanog ritma sve je veća težnja za tišinom, povratku u prirodu, dokidanjem ili usporavanjem grozničavog rada, itd. Traže se pomagala, svjetovna ili duhovna, koja unapredjuju nutrinu i vedrinu, pojedinačnu ili kolektivnu.

Prelaz od civilizacije kvantiteta (porast, potrošnja) na "kvalitet života" (kolektivna vrlina štednje i umjerenosti).

Prvotni cilj: unapredjivati od djetinjstva do zrelosti stalan odgoj za mir, pravednost i razvoj.

Tako će nam se pružiti mnoge prilike da radimo za mir i da drugima pomognemo da rade to isto.

Subjekt mira: da, ali ne izdvojen. Ljudska je osoba utjelovljena u zajednicu; zajednica je hrani, brani, odgaja. U takvom kontekstu i egzistencijalnom sklopu, i kroz njega, svatko treba pokazati i ostvariti svoju autentičnost i odgovornost.

Za kršćanina je to jednako istinito u građanskoj i crkvenoj zajednici. U Crkvi i s Crkvom čovjek jest i treba da bude subjekt mira - kao stanica "Kristova tijela" Božjeg naroda.

Njegovo nadahnuće, riječ i način djelovanja ne smiju biti anarhični, nego moraju biti povezani s Crkvom, pa i u njegovim osporavanjima (glede ovog isporedi ponajprije II Vatikanski Koncil i Octogesima Adveniens, br. 4,36, 51, glede kršćanskog razlikovanja usporedi i analizu "znakova vremena"; Ivan XXIII, Pavao VI, Gaudium et spes i njegov utjecaj na odgovorne kršćane).

Od "ti" prema "mi": kolektivni subjekti mira

Tema za 1974. isto se tako odnosi na subjekte mira (i socio-političkog rada uopće) koje predstavljaju kršćanske zajednice.

U stvari, ta će tema zbog svoje širine zahvatiti takodjer probleme nekonzfesionalnih zajednica. Na njih se, kao ljude dobre volje, jednako i cjelovito odnosi Papin poziv na angažiranje i suradnju u zajedničkoj službi miru. "Mir ovisi o vama".

Evandjelje mira

"Crkva jača mir propovijedajući Evandjelje" (Gaudium et spes, br. 76,89). Ovu vezu između poruke Kristove i konkretnog, političkog mira među narodima - svake godine naglašava tema Svjetskog dana mira. Ona će biti temeljitije obradjivana u vrijeme pripreme za Sinodu biskupa i na samoj Sinodi, koja će se baviti evangelizacijom suvremenog svijeta.

Tema Svjetskog dana mira 1974., koja traži subjektivne, duhovne i moralne uvjete mira, posebno bi trebalo inzistirati na Evandjelju mira (DAP, 10,36), na Kristovoj radosnoj poruci o miru.

Subjekt mira, i apostol glasnik, propovjednik ovog Božjeg mira. Kako se slažu ova dva poslanja? Kakve nesporazume izazivaju, kakve rascjepe između dviju solidarnosti - Crkve i svijeta? Nalazimo se pred dvije "radosne vijesti": jedna od svijeta - druga od Boga ("Mir vam svoj dajem")?

Tko je poslan? Od koga? Kome? Kakvu ulogu traži svjedočenje, prenesena "Riječ"? (Produbiti pojam profetizma). Što se poduzelo da se otkrije aspekt Kristova mira u onome što je učinjeno za vremeniti mir?

Kako se treba koristiti teologijom "ljudi dobre volje" (Pacem in Terris, Gaudium et spes) i metodom "znakova vremena"?

Kako uvesti mir u pastoral Crkve? Kako mu dati ekumensku dimenziju?

Profili i stavovi

U ljestvici - širokoj poput ljudskog duha i srca - uvjeta subjektivnih, duhovnih i moralnih "subjekta mira", ističu se neki osnovni obrisi.

Onaj tko je "miran" - smiren i mirotvoran - treba da bude:

- čovjek identiteta, postojanosti, čvrstoće;
- čovjek budućnosti: sposoban da uspije u samom sebi (stalna obnova, posadašnjenje) i u svijetu;
- čovjek povijesti: njegov je cilj u ovim odlučnim godinama da uspije, malim dijelom koji otpada na njega, u preobrazbi čovječanstva. Stoga je važno da on ima:

Osjećaj za vrijeme: sadašnje (biti u svom vremenu); buduće (plan, perspektiva, već biti u budućnosti); prošlo (živi kontinuitet, predana baština, uvjeti za nadilaženje).

Osjećaj za događaje: nepredvidjen, zbunjujući, koji često obnavlja (znakovi vremena).

- Čovjek angažiran: u zadacima i mnogovrsnim opcijama političkim, socijalnim i kulturnim u korist mira. Ovo pak pretpostavlja:

Svijest o providnosti: mir, neprestano stvaranje sa strane Boga, prvoga uzroka; duhovnost odgovornosti (glede mira koji je Bog čovjeku povjerio; on postaje "providnost" u odnosu prema svojim podložnicima i svojim ostvarenjima (pravo, civilizacija, itd.).

Svijest o grijehu: mora biti uključena u sve ljudske dijagnoze i predviđanja.

Svijest o milosti: uklopiti u svoju problematiku kao najveću vrednotu.

Teologalna duhovnost Vjere (povjesno gledanje), Nade (mir, prisutan, ali uvijek u pitanju) i Ljubavi (ljubav, prvo načelo) koja je izvor hrabrosti, pouzdanja i radosti.

Božjem je miru potreban ljudski mir.

Ljudskom je miru potreban Božji mir.

Ovaj tekst poslala je papinska komisija IUSTITIA ET PAX preko Biskupske Konferencije pastoralnom svećenstvu kao gradju za propovijedi, konferencije i sl. za DAN MIRA, 1. siječnja 1974.

2/ PISMO SV. OCA PAVLA VI BISKUPU LISIEUXA 2.I 1973 POVODOM
PROSLAVE 100-GODIŠNJICE RODJENJA SV. TEREZIJE OD MALOG ISUSA

/Sveta Terezija od Malog Isusa i duhovne potrebe našeg vremena/

MLADA KARMELIČANKA, ZAŠTITNICA MISIJA

Na prvi pogled čudno je, što je sveta Terezija od Malog Isusa koja nije nikada izišla iz svoga Karmela, bila od pape Pija XI proglašena zaštitnicom misija jednako kao i sveti Franjo Ksaverski. Ovaj joj naziv nije dodijeljen samo stoga, što je željela na poseban način svojim molitvama i žrtvama pridonositi apostolskom radu dvojice misionara, a niti samo zbog njezine neizmjerne želje, koju je osjećala da bi sve ljude dovela Kristu Spasitelju. Vjerujemo da je glavni razlog koji je potaknuo Vrhovnog Svećenika da misijsko djelo stavi pod njezinu zaštitu bila njezina žarka ljubav prema Isusu koji je dao svoj život za spasenje svih ljudi, a ona je željela da ga svi upoznaju i uzljube.

POBOŽNOST MISIONARA PREMA SVETOJ TEREZIJI

Da bi mogli raditi gorljivo i nesebično na djelu evangelizacije svijeta, misionarima je prije svega drugog potreban veliki duh vjere, duh duboko nadnaravan, žarka ljubav i tijesna povezanost s Kristom. Zaista, ono što nas se uvijek doima u "Povijesti jedne duše", jest što na svim stranicama upravo osjetno dodirujemo ono nadnaravno, sve je u nj uronjeno i ono sve prožima. "Povijest jedne duše" je svakako jedna od knjiga, koje su imale najviše utjecaja na naš vlastiti duhovni i misionarski život. Tako bolje razumijemo veliku pobožnost, koju su toliki misionari, tako produhovljeni i tako puni apostolskog duha, gajili prema svetoj Tereziji, a takodjer i tako veliki broj svećenika i kršćana iz misijskih krajeva. Koliko je samo crkava i kapela posvećeno maloj svetici iz Lisieuxa!

STOTA GODIŠNJICA RODJENJA

Ove 1973. godine stota godišnjica rođenja Terezije Martin dolazi nam kao providnosno svjetlo. Neka njezino doživljavanje Božje blizine i jednostavnost njezine molitve ponuka srca u traženju onoga što je bitno! Neka njezina nada otvori put onima, koji sumnjaju u Boga ili trpe zbog svojih ograničenosti! Neka realizam njezine ljubavi ohrabri naša svagdanja nastojanja i preobrazi naše odnose u ozračju povjerenja u Crkvi! A odozgor s nebeskih visina, mi u to ne sumnjamo, sveta Terezija od Malog Isusa u ovoj svojoj jubilarnoj godini neće prestati ostvarivati dobro na zemlji kako je obećala.

POTREBA KONTEMPLATIVNE MOLITVE

U naše vrijeme intimnost s Bogom nam se ukazuje kao cilj nada sve važan, ali težak. Zaista, sumnja se u Boga; traženje Boga zbog Njega samoga označuje se kao otudjenje; naširoko sekularizirani svijet nastoji ljudsku egzistenciju i djelovanje otrgnuti od njihova božanskog izvora i svrhe. Pa ipak, sve više i više osjećamo nužnost kontemplativne, nesebične i dragevoljne molitve. Pravi apostolat u svim svojim razinama mora se ukorijeniti u molitvi, dosegnuti do Srca Kristova, inače će se rasplinuti u aktivnosti, koja će od evandjeoskog sačuvati samo još ime.

SVETA TEREZIJA NAM DONOSI INTIMNOST S BOGOM

Imajući ovo na umu sveta Terezija prije svega stoji pred nama kao ona, koje je strastveno vjerovala u Božju ljubav, te je pod Njegovim okom doživljavala i najmanje sitnice svagdanjeg života, uvijek hodila u

hodila u Njegovoj prisutnosti, a On je sav njezin život učinio neprestanim razgovorom sa Ljubljenom. Ona je u tome nalazila ne samo izvanredan duhovni događaj, nego prostor u kojem je sagledavala najšire horizonte i u intimnosti doživljavala brige i potrebe misionara Crkve. Sve naše suvremenike, koji čeznu za bitnim i koji naslućuju unutaraju dimenziju ljudske osobe, koji traže Duha koji bi ih mogao potaći na pravu molitvu i dati svemu njihovom životu teologalnu vrijednost, sve njih pozivamo, bilo da su kontemplativci bilo apostoli, da se okrenu prema karmelićanki iz Lisieuxa; kolikogod je njezin jezik nužno obilježen oznakom vremena, u kojem je ona živjela, ona ostaje neusporedivim vodjom na putevima molitve.

OPASNOST MALODUŠJA

Ipak, danas je važno oživjeti nadu. Mnogi teško doživljavaju ograničenost svojih fizičkih i moralnih snaga. Osjećaju se nemoćnima pred ogromnim problemima svijeta, s kojima se s pravom solidariziraju. Svagdanji rad im izgleda ubitačan, mračan i beskoristan. Što više, katkada ih bolest osuđuje na neaktivnost, a progoni ih nadvijaju svojim zatornim krilom. Oni oštromniji osjećaju još jače svoju slabost, svoju strašljivost, svoju sićušnost. Smisao života se više ukazuje jasno, a Božja šutnja, kako se to kaže, može izgledati kao da čovjeka tišti. Neki pasivno rezigniraju; drugi se zatvaraju u svoj egoizam ili se odaju neposrednom uživanju; treći pak konačno očajavaju.

SVETA TEREZIJA OŽIVLJAVA NADU

Jedne i druge sveta Terezija "od Malog Isusa i od Božjeg Lica" uči, da se ne pouzdavaju u same sebe, nego u tajnovitu Kristovu Ljubav, jer je On veći od našega srca i pridružuje nas žrtvi svoje Muke i dinamizmu svoga Života. Neka nas ona sve nauči "malom kraljevskom putu" duha djetinjstva koji je potpuno suprotan nedoraslosti, pasivnosti i tuži! Teške obiteljske kušnje, skrupuli i druge teškoće ispriječile su se na njezinom životnom putu, te je izgledalo da će biti smetnjom njezinom napredovanju; bolest nije poštedita njezine mladosti; dapače, ona je duboko iskusila noć vjere. Bog joj je dao da je usred tame našla povjerljivo predanje, strpljenje i radost, jednom riječju pravu slobodu. Pozivamo sve ljude dobre volje, a posebno male i sitne, da razmisle o ovom paradoksu nade.

SUMNJA, NESIGURNOST, POMETNJA

Napokon, realističko uklapanje u kršćansku zajednicu, u kojoj smo pozvani da živimo ovaj sadašnji čas, izgleda nam kao izrazito poželjna milost za naše vrijeme. Mnogi kršćani slabo vide, kako treba konkretno da se poveže osobni duhovni rast i auktoritet; svetost i institucije; istina naših odnosa i ljubav; različitost karizmi i jedinstvo; realizam svagdanjice i "pro-stoičko" osporavanje sadašnjice... Sveta Terezija je bila neprestano suočavana sa takvim problemima.

ORIGINALAN I SVIJETAO PUT

Sigurno, bilo bi izlišno tražiti kod nje suvremenu formulaciju ovih pitanja, a još manje sistematska rješenja. No, ne može se zanijekati njezina svjetla intuitivnost, kojom je gradila svoje svagdanje odnose prema susestrama - a posebno prema novakinjama koje su bile njeno društvo - i svoje uklapanje u uski okvir samostanskog života. Svojom tankočutnom osjetljivošću, jasnoćom sudova, željom za jednostavnošću, prijanjanjem za bitno ona je, možemo reći, slijedila Duha, prokrčila svoj originalni put, razvila svoju vlastitu duhovnu osobnost, i time potakla mnoge duše da sebi dadnu novi zamah primjeren svakoj od njih. Ali da bi to postigla, ona nije bježala od poslušnosti;

s osjećajem realizma ona je znala iskoristiti skromnost sredstava koja joj je pružala njezina zajednica i koja joj je Crkva stavila na raspolaganje. Da bi počela s djelovanjem ona nije čekala da joj se pruži idealan način života, niti savršeni uvjeti: radije recimo, da ih je ona izmijenila iznutra. Poniznost je prostor ljubavi. Vrijednost djela mjeri se mjerom ljubavi. Njezina čežnja za apsolutnim i nadilaznost njene ljubavi omogućile su joj da svlada prepreke ili točnije, da preobrazi ove granice. Ona je s predanošću odmah potpuno prigrlila ono bitno u Crkvi i svog srca nije nikad odijelila od Srca Isusova. Neka ona i danas izmoli svoj svojoj katoličkoj braći i sestrama ovu ljubav prema Crkvi našoj Majci!

MILOSTI KOJE PAPA OČEKUJE OD SVETE TEREZIJE

Da, od njezina primjera i njezina zagovora nadamo se velikim milostima. Neka naši laici tu crpe okus unutarnjeg života i dinamizam neokrnjene ljubavi, da nikada ne razlučuju svog zemaljskog djelovanja od realnosti neba. Neka se redovnici i redovnice osjete ojačanima u svom posvemašnjem darivanju Gospodinu. Neka svećenici, za koje je ona toliko molila, shvate ljepotu svoga služenja u službi božanske Ljubavi. A mladi, čija se plemenitost i vjera danas koleba pred perspektivom posvemašnjeg i neopozivog posvećenja, neka otkriju mogućnosti i neisporedivu vrijednost takova poziva pred onom koja je, prije svoje petnaeste godine, odlučila odreći se svega što nije Bog, da bi bolje posvetila svoj život tome, da "ljubi Isusa i da ga drugi uzljube". Nije se pokajala, rekla je na smrtnoj postelji, što se je "predala Ljubavi". Bog Otac je vjeran; Isusova ljubav ne može prevariti; Duh Sveti dolazi u pomoć našoj slabosti. A Crkva prije svega treba svetosti.

PAPINI POTICAJI ZA OVU STOTU GODIŠNJICU

Formulirajući ove želje gorućeg srca, mi vas potičemo, dragi brate u episkopatu, da učinite sve da se poruka Svetice iz Lisieuxa nanovo izlaže, meditira i produbljuje prema potrebama našeg vremena. Mi Vam čestitamo na prijemu, koji Vaša biskupija priprema hodočasnicima u atmosferi radosti, jednostavnosti i pobožnosti kako priliči ovom vjerskom događaju. Potičemo svećenike, odgojitelje i propovjednike da ovo bude tema njihovih propovijedi, skupova sabranosti i hodočašća, a i teologe da proučavaju duhovnu nauku svete Terezije od Maloga Isusa. Za nas je radost, kad čujemo za brojne i vrijedne publikacije koje žele još više osvijetliti ovu svetu dušu i učiniti da glasno odjekne njezin duhovni doživljaj u dužnom respektu autentičnosti činjenica i tajanstvene uloge milosti. Također pozivamo hodočasnike Alencon i Lisieuxa, da se mole i za našu službu općeg Pastira. Vama i svima, koji nastoje ući dublje na put koji je otvorila sveta Terezija od Malog Isusa, a posebno našim dragim redovnicama karmelićankama, upućujemo s našim očinskim poticajem, i naš apostolski blagoslov.

(Prevedeno prema "Le Christ au Monde", 1973, No 4, str. 286-289)

Prijevod preuzet iz VRHBOSNA, Službeni vjesnik vrhbosanske nadbiskupije, 1973/5.

DOKUMENTI BISKUPSKE KONFERENCIJE JUGOSLAVIJE

1/ SMJERNICE ZA PASTORIZACIJU KRŠTENJA

Biskupi Jugoslavije, okupljeni na plenarnom zasjedanju 9-12. listopada 1973., radi bolje provedbe novog Reda krštenja djece (izdanje KS, Zagreb, 1970), zajednički su donijeli ove smjernice za dušobrižnike:

1.- Obnovljeni obred krštenja djece traži da roditelji budu prisutni kod krštenja svoje djece, da u obredu ispovjede svoju vjeru i da svjesno preuzmu obaveze za njihov kršćanski odgoj. Stoga će odgovorni za pastoral krštenja nastojati spremati roditelje da aktivno sudjeluju kod slavljenja krštenja i produbiti kod njih svijest odgovornosti za kršćanski odgoj vlastitog djeteta.

2.- Prigodom prvog susreta s roditeljima župnik će nastojati brižljivo upoznati obiteljske prilike i mogućnosti za kršćanski odgoj. Barem jedan od roditelja treba svjesno zatražiti krštenje za svoje djetete i prihvatiti obaveze koje od krštenja nastaju.

Ako su roditelji zanemarili sklopiti crkvenu ženidbu, ili je očito da nisu praktični vjernici, potrebno im je prikladnim načinom izložiti smisao njihova traženja i odgovornosti koje preuzimaju. To je prigoda da ih se potakne na svjesniji kršćanski život. Medjutim, ako takvi imaju odrasliju krštenu djecu kojoj su zanemarili osigurati pripremu na sakramente ispovijedi, pričesti i potvrde, neka im se krštenje barem za neko vrijeme odgodi (npr. koji mjesec) a potakne ih se da dobro razmisle o svom traženju i djelom potvrde ozbiljnost svoje nakane.

3.- Kumovi su kod krštenja kvalificirani predstavnici kršćanske zajednice kojoj se dijete krštenjem priključuje. Da bi oni bili u stanju prihvatiti ulogu koja im je namijenjena, potrebno je kod odabiranja kumova obdržavati postojeće crkvene propise.

4.- Budući da je krštenje čin Crkve, treba nastojati da u njegovom slavljenju ut roditelje i kumove sudjeluju takodjer drugi članovi Crkve. Eklezijalni se aspekt krštenja posebno pokazuje kada se krštenje slavi uz veće prisustvo vjernika i za više djece. Dušobrižnici stoga trebaju ustrajno pripremljati i poticati kršćanske zajednice da aktivno sudjeluju u slavljenju krštenja kako bi se kod vjernika oživljavala svijest odgovornosti za novokrštenike. Zato će biti korisno više puta kroz godinu, i posebno u uskršno vrijeme, omogućiti pojedinim zajednicama da za vrijeme euharistijske službe sudjeluju u slavlju krštenja.

5.- Iako se krštenje može, prema potrebi, podijeliti svakim danom, treba ipak nastojati da se ono dijeli nedjeljom kad slavimo Kristovo uskrsnuće.

6.- Vlastito mjesto krštenja je župska crkva roditelja. Medjutim, u iznimnim i opravdanim slučajevima, neka župnik dozvoli krštenje i u drugoj crkvi, ali uz uvjet da bude osigurana priprema roditelja. Krštenje se svakako ima što prije upisati u maticu krštenih župe krštenja i javiti vlastitom župniku.

7.- Komunitarno slavljenje krštenja, posebno za veći broj djece i uz aktivno sudjelovanje vjernika, treba brižljivo pripremiti i stvoriti prikladni ambijent.

Doličnu pažnju treba posvetiti krstionici, odjeći krstitelja, krsnoj svijeći i haljinici, posudama za krsnu vodu i sveto ulje... Ako se krstionica nalazi na mjestu koje je neprikladno za takvo slavlje, krštenje se može obaviti na drugom zgodnom mjestu u crkvi, tako da prisutni mogu aktivno sudjelovati.

8.- Dušobrižnik će tijekom cijele liturgijske godine brižljivo iskorištavati sve prigode i mogućnosti da bi se vjernicima naglasila vrijednost krsnog dara i probudjivala krštenička svijest Božjeg naroda.

2/ UREDBA O CRKVENIM ARHIVIMA

Član 1.

Crkveni arhivi sadrže arhivsku gradju nastalu djelatnošću crkvenih ustanova i organa ili osoba u službi Crkve. Arhivska gradja je sva pisana gradja nastala radom neke crkvene ustanove, organa ili osobe.

Tekuća gradja nastaje u sadašnjosti i još služi radu ustanove te se drži u r e g i s t r a t u r i.

Poslije odredjenog vremena gradja se iz registrature prenosi u arhiv gdje se čuva kao svjedočanstvo života (pastoralnog, povijesnog, socijalnog, opće kulturnog i sl.) i djelovanja Crkve u prošlosti.

Crkveni arhivi mogu posjedovati i drugu arhivsku gradju stečenu poklonom, otkupom i sl., a mogu gradju primiti i kao depozit.

Član 2.

Crkveni arhivi dijele se prema djelatnosti ureda i crkvenih tijela te postoje:

- a) biskupski ili dijecezanski arhivi i arhivi dijecezanskih centralnih ustanova;
- b) kaptolski arhivi;
- c) dekanatski i župski arhivi;
- d) arhivi bratovština i pobožnih društava;
- e) arhivi redovničkih zajednica;
- f) arhivi ostalih crkvenih ustanova i organa.

I.- BISKUPSKI ARHIVI

Član 3.

Biskupski arhiv čini arhivska gradja nastala djelovanjem Biskupskog ordinarijata i Uprave biskupskih dobara.

Član 4.

Vlasnik je Biskupskog arhiva Biskupija.

Član 5.

Biskupskim arhivom upravlja biskup, a zamjenjuje ga generalni vikar i kancelar.

U upravljanju Biskupskim arhivom biskupu pomažu Arhivski odbor biskupije i Arhivski delegat.

Član 6.

Pristup u arhivsko spremište imaju jedino kancelar i arhivist, a druge osobe samo u pratnji jednog od njih (Can. 377).

Član 7.

Arhivski odbor biskupije čine:

- kancelar kao predjesnik,
- arhivski delegat (koji može biti za više biskupija),
- arhivist, i
- još 2 -3 člana.

Član 8.

Članove Arhivskog odbora imenuje biskup, a tajnika odbora imenuje predjednik između članova odbora.

Član 9.

Arhivski odbor upravlja radom u Biskupskom arhivu tako da

- a) prima i odobrava plan rada u arhivu,
- b) odobrava izvještaj o radu,
- c) brine se za izlučivanje bezvrijedne pisane gradje te odobrava plan izvještaj o izvršenom izlučivanju.

Arhivski odbor sastaje se najmanje jedanput godišnje.

Član 10.

Arhivski delegat vrši stručni nadzor nad radom u Biskupskom arhivu:

- a) daje upute za sredjivanje, popisivanje i čuvanje arhivske gradje,
- b) čuva kopiju arhivskog inventara,
- c) nadzire izlučivanje arhivske gradje i podnosi o tome izvještaj arhivskom odboru,
- d) nadzire arhivsku službu u biskupiji,
- e) izvješćuje biskupa o stanju arhivske službe u biskupiji te daje prijedloge za unapredjenje te službe na području biskupije biskupu i Arhivskom odboru,
- f) prima odredbe i preporuke Biskupske konferencije o arhivskoj službi i brine se za njihovo izvršavanje.

Član 11.

Arhivist vrši stručne poslove u Biskupskom arhivu:

- a) sredjuje arhivsku gradju,
- b) popisuje gradju,
- c) sastavlja i dopunjuje inventar arhiva,
- d) čuva gradju od oštećenja, nestanka i uništenja,
- e) daje arhivsku gradju na proučavanje,
- f) vrši i druge stručne poslove.

Član 12.

Arhivistu imenuje biskup.

U službi mogu arhivisti pomagati jedan ili više pomoćnika. Oni rade pod trajnim nadzorom i odgovornošću arhiviste.

Član 13.

Arhivist izradjuje plan rada i predlaže ga na odobrenje Arhivskom odboru. Isto tako izradjuje plan izlučivanja gradje i predlaže na odobrenje odboru. O svom radu daje godišnji izvještaj koji odobrava Arhivski odbor.

Član 14.

Gradja Biskupskog arhiva pristupačna je za znanstveno istraživanje u načelu 50 godina poslije njezina postanka.

Arhivist daje na proučavanje unutar arhiva gradju osobama koje poznaje. U protivnom slučaju odobrenje za čitanje daje biskup ili generalni vikar sa kancelarom. Kod stranih državljana treba primijeniti domaće državne propise.

Član 15.

Svaki čitač dužan je pismeno zatražiti odobrenje za proučavanje gradje u Biskupskom arhivu. U molbi navest će koju vrstu gradje i u koju svrhu je kani proučavati.

Član 16.

Gradja se može proučavati jedino u arhivskoj čitaonici ili u drugoj prikladnoj prostoriji biskupske kurije, a pod nadzorom arhiviste ili njegova zamjenika. Proučavanje gradje bilježi se u Dnevnik čitaonice.

Čitatelji su dužni čuvati gradju od svakog oštećenja i nadoknaditi možebitnu nastalu štetu.

Član 17.

Fotografiranje arhivske gradje je dopušteno. Za fotografiranje gradje potrebno je dopuštenje biskupa odnosno kancelara.

Ako se fotografiranje gradje ima obaviti izvan arhivske zgrade, treba poduzeti sve mjere za zaštitu gradje.

Član 18.

Posudjivati arhivsku gradju radi proučavanja u privatnom stanu nije nikome dopušteno, pa ni arhivskom osoblju ni crkvenim prelatima.

Član 19.

Otudjivanje ili zamjena arhivske gradje zabranjena je i to ne samo isprava od posebnog povijesnog značenja, nego i svakog drugog spisa i pisma koje po svojoj naravi i odredjenju pripada arhivu.

II K a p t o l s k i a r h i v i

Član 20.

Kaptoli (katedralni i zborni) izradjuju uredbu o svojem arhivu prema statutima kaptola, prema vrsti svoga djelovanja i uz primjenu općih načela iznesenih u ovoj Uredbi o Biskupskim arhivima, te su dužni takvu uredbu dostaviti Bisk. Konferenciji Jugoslavije.

Kaptolima se skreće pažnja na veliku historijsku vrijednost njihovih arhiva, te su dužni najvećom pomnjom te arhive čuvati i sredjivati arhivsku gradju u njima.

Kaptoli su dužni po jedan primjerak popisa arhivske gradje, tj. inventara i kartoteke dostaviti Biskupskoj konferenciji Jugoslavije, u svrhu formiranja centralnog inventara i kartoteke arhivske gradje za čitavo područje BK.

III DEKANATSKI I ŽUPSKI ARHIVI

Član 21.

Djelovanje dekanatskog, odnosno župskog ureda nastaje pisana gradja od koje postaje dekanatska i župska registratura.

Kad pisana gradja dekanatske ili župske registrature prestane služiti potrebama župskog ureda, prenosi se iz registrature u dekanatski i župski arhiv.

U pravilu registraturna se gradja prenosi u arhiv kada prodje 25 godina od njezina postanka. Izuzetno može biti kraći ili dulji rok, prema tome da li je gradja potrebna župskom uredu za njegov redoviti rad ili nije.

Član 22.

Registraturnu gradju župskog ureda čine:

- 1.- Matične knjige: a) matica krštenih, b) matica potvrđenih, c) matica vjenčanih, d) matica umrlih, e) naknadne zabilješke uz maticu krštenih, f) knjiga vjerskih prijelaza, g) indeksi uz matične knjige,
- 2.- Stanje (Stališ) duša - Status animarum -ili Matica obitelji.
- 3.- Uredske knjige:
  - a) uređbeni zapisnik, b) oglasne knjige:
    - ba) knjiga ženidbenih navještaja,
    - bb) nedjeljni oglasi, obavijesti,
    - bc) godovnjaci (popisi za spomen mrtvih),
    - bd) druge slične knjige,
  - c) popis polaznika vjeronauka (Imenik),
  - d) popis prvopričesnika, e) popis providiranih bolesnika,
  - f) zapisnici sjednica crkvenih odbora i crkvenih organa i organizacija, g) Liber intentionum.
- 4.- Računske knjige crkve i kapela:
  - a) knjige računa, b) popisi priloga za popravke i sl.
- 5.- Knjige inventara (Imovnika) crkvene i župske (nadarbinske) imovine,
- 6.- Knjiga misnih zaklada,
- 7.- Okružnice (uvezane u knjige) ili Službeni Vjesnik,
- 8.- Spomenica ili Ljetopis župe (Liber memorabilium),
- 9.- Kanonske vizitacije (kopije vezane u knjige),
- 10.- Ostale pomoćne knjige, ukoliko ih ima,
- 11.- T e k u ć i s p i s i župskog ureda, uključivši blagajničke priloge.

Član 23.

Gradja župskog arhiva dijeli se na 4 vrste:

- a/ Povelje ili isprave,
- b/ Uredske knjige,
- c/ Spisi,
- d/ Različna gradja.

Član 24.

Arhivska gradja župskog arhiva čuva se odijeljeno od registraturne gradje u posebnom ormaru ili iznimno u istom ormaru, ali tako da je jedna gradja odijeljena od druge.

Član 25.

Gradju treba pomno čuvati u suhoj, zračnoj prostoriji, tako da se sačuva od vlage, prevelike topline, jakog sunčanog svjetla, a osobito od insekata.

Sva pisana gradja mora biti čuvana pod ključem tako da bude pristupačna jedino župniku kao odgovornoj osobi.

Izlučivanje (škartiranje) spisa odobrava na prijedlog župnika biskupski Arhivski odbor i vrši se pod nadzorom Arhivskog delegata.

Član 26.

Arhivska gradja mora biti popisana i signirana.
Inventar arhiva sastavlja i dopunjuje župnik. Jedan primjerak inventara nalazi se u župskom arhivu, a drugi u Biskupskom arhivu.

Član 27.

Otudjivanje i zamjena arhivske gradje župskog arhiva nije dopuštena.

Član 28.

Arhivska gradja može se proučavati jedino u župskom uredu pod nadzorom župnika ili njegova zamjenika. O takvom proučavanju treba voditi poseban dnevnik.

Nepoznate osobe, posebno strani državljani, moraju za korištenje gradje imati dopuštenje biskupa ili generalnog vikara.

Član 29.

Nadzor nad župskim arhivom vrši dekan, biskup i biskupski arhivski delegat.

Član 30.

U slučaju potrebe primijenit će se prema nemarnim čuvarima registrature i arhiva crkvene kazne, predviđene Crkvenim zakonikom.

Arhivskim zakonom predviđene su i od civilne vlasti kazne za čuvare arhivske gradje, ako bi njihovom krivnjom gradja bila oštećena ili uništena.

Član 31.

U slučaju ukinuća župe ili dekanata cjelokupni njihov arhiv prenosi se na onu župu ili dekanat, koji je baštinik dosadašnje župe ili dekanata, ili se prenosi u centralni dijecezanski arhiv. O tome donosi odluku ordinarij.

IV REDOVNIČKI ARHIVI

Član 32.

Arhivi redovničkih zajednica mogu biti, prema djelovanju redovničkih ustanova:

- 1/ Arhivi generalnih kurija ili kuća maticā,
- 2/ Provincijalni arhivi,
- 3/ Samostanski, kućni i ostali arhivi.

Član 33.

Generalne kurije ili kuće matice te redovničke provincije izradjuju za svoje arhive uredbe uzimajući u obzir propise ove Uredbe o Biskupskim arhivima.

Kao osnova za uredbu o samostanskim, odnosno kućnim arhivima primijenit će se propisi ove Uredbe o župskim arhivima, uz potrebne preinake s obzirom na vlastitosti redova, kongregacija i drugih redovničkih zajednica.

Član 34.

Izradjene Uredbe o redovničkim arhivima dostavljaju Poglavarstva redovničkih zajednica Biskupskoj konferenciji radi evidencije.

Član 35.

Arhivska gradja crkvenih bratovština i pobožnih društava te ostalih crkvenih ustanova i organa čuva se i koristi uz primjenu načela iznesenih u ovoj Uredbi o župskim arhivima.

Član 36.

Crkveni arhivi kaptolā, bratovština i pobožnih društava te ostalih crkvenih ustanova ili organa po prestanku rada ustanove ili organa od kojih su nastali pohranjuju se kao cjelina prema području djelovanja u Biskupski odnosno Župski arhiv.

Član 37.

Svi imaoći crkvenih arhiva ili arhivske gradje bilo kojeg opsega, dužni su voditi inventar i kartoteku spomenute gradje, te jedan primjerak inventara i kartoteke dostaviti svome ordinarijatu, a drugi primjerak Biskupskoj konferenciji Jugoslavije u svrhu formiranja centralnog arhiva i kartoteke za čitavo područje BK.

Član 38.

Za pravilno tumačenje Uredbe nadležno je Vijeće BK za crkvenu umjetnost, archive i knjižnice.

Član 39.

Ovu Uredbu odobrio je Plenum Biskupske konferencije Jugoslavije na svom zasjedanju u Zagrebu dne 10. listopada 1973. i ona stupa na snagu od dana potpisa.

U Zagrebu, dne 10. listopada 1973.

+ Franjo Kuharić, v. r.
Predsjednik BKJ.

OKRUŽNICE BISKUPSKOG ORDINARIJATA

Broj: 1041/73.

DAN ZA MIGRANTE - ISELJENIČKI DAN

Ima se održati ove godine kao i prošle na blagdan Sv. Obitelji, u nedjelju dne 30. prosinca 1973.

Vijeće za migraciju pri BKJ pripremilo je potrebnu gradju za proslavu iseljeničkog dana, pa je tu gradju uz kalendar za 1974. godinu preko Ordinarijata dostavilo svim župskim uredima.

Pozivamo ovim sve naše župnike na području naših biskupija da na vrijeme prouče sav priloženi materijal o proslavi iseljeničkog dana, kako bi sa što većom pastoralnom korišću mogli proslaviti taj dan u svojim župama.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1042/73.

VII SVJETSKI DAN MIRA - 1. siječnja 1974.

Za VII svjetski dan mira - 1. siječnja 1974. određena je tema: MIR OVISI I O TEBI.

Materijal za proslavu toga dana naći će župnici u onoj gradji, koju je objavila papinska komisija IUSTITA ET PAX.

Uz ovaj broj našeg dijecezanskog Vjesnika prilažemo u hrvatskom prijevodu poruku Sv. Oca Pavla VI za VII Svjetski dan mira.

Župnici tu poruku mogu u cijelosti ili u glavnim izvatcima saopćiti vjernicima preko svih svetih misa na 1. siječnja 1974. godine.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1043/73.

BINACIJE I TRINACIJE U 1 9 7 4.

Dozvola za binaciju i trinaciju vrijedi i za slijedeću -1974 - godinu pod istim uvjetima, pod kojim je pojedinim župnicima podijeljena.

Binacije i trinacije po odredbi Sv. Stolice služe se "ad intentionem Episcopi".

Svećenici koji biniraju mogu svaku petu binaciju aplicirati za svoju vlastitu nakanu, ali ne smiju uzimati stipendij, niti župnici mogu time udovoljiti dužnosti namjene Mise za puk.

Početak nove godine župnici, koji biniraju, trebaju javiti kancelariji Ordinarijata, koliko su puta tokom godine binirali ad intentionem Eppi.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1044/73.

POST I NEMRS U 1 9 7 4 GODINI

Prema Ap. Konstituciji "Poenitemini" od 17.II 1966.:

a/ Zakon posta (jedanput na dan do sita jesti) i nemrsa (uzdržavanje od mesa) obvezuje samo na ČISTU SRIJEDU i VELIKI PETAK.

b/ Zakon samo nemrsa obvezuje na sve ostale petke u godini, osim ako u petak dođe zapovijedani blagdan.

Na temelju ovlasti, koje su podijeljene Biskupskim konferencijama cit. Ap. Konstitucijom, naši su Biskupi na svojem saboru BKJ u studenom 1969.g. odredili da pojedini vjernici mogu u petke izvan korizme mjesto nemrsa odabrati neko drugo djelo pokore kao što su uzdržavanje od alkoholnih pića ili pušenja, kakvo karitativno djelo, milostinju u korist crkve ili siromaha.

Ovo ne vrijedi za petke u korizmi, kad ostaje obveza nemrsa, nego vrijedi samo za petke izvan korizme. I ovi nekorizmeni petci - treba to vjernicima dobro protumačiti - ostaju i dalje dani pokore, samo pokora izražena i očitovana nemrsom može se zamijeniti nekim drugim pokorničkim djelom.

Za svećenike ostaje i dalje dužnost, da obdržavaju nemrs i u petke izvan korizme, kad su kod kuće i nemaju gostiju.

Redovnici i redovnice neka se u tome pridržavaju odredaba svojih viših poglavara.

Ostaje i nadalje na snazi dijecezanska dispensa, ako se i u korizmeni petak negdje slavi kakva, pa i samo lokalna svetkovina cum concursu populi i sa pučkom misom, zakon nemrsa prestaje.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1045/73

VRIJEME KORIZMENE SV. ISPOVIJEDI I USKRSNE SV. PRIČESTI

Traje u našim biskupijama kao i dosada, od prve nedjelje korizme pa do blagdana Presv. Trojstva uključivo.

Po dopuštenju Sv. Kongregacije za Evangelizaciju Naroda dosadašnja dozvola da radnici, koji već prije korizme odlaze na vanjske radove i vraćaju se kućama pred Božić, mogu udovoljiti dužnosti ispovijedi i sv. pričesti počevši od prve ndjelje Adventa pa do svetkovine Spomena Krštenja Isusova uključivo, protegnuta je dozvolom iste Kongregacije na sve vjernike u našim biskupijama bez razlike.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1046/73.

MISSAE PRO POPULO

Počevši od 1. siječnja 1974. godine unaprijed župnici imaju namijeniti za puk godišnje 11 svetih misa, i to na sve najveće svetkovine, koje nabroja kanon 306 CIC, a to su: Božić, Bogojavljenje, Uskrs, Uzašašće, Duhovi, Tijelovo, Uznesenje Marijino, Sv. Josip, Sv. Petar i Pavao, Svi Sveti, Bezgrešno Začeće BDM.- Ovo je de praecepto, ali se preporuča, da se namijeni misa za puk i kojom običnom nedjeljom.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1047/73.

SMJERNICE ZA PASTORIZACIJU KRŠTENJA

Biskupska Konferencija Jugoslavije odobrila je na svojem jesenskom zasjedanju u listopadu ove godine smjernice za pastORIZACIJU KRŠTENJA, koje saopćavamo pastoralnom svećenstvu naših biskupija u ovom broju Sl. Vjesnika u poglavlju "Dokumenti Biskupske Konferencije Jugoslavije".

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1048/73.

NOVI OBRED BOLESNIČKOG POMAZANJA

U Sl. Vjesniku br. I, 1973. saopćili smo svećenicima prijevod Apostolske Konstitucije o sakramentu bolesničkog pomazanja, od 30.IX. 1972., a Sv. Zbor za bogoštovlje 7. prosinca 1972. izdao je latinsko izdanje obnovljenog obreda bolesničkog pomazanja.

Nakladna kuća "Kršćanska sadašnjost" u Zagrebu izdala je hrvatski prijevod novog obrednika "Reda bolesničkog pomazanja i skrbi za bolesnike". Prijevod je odobrila Biskupska Konferencija Jugoslavije na svojem proljetnom zasjedanju 11. svibnja 1973. godine.

Držimo da su svi naši župski uredi dobili prijevod obrednika bolesničkog pomazanja od KS iz Zagreba.

Ovim proglašujemo da se RED BOLESNIČKOG POMAZANJA I SKRBI ZA BOLESNIKE u izdanju Kršćanske sadašnjosti, Zagreb, 1973 obavezno ima i u našim biskupijama upotrebljavati od 1. siječnja 1974.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1049/73.

MALI RED SPROVODA

Zagrebački pomoćni biskup dr JOSIP SALAČ priredio je za naše prilike, a u skladu s novim REDOM SPROVODA, priručnik MALI RED SPROVODA, prikladan za nošenje, s notalnim napjevima itd. Izdala ga je nakladna kuća "Kršćanska sadašnjost", Zagreb, 1973.

Ovim dopuštamo da se MALI RED SPROVODA može upotrebljavati i na području naših biskupija.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1050/73.

JUBILEJSKI OPROST SVETE GODINE U NAŠIM BISKUPIJAMA

Jubilejski potpuni oprost svete godine prema odredbi Sv. Oca mogu dobiti u svojim biskupijama svi vjernici počevši od prve nedjelje Došašća 2.XII 1973. pa do Badnjeg dana 24.XII 1974.

Prema L'OSSERVATORE ROMANO, sv. Penitencijarija po nalogu Sv. Oca propisala je duhovna djela za dobivanje oprosta Svete godine, kako slijedi:

1/ Vjernici dobivaju potpuni oprost u vrijeme koje odredi Biskupska konferencija, ako u pobožnom hodočašću pohode katedralnu ili koju drugu crkvu, koju odredi mjesni Ordinarij, gdje će se obaviti zajednička sveta misa.

2/ Potpuni oprost dobivaju vjernici u vremenu koje odredi Biskupska konferencija, ako u grupama / na pr. obitelji, djaci škola, radnici, namještenici, pobožna društva/ pohode katedralnu ili drugu od mjesnog Ordinarija određenu crkvu, i tu neko vrijeme provedu u pobožnom razmatranju i završe moleći ili pjevajući Očenaš, Vjerovanje i koju Gospinu molitvu.

3/ Potpuni oprost dobivaju vjernici, spriječeni bolešću ili kakvim drugim teškim uzrokom, ako se u duhu pridruže pobožnom hodočašću i prikažu Bogu svoje molitve i patnje.

Da bi se olakšalo vjernicima dobivanje toga oprosta, za naše biskupije određujemo slijedeće crkve:

u mostarsko-duvanjskoj biskupiji: Mostar, Konjic, Široki Brijeg, Ledinac, Humac, Posušje, Duvno, Prisoje, a u

trebinjsko-mrkanjskoj biskupiji: Trebinje, Stolac, Gradac, Dračevo.

Na zasjedanju BKJ u listopadu ove godine predviđeno je, da posljednje nedjelje u mjesecu svibnju 1974 bude zajedničko hodočašće iz svih hrvatskih biskupija u nacionalno Gospino svetište Marija Bistrica.

Predviđeno je takodjer da u toku jubilarne godine svećenici obave svoje duhovne vježbe, te da se po župama drže pučke misije i duhovne obnove.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1051/73.

CALENDARIUM MISSARUM PRO IUVENTUTE ET FAMILIA CHRISTIANA

Raspored subotnih sv. misa za našu mladež i kršćanske obitelji u našim biskupijama tokom 1974. godine:

- Siječanj: 5. Biskupija, 12. Ravno i Trebinje, 19. Donji gradac i Hutovo, 26. Donje Hrasno i Trebimlja.
- Veljača: 2. Stolac, 9. Prenj-Dubrave, 16. Rotimlja, 23. Dračevo i Domanovići.
- Ožujak: 2. Mostar i Nevesinje, 9. Čapljina, 16. Gabela, 23. Potoci, 30. Drežnica. i Glavatičevo,
- Travanj: 6. Konjic, 20. Jablanica, 27. Goranci i Blagaj.
- Svibanj: 4. Kruševo i Čitluk, 11. Ploče i Gradina, 18. Gradnići i Čerin, 25. Medjugorje.
- Lipanj: 1. Humac, 8. Klobuk, 15. Veljaci, 22. Šipovača-Vojnići, 29. Studenci.
- Srpanj: 6. Vitina i Grljevići, 13. Tihaljina, 20. Drinovci, 27. Gorica,
- Kolovoz: 3. Široki Brijeg, 10. Ružići, 17. Ledinac, 24. Raskrižje, 31. Rasno i Buhovo.
- Rujan: 7. Kočerin, 14. Izbično, 21. Ljuti Dolac i Jare, 28. Polog.
- Listopad: 5. Posušje i Posuški Gradac, 12. Rakitno i Sutina, 19. Vir i Herc. Vinjani, 26. Roško Polje.
- Studeni: 9. Duvno, 16. Bukovica i Seonica, 23. Kongora, 30. Šuica.
- Prosinac: 7. Vinica, 14. Grabovica, 21. Rašeljke, 28. Prisoje.

Pozivamo župnike, da odmah po primitku svoga Direktorija za 1974. zabilježe svoj dan u Direktorij, kako ne bi na to zaboravili. Također ih pozivamo, da i u nedjelju prije toga obavijeste s oltara svoje vjernike, kad će se u njihovoj župi služiti sveta misa za našu mladež i naše kršćanske obitelji, neka pozovu svoje vjernike, da u što većem broju sudjeluju u toj svetoj misi i neka se na te nakane mole u svojim obiteljskim zajedničkim molitvama.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

Broj: 1052/73.

CRKVA SVETE ANE U ULOGU

Teško je stradala za vrijeme prošloga rata, pa se traže veliki i temeljiti popravci, da bi se osposobila za službu Božju. U Ulogu je minimalan broj katolika, koji ondje stalno borave. Ali ljeti, posebno na svetkovinu sv. Ane, dolaze tamo na sv. misu brojni planinari s okolnih planina. Radovi na popravku ove crkve već su u toku. Ali župa Nevesinje, kojoj ova filijalna crkva pripada, nije u stanju snositi sve troškove popravka, koji su dosta veliki. Preporučuje se svim župnicima u biskupijama, da iz crkvenih sredstava svojih župa pomognu ovu akciju. Dosada je već 13 župnika poslalo svoju pomoć, neki po 50.000 SD, a neki i više. Pozivaju se župnici, koji još nisu ništa poslali, da u granicama svojih mogućnosti i oni to učine.

Mostar, dne 15. prosinca 1973.

+ P e t a r, biskup

OBAVIJESTI - DIJECEZANSKA KRONIKA

1.- VISITATIO SS. LIMINUM

Po odredbi kanona 340. moraju Biskupi svake pete godine poći u Rim, pomoliti se na grobovima sv. Apostola Petra i Pavla, pohoditi Sv. Oca i podnijeti mu izvještaj o stanju biskupije.

Naš Biskup Ordinarij sa svojim Koadjutorom boravio je u tu svrhu u Rimu od 17. listopada pa do 7. studenog. Obojica su stanovali u hrvatskom Papinskom zavodu sv. Jeronima. U subotu dne 3. studenog 1973. bili su primljeni od Sv. Oca u privatnu audijenciju i zadržali se s Papom u razgovoru preko pola sata. Sv. Otac vrlo je srdačno stojeći primio oba biskupa i s njima se zagrlio. Biskup Ordinarij je u ime klera, vjernoga puka te u ime obojice Biskupa izrazio osjećaje poslušnosti i odanosti Sv. Ocu kao Kristovu Namjesniku na zemlji i nasljedniku sv. Petra Apostola te nepokolebivu vjernost i privrženost Sv. Stolici. Još prije audijencije Biskup je preko Državnog Tajništva podnio Sv. Ocu pismeni izvještaj o stanju u našim biskupijama, pa je to sažeto iznio i u usmenom razgovoru prigodom audijencije. Sv. Otac je bio vidno obradovan, kad je saznao broj svećenika i bogoslova u našoj biskupiji te da kod nas nije nastupila kriza zvanja, ali je izrazio svoju zabrinutost zbog teškog neposluha nekih vjernika i svećenika. Obećao je poduzeti mjere, da se tome stane na kraj. U razgovoru je Sv. Otac naročito naglasio kolegijalnost biskupske službe i svoju volju, da zajedno s Biskupima kao svojom braćom dijeli odgovornost apostolske službe i uprave Općom Crkvom.

Prigodom audijencije Sv. Otac je Biskupu Ordinariju poklonio posebni prsni križ, umjetničku rukotvorinu sa simbolima, s jedne strane Krist vadi Petra iz morskih valova, a s druge strane golubica kao znak Duha Svetoga.

Za vrijeme boravka u Rimu Biskupi su pojetili kardinala Šepera, Državno Tajništvo Njegove Svetosti, te Kongregacije za evangelizaciju naroda i za Redovnike.

Biskup Ordinarij je isto posjetio i naše ČČ. Sestre, Milosrdnice u Centocellama i Školske Sestre na Farnezini i na oba mjesta održao Sestrama sv. misu i propovijed.

Na 22. X.1973. Biskup Ordinarij imao je na grobu sv. Petra koncelebriranu sv. misu sa dvojicom naših svećenika studenata iz Zavoda sv. Jeronima. Toj misi prisustvovala je Časna Majka SS Milosrdnica S.M.Ancilla Buntak sa još 4 Sestre i 2 novakinje iz Centocella, od kojih je jedna rodom iz našeg Kočerina. Poslije sv. mise Sestre su na grobu Apostolskog Prvaka zapjevale: "Do nebesa...".

Na dušni dan Biskup Ordinarij je zajedno s Rektorom zavoda sv. Jeronima i studentima posjetio rimsko groblje "Campo Verano" i pomolio se nad zavodskom grobnicom, gdje su pokopani naši razni svećenici, koji su umrli u Rimu.

Putujući za Rim Biskupi su učinili kratku posjetu Mons. Josipu Pavlišiću, Administratoru riječke nadbiskupije u Rijeci.

2.- SARAJEVO: OTVARANJE NADBISKUPSKE BOGOSLOVIJE I POČETAK ŠKOL.GODINE U NADB. BOGOSLOVSKOM SJEMENIŠTU

Drugog listopada o.g. svečanim zazivom Duha Svetoga i koncelebriranom misom trojice biskupa - nadbiskupa dra Smiljana Fr. Čekade, mostarskog biskupa dra Petra Čule i dra Tomislava Jablanovića - i prof. dra Mate Zovkića, otvorena je Vrhbosanska nadbiskupska bogoslovijska i u svom zapadnom dijelu zgrade koju je sve do 19. rujna 1973.g., iza rata imao Studentski dom "Slobodan Princip Seljo".

Uz manji broj vjernika, više časnih sestara iz svih redova koji djeluju u Sarajevu, prisutnost bogoslova koji su se okupili za početak nove školske godine, profesora i poglavara bogoslovijske, vrhbosanskog Kaptola, uz svečano pjevanje katedralnog zbora, misu "pro gratiarum actione" predvodio je Vrhbosanski nadbiskup dr Smiljan Fr. Čekada.

Radost se je osjećala na svima. Posebno na biskupima i bogoslovima. Bogoslovi su dobili svoj životni prostor, premda još u samo privremeno uređenim prostorijama. Ipak su radosno dolazili u svoju bogoslovijsku, gdje ih neće više nitko smetati. Nadbiskup je svoju radost izrazio u propovijedi rekavši, da je u ovom trenutku ganut od radosti i zahvalnosti Bogu Ocu koji je dao da se sve ovo nakon 30 godina dovelo kraju. "Opet smo gospodari našeg sjemeništa. Stadlerova renesansna sjemenišna zgrada iz god. 1894. nije više studentski dom "Slobodan Princip Seljo", nego Nadbiskupsko sjemenište". Nije ga bilo lako dobiti natrag. Stoga je Nadbiskup izrazio zahvalnost svima koji su nam omogućili da ga dobijemo u svoje ruke. Što više, Nadbiskup je odao i priznanje zaslužnim ljudima koji su "političkom mudrošću" pomogli da se ovaj problem sretno doveo kraju.

Nadbiskupsko bogoslovno sjemenište djelovalo je od 1894. do 1944. godine, kada je zatvoreno. Od 146 svećenika sarajevske Nadbiskupije, 60-ak mostarske biskupije, 30-ak banjalučke biskupije, koliko ih naše tri biskupije broje u ovom trenutku, oko polovinu je svoje studije završilo u ovom sjemeništu. Iz vrhbosanske nadbiskupske bogoslovijske izašlo je i osam biskupa: dr. Ivan Ev. Šarić, dr. Marko Alaupović, dr. Smiljan Fr. Čekada, dr. Petar Čule, dr. Dragutin Čelik, msgr Matiša Zvekanović, msgr Alfred Pichler i dr. Tomislav Jablanović. Sve to služi ovom sjemeništu na čast. Nadbiskup je naglasio, da se ne može naći dovoljno riječi kako da na svemu tome zahvali Bogu.

Otvarajući ovo Sjemenište Nadbiskup je izrazio i nadu, da neće nestati radnika na Gospodnjoj njivi. "Mi ćemo se za to žrtvovati i moliti. I danas ćemo moliti. Ne molim da ih digneš sa svijeta, već da ih očuvaš od Zloga. Oni ne pripadaju svijetu, kao što ni ja ne pripadam svijetu. Posveti ih istinom; tvoja je riječ istina... Ne molim samo za njih nego i za one koji će po njihovoj riječi vjerovati u me ... da svijet vjeruje da si me ti poslao" (Iv.17, 15-20)."

Mostarski biskup dr. Petar Čule istaknuo je da je rado došao na ovu svečanost. "Govorim kao u svojoj kući. Naše je ovo Sjemenište. Njemu imam zahvaliti najviše toga u svom životu. Zato se veselim što je naše". Nadalje biskup je kazao, da su nam crkve potrebne, ali sjemeništa još potrebnija, jer što bi imali od crkava, kad ne bi u njima bilo svećenika.

Msgr Čule upozorio je bogoslove na struje u svijetu, koje danas nisu baš po volji Božjoj. Stoga im je ukazao na potrebu ozbiljnog studija, ali još više na potrebu da se izgrađuju u ljude žive vjere.

Stoga treba da pažljivo osluškuju glas Crkve u današnjem svijetu. "Vjera nije ljudsko iznašašće. Ona je djelo Duha Svetoga. Znanje Crkvu neće spasiti. Crkva je imala učenjaka, ali ju je u teškim krizama spasila vjera puka Božjega". Stoga im je biskup Čule naglasio potrebu osobne pobožnosti, molitve, žrtve, štovanja Presv. Srca Isusova i Blažene Gospe. Treba nam svećenika spremnih na žrtvu i odricanje koji će pod vodstvom Petra, kormilara Crkve, voditi puk u luku spasenja.

Molitva vjernika, izrečena od bogoslova, bila je prožeta molbenicama za duhovna zvanja i svećeničku ustrajnost.

Svečanim pjevanjem himna TEBE BOGA HVALIMO završena je euharistijska celebracija.

Iza Euharistijskog slavlja u Sjemeništu je pozdravio biskupe prefekt sjemeništa vlč. PETAR JUKIĆ. Prefekt je naglasio, da su svi radosni, što su sada svi na okupu i na svom: u svom cijelom sjemeništu, koje nam je u baštinu ostavio nadbiskup JOSIP STADLER. Zahvalio je Nadbiskupu koji je vodio brigu da se sjemenište povрати u posjed Nadbiskupiji. "Lijepo je gledati mlade živote u svom sjemeništu, ali još će bolje biti gledati mlade živote u obnovljenom svom sjemeništu", naglasio je prefekt. Stoga je on izrazio nadu, da će obnova sjemeništa ići što brže moguće, obećavajući da će poglavari i bogoslovi nastojati opravdati nade, koje biskupi u njih plažu.

Ispred bogoslova biskupe je pozdravio bogoslov DANE JAKOVLJEVIĆ, doktor. On je kazao da je bogoslovima srce puno od radosti. Ta je radost trostruka. Zbog toga "što ste vi biskupi među nama, što smo danas započeli školsku godinu sa dosta prostora u našem Sjemeništu i što je peti tečaj iz ove bogoslovije pred svećeničkim redjenjem".

Nadbiskup je bogoslovima odzdravio obećavši da će im drugom zgodom održati posebnu egzortu.

VRHBOSNA, Vjesnik Vrhbosanske nadbiskupije, 1973/5, str.326-328.

3.- SARAJEVO: 56 BOGOSLOVA PRIMLJENO U KANDIDATURU ZA DJAKONAT I PREZBITERAT

Po obredu, koji je 3. prosinca 1972. propisao Sveti Zbor za bogotvojlje, 56 bogoslova iz Nadbiskupskog Bogoslovnog Sjemeništa u Sarajevu primljeno je među kandidate za djakoniat i prezbiterat: 41 iz vrhbosanske nadbiskupije, 15-oricu iz mostarsko-duvanjske i trebinjsko-mrkanjske biskupije.

Primanje je obavljeno pod konventualnom sv. misom, koju je služio u nedjelju 28. X. uz koncelebraciju kanonika vrhbosanskog Kaptola, te delegata mostarskog Biskupa preuzv. gosp. Msgr Dr. Smiljan-Franjo Čekada. Obred primanja obavljeno je iza Nadbiskupove propovijedi, u kojoj je Nadbiskup stavio naglasak na obveze i dužnosti kandidata za djakoniat i prezbiterat.

Obred je kratak i jednostavan, ali bilo je dirljivo gledati kako pedest i šest mladih ljudi, punoljetnih, zdravih i krepkih, odazivaju se na proziv i stupaju čvrsto i odmjereno iz ladje crkve u prezbiterij pred Nadbiskupa.

Tako je, eto, Crkva u Bosni i Hercegovini doživjela još jedno svoje podmladjivanje. Sjeme je niklo. 56 mladica je tu. Treba da se još u tišini sjemeništa razvijaju, tako da bi drvo imalo što više rodni granu. Sjetismo se Isusove usporedbe: "Kraljevstvo je nebesko kao gorušično zrno... Ono je istina manje od svih drugih sjemeni. Ali kada izraste, veće je od drugog povrća. Ono postane drvo, tako da ptice nebeske dolaze i stanuju na njegovim granama" (Mt 11, 31-32). ČESTITAMO!

4.-PRIMANJE U KANDIDATURU ZA DJAKONAT I PREZBITERAT U CENTRALNOM BOGOSLOVSKOM SJEMENIŠTU U SPLITU

Dne 7. prosinca 1973. u kapelici Centralnog bogoslovskeg sjemeništa u Splitu splitsko-makarski nadbiskup Msgr Dr. Frano Franić primio je u kandidaturu za djakonat i prezbiterat šestoricu dijecezanskih klerika naših biskupija, koji studiraju u splitskoj bogosloviji.

5.- POSTAVLJANJE ZA SLUŽBE ČITAČA I PRATIOCA U INTERDIJECEZANSKOM SJEMENIŠTU U SARAJEVU

U nedjelju 18. studenog 1973. pomoćni biskup Dr TOMISLAV JABLANOVIĆ podijelio je SLUŽBU ČITAČA onim bogoslovima, koji su 28. listopada ove godine primljeni u kandidaturu za djakonat i prezbiterat.

Za IV nedjelju Došašća, dakle 23. prosinca predviđeno je da će se istim bogoslovima podijeliti SLUŽBA AKOLITE.

6.- REDJENJE ZA DJAKONAT

Na blagdan Bezgrešnog Začeca BDM o. g. u Rimu primili su sveti red DJAKONATA č.gg. PETAR VRANKIĆ, iz župe Glavatičevo i ŽELJKO PULJIĆ, iz župe Blagaj, dijecezanski klerici, koji studiraju u Propagandinu Zavodu zvanom "URBANUM".

Svim bogoslovima čestitamo, a subraći svećenicima preporučujemo ih u molitve!

7.- POMOĆNI BISKUP-KOAJUTOR BLAGOSLOVIO FILIJALNU CRKVVU U LUGU, ŽUPE PROZOR, VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

16. rujna 1973. godine blagoslovio je pomoćni mostarski biskup i Koadjutor Msgr. PAVAO ŽANIĆ novu filijalnu crkvu sv. Josipa Radnika u selu LUG, župa Prozor. Blagoslovu nove filijalne crkve, izradjenoj prema zamisli župnika i dekana VLADE JURJEVIĆA, prisustvovalo je po lijepom i sunčanom danu mnoštvo Božjeg naroda te nekoliko domaćih i lijep broj okolnih svećenika. Nova crkva sagrađena je u rekordnom vremenu uglavnom radom i žrtvama ljudi sela Luga i vjernika okolnih sela. Poslije svečanog blagoslova služena je koncelebrirana sv. misa, koju je predvodio Msgr Žanić, biskup. U prigodnoj propovijedi Biskup je pohvalio rad cijele župske zajednice pod vodstvom njihovog agilnog župnika. Naglasio je i to da nije crkva sagrađena samo zato da stoji kao neki spomenik, već u njoj trebaju svi vjernici tražiti okrepu za svoj svaki-danji život.

Iza koncelebrirane sv. mise priredjen je svečani banket. U zdravici župnik se zahvalio Biskupu u svoje ime i u ime župske zajednice, a napose odao priznanje vjernicima sela Lug koji su prilikom gradnje crkve u njihovom selu sve dali od sebe... Jedan od župljana zahvalio se u ime cijele župe župniku rekaviši: da nije bilo župnika Vlade, ne bi bilo ni nove crkve u selu Lugu.

VRHBOSNA, Vjesnik vrhbosanske nadbiskupije, 1973/5.

8.- PRIVATNI POSJETI BISKUPA ŽUPAMA

U nedjelju, dne 18. studenog pomoćni biskup Koadjutor posvetio je novo zvono župske crkve u Herc. Vinjanima. Taj isti dan Biskup-Ordinarij posjetio je župu Vir, prisustvovao katehezi djece, te pod pučkom sv. misom održao propovijed.

25.XI.

Na blagdan KRISTA KRALJA, dijecezanski Ordinarij svečano je blagoslovio tri nova zvona za župsku crkvu u Potocima, kod Mostara.

Tom zgodom crkva u Potocima bila je premalena da primi sve vjernike, koji su svojom prisutnošću uzveličali veliku radost župnika i župljana. Biskup Ordinarij održao je pod sv. misom prigodnu propovijed i pozvao vjernike, da ne samo u izvanrednim zgodama ispunjaju ovu crkvu, nego i svake nedjelje.

Poslije svete mise priredjena je ~~zakuska~~ u vjeronaučnoj dvorani, za Biskupa-Ordinarija, prisutne svećenike i pozvane goste sa strane.

Svečanosti posvete zvona prisustvovao je mjesni pravoslavni paroh, a na zakusci sudjelovao je i vjerski službenik muslimana.

Čestitamo!

9.-BLAGOSLOV CRKVE U ŽITOMISLIĆIMA / BILETIČKOM POLJU/

U nedjelju, dne 15. srpnja dijecezanski Ordinarij svečano je blagoslovio filijanu crkvu župe Gradina u Žitomislićima. Dozvolu za izgradnju te crkve Ordinarijat je podijelio tek u ožujku ove godine, ali su marljivi i poduzetni vjernici, najvećma doseljenici i radnici, pod vodstvom iskusnog župnika-graditelja Don Srećka Majića crkvicu dovršili u kratkom vremenu, tako da je on bila već o blagdanu sv. Petra i Pavla pod krovom.

Sv. misu nakon svečanog blagoslova služio je na vratima crkve Biskupov Tajnik, a Ordinarij je pod svetom misom održao prigodnu propovijed. Pod svetom misom moglo se je primijetiti prisustvo inovjercara, koji su došli uzveličati slavlje katolika Žitomislića.

Pod prikladnim šatorom priredjen je svečani banket za pozvane, zapaženo je brojno prisustvo ~~nekatolika~~. U domaćeg župnika, koji je pozdravio Dijecezanskog Ordinarija i druge prisutne svećenike i goste, te pohvalio nesebični rad svojih vjernika, koji će u ovoj crkvi redovito sudjelovati u sv. misi, te njihova djeca u pohađanju vjeronauka, zahvalio se svima onima, koji su pomogli da se je mogla podići ova seoska crkva, počevši od nadležnih organa općine u Čitluku, preko arhitekta - domaćeg župnljanca V.G., te Mjesnom Ordinariju, koji je s ljubavlju i velikodušnom pomoći pratio izgradnju ove crkve, govorio je također O. Fra MLADEN dr BARBARIĆ, koji je pobudnim riječima nastojao poptaknuti vjernike na revan kršćanski život, kojemu treba služiti nova crkva.

Čestitamo!

10.- VRHBOSNA, VJESNIK SARAJEVSKE NADBISKUPIJE, O PROSLAVI STOGODIŠNJIKE RODJENJA SV. TEREZIJE OD MALOG ISUSA U LEDINCU

Preuzvišeni gospodin Dr. Smiljan Fr. Čekada, koji je sudjelovao u proslavi na Ledincu, napisao je u VRHBOSNI, 1973/5 izvještaj o toj proslavi, koji ovdje prenosimo:

U mostarskoj biskupiji između Gruda i Širokog Brijega, na kame-nitoj visoravni u Mamićima, smještena je župa sv. Terezije od Malog Isusa, LEDINAC.

Jedina je to župa u mostarskoj biskupiji posvećena sv. Tereziji od Malog Isusa. Kako se ove godine 1. listopada slavila 100-godišnjica od rođenja ove svetice, organizirana je svečana proslava i u ovoj župi. Župa Ledinac osnovana je 1930. g. i već je postala zavjetno hodočasničko mjesto u mostarskoj biskupiji. Ova omiljela svetica privukla je i ove godine na Ledinac oko 5 tisuća vjernika iz skoro svih krajeva mostarske biskupije. Oko 40 svećenika. Došla su na Ledinac i četiri biskupa: mostarski, Ordinarij Dr Petar Čule, vrhbosanski metropolita Dr Smiljan Franjo Čekada, dubrovački biskup Dr Severin Pernek i koadjutor mostarskog biskupa Msgr Pavao Žanić.

Pred samu proslavu u župi Ledinac obavljene su pučke misije koje su predvodili biskup msgr Pavao Žanić i o. Pero Bulat D.I. I ove pučke misije doprinijele su velikom duhovnom slavlju ove župe. Koncelebriranoj misi, kojoj je predsjedao vrhbosanski nadbiskup dr Smiljan Fr. Čekada u zajednici s trojicom biskupa i više svećenika, prethodilo je dugotrajno ispovijedanje tridesetak svećenika i svečana procesija sa zavjetnim kipom sv. Terezije od Malog Isusa do mjesta, gdje je za ovu zgodu priredjen, pred crkvom pod vedrim nebom, euharistijski oltar.

Nakon što je kip sv. Terezije položen na vidno mjesto izmedju čempresa, ispod kojih se nalazio euharistijski stol, župnik PETAR VULETIĆ, zvani i poznatiji pod imenom "ŠJOR", pozdravio je biskupe i vjernike.

Služba Riječi, nakon pokajničkog čina, sa čitanjima o djevicama i evandjelje o nerazrješivosti braka, pridonijela je ozbiljnom razmišljanju o suvremenoj društvenoj problematici, koja tišti i naš vjerni puk, koji se ovdje sabrao da moli Malu Tereziju za naše mlade: djevojke, mladiće, obitelji. Većina mladih Hercegovaca, koji se ovdje nadjoše oko, možemo reći, bazilike sv. Terezije, radi u inozemstvu ili u tko zna kojim krajevima naše zemlje. Ledinac je obavijen kamenjarom. U blizini nema industrije. Da se prehrani obitelj, mladi su pošli u svijet. Svijet, koji ugrožava i njihove tradicionalne svetinje obitelji. No, živa vjera, čvrsta poput onog kamenjara, koji neumorno gaze, da ga nikad ne slome, sabrala je mladost i starost iz svih krajeva Hercegovine u ovo svetište. Došli su pješice tko zna iz koje daljine. Došli su i autobusima, kamionima, osobnim automobilima - uglavnom inozemnih registracija. Nekoliko autobusa sa hodočasnici iz Grabovice, Prenj-Dubrava, Vinice. Isto tako cijela kolona kamiona iz župe Šipovača-Vojnići, na kojima se viorila papina zastava.

Njihova odanost Crkvi sagradila je na ovom kamenjaru divnu župsku i zavjetu crkvu svete Terezije. Bjelasa se ona, gradjena u stilu bazilike, u ovom kamenjaru i kao da mu dovikuje, da je ona čvršća od njega. Bjelasa se kao labud i širi svoje ladje da primi odanost vjernika Hercegovine i da njihove molitve preko Male Terezije prinesu temelju našeg života: Bogu, Stvoritelju svega, i Sinu njegovu Isusu Kristu, od kojeg nam je spasenje.

Biskup Ordinarij dr Petar Čule održao je propovijed. On je istaknuo nekoliko vrlina ove drage svete. Napose njezinu poniznost. Poniznošću je zaslužila, da ju je Bog uzvisio. Uz nekoliko biblijskih slika biskup Čule to je posebno istaknuo. Život svete Terezije postao je uzor, koji privlači kao magnet. Njezin autobiografski životopis, naglasio je biskup Čule, postao je "bestseler" današnjih naraštaja. U poniznom služenju, Bogu i bližnjemu, sv. Terezija postala je svjetlo ovoga svijeta. "Poniznost je bila odlika njezine svetosti, a molitva instrumenat kojim je postizala tu vrlinu. Molitvom se kao na krilima dizala k Bogu". A naučila je moliti još u svom djetinjstvu, u obitelji kod pobožnih roditelja. Tu je biskup izrazio nadu, da će i njezini roditelji biti proglašeni svetima. "Ja bih se tome više veselio nego što sam se obveselio samom uzdizanju sv. Terezije na oltar". Biskup je kazao, da je tu misao iznosio i na zasjedanjima Drugog Vatikanskog Sabora, jer da nam je u današnje vrijeme potrebno više svetih roditelja.

Stoga je biskup pozvao sve vjernike, da slijede primjer roditelja svete Terezije. Da kršćanski žive, da m o l e zajednički svoje svagdanje molitve u obitelji, i da u poniznosti slijede primjer sv. Terezije.

Osim toga biskup je ukazao, da je mjesec listopad mjesec moljenja krunice i mjesec misija, jer se Svjetski dan misija slavi 21. listopada ove godine. Istaknuo je u vezi s tim, da je sveta Terezija svojim molitvama zaslužila, da ju je Crkva proglasila zaštitnicom misija. U tom smislu biskup je pozvao vjernike, da se mole za misije i da ih pomažu i materijalno koliko mogu. Posebno je biskup pozvao vjernike, da iz ove župe sv. Terezije Bog nekog pozove u misije.

U molitvi vjernika, koju je predvodio biskup Žanić upućene su molitve za duhovna zvanja, za mladež da sačuva vjeru; za radnike u inozemstvu da ostanu vjerni vjeri svojih otaca; da se obnovi zajednička molitva u našim kućama; za mir u svijetu.

Prije otpuštanja vjernika hodočasnicima je progovorio i Vrhbosanski nadbiskup dr Smiljan Franjo Čekada. On je kazao kako nam je Hercegovina svima draga. Mi smo u hercegovačkim vjernicima gledali uzore. Hercegovački vjernik do sada je stajao uz svoju vjeru u svakoj pogibelji. Nadbiskup je pozvao vjernike da to ostanu i u buduću. Da ne dozvole, da pakao, koji je otvorio svoje ždrijelo, odvuče u propast naše ljude, naše žene. U ovo vrijeme kada se riga otrov mržnje na Crkvu i na njezine svestinje, djavao dobro znade da ako zavede katoličke žene, da je oborio kršćanstvo, naglasio je Nadbiskup. Stoga je pozvao, u govoru, katoličke žene i djevojke, da čuvaju svoj pošten obraz, svoju čistoću, da se ne nose pomodarski što izaziva. Pozvao ih je da radjaju djecu onako kako Bog od nas traži. "Naša je snaga u brojnim obiteljima", istaknuo je Nadbiskup.

Nadbiskup je zatim čestitao vjernicima na divnoj crkvi koju su podigli na čast sv. Terezije.

Dubrovački biskup dr Severin Pernek pozdravio je vjernike i hodočasnike noseći pozdrave od braće u vjeri i narodnosti iz sunčanog Dubrovnika. Pozvao je vjernike da ostanu sljedbenici života svete Terezije, naglasivši onu sv. Augustina "Svece treba i štovati i nasljedovati". Molio ih je, da ostanu vjerni Božjim nadahnućima, koja su primili kroz pučke misije, koje su vodili biskup Žanić i o. P. Bulat, kako bi jednog dana cijeli ledinački kraj sa svojim vjernicima bio presadjen u nebo.

Biskup msgr Pavao Žanić pozvao je vjernike, da redovno nedjeljom pohađaju svetu Misu, da gaje zajedničku molitvu u obiteljima, da obavljaju pobožnosti devet prvih petaka, da primaju sakramente. Posebno se biskup Žanić obratio pozivom katoličkoj mladeži. Katoličke djevojke pozvao je, da slijede uzoran život svetih majki.

I na koncu svečanim pjevanjem himna TEBE BOGA HVALIMO završila je euharistijska proslava ovog spomendana sv. Terezije.

Župnik pun radosti zahvalio se svima na učešću u ovom slavlju.

Euharistijska proslava ovog spomendana o sv. Tereziji produžila se na poziv župnika i zajedničkim objedom mnogih hodočasnika.

Pod objedom župnik je vrlo šaljivim recitalom protkanim narodnim žargonom i običajima pozdravio sve prisutne. Sa svojim kapelanom vlč. JOSIPOM IVANKOVIĆEM, župnik vlč. PETAR VULETIĆ, zvani "ŠJOR", razveselio je goste kod stola i solidnim pjevanjem. To je pravi "V i s". Župnik uz pratnju harmonike, kapelan uz gitaru sa djevojkama Katom Knezović, Slavom Čolak i Senkom Čolak otpjevali su nekoliko šansona i zabavnih pjesama duhovnog sadržaja. Ugodno smo tim bili iznenadjeni i obradovani.

Medju misnicima čule su se riječi pohvale i župniku i kapelanu za cijelu organizaciju proslave, pa im i ovim putem i mi čestitamo!

11.- BIBLIOTEKA NADBISKUPSKOG BOGOSLOVNOG SJEMENIŠTA

(Apel braći svećenicima)

Brate svećeniče!

Dobro Vam je poznato, kako je Biblioteka našeg Bogoslovnog Sjemeništa bila gotovo 25 godina izvan upotrebe. Za sve te godine nije u našu biblioteku unišla nijedna knjiga novijega izdanja; čak ništa ni od bogate i opširne literature II Vatikanskog Sabora.

Ne sumnjamo u vrijednost starih izdanja, koja se nalaze u biblioteci. Od svega onoga, što su imale starije generacije naše Bogoslovije, mi sada imamo samo polovicu. Druga polovica, koju su posjedovali o. Isusovci, sada je u Zagrebu.

Staro treba čuvati, a novo skupljati.

Ipak, mi smo ostali samo na ovom prvom, jer biblioteka nema nikakvoga fonda, kojim bi barem donekle ublažila krizu nedostatka knjiga nužno potrebnih za teološku izobrazbu bogoslova.

Jedino rješenje ove praznine vidimo u jednom, makar i oskudnom fondu, koji ovisi i o Vašem razumijevanju i širini bratskog srca.

Na svakom pa i najmanjem novčanom prilogu za ovaj fond Vaši Vam bogoslovi kažu: "Od srca hvala"!

Ovaj poziv upućujemo u prvom redu dijecezanskim svećenicima, jer znamo, da braća franjevci imaju svoje institucije i svoje potrebe.

VAŠI BOGOSLOVI

Priloge slati:

BIBLIOTEKA NADBISKUPSKOG BOGOSLOVNOG SJEMENIŠTA

Svetozara Markovića 9

71000 S A R A J E V O

12.- SARAJEVO: NADBISKUPSKO BOGOSLOVNO SJEMENIŠTE NUDI GOSTOPRIMSTVO SVEĆENICIMA KOJI DOLAZE U SARAJEVO

Sada smo gosporadi gotovo cijele zgrade našeg Sjemeništa. Izvršili smo najhitnije radove za smještaj naših bogoslova, profesora, i poglavara u ovoj školskoj godini.

Iako nismo još u mogućnosti pružiti našim svećenicima onakvo gostoprimstvo, kakvo bismo željeli, pozivamo ih da slobodno kao u svoju kuću, dolaze u Sjemenište, kao naši najdraži gosti.

Tako će održavati i nužni kontakt sa svojim bogoslovima, za čiju su svećeničku formaciju sa poglavarima i profesorima Sjemeništa suodgovorni.

POGLAVARSTVO SJEMENIŠTA

VRHBOSNA, Službeni Vjesnik Nadbiskupije, 1973/5, str.295, i 294.

& § + § &
& & &
+

13.- NA PISANJE "MIR I DOBRO", 1973/8 ODGOVARA BISKUP KOADJUTOR

U razgovoru s O. Provincijalom molio sam ga da naše sporove rješavamo interno. Nije htio, "ne, ja idem pred javnost". - A ja ne idem, javne rasprave ne prihvaćam, uvrede opraštam, uvijek želim sporazum, ljubav i mir. Božić je. Mi propovijedamo svetu godinu pomirenja.

KOADJUTOR PAVAO ŽANIĆ, v. r.

14.- Z a m o l j e n i, p r e p o r u č u j e m o:

a/ NOVA CRKVENA PJESMARICA - Institut za crkvenu glazbu iz Zagreba zajedno s izdavačem "KRŠĆANSKOM SADAŠNJSŠĆU" pružio nam je vrlo praktičnu pjesmaricu za obnovljeno bogoslužje.

Cijena 30,00 ND.

Naručuje se kod KS, 41001 ZAGREB, Marulićev trg br 14, pp. 02-748

b/ Dr. Josip Kriblj, - BOŽJA PORUKA ČOVJEKU, - propovijedi kroz cijelu godinu, Cikluc C, Zagreb, 1973.

Nacrti propovijedi, koji iziskuju vlastitu obradbu i prikkladne za nedjeljne i blagdanske homilije kroz godinu C.

Cijena je 50,00 ND. Naručuje se:

Dr. Josip Kribl, 41000 ZAGREB, Kaptol br. 7

c/ Dr. Makso Pelosa, Riječka metropolija, prošlost, i sadašnjost, bibliografija, karte.

Cijena

Naručuje se: Nadbiskupski Ordinarijat, 51000 RIJEKA, Vajnerova, 2, ili kod KS, adresa kao gore.

d/ Gospodin FRANC PUH, 61000 LJUBLJANA -VIČ, Ločnikarjeva 5

nudi veliki izbor crkvenog pribora i posudja. Kaleži, ciboriji, šolje za pričešćivanje, pozlatu kaleža i patena, ciborija, sve se može naručiti i urediti kod g. Puha. Također potrebne automate za rezanje hostija, oltarne križeve, tabernakule, ambone, aspergili, posude za ulje, sve za providiranje bolesnika. Ukoliko Vam nisu poznati radovi Franca Puha možete se obratiti na njegovu adresu i zamoliti poseban prosjekt sa cjenovnikom i sigurno ćete biti usluženi.

15.- UPOZORENJE I MOLBA ŽUPNICIMA

a/ Ne zaboravite, do 31. siječnja 1974. dostaviti kancelariji Ordinarijata statističko-pastoralni izvještaj za god. 1973. Formular prilažemo.

b/ Do konca veljače 1974. prepisi matica i crkveni računi.

c/ Dijecezanski svećenici dobit će DIREKTORIJ za 1974.

Cijena 20,00 ND.

SLUŽBENI VJESNIK MOSTARSKO-DUVANJSKE I TREBINJSKO-MRKANJSKE BISKUPIJE.

Izdaje povremeno Biskupski Ordinarijat MOSTAR, Šetalište JNA 18.

Umnoženo vlastitim ciklostilom kao službeni materijal za isključivu upotrebu svećenstvu navedenih biskupija (Čl. 15 Zakona o štampi).

& % \$ + \$ & % + & \$ % &

POSLANICA NJEGOVE SVETOSTI PAVLA VI

za proslavu VII Svjetskog Dana mira - 1.I. 1974.

M I R O V I S I I O T E B I

Poslušajte me još jednom, na pragu nove godine 1974.
Još me poslušajte: pred vama sam da vas za nešto zamolim ponizno, ali uporno.

Vi to sigurno pogadjate: ja vam želim govoriti o miru. Da, o miru. Možda mislite da znate sve o miru; toliko su o njemu svi govorili. Možda ova nametljiva riječ izaziva osjećaj zasićenosti, dosade, možda i bojazni da ona u svom čaru krije varljivu magiju, puku riječ, zlorabljenu i već retoričnu, što više, opasnu čaroliju. Sadašnja povijest, sa svojim žestokim međunarodnim sukobima, s nesmiljenom klasnom borbom, eksplozijama revolucionarnih sloboda, gušenjem temeljnih ljudskih prava i sloboda, iznenadnim znacima nesigurnosti svjetske privrede - čini se da ruši triumfalni ideal mira, poput kipa nekog kumira. Danas se iznova više pribjegava realizmu činjenica i interesa nego pustojoj i nedjelotvornoj frazeologiji, kojom se zaođijevao mir u politici i idejama novijeg vremena, te se ponovno čovjeka shvaća kao vječni i nerješivi problem jednog živog bića koje je u sukobu sa samim sobom: čovjek je takav; to je biće koje u svojoj srži nosi kob borbe među braćom.

Nasuprot ovom krutom realizmu koji se ponovno radja, mi ne predlažemo frazeologiju koju neprestano osporavaju nova i neodoljiva iskustva, nego nepobjedivi idealizam mira koji treba da se sve više potvrđuje.

Ljudi, braćo, ljudi dobre volje, razumni, patnici, vjerujte našim ponovnim poniznim riječima, našem neumornom vapaju. Mir je ideal čovječanstva. Mir je nuždan. Mir je dužnost. Mir je koristan. To nije neka naša nelogična i nepokretna ideja; nije opsesija ni prividjaj. On je jedna sigurnost, nada; njemu pripada budućnost civilizacije, sudbina svijeta; da, miru.

Uvjereni smo da je mir cilj čovječanstva na putu spoznavanja sebe i kulturnog razvoja na zemlji, tako da se danas, za novu godinu i za buduće godine, usudjujemo proklamirati, kao i prošle godine: mir je moguć.

U suštini, ono što kompromitira čvrstoću mira i kretanje povijesti prema njemu, jest potajno i podozrivo uvjerenje da je on praktično nemoguć. Lijepa ideja, u sebi se misli, najbolja sinteza ljudskih težnja - ali ujedno i san pjesnika, lažna utopija. Opojna droga, ali koja oslabljuje. Tako nastaje neizbježna logika: ono što vrijedi, jest sila; čovjek će svesti, što je više moguće, kompleks sila na ravnovjesje njihovih suprotnosti; ljudsko se društvo ne može odreći sile.

Za čas se moramo zaustaviti na ovom osnovnom prigovoru da razrješimo jednu moguću dvosmislicu, onu koja brka mir sa slabošću, ne samo fizičkom nego i moralnom, s odricanjem od istinskog prava i cjelovite pravednosti, s bijegom od rizika i žrtve, s bojažljivom resignacijom, te podliježe tuđem nasilju i stoga se pomiruje s ropstvom. To pak nije autentični mir. Nasilje nije mir. Ravnodušnost nije mir. Puki izvanjski poredak, nametnut strahom, nije mir. Nedavna proslava XXV godišnjice Deklaracije o ljudskim pravima podsjeća nas da se pravi mir mora temeljiti na nepovredivom dostojanstvu ljudske osobe, odakle izvire nepovrediva prava i odgovarajuće dužnosti.

Medjutim, mir će se podložiti pravednom zakonu i zakonitoj vlasti, ali nikada neće biti daleko od razloga općeg dobra i moralne slobode čovjeka. Stoga mir može dovesti do teških odricanja, u borbi za prevlast, u trci za naoružanjem, u zaboravljanju uvreda, u opraštanju dugova - što više - do velikodušnog praštanja i pomirenja; ali nikada zbog servilnog trgovanja s ljudskim dostojanstvom, nikada zato da bi sačuvao neki sebični interes nasuprot zakonitim interesima drugih; nikada zbog kukavičluka; mira neće biti bez glada i žedje za pravdom; mir se neće bojati napora koje treba uložiti da se brane slabi, pomažu siromašni, promiču interesi malenih; da bi živio, on nikada neće izdati više vrednote života (Iv.12,25).

Ne može se, dakle, reći da je mir utopija. Mir nije osiguran time što postoji, nego ga treba i utvrdjivati. On je dinamičan, kao i ljudski život. On se pretežno ostvaruje na području dužnosti. Mir se treba ne samo održavati, nego i stvarati; treba ga neprestano učvršćivati. Rekli bismo da je mir moguć ako ga smatramo svojom dužnošću. Nije dosta da ga smatramo korisnim. On treba ući u našu savjest kao vrhunski etički cilj, kao moralna nužda koju zahtijeva zajednički život.

Ovo otkriće, jer ono to jest u pozitivnom toku našeg razmišljanja, pruža nam neka načela od kojih se nikada ne smijemo odvratiti. Ponajprije ono nam, razjašnjuje pravu narav mira; on je prije svega jedna ideja, nutarnji aksiom, bogatstvo duha. Mir mora rasti iz jednog temeljnog i duhovnog poimanja čovječanstva; ono mora biti mirotvorno, tj. sjedinjeno, koherentno u samom sebi, solidarno u dubini svoga života. Odsutnost ovog temeljnog poimanja skrivila je nesreće koje su napravile pustoš u povijesti. Shvaćanje da je borba između ljudi zahtjev strukture društva - nije samo zabluda sa stanovišta filozofije, nego je potencijalni i trajni delikt protiv čovječanstva. Naša se civilizacija mora konačno osloboditi stare, ali još žive, još uvijek djelatne varke - da je čovjek čovjeku vuk. Ona djeluje od Kaina do danas. Današnji čovjek treba biti moralno hrabar poput proroka da se oslobodi ove prirodjene surovosti i da dodje do jedino mogućeg zaključka, da je mir posve naravan, nuždan, opravdan, i zato moguć. U buduće treba u vidu mira shvaćati čovječanstvo; povijest, rad, politiku, kulturu i napredak.

Ali što vrijedi ova ideja, duhovna, subjektivna, nutarnja i osobna, što vrijedi tako razoružana, tako daleka od djelotvornih i strašnih zgoda naše povijesti? Dok tragično iskustvo posljednjeg svjetskog rata prelazi malo po malo u sferu sjećanja, na žalost moramo ustanoviti da jača rivalitet među narodima i u dijalektičkoj politici društva; danas se nije smanjio, nego porastao potencijal rata i borbe - prema onom kojim se raspolagalo prije svjetskih ratova. Zar ne vidite da svijet ide prema strašnijim i užasnijim sukobima nego što su bili oni jučerašnji, prigovorit će nam neki promatrač? Zar ne vidite kako su neuspješne pacifistička propaganda i međunarodne ustanove koje su nastale dok se iskrvavljeni i izmučeni svijet oporavljao od svjetskih ratova? Kamo ide svijet? Ne sprema li se za još gore i groznije sukobe? Na žalost, pred tako nametljivim i neumoljivim umovanjem morali bismo zanijemiti kao pred kakvom beznadnom sudbinom.

Ali ne! Jesmo li i mi slijepi? Jesmo li naivni? Ne, ljudi, braćo! Mi smo sigurni da mora pobijediti naša stvar, stvar mira. Ponajprije zato što ideja mira već sada pokoruje u mislima svih odgovornih ljudi, usprkos ludostima protivne joj politike. Imamo povjerenja u njihovu mudrost i krepku spremu. Ni jedan poglavar naroda danas ne može htjeti rat; svi teže općem svjetskom miru. Kako je to velika stvar! Usudjujemo se usrdno ih zamoliti da se više nikada ne odreknu svoga i zajedničkog programa mira.

Drugo. Ideje vode svijet više nego pojedinačni probitci, makar izgleda protivno. Ako ideja mira doista osvoji ljudska srca, mir će biti očuvan, i on će očuvati ljude. Suvišno nam je ovdje tražiti riječi da dokažemo kako je moćna ideja koja je postala misao naroda, javno mnijenje; ona danas stvarno vlada narodima; njezin nesagledivi utjecaj oblikuje ih i vodi; i konačno, narodi, to jest djelatno javno mnijenje, vlada vladarima. Barem je tako velikim dijelom.

Treće. Ako javno mnijenje postane tako moćno da upravlja sudbinom naroda, onda sudbina mira ovisi o svakom od nas. Svaki je od nas dio društvenog tijela koje djeluje demokratskim sistemom, koji u raznim oblicima i raznim mjerama danas karakterizira život naroda suvremeno organiziranih. Ovo smo htjeli reći: mir je moguć ako ga svi hoćemo; ako svi volimo mir, ako odgajamo i formiramo svoj mentalitet za mir, ako branimo mir, radimo za mir. Svaki od nas treba oslušivati u svojoj savjesti ovaj poziv koji obvezuje: MIR OVISI I O TEBI.

Doista, malen je utjecaj pojedinaca na javno mnijenje, ali nikada nije uzaludan. Mir živi od podrške koju mu dajemo, pače i od pojedinačne i anonimne. A svi znamo kako se oblikuje i pokazuje javno mnijenje: ozbiljna i čvrsta tvrdnja lako se širi. Potvrđivanje mira mora prerasti od pojedinačnog u kolektivno i komunitarno. Ono mora postati i potvrđivanje naroda i zajednice naroda; ono mora postati uvjerenje, ideologija, akcija; ono mora prožeti misao i rad novih pokoljenja, zahvatiti svijet, politiku, gospodarstvo, odgoj, budućnost, civilizaciju. Ne iz poriva straha i bježanja, nego po stvaralačkom poticaju nove povijesti i nove izgradnje svijeta; ne iz ravnodušnosti i egoizma, nego po moralnoj snazi i ojačanoj ljubavi prema ljudima. Mir je hrabrost, mir je mudrost, mir je dužnost, a prije svega - probitak i sreća.

Usudujemo vam se reći, ljudima, braći, vama koji s bilo kojeg naslova upravljate ljudima: ljudi iz upravne službe, kulture, privrede: svoj rad treba da snažno i oštromno usmjerite prema miru; njemu ste potrebni. Ako hoćete, vi to možete! Mir ovisi i o vama; i posebno o vama.

& § + § &

Onima koji dijele našu vjeru i našu ljubav još ćemo k tome namijeniti jednu riječ, još otvoreniju i žarču: nemamo li mi možda svoje mogućnosti, posebne i nadnaravne, da sudjelujemo sa začetnicima mira kako bi uspio njihov napor, zajednički napor, da nas Krist sve s njima prizna "sinovima Božjim" (isp. Mt, 5, 9), prema evandjeoskom blaženstvu? Zar ne možemo propovijedati mir, ponajprije u savjestima? I tko više od nas treba odgajati za mir - riječju i primjerom? Konačno, kako ćemo pomagati djelo mira, u kome ljudski napor dosiže svoju najvišu razinu, ako ne svojim uklapanjem u Božje djelovanje, koje je uvijek otvoreno za naše molitve? Hoćemo li biti ravnodušni prema ovoj baštini mira koju nam je ostavio Krist, nama koji živimo u jednom svijetu koji ne može dati potpunog mira, njegova transcendentnog i neizrecivog mira? Ne bismo li mogli upravo mi molitvu za mir ispuniti onom poniznom snagom, predahnutom ljubavlju, kojoj se ne opire Božje milosrdje (isp. Mt 7, 7 ss; Iv 14, 27)? To je čudesno: mir je moguć i on ovisi također o nama, po Kristu, koji je naš mir.

Kao njegov zalog neka bude naš apostolski blagoslov!

Iz Vatikana, 8. prosinca 1973.

PAVAO PP.VI.

Biskupski ordinarijat u Mostaru

Broj: 1041-1052/73.

Grmljeno 17. XII 1973.

a/g

Ordinacija
S. Vješnik
IV/73